

NORGES OFFICIELLE STATISTIK. V. 112.

VETERINÆRVÆSENET

OG

KJØDKONTROLLEN

1908.

(Le Service vétérinaire et l'Inspection de la viande, 1908.)

Utgitt av

DIREKTØREN FOR DET CIVILE VETERINÆRVÆSEN

KRISTIANIA

I KOMMISSION HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1910

Pris: Kr. 0.50.

Norges Officielle Statistik, række V. (Statistique officielle de la Norvège, série V.)

Nr. 1—77 vil findes opført i Fortegnelse over Norges Officielle Statistik 1 januar 1906—31 december 1908.

Trykt 1909:

- Nr. 78. Sindssykeasylernes virksomhet 1907. (*Hospices d'aliénés.*)
- 79. Fattigvæsenet 1905. (*Assistance publique.*)
- 80. Fængselsstyrelsens aarbok 1904—1905. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons.*)
- 81. Skolevæsenets tilstand 1906. (*Instruction publique.*)
- 82. Skiftevæsenet samt overformynderierne 1906 og 1907. (*Successions, faillites et biens pupillaires.*)
- 83. Veterinærvæsenet og kjødkontrollen 1907. (*Service vétérinaire et l'Inspection de la viande.*)
- 84. Norges kommunale finanser 1906. (*Finances des communes.*)
- 85. Jordbruktstillingen 30 september 1907. Første hefte: Utsæd, landbruksredskaper, kreaturhold, sæterbruk. (*Recensement agricole du 30 septembre 1907: I. Semences, etc.*)
- 86. Rekrutering 1908. (*Recrutement.*)
- 87. Norges handel 1908. (*Commerce.*)
- 88. Norges postvæsen 1908. (*Statistique postale.*)
- 89. Norges skibsfart 1907. (*Navigation.*)
- 90. Ulykkesforsikringen 1900—1903. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
- 91. Kriminalstatistik 1905 og 1906. (*Justice criminelle.*)
- 92. Civil Retspleie 1906 og 1907. (*Justice civile.*)
- 93. Beretninger om amternes økonomiske tilstand 1901—1905. I. (*Rapports des préfets sur l'état économique et social des préfectures.*)
- 94. Norges sparebanker 1908. (*Caisses d'épargne.*)
- 95. Private aktiebanker 1908. (*Banques privées par actions.*)
- 96. Forsømte barn 1906 og 1907. (*Traitement des enfants moralement abandonnés.*)
- 97. Industristatistik 1905. (*Statistique industrielle de l'Office des Assurances de l'Etat.*)
- 98. Sundhetstilstanden og medicinalforholdene 1907. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 99. Ulykkesforsikringen 1904—1906. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
- 100. Norges fiskerier 1908. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 101. Fagskolestatistik 1905/06—1907/08. (*Ecoles professionnelles.*)
- 102. Sindssykeasylernes virksomhet 1908. (*Hospices d'aliénés.*)
- 103. Norges telegrafvæsen 1908/1909. (*Télégraphes et téléphones de l'Etat.*)
- 104. Socialstatistik. VIII. Skatternes fordeling efter indtægt og forsørgelsesbyrde. (*Répartition des impôts en Norvège eu égard aux revenus et aux charges de famille des contribuables.*)

Trykt 1910:

- Nr. 105. Fattigvæsenet 1906 og 1907. (*Assistance publique.*)
- 106. Norske aktieselskaper 1892 og 1906. (*Sociétés par actions.*)
- 107. De offentlige jernbaner 1908/09. (*Chemins de fer publics.*)
- 108. Fiskerforsikringen 1909. (*Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)
- 109. Jordbruktstillingen 30 september 1907. Andet hefte: Arealet og dets anvendelse. Procentberegninger m. m. (*Recensement agricole du 30 septembre 1907: II. Etendue des exploitations, superficie cultivée. Chiffres proportionnels, etc.*)
- 110. Rekrutering 1909. (*Recrutement.*)

NORGES OFFICIELLE STATISTIK. V. 112.

VETERINÆRVÆSENET

OG

KJØDKONTROLLEN

1908

(Le Service vétérinaire et l'Inspection de la viande, 1908.)

Utgitt av

DIREKTØREN FOR DET CIVILE VETERINÆRVÆSEN

KRISTIANIA

I KOMMISSION HOS H. ASCHHOUG & CO.

1910

For årene 1889—1898 se Norges Officielle Statistik, Tredie række.
For årene 1899—1903 se Norges Officielle Statistik, Fjerde række
nr. 24, 57, 70, 89 og 116.
For året 1904 se Norges Officielle Statistik, række V. 15.
For året 1905 se Norges Officielle Statistik, række V. 36.
For året 1906 se Norges Officielle Statistik, række V. 65.
For året 1907 se Norges Officielle Statistik, række V. 83.

Trykfeil.

- S. 11 l. 7 f. n. ofientlig, læs offentlig.
S. 14 » 8 f. o. forastet, læs forostet.
S. 14 » 12 f. o. besætniuger, læs besætninger.

En 1908 il est signalé en Norvège des cas de charbon (426), de charbon symptomatique (70), de fièvre catarrhale du boeuf (533), de rouget du porc (4159), de pneumonie contagieuse du cheval (51), pneumo-entérite contagieuse du porc et peste porcine (44), de gourme (1136), d'influenza (15), et de gastromycose du mouton (128).

Aucun cas de peste bovine, de rage canine, de morve, de fièvre aphteuse, de péripneumonie du bétail, de clavelée ni de gale du mouton n'a été constaté.

Les recherches publiques faites par la tuberculine chez le bétail ont été continuées comme auparavant. On trouvera au page 12—13 le résultat pour l'année 1909, celui-ci pour l'année 1908 étant donné dans le compte-rendu précédent.

Les tableaux statistiques donneront des renseignements plus exacts sur les cas de maladies et sur le fonctionnement de l'inspection de la viande.

Indholdsfortegnelse.

(S o m m a i r e.)

	Page
Résumé en français	III
I. Veterinærvesenet i 1908. (Du service vétérinaire en 1908.)	
A. Almindelig oversigt (Vue générale)	1
Tabel I. Enkelte sygdommes forekomst i de forskellige amter (Maladies par départements)	3
B. De enkelte sygdomme (Les maladies différentes)	6
1. Miltbrand (Charbon)	4
2. Katarrhalfeber (Fièvre catarrhale).	5
3. Raslesyke (Charbon symptomatique).	7
4. Bråset (Gastromycose du mouton)	7
5. Svinesyke og svinepest (Pneumo-entérite contagieuse, peste porcine)	9
6. Rødsyke og knuterosen (Rouget du porc)	10
7. Tuberkulose (Tuberculose)	11
8. Kværke (Gourme)	14
9. Smitsom kastning (Avortement épizootique).	15
10. Lungesyke hos hesten, influenza (Pneumonie contagieuse du cheval, influenza)	15
11. Ringorm (Trichophyton)	15
Tabel II. Tuberkulinundersøgelser 1895—1909 (Les tuberculina- tions de 1895 à 1909).	12
— III. Tuberkulinundersøgelser i 1909 (Les tuberculinations en 1909)	13
12. Forskellige sygdomme (Maladies diverses): Den lollandske syke, hvalpesyke, «skarpt», ondartet klovsyke, kokopper, lammedøde- lighed, avelle (håvesot), utslet hos sau, jurbetændelse, smitsom kvægsygd, sterilitet hos kjør, neldefeber, lungeorm, smitsom gjetesygd, «sirasyke», asthma, strongylus paradoxus, smitsom øjenbetændelse hos sau, cerebrospinal-meningit, rygmarsvbetændelse hos hest, smitsom jurbetændelse, smitsom næsekatarr hos får, tarmlidelse hos kvæg, kronisk blodpis, traumatisk glossitis, syg- dom hos ren, forgiftninger	17—29
Kvaksalveri (Charlatanerie)	29
C. Bevillinger i budgetterminen 1908—1909 (Budget du service vétérinaire)	31

	Page
D. Tabeller (Tableaux statistiques).	
Tabel IV. Husdyrsygdomme artsvis (Maladies par espèces) . . .	34
— V—XXIV. Husdyrsygdomme amtsvis (Maladies par départements)	40
— XXV. Antal dyrlæger i Norge 1909 (Nombre de vétérinaires en 1909)	152
E. Utførsel og indførsel af husdyr (Importation et exportation des animaux)	169

II. Kjødkontrollen i 1908.

(L'inspection de la viande en 1908).

Almindelig oversigt (Vue générale)	158
Tabel A. Antal slagt på stationerne (Nombre de viandes aux bureaux de contrôle)	160
— B. Antal slagt, 2den klasse, på stationerne (Nombre de viandes de II ^{me} classe)	162
— C. Antal slagt, kasseret på stationerne (Nombre de viandes saisies)	164
— D. Antal slagt kontrollert udenfor stationerne (Nombre de viandes contrôlés en dehors des bureaux)	166
— E. Antal slagt, 2den klasse, udenfor stationerne (Nombre de viandes de II ^{me} classe en dehors des bureaux)	167
— F. Antal slagt, kasserte udenfor stationerne (Nombre de viandes saisies en dehors des bureaux)	168
1. Ålesund	169
2. Arendal	170
3. Bergen	172
4. Bodø	174
5. Drammen	176
6. Fredrikshald	178
7. Fredrikstad	180
8. Gjøvik	183
9. Hamar	185
10. Haugesund	187
11. Horten	190
12. Kongsberg	192
13. Kragerø	194
14. Kristiania	195
15. Kristiansand	207
16. Kristiansund	208
17. Larvik	210
18. Lillehammer	213
19. Moss	215
20. Narvik	216
21. Porsgrund	218
22. Risør	219
23. Sandefjord	220

	Page
24. Sarpsborg	222
25. Skien	223
26. Stavanger	225
27. Tromsø	230
28. Trondhjem	232
29. Tønsberg	236

III. Offentlige bestemmelser.

(Dispositions publiques.)

A. Plakater, rundskrivelser m. v. i 1908 (Décrets royaux, circulaires etc. en 1908)	238
1. Plakat av 1 februar 1908 angående dyrs benyttelse som befordringsmiddel. (Sur l'emploi des animaux comme moyen de transport)	238
2. Kongl. resolution av 1 februar 1908 ang. indførsel av kommunal kjødkontrol i Gjøvik. (Sur l'établissement de contrôle municipale des viandes en Gjøvik)	239
3. Kongl. resolution av 25 februar 1908 ang. fritagelse for kjødkontrol for visse dele av Narvik. (Sur l'inspection de la viande à Narvik)	239
4. Rundskrivelse fra landbruksdepartementet av 18 juni 1908 ang. honorarberegning ved tuberkulinundersøkelserne. (Sur la fixation des honoraires aux vétérinaires pour l'épreuve avec la tuberculine)	239
5. Cirkulære av 20 oktober 1908 om dyrlægestudiet. (Sur l'enseignement vétérinaire à l'école supérieur vétérinaire à Copenhague)	241
6. Cirkulære av 18 november 1908 ang. offentlig tilsyn med besættninger m. v. (Sur la surveillance publique des troupeaux infectés)	242
7. Plakat av 27 november 1908 ang. ændring i §§ 4 og 9 i kjødkontrolreglementet. (Des modifications de la réglementation fixée pour l'inspection de la viande)	243
8. Plakat av 27 november 1908 ang. ændringer i indførselsplakaten. (Des modifications de la réglementation pour l'importation des animaux)	243
B. Gjældende love og bestemmelser (Lois et règlements en vigueur).	
Bilag 1 (Appendice 1)	
Lov af 14de juli 1894 m. v. om foranstaltninger mot smitsomme husdyrsygdomme (Loi du 14 juillet 1894 concernant les mesures à prendre contre les maladies des animaux domestiques)	244
— 2 (— 2) Lov af 27de juni 1892 m. v. om kommunale slagtehuse etc. (Loi du 27 juin 1892 sur les abattoirs municipaux et sur l'inspection de la viande)	254
— 3 (— 3) Kjødkontrolregler (Réglementation pour l'inspection de la viande)	256
— 4 (— 4) Nugjældende (1ste juli 1910) regler for indførsel av husdyr (De l'importation des animaux)	262
— 5 (— 5) Nugjældende (1ste juli 1910) regler for utførsel av husdyr (De l'exportation des animaux)	265

			Page
— 6 (	— 6)	Schema for ansøgning om tuberkulinundersøkelse (Formulaire de demandes de tuberculination)	267
— 7 (	— 7)	Indberetningsschema for tuberkulinundersøkelse (Formulaire des rapports de tuberculination)	269
— 8 (	— 8)	Anvisning til tuberkulinundersøkelser (Instruction pour la tuberculination)	270
— 9 (	— 9)	Om kvægtuberkulosens bekjæmpelse (Sur la lutte contre la tuberculose bovine)	272
— 10 (	— 10)	Ansøgning om erstatning for kvæg, der nedslagtes paa grund av tuberkulose (Formulaire de demandes de dédommagement aux propriétaires après l'abattage du bétail tuberculeux)	278
— 11 (	— 11)	Indberetningsschema nr. 1 til amtmændene om smitsomme sygdomme (Rapport devant être adressé au préfet sur les cas de maladie contagieuse)	280
— 12 (	— 12)	Indberetningsschema nr. 2 til veterinærdirektøren (Rapports devant être adressés au Directeur)	281
— 13 (	— 13)	Utdrag af skyss- og kostloven (Extrait de la loi sur les frais de voyage)	282
— 14 (	— 14)	Destruktionsverket i Kristiania 1908, av dyrlæge A. Lo. (La destruction des cadavres et des déchets animaux à Christiania, par M. A. Lo)	284
— 15 (	— 15)	Regningsschemaer (Formulaire de notes)	287
— 16 (	— 16)	En lemænsyke, av H. Horne. (D'une septicémie streptococcique de «lemæn», Myodes lemmus, par M. H. Horne.)	

I.

Om veterinærvæsenet 1908.

A. Almindelig oversigt.

Ifølge de fra dyrlægerne indkomne årsberetninger er der i årets løp behandlet hos:

Hesten	36 158	sygdomstilfælder
Koen	73 494	—
Sauen	1 915	—
Gjeten	1 206	—
Svinet	15 399	—
Hunden	2 665	—
Katten	303	—
Fjærfæ	51	—
Andre dyr	32	—

Av de behandlede dyr angis at være døde eller dræpte:

Av hester	989
» kør	4 164
» sauer	286
» gjeter	48
» svin	1 312
» hunde	271
» katter	32
» fjærfæ	26
» andre dyr	9

Antallet av de av dyrlægerne behandlede sygdomstilfælder stiller sig i de sidste år således:

I 1903	79 841
- 1904	100 230
- 1905	103 617
- 1906	115 803
- 1907	129 501
- 1908	131 223

Ingen av de i lovens forstand ondartede smitsomme husdyrsygdomme har i årets løp hat nogen farsotmæssig utbredelse. Der er indtruffet endel tilfælder av miltbrand, ondartet katarrhalfeber, raslesyke, bråsoot og svinesyke, hvorimot intet tilfælde er forekommet av kvægpest, hundegalskap, snive-, mund- og klovsyke, ondartet lungesyke hos kvæget eller kopper og skab hos fåret.

Følgende tabel viser enkelte smitsomme sygdommes forekomst i de forskjellige amter.

Tabel I.

Enkelte sygdommes forekomst i de forskjellige amter 1908.

(Relevé des diverses maladies par départements).

Amt (Département).	Milthrand (Anthrax).	Raslesyke (Anthrax emphysematosus).	Bråset (Gastromycosis ovis).	Ondartet katarrhalfeber (Febris catarrhalis ma- ligna).	Lunkesyke hos hesten (Pleuro-pneumonia con- tagiosa equi).	Influenza (Influenza).	Svinesyke og svinepest (Pneumo-enteritis conta- giosa suis).	Rødsyke og knuterosen (Morbus ruber).	Kværsil (Adenitis contagiosa equi).
Kristiania	2	-	-	-	18	-	-	28	60
Akershus	32	1	-	13	25	-	16	766	117
Smålenene	34	1	-	4	3	-	-	282	81
Buskerud	32	4	-	30	2	-	-	227	86
Jarlsberg og Larvik . . .	28	2	-	7	-	3	-	288	52
Hedemarken	14	4	-	80	1	-	24	513	162
Kristians	9	8	-	62	-	-	-	709	125
Bratsberg	67	3	-	19	1	4	-	227	118
Nedenes	23	1	-	7	-	-	-	104	31
Lister og Mandal	28	7	1	15	1	2	-	70	2
Stavanger	59	3	78	52	-	-	-	37	178
Søndre Bergenhus	53	27	-	53	-	-	-	31	19
Bergen	5	-	-	-	-	-	-	-	1
Nordre Bergenhus	12	6	19	21	-	-	-	40	1
Romsdal	1	-	-	6	-	-	-	32	16
Søndre Trondhjem	7	-	6	65	-	-	-	291	58
Nordre Trondhjem	14	3	18	52	-	-	4	430	26
Nordland	4	-	6	45	-	6	-	71	3
Tromsø	2	-	-	1	-	-	-	11	-
Finmarken	-	-	-	1	-	-	-	2	-
Ialt	426	70	128	533	51	15	44	4 159	1 136

Sundhetstilstanden i sin almindelighet blandt husdyrene betegnes av de indberettende dyrlæger som god eller meget god. Høsten udmerket sig ved stor nedbør, saaledes at det indhøstede fór ikke sjeldent mugnet og bedærvedes. Man næret derfor mangesteds frygt for, at husdyrene skulde forgiftes eller bli syke av fóret, men denne frygt viste sig på de fleste steder ugrundet, om der end av enkelte dyrlæger angis at være fremkaldt endel sykelighet ved fóret, væsentlig hos hesten, hvor førsprængthed (asthma) sættes i forbindelse med fórets beskaffenhet. Nordenfjelds opplyses indhøstningen at ha foregaat under gunstigere veirforhold.

Enkelte dyrlæger meddeler, at der iaar har optrådt færre fordøielseslidelser end vanlig, endog paafaldende få. Dette tilskrives opføringen av den rike høi-avling og mindre anvendelse av indkjøbt kraftfór. Man kommer mere og mere, anføres der, dertil, at man indkjøper mindre kraftfór og bruker høi og rot-frugter avlet på gården. Det antydes ogsaa, at fordøielseslidelsernes hyppighet synes at staa i forhold til mængden av anvendte kraftfórstoffe.

Der anføres endel overførrelser av ringorm og kokopper til mennesker.

B. Om de enkelte sygdomme.

1. Miltbrand.

Av denne sygdom er i årets løp anmeldt ialt 426 tilfælder, hvilket er det mindste antal siden 1900 (nemlig 407, 470, 538, 560, 674, 552, 686 og 554 i 1900—1907).

I årets løp indtraf de fleste tilfælder i Bratsberg, Stavanger og søndre Bergenhus amter med henholdsvis 67, 59 og 53 tilfælder. Fra Finmarken er intet tilfælde anmeldt, men forøvrig har sygdommen vist sig i alle amter (se tabel I). Den har forøvrig som vanlig optrådt spredt uten større lokal utbredelse.

Statsdyrlæge *Tillier*, Bergen, meddeler, at han i 1908 har mottat indberetning om 92 tilfælder av miltbrand paa vestlandet, fordelt saaledes:

	Januar	Februar	Marts	April	Mai	Juni	Juli	August	Septbr.	Oktober	November	December
Egersund		3	1	1	2				1	1		1
Jæderen	1			1		1				1	1	
Stavanger	7	4	1	3	3	5				2	4	3
Ryfylke	3	1						1				
Haugesund		1		1	1						1	
Søndhordland			1	1								
Nordhordland		4	1	4	1	1	1	2	2	2	4	1
Bergen		1		1								
Sogn		1		1								
Søndfjord		2	1	1				1				
Nordfjord				2								
Sum	11	17	5	16	7	7	1	4	3	6	10	5

«Av de angrepne dyr var 75 kvæg, 15 hest og 2 svin. I de 5 år, som jeg nu har fåt indberetninger om miltbrandstilfælder tilsendt fra dyrlægerne, har jeg fåt meddelelse om 117 tilfælder i 1904, 102 tilfælder i 1905, 123 tilfælder i 1906, 81 tilfælder i 1907 og 92 tilfælder i 1908. Det later altsaa til, at de samme forhold, som bevirket den store nedgang i antal av tilfælder i 1907 ogsaa har virket i år; imidlertid synes det, som om det forholdsvis mindre antal i år særlig skyldes, at der fra amtsdyrlæge Levens distrikt er anmeldt færre end vanlig; de øvrige dyrlæger har anmeldt omtrent likesåmange som i de foregående år.»

De anmeldte tilfælder av miltbrand fordeler sig med hensyn på dyreart, saaledes:

Hos hesten	41 tilfælder
» koen	333 —
» sau	8 —
» gjet	3 —
» svin	39 —
» hund	1 —
» elg	1 —

2. Ondartet katarrhalfeber.

Av ondartet katarrhalfeber hos storfæet er anmeldt ialt 533 tilfælder, fordelt på samtlige landamter med henholdsvis 1—80 tilfælder i hvert; de fleste indtraf i Hedemarkens amt (80), dernæst kommer søndre Trondhjems amt og Kristians amt (henholdsvis 65 og 62 tilfælder; se tabel I).

Amtsdyrlæge *Bruun*, Stange, anfører:

«På en mindre gård har siden mai 1907 9 dyr bukket under for sygdommen — et overordentlig føleligt tap for gårdens stræbsomme indehaver.

Gaarden ligger i Tangen. Som bekjendt har det offentlige (stat og amt) ladet opføre nye fjøs på 2 gårde i Tangen. I disse fjøs, der er opført på nye tomter med alle hygieniske hensyn for oie, er ikke optrådt nye tilfælder av sygdommen».

Statsdyrlæge *Tillier*, Bergen, meddeler:

«Denne mystiske sygdom har ogsaa i år optrådt likeså almindelig som tidligere; især synes den at forekomme almindelig i yttre Sogn og Søndfjord. En, for mig ialfald ganske usædvanlig, exanthematisk form av, hvad der utvilsomt har været ondartet katarrhalfeber, er meddelt mig av amtsdyrlæge Gundersen, som samtidig med at indsende en kotunge skriver: «Koen temperatur var 41°, puls næsten ufølsom, respiration 25. Fra mund og næse flød der pusblandet slim i mængde, tåreflod fra begge øine, hvis cornea begge var fuldt normal. Fra kjønsdelene flød urinen i dråpevis og vulva og skedens slimhinde var tæt besat med små vædskefyldte blærer samt sterkt rød. Mulen var dypt rød og sterk varm. Juret var rødt og på 2 av spenene de samme blærer, og et enkelt sted et koppeagtig sår. Ved percussion av brystkassen fandtes dæmpning i nederste lungedel av venstre lunge, ingen abnorme respirationslyde hørtes. Koen blev nødslagtet 6 dage senere og ved obduktionen fandtes: Ved åpning av bughulen såes intet abnormt, men det løse binde- og fedtvæv langs ryggraden og nyrene var sterkt emfysematøst, ingen serøs vædske, milt normal, ingen tarmbetændelse (koen har hele tiden havt normal afføring), leveren noget gul, nyrene normale.

I brysthulen noget serøs vædske, emfysem langs mellemgulvet og i den venstre lunge hyperæmi og ødem. Trachea var halv fyldt med pus og slim, samt besat med crupøst, difteritisk belæg. Mundens slimhinde tæt besat med difteritiske sår, likeledes næsens. Ingen svulst eller sykelig forandring av kjertlerne. Hjertet pent, blodet delvis koaguleret. Øinene normale. Juret besat med sår og blærer, likeledes fandtes blærer i klovspalten på høire bakfot, og eieren har lagt merke til, at den var meget øm der. Manden hadde kun denne ko og en liten kvige; denne blev flyttet straks efter mit første besøk.»

Amtsdyrlæge *Gjørud*, Orkedalen, anfører:

«Den 4de november blev jeg anmodet om at tilse en ko, som skulde kalve; drægtigheten var utløpen, men veene for svake; en levende kalv toges frem. Bakre halvdel av juret var betændt, og denne lidelse var forresten ikke av ny dato. Til at begynde med hadde koen temperaturforhøielse, 40,2. Den 8de hadde jurbetændelsen bredt sig over hele juret og antat en brandig karakter, og koen hadde nu et par dage ingenting ædt; den 9de døde den og viste nu tegn på ondartet katarrhalfeber, hvad den ikke før hadde hat. I min praksis har jeg kun én gang før kommet ut for et nogenlunde lignende tilfælde, som da hadde tilfølge at sykdommen spredte sig videre i fjøset, hvad dog ikke indtraf denne gang, da der kun var en ko.»

Enkelte dyrlæger har gjort forsøk med behandling med store doser av chloret. natricum.

Amtsdyrlæge *Ostby*, Frosta, meddeler om et spesielt tilfælde:

«Foruten symptomatisk behandling gjordes et forsøk med indgivning af store doser chloret. natricum. Skjønt utsigten til helbredelse som sædvanlig ved denne sygdom var meget liten, var der allerede den 19 s. m. indtrådt en betydelig bedring. Øinene var blit klare uten videre flod. Fordøielsen var normal. Appetiten bedre likesom koen var betydelig kvikkere. Bedringen skred siden raskt frem; og viste det sig mot forventning, at koen blev fuldstændig helbredet.»

Amtsdyrlæge, *Mossige*, Sogn, meddeler:

«Ved behandlingen av den ondartede katarrhalfeber har jeg i den senere tid foruten symptomatisk behandling anvendt store doser chloretum natricum, og det ser virkelig ogsaa ut til, at det i flere tilfælde har havt en heldig virkning.»

Om optræden av ondartet katarrhalfeber hos får meddeler amtsdyrlæge *Selnes*, Stord:

«Hos får er sykdommen optrådt i tre besætninger. Sykdommen synes at være meget smitsom og viser følgende symptomer: Stærkt slimet suppurativ flod fra næse og øine. Floddet tørret ind til skorper omkring næseåbningen så respiration gjennom næsen var vanskelig; øienlågene formelig gjenklistret av sekretet.

Næsens slimhinde og konjunktiva stærk rødlig; hornhinden derimot normal. Ingen appetit.

Temperaturen hos de først angrepne 38,5, de sidst angrepne 39,8. Pulsen dårlig, resp. anstrengt. En av de sidst angrepne hadde løs afføring, hos de øvrige syntes ekskrementerne at være ganske normale.

Dyrene ser meget medtaget og lidende ut og står med lutende hoved. Sykdommen varer en ukes tid og vel det. Eieren av den ene besætning oplyste, at denne sygdom har optrådt for 3 år siden på en gård ca. 3 km. borte.

Flere dyr blev syke, hvorav endel av de først angrepne døde.»

3. R a s l e s y k e.

Av raslesyke hos koen er anmeldt ialt 70 tilfælder. I de nærmest forutgående år 1903—1907 forekom henholdsvis 34, 59, 45, 31, 48 tilfælder. I Søndre Bergenhus amt forekom 27 tilfælder og resten spredt over forskjellige dele av landet (se tabel I).

Amtsdyrlæge *Flesvik*, Lillehammer, meddeler, at et tilfælde forekom på en gård i Øier, hvor sygdommen optrådte i 1898. En gammel mand på gården fortalte, at sygdommen hadde været slem der for 60—70 år tilbake og at den hadde været meget almindelig i den midtre del av Øier hovedsogn og blev kaldt *S k o t t* eller *Galmskott*.

Amtsdyrlæge *Fleischer*, Voss, omtaler, at han har hat leilighet til at iagttta, at sygdommen dersteds optrær i bestemte havnegange og i flere år efter hinanden.

Amtsdyrlæge *Mossige*, Sogn, meddeler:

«I sidste halvdel av juni måned foretog jeg reiser til Engdalen i Lyster i anledning 2 dersteds indtrufne tilfælde av miltbrandsemphysem. Der findes i Engdalen en hel masse sætre, og det blev mig fortalt, at der hvert år optræder flere eller færre tilfælde av miltbrandsemphysem. Lignende inficerte beiter findes også andre steder i distriktet. I indre Sogn er det som regel fjeldhavnegangene og i ytre Sogn som regel hjemmehavnegangene, som er inficert.»

Amtsdyrlæge *Langballe*, Overhallen, meddeler, at raslesyke for første gang er optrådt der i hans praksis, men sygdommen antas dog at være kjendt fra tidligere.

4. B r å s o t.

Av denne sygdom opføres hos får på tabel I ialt 128 tilfælde, hvilket dog ikke kan antas at være noget korrekt uttrykk for sygdommens forekomst, da mange tilfælde ikke anmeldes. De fleste tilfælder indtraf i Stavanger amt (78) se tabel I.

Amtsdyrlæge *J. Selnæs*, Lervik, meddeler følgende:

«Bråсот forekommer mest i Fitjar herred, væsentlig bundet til en begrændset egn. På en enkelt gård er av 40 får død 6 = 15 %. De fleste av disse er død på samme sted i utmarken. På dette sted døde en tid i forveien et får, som blev liggende uten at nedgraves. Det er grund til at antage, at det er smitekilden.

Forøvrigt dør der på de fælles havnegange hvert år flere får, hvis dødsårsak er ukjendt. En del av disse er utvilksomt bråсот. Kadaverne bliver gjerne liggende utildækket, til delvis føde for rovfugle, som yderligere bidrager til at sprede smitstoffet. På sine steder pleier man at slagte de syge får, salte og spise kjødet.

Bråсотvaksination er utført paa 11 får i den mest utsatte besætning.

2 dage derefter døde 1 av de vaksinerede og 1 av den øvrige besætning. Om vaksinationens nytte har jeg ingen formening.»

Amtsdyrlæge *Lekven*, Bergen, meddeler:

«De beskyttelsesforanstaltninger som er trufne mot bråсот har hittil desværre ikke bragt nogen tilfredsstillende resultater. Jeg tør med bestemthet påstå, efter de

prøveforsøk som er foretat, at bråсот ikke smitter fra dyr til dyr, men at smitten eller sykdommens årsak ligger i de forskjellige jordbundsforhold, hvor ungfårene ved beitingen høst og vår tilføres et giftstof gjennom drikkevandet især på myrlændte eller fugtige steder. Dette får også sin bekræftelse derved, at de ungfår som fores inde og ikke kommer på beite — især om høsten — angripes ikke av bråсот. Det har også vist sig, at jo mere indmarkerne tørlægges ved avgrøftning, desto mere indskrænkes dødeligheten baade av bråсот og vattersot.»

Amtsdyrlæge *Leknes*, Førde, meddeler, at sykdommen vides at ha været meget utbredt, særlig i havdistrikterne; et anseelig antal dyr anføres død derav.

Amtsdyrlæge *Myran*, ytre Namdalen, meddeler:

«Bråсот er anmeldt med 7 tilfælder. Alle døde. Sykdommen er sterkt varierende i sin optræden. Ifjor var der et av de værste bråсотår, som folk kunde mindes, og iår igjen nogle få tilfælder. Dens ringe forekomst iår henger måske sammen med, at der var et usedvanlig godt veir utover høsten, og ringe anledning til forkjølelse. Da vinteren kom, var det fuldt alvor med én gang, så dyrene måtte sættes i fjøs. Sykdommen viser sig at optræde hyppigst i surkolde, sneløse førjulvintre.»

Amtsdyrlægen i Frosta, *A. Østby*, meddeler:

«I en besætning på 19 sauer på Vigtil i Frosta herred døde pludselig på havnegangen i mai måned 2 dyr. Samtlige sauer var om formiddagen friske. Ved middags-tider fandtes en sau død ute på marken. Ved obduktion om eftermiddagen fandtes følgende: Hjertet fylldt med mørkt koaguleret blod. Milten var bløt og hyperæmisk. Tyndtarmen og tildels tyktarmen fylldt med blodigt indhold, likesom tarmene var i høi grad røde og hyperæmiske, særlig slimhinden. Mens jeg obducerte oplystes, at nok en sau var fundet død på havnegangen.

Den obducertes og lignende sektionsfund fandtes. Foruten tarmen var i dette tilfælde løpens slimhinde særlig rød. Ved mikroskopisk undersøkelse fandtes stavformede sporebærende baciller med avrundede ender efter al sandsynlighet bråсотbaciller. Smittekilden var ukjent. På gården er aldrig bråсот tidligere forekommet, likesom jeg heller ikke før i de år, jeg har været her i distriktet, har iagttaget denne sykdom. De døde dyr blev nedgravet paa derom anordnet måte; og alle gjenstande, hvormed de døde dyr har været i berøring, blev desinficert.»

I Buksnes Lofoten optrådte bråсот for første gang med 4 tilfælder i 3 besætninger, anfører amtsdyrlæge *Dahler* (Leknes). Smitten antokes at skrive sig fra et dårlig avgrøftet stykke indmark.

Statsdyrlæge *Tillier*, Bergen, meddeler følgende:

«Bråсот har iår vistnok optrådt likesom i de foregående år; der er på de steder, som hjemseekes av den, intet tegn til at den skulde bli sjeldnere, tvertimot; skulde man dømme efter, hvad folks mening derom er, måtte man tro, at den efter hvert år som går optræder mere og mere ondartet, især da ute på øerne. Årsaken hertil er, mener folk, den stedse tiltagende blanding med ædlere dyr — cheviotfår; de lam som falder efter cheviotvæddere parret med landracesmalere skal vise sig at ha langt mindre motstandskraft mot sykdommen end de ublandede lam. Nogen sandhet er der vistnok også heri, da der sædvanligvis ikke samtidig med indførselen av større racer foretages nogen forandring i dyrenes røgt og pleie. Men da disse fores og stelles på samme likegyldige måte som den, man har brugt likeoverfor de hjemlige dyr, er det rimeligt at disse «forbedrede» lam vil bli underernærede og derfor mindre motstandskraftige. Dog er jeg tilbøilig til at tro, at denne opfattelse nærmest har sin grund i,

at folk legger mere mærke til sådanne store «forbedrede» lam. I bråsotdistrikterne er folk så vant til, at en hel del lam går tabt hvert år, at de i almindelighet ikke bryr sig synderlig derom; de holder neppe engang tal på dem. Men har en mand gået til den utgift at anskaffe sig en kostbar vædder og derved får større og penere lam, end han pleier, så passer han bedre på dem, og det går ham meget mere til hjerte at miste ét av disse, end det gjorde at miste 3—4 av de andre; derved kommer han let til at tro, at sygdommen da optræder mere ondartet end ellers. Imidlertid viser det sig, at racespørsmålet har svært meget at si likeoverfor vaksinevirkningen; de mere kjæle blandingsfår har meget liten motstandskraft likeoverfor vaksinen. Er de ikke helt ut velfødrede, vil selv den svakeste vaksine gjøre dem meget syke, ja dræpe dem, mens simple dyr eller velnærede dyr med lethet tåler selv temmelig sterk vaksine. Derfor vil det altid være risikabelt at gå hen og kritikløst vaksinere en hel del dyr på steder, hvor man ikke kjender til, hvad slags dyr man har med at gjøre, selv om vaksinationen har gået godt på et endog meget nærliggende sted. Et godt eksempel herpå er, hvad der ihøst hændte mig. Jeg var på Sandsø i Søndmøre, hvor jeg har vaksinert lammene hvert år i de sidste 3—4 år. Her podede jeg 56 lam og hos alle forløp podningen heldigt. Her kom der et par mand i en båt og bad mig komme til Haugsbygden i Gursken (ret over på den anden side fjorden) og også pode lammene der, da de hadde seet, at det gik så heldigt på Sandsø. Jeg fulgte med dem, det var ca. en halv times roing, med det forsæt — som jeg sa dem — forsøksvis at pode en 8—10 stk.; men ved ankomsten viste det sig, at folk med besvær hadde samlet sine lam i håp om at få dem podet, og jeg fik så mange anmodninger om allikevel at gjøre det, at jeg lod mig overtale og podede ialt 60 stk. med samme vaksine, som den jeg brugte på Sandsø. Av disse døde ikke mindre end 11 som en følge av vaksinationen. Dette var jo et hårdt slag ikke alene for eierne, men også for mig; så meget glædeligere overrasket blev jeg da ved juletider at få den meddelelse fra stedet, at folket der, trods det uheldige resultat, allikevel var fornøiet med, at de hadde fået dyrene podet; det viste sig nemlig, at hos de folk, hos hvem intet dyr var vaksinert, hadde bråsoten dræpt størstedelen av lammene, mens ingen av de dyr, som hadde overstått podnings-sygdommen senere hadde været syke. De erklærte sig derfor villige til at fortsætte med forsøkene. — På grund herav har jeg tilrådet de dyrlæger, som har anmodet om at få vaksine sendt, ikke straks at pode flere dyr på noget fremmed sted, men først at foreta forsøkspodninger på 8—10 dyr. Imidlertid blev der, dengang dyrlægerne fik tilladelse til at beregne sig skyss- og kostholdsgodtgjørelse av det offentlige på reiser for at foreta bråsotvaksinationer, stillet som betingelse, at der skulde podes mindst 50 dyr på hver reise; denne bestemmelse stiller sig i høi grad hindrende iveien for at foreta sådanne forsøkspodninger.

Jeg har i år til podningerne benyttet dels den Nielsenske pulvrevaksine, dels trådvaksine; som utgangspunkt for begge friske kulturer utvundet av tilsendte prøver av abdonimalvæske fra lam død av bråsot. Trådvaksinen som ifjor, når der ved tilberedningen anvendtes like dele serum og druesukkerbouillon, gjennomgående viste sig at ha en langt kraftigere virkning end pulvrevaksinen, hadde i år, da jeg har benyttet knapt $\frac{1}{3}$ serum, gjennomgående ikke sterkere virkning end pulvrevaksinen; jeg tænker derfor at gå mere og mere over til den, da bruken av den er så meget lettere end bruken av pulveret, og den desuten vistnok kan laves renere uten indblanding av toksiske forrådnelsesprodukter.»

5. Svinesyke og svinepest.

Av svinesyke og svinepest er anmeldt 16 tilfælde i Akershus amt, 24 i Hedemarkens og 4 i Nordre Trondhjems amt, ialt 44 tilfælder.

Amtsdyrlæge *Bruland*, *Stange*, meddeler, at svinepest i godartet form forekom hos en landhandler med meieribedrift. Han mistede 14 dyr og resten av besætningen, 34, slagtedes.

6. Rødsyke og knuterosen.

Av disse sykdomsformer er i årets løp berettet om ialt 4 159 tilfælder fordelt over det ganske land; kun fra Bergens by er intet tilfælde anmeldt. Alene i Akershus og Kristians amter forekom henholdsvis 766 og 709 tilfælder og i Hedemarkens og Nordre Trondhjem 513 og 430 tilfælder; fra Finmarken og Tromsø amter er kun anmeldt respektive 2 og 11 tilfælder (se tabel I). I de senere år er behandlet følgende antal tilfælder av disse sykdomme:

I 1903	2 189 tilfælder.
- 1904	2 298 —
- 1905	2 116 —
- 1906	2 521 —
- 1907	3 191 —
- 1908	4 159 —

Det vil herav sees, at år om andet flere og flere tilfælde av disse sykdomme kommer under dyrlægenes behandling; om dette skriver sig fra, at man i det nu så almindelig anvendte serum har fået et utmerket forebyggende og kurativt middel eller om sykdommen er i tiltagende er ikke godt at avgjøre med sikkerhet.

Av de anmeldte tilfælde var:

2 277	rødsyke.
1 882	knuterosen.

Det fremgår av dyrlægenes indberetninger, at den i de senere år påbegyndte behandling av rødsyke i dens forskjellige former med serum i det forløpne år er fortsatt i stadig stigende utstrækning og med avgjort held. Kun undtagelsesvis berettes der om mindre tilfredsstillende resultat av serumbehandlingen, når stoffet ikke anvendes tidlig og i store doser. Der klages dog ganske almindelig over, at serumet er dyrt og at det maa indforskrives utenlandsfra. Dets kostbarhet betegnes som en stor hemsko for dets almindelige anvendelse.

Serummet anføres at virke saavel mot den akute rødsyke som mot knuterosen, hudbrand og ledsykdomme, hvorimot det ikke antas helt at kunne forebygge de av og til senere optrædende hjertelidelser.

Det mest anvendte stof er det saakaldte «*Susserin*», Rotlaufserum fra fabriken i Hoechst a. M.

Amtsdyrlæge *Høeg*, *Rakkestad*, meddeler:

«Svinebestanden har været stærkt angrepet av rødsyke. Sykdommen viser sig ved midtsommer og tiltar jevnt til ut i november, for så at standse ved juletider.

Det tyske «*Rothlaufserum*» «*Susserin*» viser sig at ha en utmerket virkning, kun bør det benyttes i tide og i store doser. Jeg har i årets løp sprøjet 68 dyr, hvorav 8 er døde.

Det synes, som om råner er litet motstandsdygtige; av tre sproitede døde nemlig alle, likeså døde flere i 1907, mens purker og kastrater kommer sig hurtigt. Av indre medicin stimuleres dyret meget ved store doser av antifebrin og campher; men jeg har i intet tilfælde fået helbredelse hermed. Sygdommen har uten tvil krævet over et hundrede ofre i bygden. Det er nemlig kun et fåtal, der henvender sig til dyrlæge, da kvaksalveriet endnu er meget sterkt utbredt. Sygdommen har en meget stor økonomisk betydning.»

Amtsdyrlæge *Hjelde*, Eidsvold, meddeler:

«Av rødsyke og knuterosen forekom tilsammen 80 tilfælder.

Denne sygdom har imidlertid ved anvendelse av rødsykeserum tabt sin ondartede karakter. Kommer dyrene under behandling nogenlunde tidlig efter sygdommens utbrud kommer de sig næsten altid, selv om de er så hårdt angrepenne, at man næsten finder helbredelse utelukket. Jeg hat fundet det heldigt at bruke forholdsvis store doser. Det vil bli til stor støtte for hver svineavl, at man ved eventuelle rødsykeutbrud kan ha anledning til at bruke de nødvendige mængder serum både som kurativt og forebyggende middel uten at det føles økonomisk trykkende for eieren.»

Veterinærkaptein *Bruland*, Stange, anfører:

«Blandt de smitsøter, der kom til behandling, vil jeg nævne r ø d s y k e n. Ikke på 10 år har her i distriktet forekommet en sådan mængde og så ondartet forløpende tilfælde av acut rødsyke, knuterosen og tør hudbrand.

Jeg har før været vel hjulpet av medicinsk behandling, men i år måtte virksom hjelp søkes i serumbehandling. Først forbrukes 300 gr. fra L. W. Ganz' fabrikk. Beholdningen var tildels 2 år gammel, men virksom fremdeles. Bedring indtrådte ofte hurtig efter indsprøitningen, sommetider endog i løpet av 4—5 timer, og selv håpløs syke svin kom sig. Ved begyndende hudbrand var injeksjon av serum av stor nytte og virkningen meget synlig. De mørkrøde pletter avfarvedes og huden blev normal efter nogle dages forløp. Den verrucøse endocardit utviklede sig i et par tilfælde meget hurtig og førte til død og slagting i 2 tilfælde 6 uker efter det acute stadium; men disse svin fik serum først ute i sygdommen. Jeg regner serumbehandlingen av rødsyken i 1908 til min gladeligste og interessanteste del av årets praksis. Det er også med store forventninger og med glæde jeg har læst om opprettelse av seruminstitut i landet for os.»

7. T u b e r k u l o s e.

Arbeidet fra det offentlige side med husdyrtuberkulosens bekjæmpelse har været fortsat som tidligere, væsentlig ved statsunderstøttede tuberkulinundersøgelser av hele kvægbesætninger samt ved ydelse av erstatningsbidrag til kvægeiere som lider et følelig tap ved nedslagting av det ved disse undersøkelser fundne tuberkuløse kvæg. Til gjengjæld indgår vedkommende eier på visse av det offentlige fastsatte regler for tuberkulosens bekjæmpelse.

De offentlige foranstaltninger på dette område synes at vinde mere og mere terræn og tuberkulinprøverne synes at bli mere og mere uundværlige i det praktiske rationelle kvægbruk.

Under henvisning til de statistiske meddelelser angående de offentlige tuberkulinundersøkelser i beretningsåret, som findes indtat i årsberetningen for 1907 (side 15—16), indtages her resultatet av disse prøver for året 1909.

Tabel II.

Resultat av de offentlige kvæg-tuberkulinundersøkelser 1895—1909.

(Compte-rendu sur le résultat des recherches aux frais publiques faites chez le bétail, par la tuberculine, pendant les années 1895—1909).

År.	Antal undersøkte besætninger. (Nombre des étables examinées).	Derav tuberkuløse (Dont tuberculeuses).	pCt. tuberkuløse (pCt.).	Antal undersøkte dyr (Nombres des animaux tuberculins).	Derav mistænkte og tuberkuløse (Dont suspects & tuberculeux).	pCt. tuberkuløse (pCt.).
1895 og 1896 . .	2 195	573	26.1	30 787	2 588	8.4
1897	2 136	577	27.0	24 755	2 056	8.3
1898	1 465	331	22.6	14 740	725	4.9
1899	1 337	274	20.5	11 919	678	5.7
1900	2 072	368	17.8	15 513	779	5.0
1901	2 889	311	10.8	20 051	701	3.2
1902	2 227	255	11.5	14 230	502	3.5
1903	2 027	276	13.6	13 846	672	4.9
1904	2 335	328	14.0	18 519	1 060	5.7
1905	1 802	223	12.4	13 566	623	4.6
1906	1 888	227	12.0	14 622	890	6.1
1907	1 626	218	13.4	12 734	840	6.6
1908	1 833	256	13.9	14 643	709	4.8
1909	2 546	312	12.3	20 623	869	4.2
1895—1909 . .	28 378	4 529	15.9	240 548	13 692	5.7

Som det vil sees er der i 1909 en ikke ubetydelig tiltagen saavel av de undersøkte besætningers som av det samlede antal undersøkte dyrs mængde, hvilken antagelig delvis beror paa de noget større erstatningsbidrag til eiere av nedslagede tuberkuløse dyr.

Tabel III.

Resultat

av de offentlige kvæg-tuberkulinprøver i året 1909.

(Compte-rendu sur le résultat des recherches faites chez le bétail par la tuberculine, pendant l'année 1909).

A m t (Département).	Antal undersøgte dyr. (Nombre des animaux tuberculines).	Derav mistænkte og tuberkuløse (dont suspects & tuberculeux).	pCt. tuberkuløse (p Ct.).	Antal prøvede besæt- ninger. (Nombre des étables examinées).	Derav tuberkuløse (dont tuberculeuses).	pCt. tuberkuløse (p Ct.).	Omsprøvede besætninger. (Inoculations répétées).	
							Antal besætninger.	Tuberkuløse.
Akershus	1 010	95	9.4	59	22	37.3	12	6
Smålenene	1 119	93	8.3	67	15	22.4	9	1
Hedemarken	2 783	278	9.9	223	59	26.5	37	9
Kristians	478	38	7.9	31	9	29.0	11	4
Buskerud	1 550	76	4.9	152	27	17.8	22	7
Jarlsberg og Larvik .	411	44	9.2	20	7	35.0	2	2
Bratsberg	752	19	2.5	83	10	12.0	6	1
Nedenes	450	8	1.8	74	6	8.1	4	1
Lister og Mandal . .	265	4	1.5	52	4	7.7	1	-
Stavanger	133	5	3.7	19	3	15.8	4	1
Søndre Bergenhus .	1 310	13	0.9	222	9	4.1	13	4
Bergen	-	-	-	-	-	-	-	-
Nordre Bergenhus .	1 530	43	2.8	173	27	15.6	20	-
Romsdals	804	10	1.2	79	8	10.1	-	-
Søndre Trondhjem .	1 085	14	1.3	152	12	7.9	45	5
Nordre Trondhjem .	2 063	32	1.6	221	24	10.9	22	7
Nordlands	3 616	68	1.8	697	51	7.2	41	11
Tromsø	1 191	29	2.4	202	19	9.4	18	3
Finmarken	73	-	0.0	20	-	-	-	-
Tilsammen	20 623	869	4.2	2 546	312	12.3	267	62

Dyrlæge *Hanson*, Drammen, meddeler følgende:

«Tuberkulose forekom i en besætning sterkt utbredt, idet der av 40 dyr reagerte 35 med tuberkulin og hos de fleste av de reagerte dyr kunde man efter slagtingen konstatere tuberkuløse dannelser. Støttet til opdagelsen av sygdommens sterke utbredelse i besætningen gav den nu her i Drammen oprettede melkekontrol, idet det lykkedes at påvise tuberkelbaciller i melken og ved nøiere eftersyn og undersøkelse av samtlige dyr, fandtes et tilfælde av utbredt jurtuberkulose; der fandtes hos dyret foruten den omtalte tuberkuløse jurbetændelse kun en mindre forkalket og forastet gammel proces i den ene lunge, og denne var ikke saa stor at den kunde opdages ved en klinisk undersøkelse».

Amtsdyrlæge *Furuholmen*, Larvik, meddeler:

«Tuberkulinprøver er kun foretat av 3 hele besætninger med tilsammen 40 dyr. Derav reagerte 1 dyr — en ca. 2 aar gammel okse. Ved den foretagne nedslagting og sektion fandtes tuberkulose i de retro-faryngeale samt bronchialglandlerne. Dyret havde som kalv hat et temmelig langvarigt anfald av åndebesvær, men var atter bleven rask og trivedes tilsyneladende bra. Da prøven foretoges, var den solgt som stamokse til en kvægavlsforening for en adskillig høiere pris end slagteverdien og den maksimaltakst, hvortil et kreatur kan ansættes ved nedslagting på grund av tuberkulose. Dette tilfælde viser således nytten av de ved antagelse av stamokser lovbefalte tuberkulinprøver».

Amtsdyrlæge *Braun*, Stange, meddeler:

«Av tuberkulinundersøkelser har jeg i årets løp utført mange. En kreds av opsidderne enedes om at la sine besætninger undersøke av den grund at mennesketuberkulose hadde herjet sterkt iblandt dem i de sidste aar. Ingen av deres kjøer reagerte. I en besætning paa 25 kjøer reagerte 15. Disse 15 nedslagtedes mot delvis erstatning av det offentlige. $\frac{3}{4}$ aar forinden undersøkelse fandt sted mistet eieren en ko av tuberkulose.

8. K v æ r k e.

Av kværke er behandlet 1136 tilfælder fordelt over det hele land med undtagelse av de to nordligste amter. De fleste tilfælder indtraf dette år i Stavanger amt (178 tilfælder), Hedemarkens amt (162), Kristians og Akershus (125 og 117), se tabel I. Dyrlægerne karaktiserer i det hele tat sygdommen som mindre utbredt dette aar i flere egne.

Amtsdyrlæge *Mossige*, Sogn, anfører:

«For første gang i hele den tid — 14 $\frac{1}{2}$ aar — jeg har været amtsdyrlæge her i Sogn blev der i år ikke anmeldt et eneste tilfælde av kværke, og jeg er ogsaa ganske sikker paa, at der heller ikke har forekommet noget tilfælde av sygdommen. Jeg antar forresten, at vi i fremtiden ikke skal bli saa hyppig hjemsogt av denne sygdom som tidligere, da hestehandlerne der i almidelighet var de der bragte sygdommen hit, nu mer og mer benytter Bergensbanen, når de kommer hjem igjen og derved undgår at føre med sig heste, der har været paa østlandet. Tidligere reiste de over Valders eller Hallingdal og derfor måtte de altid holde tilbake en hest til sin befordring hjemover».

9. Smitsom kastning.

Med hensyn til denne sygdoms optræden er intet særlig at tilføie utover hvad der i de foregående beretninger herom findes anført. Også i år meddeles om kastningens delvis betydelige tilbagegang i visse egne av landet, mens den vinder indpas i nye trakter. Hvor sygdommen har grassert i længere tid begynder folk mere og mere at forstaa at ta sig i vare og være forsigtige med hensyn til indkjøb av nye dyr, likesom flere og flere i de smittede egne gaar over til alene at benytte egne avlsokser. I enkelte egne viser kvægeierne sig meget interesserte i de trufne forholdsregler mot sygdommen, i andre stiller de sig aldeles likegyldig derfor. Der klages stadig over fællesbeiterne, men ogsaa i denne henseende og likeoverfor driftefæet utvises nu mere forsigtighet. Det synes som sygdommen for tiden herjer værst i visse egne av vestlandet, mens den i østlandsamterne viser tilbagegang.

10. Lungesyke og influenza.

Av lungesyke og influenza hos hesten er behandlet henholdsvis 51 og 15 tilfælder, ialt 66; de fleste tilfælder indtraf i Kristiania by og det omliggende Akershus amt, i-alt 43 tilfælder (se tabel I). Sygdommen her må betragtes som en fortsættelse av sygdommen fra det nærmest foregående aar. Den brøt nemlig atter ut i november måned i Kristiania by, men var ikke av nogen ondartet karakter.

11. Ringorm.

Denne sygdom har fremdeles ikke liten utbredelse i visse egne av vort land. Som tidligere påpegt maa de fælles havneganger og handelen med det såkaldte driftefæ antas at spille en væsentlig rolle med hensyn til smittestoffets spredning.

Det anføres jevnlig, at mennesker er smittet av utslettet.

Statsdyrlæge *Tillier*, Bergen, beretter:

«På Søndmøre kaldes ringorm for *alvella*. Det er her en meget almindelig sygdom. Da jeg var på søndre Sandsø for at vaksinere for bråstot fandt jeg, at omtrent samtlige besætninger på øen var angrepet derav, og ikke alene dyrene, men ogsaa i stor utstrækning menneskene, særlig kvinder og børn; jeg så flere småpiker med det motbydelige utslet opover begge arme og i hodet. Det blev meldt til amtmanden og amtsdyrlægen reiste derved for at søke sygdommen stanset».

Amtsdyrlæge *Mysen*, Mysen, meddeler:

«Ringorm optrådte i 8 kvægbesætninger i Eidsberg og Trøgstad med meget ond-artet og smitsom karakter. Den bredte sig fra sted til sted med okserne og inden besætningerne fra individ til individ med strigletøiet. Sygdommen overførtes ogsaa til flere mennesker. Da dyrenes almenbefindende ikke angripes eller ialfald ikke førend langt ut i sygdomsforløpet, blir der sjelden søgt råd mot sygdommen førend den er langt fremskreden, hvorved behandlingen vanskeliggjøres og forløpet meget forsinkes.»

Amtsdyrlæge *Haga*, Utne i Hardanger, meddeler:

«Talrige tilfælder av ringorm optrådte for størstedelen inden Ullensvang herred, især paa østsiden av Sørfjorden, utover høsten. At sygdommen kan få så stor utbredelse i enkelte strøk skyldes utvilsomt fellesbeitningen. Desuten hænder det ofte, at man ved børstning av dyrene overfører sygdommen fra dyr til dyr inden besætningen. Ved energisk behandling har det lykket forholdsvis snart at helbrede de angrepne dyr. Den mest effektive behandling har jeg fundet at være: Først indgning paa flekkene med grønsæpe, som vaskes av næste dag med varmt vand. Derefter appliceres 2 gange daglig et liniment av sol. jodi spirit. og ol. physeteris āā. Man må ikke bruke børste paa de angrepne dyr, før de er helbredet, og båsene bør renses og desinfiseres. Flere mennesker var blit infisert av dyrene.»

Amtsdyrlæge *S. A. Lunde*, Surendalen, meddeler:

«Ringorm optrådte hos kvæg sterkt utbredt i november og december måned — navnlig i Stangvik herred. 19 besætninger anmeldtes angrepne.

Lidelsen optrådte særlig ondartet og bredte sig med stor hurtighet inden besætningene, likesom smitteoverførelse til mennesket meget ofte iagttoges.

Sygdommen antoges opstået i samtlige besætninger ved overførelse av smitten fra okser, der sommeren 1908 hadde gåt paa fællesbeite i Neodalen, Todalen, idet man ikke straks ved sygdommens opståen foretog isolation og iagttagelse ved kjørenes børstning.

De angrepne dyr hadde et pjusket og støvet hårlag med pletvis håravfald og skjældannelse, likesom kalkede skorper av karakteristisk rundagtig form, dog ofte sammensat til store, kun svakt behårede, skorpede hudpartier over panden, nakken og størsteparten av halsens sideflater, — i de allerfleste tilfælder også spredte små skorpedannelser paa ophøiet hudparti over hele kroppen.

Ved skorpenes fjernelse fremkom en hårløs flate, der ofte kunde være rød.

Ved den sterke kløe forvoldtes megen uro i fjøset, idet dyrene let skubbet sig mot træverket eller hinanden indbyrdes, og heri — sammenholdt med den mindre forsigtighet ved børstningen av dyrene — må forklaringen til smittens store utbredelse inden den enkelte besætning søkes.

Efter indledet behandling: Grønsæpevaskning samt anvendelse av kreolin — naftol — samt delvis sublimatsalve er dyrene kommet sig forbausende hurtig. Isolation har været anvendt, hvor denne kunde foretas, samt grundig og ofte gjentagen vaskning av fjøs og hvert dyrs bås med grønsæpe og kreolinvand.»

«Mer og mer almindelig herover blir den ringormlignende hudsygdom, der almindelig kaldes «fjeldskab», anfører amtsdyrlæge *Thorshaug*, Løiten. «Sygdommen har stor smitteevne, generer ved større utbredelse dyrene nokså meget, og har påfaldende let for at overføres til mennesket. Sygdommen synes i de fleste tilfælder at være let at helbrede.»

I Halse og Eide (Romsdals amt) forekom likeledes ringorm, med særlig stor utbredelse i det sistnævnte distrikt, meddeler amtsdyrlæge *L. E. Grøholt*, Kristiansund. Til behandling anvendtes 10 pct. kreolinvaselin, en blanding av glycerin, karbolsyre og jodtinktur samt tjæresalve. Ved at slippe dyrene tidlig ut om våren meddeles sygdommen at være bragt til hurtigere avslutning.

J. E. Grøholt, Børsen, anvendte med godt resultat følgende oppløsning:

Glycerin	} āā grm. 50
Sol. jod. spirit.	
acid. carbohc	

12. Forskjellige sygdomme.

Den lollandske syke eller kronisk pseudotuberkuløs tarmbetændelse hos kvæg. Denne sygdom nævnes for første gang i dyrlægenes årsberetning for dette år. Der omtales ialt 10 tilfælder fra forskjellige dele av landet. Det først påviste tilfælde omtales av amtsdyrlæge *Thorshaug*, Løiten, som indsendte tarme av en ko, som han tænkte sig muligheten av kunde være befængt med denne lidelse, hvilket også ved nærmere undersøkelse på veterinærlaboratoriet viste sig at være tilfælde. Koen var kommen til distriktet med en fædrift fra Opstryn i Nordfjord. Flere tilfælder er ikke siden konstatert i den pågjældende besætning. (Tilfældet er nærmere beskrevet i «Norsk veterinærtidsskrift» 1908 side 72, samt i «Tidsskrift for det norske landbruk» s. a.). Endvidere meddeler veterinærkaptein *Bruland*, Stange, om et sikkert og et tvilsomt tilfælde, amtsdyrlæge *Davre*, Ringsaker, om et, dyrlæge *Sande*, Moss, om to, amtsdyrlægene *Selnæs*, Stord, og *Sorterup*, Gloppen, om hver et, likesom amtsdyrlæge *Olsen*, Ringebu, og statsdyrlæge *Tillier*, Bergen, omtaler sygdommen. Amtsdyrlæge *Olsen* (Ringebu) antar, at sygdommen har stor utbredelse.

Dyrlæge *Sande*, Moss, anfører:

«Av den i aaret 1908 som ny erkjendte sygdom, «Lollandsk syke», har jeg behandlet 2 tilfælder, begge i Rygge, men med indbyrdes lang avstand og sikkert uten forbindelse. Tidspunktet også forskjellig; det første tilfælde i januar—mars, det andet i november—december.

Sygdommen begyndte med diarrhoe, der i førstningen ved energisk behandling lot sig trænge tilbake, omend ikke helt, men som lidt efter lidt tiltok i heftighet og tilslut trodset enhver behandling. Avmagring meldte sig snart, og skjønt dyrene åt rigtig godt, så gav de efter 4—5 ukers forløp et trist billede; de var bare skind og ben. Ved nedslagtningen fandtes rynkede, tykke, indurerede tarmvægge, bleke av farve, med små petechier her og der. Tarmen hadde tildels påfaldende liten lysning. Ingen tuberkuløse processer kunde påvises.

Smitte med påfølgende sygdomstilfælde nr. 2 er endnu ikke indtruffet. — Eierne har lovet mig at ha sin specielle opmerksomhet fæstet på tilfælder av diarrhoe eller avmagring i besætningen.

Begge de omhandlede kjør var vistnok indkjøpt fra Gudbrandsdalen.»

Statsdyrlæge *Tillier*, Bergen, anfører:

«Lollandsk syke er en vistnok ikke så usædvanlig sygdom her på Vestlandet; jeg er tilbøilig til at tro, at iallefald flere av de på mange steder forekommende kroniske uheldelige diarrhoeer hos kvæg skyldes denne. Jeg har i år fåt 2 præparater av den, det ene blev sendt mig fra amtsdyrlæge *Selnæs*, Stord, det andet fik jeg på gården *Bakke* i Nærøfjorden, Sogn. Her har dyrene i lange tider (jeg fik første gang forespørsel desangående i 1903), lidt av en kronisk diarrhoe, som trods al dyrlægehjælp har vist sig at være uheldelig. Dyrene har gjerne vist sig syke henimot juletider, er blit værre og værre utover vinteren, kommer sig lidt på beite om sommeren, men ikke mere end at alle er blit slagtet om høsten, da eieren ikke turde «sætte dem på» en vinter til. Først i år fik jeg leilighet til at undersøke stedet. En mand hadde 2 syke dyr — 3½ år gamle; efter megen besvær fik jeg ham overtalt til at slagte det ene og obducerte det. Dyrets temperatur var, før det blev dræpt, normal. Der fandtes

ingen patologiske forandringer andetsteds end i tarmene og da væsentlig i den bagerste del av tyndtarmen og omtrent hele stortarmen; tarmene var næsten tomme. Her var slimhinden dækket med et tyndt lag seigt slim og lange stykker — avbrudt ved tilsyneladende sunde partier — sterkt fortykket, opdrevet som et spedalskt menneskes hud, rynket og med talrike små, røde prikker. Ingen knuter eller ulcerationer, mesenterialglandlerne forstørrede og succulente. I slimhinden påvistes syrefaste bakterier. Sygdommen skal efter sigende være almindelig hos alle opsidderne på disse gårde Bakke, denne grænd ligger aldeles for sig selv — 5 km. fra nærmeste grænd (Gudvangen) og kun tilgjengelig ad fjorden eller ad en dårlig vei, som fører langs de bratte fjeldsider og om vinteren hyppig avbrytes av sneskred. De har sine egne beiter og sætre; besætningerne får aldrig anledning til at komme sammen med andres dyr, men besætningerne fornyes av og til der som anentsteds ved indkjøp utenfra. Folk antok, at sygdommen skyldtes giftigt græs; hvorlænge den hadde herjet i grænden vidste ingen, dyrene hadde sålangt tilbake nogen kunde mindes, været utsat for at bli syke på denne måte.»

H v a l p e s y k e. Blandt hunde er der siden i høst forekommet megen hvalpesyke, anfører amtsdyrlæge *Høeg*, Rakkestad. Det var en indført hund, som førte smitten med sig og der indtraf mange dødsfald. Amtsdyrlæge *Jessen*, Stavanger, nævner likeledes, at sygdommen efter forlydende optrådte i Høgsfjord i en grænd; flere hunde ogpis døde. — Amtsdyrlæge *Kjoss-Hansen*, Egersund, meddeler, at hvalpesyken har angrepet en stor del av distriktets hunde- og kattebestand, ofte med døden tilfølge, likesom sygdommen meddeles at være forekommet i Lærdal i Nordre Bergenhus amt og i Vadsø distrikt i Finmarken.

S k a r p t (traumatisk indigestion) synes fremdeles at bli hyppigere flere steder og tilskrives den omstændighet, at krybberne ikke gjøres rene, før det tørre kraftfôr gis.

En egen form av «skarpt» omtaler amtsdyrlæge *Bakke*, Stokmarknæs; han anfører, at **t o r s k e h o d e r** anvendes meget overallt som kreaturfôr; disse blir kokt, oftest sammen med tang, til såkaldt «Løip». Denne spises med begjærighet av dyrene, men ufarlig er dette fôr ikke, da der med et og andet hode følger torskeangel og dyret får kvast i sig. Amtsdyrlægen har i årets løp behandlet 8 slike tilfælder; alle døde.

F o o t - r o t, ondartet klovsyke, optrådte hos 5 fra England til karantæne-stationen «Voulen» indførte får, meddeler karantænedyrlægen, amtsdyrlæge *Jessen*, Stavanger. Alle helbrededes.

K o k o p p e r. Amtsdyrlæge *Løken*, Kongsberg, meddeler:

«I forbindelse med omtalen av mildere smitsomme sykdomme kan nævnes de ikke fåtallige koppetilfælde hos kjøer — der mærkelig nok optrådte samtidig med koppepidemien hos mennesker andetsteds. Kopperne gjorde på endel fjøs megen fortræd, da de gav anledning til ondartede jurbetændelser, og endel kjøer kreperte også på grund av disse — formentlig vanskjøttede — tilfælde av jurbetændelse.»

Statsdyrlæge Tillier, Bergen, meddeler:

«**L a m m e d ø d e l i g h e t**», (Septicæmia neonatorum). På Jæderen, især i de yderst mot havet liggende distrikter, samt på Egerøen har der på flere gårde

længe været klaget over, at det var så vanskelig at få lammene til at leve; de døde gjerne en ukes tid efter fødselen. På enkelte gårde, som f. eks. præstegaarden i Hå, var det særligt galt, idet næsten alle lam strøk med hvert år. Jeg hadde allerede i 1906 været dernede for at anstille undersøkelser i anledning dette, men var da for sent ute; sykdommen var forbi, og det eneste kadaver, jeg fik undersøgt, hadde allerede ligget 4 dage i jorden og var helt råddent; jeg fik da nærmest det indtrykk, at det dreide sig om en ondartet luftveissygdom. I år var jeg tidligere ute og befor sammen med amtsdyrlæge Kjoss-Hansen alle de befængte distrikter; vi fik da anledning til at obducere ialt 12 lam og de fleste herav allerede meget kort tid efter døden, desuten fik vi flere syke at se. — Alle de syke dyr hadde sterk diarrhoe, var svake og matte men forøvrigt feberfri. Obduktionsresultatet var ved samtlige kadavere omtrent det samme; den eneste forskjell var, at hos enkelte hadde sykdommen tydeligvis havt et mere perakut forløp, hos andre var forandringene mindre voldsomme. Hos alle fandtes en voldsom enteritis, tyndtarmens slimhinde var dækket med seigt slim og sterkt injisert, med talrike hæmorrhagier; hos enkelte fandtes sterke blødninger i tarmen, folliklerne og de Peyerske pletter var svulne, tarmvæggen ødematøs, mesenteriet sterkt injisert og mesenterialglandlerne svulne og med talrike små hæmorrhagier. Leveren var gjerne hyperæmisk, hos somme sterkt gul, milten normal, nyrene meget blege. Blæren spændt, maven sterkt utspilet, hos enkelte var der masser av små hæmorrhagier i ikke alene løbens men også i vommens vægge. Hos enkelte var lungerne sterkt congestionerte, og der fandtes hos et par ecchymoser på pericardiet, hos andre var brystorganerne helt normale. Hos alle var det subcutane væv på buken sterkt injisert og hos ikke få var lidelsen åbenbart utgått fra navlen; navleåpningen var ikke lukket, dens rande tykke og infiltrerte og det subcutane væv i nærmeste omkreds særlig sterkt injisert og ødematøst, navlevene sterkt fortykket, utspilet med mørkt, dårlig coaguleret blod. Der fandtes ingen pusdannelser, heller ingen tegn til leddidelser. Folk var alle enige om, at de lam, som var født inde i floren var mest utsatte for at få sykdommen; derfor raset den også værst, når smalen på grund av dårligt veir måtte holdes inde i lammetiden; de lam som var født ute på bøen blev sjeldent angrebet. På enkelte gårde, hvor tidligere næsten alle lam var krepert, var sykdommen helt hørt op, efter at folkene efter utskiftningen var nødsaget til at flytte ut og bygge nye smaleflorer på nye tomter. I det hele var sykdommen bundet til de gamle tomter og de dårlige stalde, som stod på udræneret grund, og hvor bunden var helt gjennemsivet fra gjødselen av. Vi anbefalte folkene at holde egne, rene læmmingsstalder samt at desinficere de gamle florer, særlig at grave grunden godt ut og drænere den.

Samtidig med disse lam obducertes også 3 voksne får, som efter sigende var døde hurtigt uten at man forstod årsaken. Det ene av disse viste sig at ha krepert av «traumatisk» pericardit og pleurit forårsaget av et stykke ståltråd. Hos det andet fandtes under huden en stor blødning, bukvæggen var selv ikke perforert, men en umiddelbart derunder liggende tarmslynge var helt knust og i den bakved liggende væg av vommen var et stort hul; dyret var blit stanget av en av de andre sauer, som man hadde lagt merke til pludselig hadde vist en besynderlig antipathi mot denne sau. Den tredje, hvis kadaver forøvrigt var ganske råddent, var en av 3, som var døde næsten samtidigt; det viste sig senere, at de var blit forgiftet ved bedærvet kraftfôr, kjøpt på en strandingsauktion.»

Amtsdyrlæge *Kjoss-Hansen*, Egersund, meddeler:

«Lammesykdommen yla, alveller eller håvesott blev avvigte juni måned gjort til gjenstand for en særskilt studiereise over heierne i Dalerne i forening med statsdyrlægen for det vestenfjeldske. Efter opgave fra ordførerne i Dalerne forekommer

sygdommen konstant på mindst 50 gårde rundt omkring i samtlige 7 herreder i Dalerne sorenskriveri. Årsaksforholdet synes noget komplicert og minder noget om det danske «boghveteuslet». Den kræver en vis disposition hos vedkommende lam og moderfår, såkaldt «alvel-lam» og «alvel-smale», og sygdommen forekommer kun på visse beiter i såkaldt «alvel-mark» for det meste i begyndelsen av juni måned, helst i et bestemt slags veir, såkaldt «alvel-veir» og varierer med de forskjellige år; 1907 var et slemt «alvel-år». Ved ovennævnte heietur fik man et begrep om sygdommens utbredelse og de lokaliteter, hvor den optræder, men årsaksforholdet, som endnu er ganske ukjent, må gjøres til gjenstand for et særskilt studium.

Følgende behandling av «alvel-syke» lam har vist sig heldig:

1. Lammet sættes i en god kjælder om dagen og gives mygt godt beite om natten.
2. De «forbrændte» hudpartier indgnides med almindelig maskinolje.
3. Øienbetændelsen behandles med borvand og øiensalve.»

Statsdyrlæge *Tillier*, Bergen, meddeler:

«Alvella eller hovesot kaldes, som jeg i tidligere indberetninger har nævnt, en eiendommelig sygdom hos fårene, som især er hyppig på heiebeiterne øst for Jæderen og i Dalene. Den skal forresten heller ikke være sjelden på Karmøen og forekommer vistnok paa flere andre steder her paa Vestlandet. Det er en sygdom, som har stor økonomisk betydning, dels fordi de i andre hensender gjerne utmerkede fårebeiter, hvor den forekommer, ved den forringes betydelig i værdi, og dels fordi disse beiter danner en mellemstation for smalen paa veien fra Jæderen til de høitliggende fjeldbeiter; når jærbuen av frygt for at miste lam av alvella ikke tør late sin smale gå på disse heiebeiter, blir han nødsaget til at holde den hjemme helt til det går an at slippe den i fjeldet, og det er ofte ikke før temmelig langt ut på sommeren, og da går det slemt ut over bøen. Desuten stryker mange lam med bare ved at drifterne til fjeldbeiterne må passere disse inficerte heiestrækninger. Folk har derfor ofte talt til mig om denne sygdom og bedt mig at søke at finde midler mot den, jeg har også et par gange i tidligere år paa reiser søkt at faa fat paa dyr, som var angrepet av den, men har bare fået se dyr, der vel har spor av den, men som allerede var næsten helt helbredet. Dette kom sig, sa folk, av at jeg var for sent ute, sygdommen skulde nemlig bare optræde inden et ganske kortvarigt tidsrum, lige omkring St. Hans, før og efter denne tid såes ingen tilfælde. Den skulde også bare findes på enkelte bestemt avgrænsede strækninger og sorte dyr skulde være uimottagelige, den skulde også komme merkelig pludseligt, fåregjætere hadde mangfoldige gange kunnet bestemme akkurat det tidspunkt, da lam blev angrepne, de kunde se det paa dem. Flere antok den for at være en slags hudbrand forårsaget ved sterkt solskin, andre mente den skyldtes stik av insekter og da navnlig ved bit av de små dyr i de såkaldte «vævkjærbøler» — disse viste sig at være små edderkopspind, hvori findes masser av nylig utklækkede små edderkopunger. Alle var imidlertid enige om, at fik man fat i lammene (det var utelukkende lam som blev angrepet) itide, og fik man bragt dem i hus, så vilde de allefleste overstå sygdommen; de blev da også ufravigelig årelatt ved at der klippedes større eller mindre stykker av ørene. Sygdommen optrådte kun paa de såkaldte «hårde beiter», dette er beiter hvor hovedmassen av plantedækket foruten lyngen består av rome (*narthecium ossifragum*), bjørneskjæg (*scirpus*), sivstar (*cobresia*) finn (*nardus*) og lignende stive, hårde græsarter; romen dannede ialfald om våren absolut hovedmassen av disse, den spistes da også av fårene, som senere på året ikke vilde smake den. For nu at få leilighet til at se sygdommen i dens første stadier og samtidig få under søkt de lokaliteter, hvor den optrådte, kom jeg overens med amtsdyrlæge Kjoss-Hansen om, at vi, såsnart den første anmeldelse om sygdommen i år var indløpet, skulde ta os en tur over de nærmest Egersund liggende heiebeiter, som var mest herjet av den.

Denne tur blev så foretat fra 14de til 20de juni 1908 og vi fik da anledning til at se en hel del tilfælder; de fleste var allerede rekonvalescenter, men der var dog nogle nyligt angrepenne; vi fik ogsaa obducere adskillige, men alle kadavere var flere dage gamle sårer som ét, et lam som havde været syk et par dage og som var dræpt nogle timer før vi fik fat i det. Sygdommen viste sig altid som en mere eller mindre voldsom dermatitis, der åbenbart havde sin utgang fra næseborsregionen eller — som det lot til i et par tilfælder — fra øjenvinklerne. Her blev huden øm, rød og hævet, læperne svulmet op, og betændelsen bredte sig så opover ansigtet, gik over i øjnelågene, som blev saa tykke og svulne, at dyret ikke kunde åpne øinene, angrep øinene — conjunctivitis, — bredte sig til ørene, som blev så tykke at de ikke kunde bevæges og enten strittede stivt ut fra hodet eller endog hang ned, og gik så over hele bakhodet, særlig syntes partierne omkring roten av ørene i almindelighet sterkt hævet. Hævelsen kunde efter sigende ogsaa brede sig videre bakover nakken og helt nedover ryggen, det så vi dog ikke noget eksempel på. På det nylig dræpte lam fandtes under den betændte hud det subcutane bindevæv helt infiltreret med en gullig, bløt, let geléagtig vædske fuldstændig som ved raslesyke. Da dermatiten åbenbart forårsagede heftig kløe, fandtes som oftest sår og rifter især på ørene, og conjunctiviteten var, da øjnelågene ikke kunde bevæges, ofte ledsaget av keratit, åbenbart forårsaget ved indtrængen av fremmede legemer. Eftersom betændelsen gav sig, skrumpede huden ind, blev tør, hård, pergamentagtig, gråsort og hårene faldt av, saa større partier især på og ved ørene blev helt hårløse. Forøvrigt fandtes få forandringer i de indre organer, der var gjerne endel klar, gullig vædske i bughulen og hjertets hulrum var altid helt utfylt av store blodkoagler, men der var ingen petechier eller bloduttrækninger noget steds og hjernens og dens hinder ialfald tilsyneladende ikke afficerede. Blærer eller pustler fandtes ikke, hverken på de angrepenne dele eller andetsteds, men det er muligt, at der har været sådanne omkring læperne, vi så dog ikke spor efter nogen. — Det viste sig, at det udelukkende var lam, som blev angrepet, av voksne dyr blev efter sigende kun de angrepet, som var fuldstændig fremmede, aldrig havde været paa sådanne beiter tidligere; sorte lam kunde ogsaa angripes, men det skete sjeldnere end med hvide. Sygdommens optræden var ikke indskrænket til den korte tid omkring St. Hans; at den forekom hyppigst da, kom sig av, at smalen senere blev drevet op på fjeldet, hvor sygdommen ikke forekom; på heiebeiter, hvor dyrene gik hele sommeren, forefaldt tilfælder av den den hele tid. Dette var især tilfælde i 1907, som hadde været et særligt slemt «alvle-år», den sommer hadde ogsaa været særlig rå og regnfuld, solen var sjelden fremme, så folk hadde dengang tapt troen på at sygdommen skyldtes solbrand. Fremmede dyr, der var vant til andre slags beiter, var særlig utsatte og fik sygdommen i en voldsommere form, kreperte lettere av den end dyr, som var hjemvante der. Der kjendtes ingen eksempler på, at et dyr hadde hat sygdommen to gange. Det lod ikke til, at sygdommens forekomst var indskrænket til nogle bestemte, skarpt begrænsede lokaliteter, den kunde optræde nær sagt overalt på heierne, bare disse hørte til de «hårde beiter»; dog syntes det, som om der var enkelte pladser, hvor dyrene var særlig utsatte for at få den; enkelte av disse pladser, som utpektes for os, var myrlændte, men forøvrigt kunde vi ikke finde noget særligt ved dem. En opfatning, som enkelte folk kom med, nemlig at den paa disse myrlændte steder hyppige plante soldug (drosera) hadde noget med sygdommen at gjøre, er vel bare vild fantasi; den findes jo overordentlig hyppig på steder, hvor man slet ikke kjender sygdommen. — Sygdommen ytrer sig altså omtrent akkurat som den tyskerne beskriver under navn av fagopyrismus. Efter vore resultater er jeg imidlertid meget tilbøilig til at anta, at vi her har med en bakteriell lidelse at gjøre. Jeg hadde et litet mikroskop med på turen, nærmest fordi jeg før hadde det indtryk, at sygdommen muligens kunde skyldes en hæmosporidie (jeg fandt dog ingen) og jeg var

derfor dårlig utrustet med hensyn til undersøkelser over bakterier; de præparater, jeg bragte med hjem, gav ingen oplysning, og jeg bestemte mig derfor til at fortsætte med undersøkelserne næste år.

L a m m e d ø d e l i g h e t. På visse Jæder-gaarde, meddeler amtsdyrlæge *Kjoss-Hansen*, Egersund, langs sjøkanten og andre steder — samt på enkelte gårde i Dalerne — har man i mange aar været plaget med en temmelig stor dødelighed på lam. Når de blir ca. 8 dage gamle, blir de syke, blir stive i benene, får diarrhoe og kreperer i løpet av nogle timer til et par dage. Tidligere antog man, at tarefodring til moderfærene var årsaken. — Sygdommen blev undersøkt avvigte mai måned av statsdyrlæge Tillier og mig i forening. Det viste sig at være en navle- eller tarminfection, antaglig en tarmbakterie (gjødelsbakterie), som under visse forhold antok en ondartet karakter. Lammene blev smittet fra moderens gjødning, dels gjennom munden og tarmen ved at patte på skiddent jur og dels gjennom navlen ved at lægge sig på inficeret gjødning (i en skidden «gare»). Sygdommen optræder værst i gamle smalehus under dårlige hygieniske forhold, hvor der bruges liten eller ingen strøelse, idetheletat dårlig renslighet og litet lys. Det viser sig også, at lam, som læmnes inde, er mere utsat for sygdommen end de, som kommer til verden ute i det fri. Paa en stor Jædergaard, hvor man tidligere var meget plaget av sygdommen, er man nu blit ganske fri, efterat man har revet ned de gamle hus (ved utskiftning) og bygget nyt.

U t s l e t h o s s a u. Amtsdyrlæge *Skar*, Mandal, omtaler:

«at en egen sygdom, der til ham anmeldtes som «skab», angrep 4 dyr i Åseral. Det var næsten utelukkende hodet, som angrepes av et ondartet utslet, hvorunder huden blev hårløs og dækket med hårde skorper. Øienlåg og læper blev såre og svulmet op til uformelig masse. Samtlige dyr dræbtes og kadaverne fandtes gravne ned i bløt gjødelsplads, så det viste sig ugjærligt efter denne behandling at eftervise, om det, som man antog, var nogen mid sygdommen skyldtes».

Diagnosen skab blev saaledes ikke bekræftet.

Amtsdyrlæge *Kragerud*, Tønsberg, meddeler:

«Utover høsten forekom hos kvæg et stort antal tilfælder av jurbetændelse, der syntes at ha en smitsom karakter. Sygdommen begyndte ofte med en let tarmkatarrh, der snart var over, efter en eller et par dages forløp. Dagen efter at tarmkatarrhen var begyndt blev melkesekretion indskrænket eller den helt ophørte, og juret blev slapt og lite, ligesom en vissin hudfold. Melken blev straks gulagtig og tyk og lignede råmelk, undertiden endog som tyk fløte. Undertiden saaes en gulagtig farve i huden, der kunde tyde på en samtidig ikterus. Når tilfældene kom tidlig under behandling, gik de snart over, men begyndte behandlingen først flere dage, efterat sygdommen var begyndt, blev den mere langvarig og koen kom ikke i melken igjen.

Denne sygdom har, bortset fra tarmlidelsen, megen likhet med en mastitform, der jævnlig forekommer her, og som igjen ligner schweitzernes «Gelber Galt».

Amtsdyrlæge *Tellefsen*, Hemnes, meddeler:

«På forsommeren optrådte en smitsom sygdom på endel gårde i Næsna. Den yttrede sig ved en dysenterisk diarrhoe. Almenbefindendet var fuldstændig uberørt; kun mangel på madlyst. Efter etpar dage indtrådte sterk diarrhé med vandagtige uttømmelser med blodlevrede indblandinger i en findelt form. I mildre tilfælder var der ingen blodtilblanding. På 5—6 nabogårde forekom der vistnok 15—20 tilfælde. Et sporadisk tilfælde anførtes fra vårparten før havnegangen; dyret blev som meget

medtaget slagtet. Den dag da jeg undersøgte forholdet første gang var 5—6 syke derav var den ene meget avslappet på grund av blodtap, men forøvrigt rask at se til. Dagen efter blev dyret slagtet. Ved den foretagne sektion forefandtes rectum i hele sin utstrækning at være meget forandret — tykke croupøse avleiringer og betændelsestilstand idetheletaget. Der anvendtes i det væsentligste sulph. ferric. og store kvanta amylumavkok som medicin. Alle patienter som behandledes restituertes undtagen den nævnte. Ca. 1 måneds tid senere indtrådte enkeltvis nye tilfælder. Årsaken er ikke sikker; kanskje halvt bedærvet tang i fjæren langs havnegangen frembragte sygdommen. Kjørene havde for vane at søke stranden. En lignende sygdom forekom for nogle år siden i samme bygd, men på fastlandet om end ved sjøkanten. Dysenterien var da imidlertid mere rent blod, som i en mængde av en liter kunde føres ut av rectum med hånden. Dengang antages imidlertid skarp sop at være årsaken; det var et ualmindelig rigt sopår.»

Sterilitet hos kjøer. Amtsdyrlæge *Flesvik*, Lillehammer, meddeler:

«Sterilitet hos melkekvæget blir mer og mer almindelig også utenom kastebesætninger. Det er især i sterkt producerende besætninger. I 1908 har der været behandlet 120 kjøer for sterilitet. Årsaken har delvis været metritter, katarrh i cervix, pesisisterende gule legemer eller cyste i ovarierne. Behandlingen har været rettet mot den bestemte lidelse, som kunde påvises, og resultatet har været godt. Denne behandling har medført at flere kvægeiere vil ha sin besætning under stadig kontrol med hensyn til drægtigheten.»

Amtsdyrlæge *Hellestøe*, Stavanger, meddeler:

«I nøie forbindelse med kalvekastningen står den hyppig optrædende vanskelighet ved at hitføre befrugtning hos kjørene. Man kan således lede kjøerne til oxsen mangfoldige gange uten resultat.

Ved utklemning av cysterne i ovarierne hos sådanne kjøer, er det lykkes mig at opnå helbredelse i ca. 80 %. Denne ufrugtbarhet går undertiden foran, men navnlig bakefter en kasteepidemi. Kvægeierne slakter som regel sådanne dyr, der i almindelighet bliver magrere for hver brunstperiode, og derfor ved slagtningen har betydelig mindre værdi end normalt, hvilket jo påfører eierne et ikke ringe tap.»

Neldefeber optrådte blandt hunde i Tangen og syntes smitsom, anfører veterinærkaptein *Bruland*, Stange. Kun glathårede (harehunde) bemerkedes syke. Der behandledes 2 tilfælde, men der omtaltes flere.

Bruland refererer også et tilfælde av *aktinomykose* hos en ko. Sygdommen begyndte i egnen omkring ørespytkjertlen. I løpet av 4 måneder abscederede også samsidige bogkjertel. I de indre organer fandtes intet.

Lungeorm hos gjet har forekommet i Ringebu og Nordre Fron (*Flesvik*)

Amtsdyrlæge *Onstad*, Fagernes i Valdres, indberetter om en smitsom gjetesygd.

«Blandt gjeter forekommer den i en bygd hvert år. Den er ganske eiendommelig og meget smitsom. Hele besætninger dør ut. Sjeldent kommer dyrene sig igjen og de få, som overstår sygdommen, får et eiendommeligt utseende. Et eller begge ører blir lamme, undertiden også halve eller endog hele ansigtet. Tillike ofte en vaklende gang.»

«*Sirasyke*» har optrådt paa øerne *Utsire*, *Røvær* og *Fæøen* med 1 tilfælde på hvert sted, anfører amtsdyrlæge *H. P. Jensen*, *Haugesund*.

Amtsdyrlæge *Jørgensen*, Vanse, meddeler:

«Såvel hos hest som hos ko behandlede flere tilfælder av luftveiskatarrher. Kjørene kom sig efter kortere tid, men hos hestene er lidelsen tilbøielig til at blive kronisk, og resultatet av den vedblivende hoste blir meget ofte sprængthet (asthma) i større eller mindre grad. I sommermånederne, når hestene får gå på beite, er der intet utpræget symptom på sprængthet; men om vinteren, når de fodres med høi, og særlig hvis dette er noget muggent, kan sprængtheten bli så voldsom, at den nedsætter betydelig eller umuliggjør hestens brukbarhet. Det er en feberfri, kronisk og vistnok uhelbredelig lidelse med større eller mindre åndebevsvar. Årsaken ligger i Listers skarpe og vindige klima i forbindelse med for litet eller aldeles ikke ventilert og derfor for varm stald, fugtig eller trækfull stald og fodring med muggent eller meget støvet høi».

Strongylus paradoxus påvistes i et par svinelunger som var meget sterkt angrepet av bronko-pneumoni, meddeler amtsdyrlæge *Haga*, Utne.

Også i år har en fårebesætning ute ved havkanten været under behandling for samme smitsomme øienbetændelse som tidligere indberettet om, anfører amtsdyrlæge *Salveson*, Nordfjordeid.

Statsdyrlæge *Tillier*, Bergen, anfører følgende:

«*Meningitis cerebrospinalis*. Våren 1908 fik jeg fra amtsdyrlæge *Haga*, Utne i Hardanger, sendt med nogle dages mellemrum 2 lam, som begge var slagtet, fordi de hadde lidt av «fotesyke», d. v. s. de kunde hverken gå eller stå; når de blev stillet op, stod de et øieeblik med samtlige led bøiet, men faldt så straks sammen og var ute av stand til at reise sig. De pattet og åt græs, syntes ikke at være meget lidende, temperaturen hadde været 39,7 og 39,0. Hos eieren var i det hele 4 lam angrepne, 1 mest i forbenene, 1 i bagbenene og 1 i alle 4 ben, 1 døde efter 3 ukers sygdom. Kadavrene var ikke særlig magre; der fandtes ikke hos nogen av dem noget tegn til nogen lidelse i lemmerne, heller ikke var der noget sykkelig at finde i baklivsorganerne, nyrene var meget bleke. Mesenterialkjertlerne var hyperæmiske, perikardiet i et av dyrene sterkt injicert, men forøvrig såes heller intet abnormt i brysthulens organer. Derimot var hjernehindene og særlig den forreste del av rygmarvens hinder meget sterkt congestionert, spinalvenerne var helt utspilet med mørkt, coagulert blod, hjernens substans var blød, likesom vædskefyldt, i ventriklene fandtes en klar, gullig vædske. Mikroskopisk undersøkelse gav intet resultat. Nogen tid i forveien hadde jeg i Dalene ved Egersund på flere steder seet lam, angrepet på lignende vis. Nogen tid efter fik jeg fra amtsdyrlæge *Fleischer* på Voss meddelelse om, at der hos en mand i Gudvangen, Sogn, var optrådt en ondartet, smitsom «dreiesyke» blandt hans gjeter. Jeg reiste derind sammen med amtsdyrlæge *Mossige*. Det viste sig, at det her maatte være en lignende sygdom som den hos de ovennævnte lam; rigtignok gav obduktionsfundene kun liten opplysning, da de kadavre vi fik anledning til at undersøke, allerede var rådne, men hele sygdomshistorien pekte i denne retning. Også her var det de unge dyr, som var angrepne; de hadde vist tydelige tegn til hjerneforstyrrelser, dels ved lammelser, især i bakparten, dels ved tilbøilighet til dreiebevægelser, sløvhet, gjæspen og tap av ætelyst. I besætningerne hadde de fleste unge dyr været angrepet, men kun 2—3 var kreperte. Sygdommen hadde varet flere uker, ingen dyr var døde før efter ca. 14 dages sygdom eller mere. Rekonvalescensen var langsom. Foruten på denne gård — Skjerping — hadde sygdommen også herjet flere andre steder, således i Bakke hos flere av oppsiderne; den var også godt kjendt fra tidligere år, og altid som en vårsygd, der kom samtidig med flommen i elvene. — I alle de tilfælde av

den Bornaske syke, som jeg har obducert, både hos kvæg, får og gjet, har der været en ganske merkelig injektion av næseskilleveggen. Denne har vist sig på begge sider aldeles blodrød. Injektionen omfatter ikke alle tider hele skilleveggen, men strækker sig altid fra næseborene av mere eller mindre langt opover, sommetider er den avancert litt længre på den ene side end paa den anden».

Statsdyrlæge *Hall*, Målsnes, meddeler:

«Rygmarvsbetændelse hos hesten. Av denne for Tromsø stift eiendommelige sygdomsform er i 1908 påtruffet 23 tilfælder. Sygdommen er forekommet såvel på indlandsgårde som gårde ved havkysten. Der vites med bestemthet, at endnu flere hester har været angrepenne, hvorav ikke få med dødelig utfald. De ovennævnte 23 sygdomsfald er påtrufne i forskjellige herreder, men fornemmelig i herredet Lavangen. I slutningen av mai måned 1908 begav jeg mig på amtets ordre til Lavangen, foranlediget ved skrivelse fra herredets ordfører til amtet, om at en formentlig smitsom sygdom syntes at herske blandt hestene der. Sygdommen viste sig at være rygmarvsbetændelse. 11 heste opgas at være kreperte. Sygdommen optrådte på de forskjellige gårde omkring i herredet, tilsynelatende epizootisk; men hertil bemerkes, at herredet fuldstændig mangler veie, så nogen overføring av sygdommen ved sammen-træf ikke er sandsynlig, likesom der før juni måned ikke er nogen havning på fellesgræsgangen. Som tidligere fremholdt synes sygdommen ikke at være smitsom, men årsaksforholdet at ligge i føret fra visse strøk. Det eiendommelige ved sygdommen er, at den alene i den første tid åpenbarer sig ved stor usikkerhet under bevægelsen, navnlig baktill, mens almenbefindendet længe er uforstyrret, dog med temperatur mellem 37 og 38 grader. Dyret falder ofte omkuld og har yderst vanskelig for at reise sig. Sygdommen skrider nu fremad og appetiten formindskes. Tilslut forplanter sygdommen sig gjennom rygmarven i halshvirvlerne til hjernen og dyrene dør da under raserianfald. Obduktionsfundet er altid negativt, dog findes ved gjennemsøgning av hvirvelsøilens bakerste parti, særlig av lændepartiet, blodblandet synovi. Av de 12 av mig behandlede dyr kreperte 3.»

Smitsom jurbetændelse. Amtsdylæge *Schjeflo*, Inderøen, meddeler:

«Av andre sygdomme optrådte i en større besætning en meget ondartet epidemi av jurbetændelse. Tilfældene begyndte med høi feber og angrep av en kjertel, men i løpet av 1—2 dage angrepes halve juret. Sekretet var straks blodblandet, tyndt og meget ildelugtende, og i løpet av 3—4 dage endte de værste tilfælder med døden, efter at juret først var blit mørkeblåt. Ved mikroskopisk undersøkelse av jursekretet fandtes «renkultur» av bacillus pyogenes bovis. Fjøset blev nu grundig rensed og desinfisert, hvorefter tilfældene pludselig ophørte.»

Amtsdylæge *A. F. Tellefsen*, Bjørnør, meddeler følgende:

«Straks efter tiltrædelsen av bestillingen fik jeg anledning til at få en fåresygdum under behandling, som jeg antok for at være identisk med den av amtsdylæge Dahler omtalte smitsomme næsekatarrh hos fåret.

Av eieren fik jeg oplyst, at der var død 2 får et par dage i forveien, og nu var et 3dje også angrepet; han merket det paa, at dyret ophørte at spise og søkte hen i en krok av «garen», hvor det blev stående aldeles stille. Ved undersøkelse av det syke dyr fandtes følgende: temperatur 39, pulsen hyppig, respirationen meget anstrengt. Næseslimhinden rødlig; der randt rikelig med serøst flod fra næsen. Næseborene utspilet. Ansigtspartiet sæde for nogen hævelse. — Straks jeg så dyret, mindet det mig om brandfeber hos hesten. I tilslutning til likheten med brandfeber blev der anvendt jodkalium, med godt resultat; fåret kom sig i løpet av få dage. Anledning til nogen

nøiere undersøkelse gaves ikke, da de døde dyr var nedgravet, og sterk frost indtrådt. Nogen tid senere blev det mig fortalt, at samme sygdom også hadde optrådt på et par andre gårde, uten dog at nå nogen større utbredelse. Også her blev en rest av medicinen fra første tilfælde brugt med held.»

Statsdyrlæge *Tillier*, Bergen, meddeler:

«En meget merkelig tarmlidelse hos kvæg er også kommet mig for oie i år. Amtsdyrlæge Myklestad sendte mig nemlig tyndtarmen av en ko, som han hadde ladt slagte og obducere. Den hadde været syk i ca. 9 dage, hadde feber — temperatur 40,8 — noget ødem under kjøben, intet i doglappen, gjødselen tilsynelatende normal, ifald ingen diarrhoe, der var intet at opdage ved auscultation av brystkassen, intet abnormt ved øine og næse. Ved obduktionen fandt han — foruten forandringerne i den bakerste del av tyndtarmen — litet; der var endel ødem med gelatinøse utsvedninger omkring pylorus og et par steder adherencer mellem tarmene, men forøvrig ikke spor av peritonit og ingen vædske i bughulen. De øvrige abdominalorganer var tilsynelatende normale, likeledes brystorganerne. Da jeg fik se tarmen og før jeg fik oplyst, at den stammet fra en ko, trodde jeg straks, at det var en grisetarm med typisk svinepest; det til tarmen hørende stykke mesenterium var meget fedt, så aldeles ut som mesenteriet fra et svin, var noget opdrevet og ødematøst, og mesenterialglandlerne sterkt forstørret (et par av dem så store som en knyttet hånd) og sukulente, men der var forøvrig ingensomhelst forandring at se i den, ingen gryn, prikker, forostninger eller lignende. Forandringerne i tyndtarmen strakte sig over et stykke på ca. 1¼ m. længde; her var tarmvæggen fortykket og slimhinden overalt besat med difteritiske sår. Disse var av alle størrelser, helt fra at være så små som en bønne op til et, det største — åpenbart confluert av flere — som var næsten 10 cm. langt og 4 cm. bredt; de var skarpt begrenset fra den omgivende, glatte slimhinde, hadde ophøiede rande, var dækket av en skiddengrå, gul-grøn skorpe, som forøvrig sad fast, ikke let kunde rives av. Et tarmstykke blev indsendt til veterinærlaboratoriet, hvor der i skorpene og sårbundene fandtes ikke få trådformede bakterier, sandsynligvis nekrosebakterier, et meget merkelig fund, da lidelser hos vore husdyr, forårsaket av disse, omtrent aldrig forekommer her på Vestlandet. Koen var fra en av øerne utenfor Bergen, fra Sæbø i Manger, et forholdsvis avsidesliggende sted; ingen andre dyr i besætningen var syke. Den var ca. 4 år gammel, skulde kalve 4 måneder senere, hadde ifjor hatt et anfall av sykdom på nogenlunde samme måte, men var da kommet over det uten hjælp.

Papillomatose hos får. På gården Sandve i Bru, Jæderen, så jeg et eiendommelig enzootisk utslet hos fårene. Det var i april måned. Hele besætningen var angrepet; langs kanten av begge læper ved overgangen mellem de behårede og de nøkne partier samt på de lignende partier ved næsen såes en hel række svulster, temmelig store, omtrent som bønner. Disse svulster vædsket, bløtde også tildels, var dækket av en skorpe. Dyrene var forøvrig ikke lidende, utslettet varte i ca. en måneds tid, efter hvilken tid svulsterne forsvandt og huden helt restituertes, dog forsvandt hudens pigmentering på de angrepne steder. Lidelsen angrep ikke alle dyr på en gang, nogle var allerede helt raske, enkelte stod midt i sykdommen og andre hadde netop begyndt at få den. Utslet andetsteds end i ansigtet fandtes ikke, spesielt var der intet at finde ved klovene.»

Mot kronisk blodpis, der i Sogn optrær temmelig hyppig, især om vinteren, har amtsdyrlæge *Mossige* i den senere tid med tilfredsstillende resultat auvent arsenik (liqvor Fowleri).

Amtsdyrlæge *Myran*, Ytre Namdalen, meddeler:

«Et tilfælde av traumatisk glossitis fik jeg anledning til at iagttå hos en ko oppe i Leka.

Dyret stod med tungen ut av munden. Tungen sterkt hoven og betændt. Sterk serøs infiltration i tungebåndet, langs tungens sider og omliggende væv. Intet tegn til absces.

Jeg foretok endel lettere skarifikationer og forsøkte desuten fra det mest prominente parti med fingeren at trænge ind i dybden, for — om mulig — at opdage noget. Det bragte dog intet resultat. Jeg overløt eieren en sprøite til at skylle ut med, og antydet samtidig, at det sandsynligvis dreiet sig om et fremmedlegeme av en eller anden slags. 3 uker efter fik jeg meddelelse om, at der paa koen var «kommet ut» en stoppenål foran og nedenunder lufrørshodet.

I juli måned blev jeg hentet til en hest, som pludselig var blit «blåhalt» på det ene forben. Ankommet til stedet fik jeg meddelt, at hesten stod tjoret ved alfarveien, da der kom endel kjørende forbi. Den sprang da til i tjoret og snublet lidt på det frie forben og derpaa var den blit saa halt, at den ikke kunde støtte paa foten. Der påvistes straks en fraktur i kodebenet med sterk crepitation og bevægelighet. Hesten blev nedslaget. Kodebenet viste sig at være fuldstændig knust og søndermalet.

Sygdom hos ren omtales av amtsdyrlæge *Clausen*, Mosjøen:

«Renbestanden indover fjeldene mellem Vefsen, Velfjorden og Bindalen skal ut på sommeren ha været angrepet av en antagelig smitsom sygdom, der ytrede sig ved øienlidelser og hudutslet omkring næse og mund samt paa spæner og juret. Tillike skulde en del også ha havt utslet og sår omkring klovene. Jeg undersøgte det underhånden for at få pålidelig oplysninger forinden noget foretoges. Oplysningerne gik ut på, at mange har været syke, og nogle var bleven dræpt; men de — oplysningerne — kom for sent for at noget kunde gjøres.»

Forgiftninger. Amtsdyrlæge *A. Løken*, Kongsberg, omtaler to tilfælder av kjøttforgiftning hos svin, hvor årsaken bestemt kunde påvises. Dyrene hadde fått kjøttdeig, som var gammel og fuld av mark; disse kunde påvises i svinenes mave ved obduktionen og eieren av svinene, en slagter, indrømmede villig sandsynligheten av, at den bedærvede kjøttdeig var sygdommens årsak. Symptomerne var høi feber, obstruktion og sterke kramper med hurtig dødelig utgang.

Røkforgiftning. Ved kvælning av røk mistede en større gårdbruker 17 svin ved at budeien, før hun gik til middag, lot opstable en del huggen ved op til en i grisehuset stående kakkelovn. Veden blev glødende uten at ta fyr og den frembragte røk hadde kvalt hele besætningen på en liten gris nær, da budeien 1½ time senere indfandt sig.

Klidforgiftning. Dyr læge *Koren-Lund*, Skien, meddeler:

«Av og til optræder mer eller mindre ondartede diarrhoer i besætninger omkring Skien; ofte flere dyr ad gangen får sygdommen. Ved obduktion findes kun en rødlig injisert tarmslimhinde, stor galdeansamling i galdeblæren, og leveren, stor, fedtdegenereret. Kraftføret (klid) kan undertiden være mindre godt og gives almindelig skylden for disse epidemisk optrædende diarrhoer.»

Amtsdyrlæge *Kjoss-Hansen*, Egersund, anfører:

«Salpeterforgiftning hos 1 ko med «Rausott» (blodpis). Koen hadde fat en halv mark salpeter (god vægt) 2 gange efter hinanden med 10 timers mellemrum. Efter 12 timers forløp var den død. Salpeter er et gammelt anvendt husråd mot «Rausott».

Forgiftning med bomuldsfrøkakemel indtraf hos 1 kalv og 1 kvige, begge døde. Sygdommen var tidligere mere almindelig end nu. Men endnu er man for uvorren med brug av bomuldsfrømel. Denne melsort, selv om den er av prima kvalitet, burde kun gives til fuldt udviklede melkedyr og kun til dyr, som i øieblikket giver melk. Altfor unge melkere, okser og gjældkreaturer har neppe godt av det, da det er et specifikt «melke drivende» fôr, og fôr unge kviger og kalve er det en gift. Diegivende dyr og kjøer, som f. eks. leverer melk til smaagriser, bør heller ikke ha det.

Frossen «næpekaal» (turnipsblade) gav anledning til blodig diarrhé hos et par kalve. En av dem kreperte; ved obduktionen viste der sig en voldsom hæmorrhagisk tarmbetændelse, som merkelig nok først begyndte i blindtarmen, som var ganske fuld av blodblandet slim; betændelsen strakte sig helt ut i endetarmen.

4 får døde av forgiftning med kainit(?) (kunstgjødning), som i temmelig stor mængde var strødd utover græsvolden, hvor fårene kom til, før der kom regn.

3 svin forspiste sig paa skjælsand og kalk og kreperte som følge av forstoppelse.

Av fiskelever forgiftedes 4 gjeter, meddeler amtsdyrlæge *Selnes*, Stord; de hadde forspist sig på rå frisk fiskelever. De fik ildelugtende diarrhé, appetitløshet og avkræftedes; en gjet døde, de andre kom sig efter stimulerende behandling.

Amtsdyrlæge *Myran*, ytre Namdalen, meddeler:

«I juli måned fik jeg til behandling endel ensartede sygdomstilfælder hos kjøer, som sikkerlig skyldtes græsforgiftning av et eller andet slags.

Dyrene gik fra føret, hadde litt feber og fik sterke rystninger og trækninger i muskulaturen, tåreflod og litt sero-purulent flod fra næsen. Hos enkelte hævelse om øinene og mulen samt diarrhé. Dyrene stod med et ængsteligt og forvildet blik, melkesekretionen var formindsket eller ophørt, melken hos endel som ved en begyndende catarrhalsk mastit. En av dyrene kreperte efter 3 døgn forløp. Hos dette dyr var trækninger og kramper det overveiende symptom. Dyret indtok stilling som en tetanus-syk hest og var næsten ikke at formå til at flytte sig i båsen.

Jeg fik ikke anledning til at foreta obduktion.

Hos samtlige helbredede kom der i reconvalescenttiden et sterkt avskallende eczem over større eller mindre partier av kroppen, særlig om mund og anus.

Jeg behandlet tilfældene rent symptomatisk.

Der var en masse ranunculus i høiet sidste år, og tiltrods for at kjørene forsøker at undgå disse planter turde det allikevel ha været en sådan forgiftning. — —

Hugormbid hører jeg nokså ofte om, men det er en sjeldenhed at tilfældene kommer til min behandling. I år har jeg behandlet 2 sauer for den slags lidelse. Begge var bidt i flankeregionen. Det var et uhyggeligt sygdomsbillede at iagttå. Dyrene var åpenbart sterkt nervøse, satte i høie skrik og kastet sig hid og did som en kolik-syk hest. Voldsom reaktion i og omkring bidstedet. Begge kreperte.

Kjørene blir ikke så sjelden bidt i juret, og det har da nokså slemme mastiter til følge. — — —

2 k j ø r spiste tilsammen 30 liter levertran med det resultat, at den mest slukvorne kreperte efter 14 dages forløp, og den anden blev meget dårlig. Den første fik en voldsom, tranlugtende diarrhé, som trodset enhver behandling. — — —»

Strykninforgiftning. Amtsdrylæge *P. H. Selmer*, Snåsen, meddeler, at et stort antal av distriktets hunder er fundet døde i skog og mark på grund av strykninforgiftning (ræveåte). Paa denne måde har flere hundeeiere lidt et betydelig tap, idet flere av hundene har været værdifulde dyr.

Møjförgiftning. Veterinærkaptein *H. P. Lund*, Trondhjem, meddeler:

«Et ganske eiendommeligt tilfælde av förgiftning indtraf på senhøsten blandt kalvene på Rotvold asyl. Der var nemlig anbragt i en vinduesfordypning en pakke med mønje, den havde ligget der et års tid. Nu var der indredet en kalvebinge under dette vindu. Ingen tænkte paa mønjepakken. Nu var en av kalvene blit så stor, at den nådde op og fik revet ned pakken. Av 8 kalve døde de 7. Et par døde i løpet av 5 à 6 timer, nogle levet 1 à 2 døgn og den sidste døde først efter 10 døgn forløp. Sygdommen ytret sig ved tvangsbevægelse, dyrene gik stadig i ring, fik krampe og døde.»

K v a k s a l v e r i e t.

De fleste dryrlæger beretter om kvaksalveriets stadige tilbagegang, eftersom adgangen til fagmæssig hjælp blir lettere og bedre. Men ikke desto mindre utøves der i visse egne av landet adskillig kvaksalveri paa husdyr.

Amtsdrylæge *Clausen*, Mosjøen, indberetter saaledes:

«Behovet for dryrlægehjælp er i Vefsens herred meget litet, i alle de øvrige distrikter er behovet meget større og tiltar efterhvert. Kvaksalveruæsenet avtar derfor overalt undtagen i Vefsen. I denne bygd gjør alle, som har navn av kvaksalver, gode affærer, enten det er finlændere, svensker eller andre. Vefsen underholder en egen kvaksalver. Denne mand helbreder for alt, også for sygdomme, som senere skal indtræffe. En mand i Vefsen mistet sin hest på grund av kvaksalverens behandling. Han var på stedet og «behandlede» hesten, som havde en absces omkring koden på en bakfot. Hesten blev stadig dårligere, idet pusset sænket sig, og leddene åpnet sig, hvorfor hesten blev dræpt. En anden kvaksalver kom til Vefsen og opslog følgende plakater:

«Omreisende Dryrlæge

P. K. SCHWARTZ

behandler alle Dyrsydomme og specielt udføres Hesteskjæring uden Klemmer og Jærntang. Hestene behandles meget lempelig under Operationen. Kun en Bagfod bindes fast. Arbejdet udføres paa 3—4 Minutter. Dyret garanteres arbejdsdygtigt efter 2 à 3 Dage.

Alle slags Folkesydomme undersøges og behandles og skrives Recepter paa samme Sprog Doktorerne bruger, nemlig efter den svenske, danske og norske Pharmakope.

Smitsomme Sygdomme behandles ikke.

Bopæl Elden».

Denne kvaksalver gjorde, som alle andre kvaksalvere i Vefsen, gode forretninger.

Jeg kan ikke negte mig fornøielsen at citere lidt av, hvad amtsdyrlægen i Narvik skriver om denne omreisende kvaksalver. Nordlands amtstings forhandlinger for året 1908, side 156:

«Av professionelle kvaksalvere har navnlig en finlænder *Schwartz* gjort sig kjendt her i den sidste tid før min ankomst. Han indbildte folk, at han var den nye dyrlæge fra Narvik, likesom han foretok tuberkulinundersøkelse og kastrerte klaphingste ved at føre hånden ind pr. rectum. Desværre for eierne vedblir disse beste at være like ustyrlige. Betalingen var 30—35 kroner. — — —

Av medicin solgte han for hundredevis av kroner til folk, hvis kjør skulde melke mere. Ja der var fattige folk, som betalte 10—12 kroner for en flaske medicin til deres hest, som han påstod vilde få en eller anden sygdom om kort tid. Medicinen bestod i de fleste tilfælder av høifrø og vand».

I det store og hele maa dog siges, at kvaksalveriet overalt i mit distrikt er avtat.

**C. Bevilgninger til det civile veterinærvæsen i budgetterminen
1ste april 1908—30te juni 1909.**

	Bevilget.	Medgået.
1. Til amtsdyrlægenes avlønning:		
a) bevilget . . . . . kr.	83 750,00	
b) overført fra forrige ter-		
min . . . . . »	1 059,72	
	----- kr.	kr.
	84 809,72	87 373,84
2. Det veterinærpatologiske laboratorium . . . »	11 250,00	» 11 371,43
3. Rejestipendier for dyrlæger . . . . . »	2 000,00	» 2 000,00
4. Tuberkulinundersøkelse av kvægbesætninger:		
a) bevilget . . . . . »	20 000,00	
b) overført fra forrige ter-		
min . . . . . »	16 460,27	
	----- »	»
	36 460,27	18 630,90
5. Erstatningsbidrag ved nedslagting av tuberkuløst kvæg:		
a) bevilget . . . . . »	17 500,00	
b) overført fra forrige ter-		
min . . . . . »	1 307,27	
	----- »	»
	18 807,27	18 791,61
6. Avlønning av statsdyrlægerne . . . . . »	8 125,00	» 8 125,00
7. Studiestipendier for veterinærstuderende . . »	5 000,00	» 5 000,00
8. Skyss- og kostutgifter . . . . . »	47 500,00	» 56 818,57
9. Forskjellige og tilfældige utgifter . . . . »	3 750,00	» 2 035,54
10. Bidrag til utgivelse av «Norsk veterinær-		
tidsskrift» . . . . . »	1 250,00	» 1 250,00
11. Karantænestationen «Ytre Voulen» . . . . »	500,00	» 400,00
	-----	-----
Tilsammen	kr. 219 452,26	kr. 211 796,89

D.

Tabeller.

Tabel IV.

De vigtigste husdyrsygdomme
(*Relevé des divers cas de maladies des animaux*)

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	41	-	40	333	8	312	8	-	8
Raslesyke, Miltbrandsemfysem, («Rauschbrand») (<i>Anthrax em- physematosus</i>)	3	-	3	70	9	61	1	-	1
Ondartet ødem (<i>Oedema malig- num</i>)	4	1	1	-	-	-	-	-	-
Bråset (<i>Gastromycosis ovis</i>)	-	-	-	-	-	-	128	1	127
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	533	178	223	12	4	4
Lungesyke (tyfus) hos hesten (<i>Pleuropneumonia contagiosa equi</i>)	51	-	3	-	-	-	-	-	-
Influenza (<i>Influenza</i>)	15	-	2	-	-	-	-	-	-
Svinepest (<i>Pneumo-enteritis con- tagiosa suis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Svinesyke (smitsom lungebetæn- delse) (<i>Broncho-pneumonia con- tagiosa suis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyke («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuterosen (<i>Erythema nodosum</i>) Rosen (<i>Lymphangitis. Erysi- pelas</i>)	638	3	1	43	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	159	-	-	66	-	-	-	-	-
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>) Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	30	1	4	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	1136	6	29	-	-	-	-	-	-
Strålesopsygdom (<i>Actinomycosis</i>) Sædstrengsforhærdelse og bringe- svulster (<i>Fibromycoma. Asco- coccus</i>)	33	-	-	840	682	16	-	-	-
Hvalpesyke (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	347	5	-	171	69	-	1	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	80	15	44	2	-	-	-	-	-
Overføres	2537	31	127	12	5	4	4	1	2
				2070	951	616	154	6	142

i Norge i 1908, artsvis ordnet.

domestiques, par espèces, en Norvège en 1908).

Gjet (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjærfæ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abattus et morts)
	dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)				
3	1	2	39	1	38	1	1	-	-	-	-	-	-	¹⁾ 1	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18	-	12	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	38	15	18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2277	115	324	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1882	66	70	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	37	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	7	5	1	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-
-	-	-	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	532	46	92	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	1	2	-	2	-	-	-	-	-	²⁾ 1	1
23	1	14	4301	204	451	537	47	94	1	-	-	2	2	2	2

1) Elg. 2) Isbjørn.

Tabel IV. (Forts.). (Continuation).

Norge.

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav	
		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	2537	31	127	2070	951	616	154	6	142
Difterit (<i>Diphtheritis</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	1491	4	-	-	-	-
Mundsyke hos hesten (<i>Stoma- titis contagiosa pustulosa equi</i>)	53	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Ko- ryza, Pharyngitis et Bron- chitis</i>)	1775	12	4	243	6	-	7	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>) . . .	95	4	17	207	77	17	6	1	3
Fordøielsesygdomme (indige- stion, mave- og tarmkatarrh, diarrhé) (<i>Gastritis. Diarrhoë</i>)	2517	15	27	7234	342	151	71	1	5
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Ob- structio</i>)	2113	34	143	1374	46	62	17	-	1
Akut diarrhé og blodgang (<i>Di- arrhoë acuta et dysenteria</i>) . .	159	3	11	558	28	62	4	-	2
Trommesyke (<i>Tympanitis</i>) . . .	15	-	1	1026	39	61	12	1	2
Forgiftning ¹⁾ (<i>Intoxicaciones</i>) . .	21	-	4	347	35	87	39	2	8
Indvoldsorme (<i>Helminthiasis</i>) . .	520	-	-	6	-	-	31	1	4
Dreiesyke (<i>Hydrocephalus hyda- tideus</i>)	-	-	-	2	-	1	13	8	2
Akut hjernebetændelse (<i>Menin- gitis acuta</i>)	34	7	7	45	13	10	6	1	4
Kronisk hjernebetændelse (Kol- ler) (<i>Fatuitas</i>)	26	4	1	4	3	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæ- moglobinaemia</i>)	665	30	46	894	30	65	33	-	-
Benskjørhet (slikkesyke) (<i>Osteo- malacia</i>)	17	1	-	1418	75	17	10	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	33	-	-	112	4	-	6	-	-
Hudutslet (<i>Eczema</i>)	1269	-	-	654	-	-	68	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsurans</i>)	81	-	-	2912	6	-	6	-	-
Skurv (<i>Favus</i>)	34	-	-	134	-	-	-	-	-
Skab (<i>Scabies</i>)	49	-	-	46	-	-	-	-	-
Overføres	12014	141	388	20777	1659	1149	483	21	173

¹⁾ Arsenik, bly, blyhvidt, kviksølv, kobber, fosfor, mænje, spanskgrønt, kromsurt kali, rottegift, kridt, bomuldsfrømel, digitalis, plantegift, liljekonval, padderok, eqvisetum, for, mug, kainit, kreaturvask, fiskelever, kalk, kjøtlake, bedærvet kjøtdeig, peper ol. jecoris aselli, tran,

Gjet (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjærfæ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abatius et mortis)	anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abatius et mortis)
	dræpte (abatius)	døde (mortis)		dræpte (abatius)	døde (mortis)		dræpte (abatius)	døde (mortis)		dræpte (abatius)	døde (mortis)				
23	1	14	4301	204	451	537	47	94	1	-	-	2	2	2	2
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	8	-	-
22	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	1	-	77	4	7	62	1	2	5	1	-	-	-	-	-
3	-	1	80	19	21	6	-	2	-	-	-	-	-	1	1
29	-	4	741	21	24	130	-	7	18	1	-	6	5	²⁾ 1	-
-	-	-	166	12	11	38	-	1	3	1	-	-	-	-	-
14	1	5	18	-	6	18	-	6	1	-	1	-	-	-	-
1	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22	-	8	112	13	47	63	-	33	12	2	5	7	7	-	-
45	3	1	32	-	-	223	-	-	8	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	1	-	150	52	28	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	2	-	1	1	-	1	-	1	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	2265	98	14	43	1	-	-	-	-	-	-	-	-
47	-	-	204	-	5	306	7	1	34	2	-	-	-	-	-
-	-	-	33	10	2	7	1	-	16	5	-	-	-	-	-
1	-	-	58	-	8	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	16	1	-	9	7	-	-	-	-	-
217	7	33	8256	437	624	1463	59	148	108	19	7	26	22	4	3

salt, koksalt, saltslake, sildelake, salpeter, chilisalpeter, kalisalpeter, stryknin, solanin, aconitin, mugsop, muggent rugmel, sop, fluesop, bedærvede skyller, valle, petroleum, gjær, skjælsand, hugormbid. ²⁾ Ræv.

Tabel IV. (Forts.). (Continuation).

Norge.

Sygdomme (Maladies).	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav	
		dræpte (abatús)	døde (morts)		dræpte (abatús)	døde (morts)		dræpte (abatús)	døde (morts)
Overført (transport)	12014	141	388	20777	1659	1149	483	21	173
Lus (<i>Pediculina</i>)	1747	-	-	29414	-	-	453	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregularis</i>)	39	2	1	1707	69	12	64	4	1
Misfostre (<i>Monstra</i>)	2	-	-	51	4	5	-	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>)	1	-	-	530	28	5	16	5	-
Børdreining (<i>Torsio uteri</i>)	-	-	-	426	30	1	1	1	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placenta</i>)	27	-	1	3724	31	24	5	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>)	26	-	1	1746	22	3	3	-	-
Kalvingsfeber (melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	2362	23	17	1	-	-
Børbetændelse (<i>Metritis</i>)	9	-	-	908	33	79	4	-	1
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	69	-	-	3034	79	14	53	-	3
Forfangenhet (<i>Hordeatio. Kri-thiasis</i>)	274	5	2	18	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (<i>Opera-tiones ob kryptorchismum</i>)	104	-	2	2	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>)	3291	-	1	243	-	-	553	-	-
Kraft (<i>Carcinoma et Sarcoma</i>)	20	9	2	17	9	4	-	-	-
Hov- og klovlidelser (<i>Vitia unguis</i>)	2731	20	2	889	6	-	5	-	-
Øielidelser (<i>Vitia oculorum</i>)	426	2	-	252	5	1	95	4	-
Led- og slimsæklidelser (<i>Arti-culitis et bursitis</i>)	3791	90	18	842	44	3	21	4	1
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (<i>Vulnera, contu-siones, abscessus etc.</i>)	8122	117	19	2872	103	14	51	-	1
Cerebro-spinal-meningit (<i>Menin-gitis cerebro-spinalis</i>)	-	-	-	2	-	1	1	-	1
Godartet beskelesyke (<i>Exan-thema genitalium benignum</i>)	12	-	-	-	-	-	-	-	-
Lungeorm (<i>Pneumonia vermino-sum</i>)	-	-	-	-	-	-	6	-	-
Lollandsk syke (<i>Enteritis chronica hyperthrophic. bov.</i>)	-	-	-	10	10	-	-	-	-
Kalvediarrahé (<i>Diarrhoea neona-torum</i>)	-	-	-	1)	-	-	-	-	-
Andre behandlede sygdomstil-fælde (<i>Casus ceteri</i>)	3453	110	56	3667	560	117	100	17	48
Ialt (total)	36158	496	493	73494	2715	1449	1915	57	229

1) Besætning.

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærfæ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abatius et mortis</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abatius et mortis</i>)
	dræpte (<i>abatius</i>)	døde (<i>mortis</i>)		dræpte (<i>abatius</i>)	døde (<i>mortis</i>)		dræpte (<i>abatius</i>)	døde (<i>mortis</i>)		dræpte (<i>abatius</i>)	døde (<i>mortis</i>)				
217	7	33	8256	437	624	1463	59	148	108	19	7	26	22	4	3
833	-	-	614	-	-	232	-	-	11	-	-	11	-	-	-
13	1	1	221	45	3	9	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	42	21	9	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	1	22	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	23	5	1	14	1	1	-	-	-	-	-	-	-
7	-	-	47	1	1	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	84	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
47	-	-	5144	-	2	96	-	-	144	-	-	1	-	2	-
-	-	-	2	1	-	34	21	3	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	25	1	-	11	-	-	-	-	-	-	-	1 ¹⁾	-
1	1	-	2	-	-	88	1	-	-	-	-	5	-	-	-
2	-	-	114	13	-	76	2	3	2	-	-	1	-	-	-
7	-	-	272	23	2	411	12	1	28	4	1	3	1	2 ²⁾ 20	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
42	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
25	2	2	516	64	52	214	14	4	8	1	-	4	3	5	5
1206	11	37	15399	615	697	2665	111	160	303	24	8	51	26	32	9

¹⁾ Ren. ²⁾ Ren, isbjørn.

Tabel V.

De vigtigste husdyrsygdomme

(Cas de maladies des animaux domestiques dans la

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Lungesyke (tyfus) hos hesten (<i>Pleuropneumonia contagiosa equi</i>)	18	-	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyke («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysipelas</i>)	29	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	18	-	-	-	-	-	-	-	-
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>)	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	60	-	2	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	47	47	-	-	-	-
Sædstringsforhærdelse og bringesvulster (<i>Fibromycoma. Asco-coccus</i>)	22	1	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyke (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	4	-	4	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	22	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	85	-	-	-	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Fordøielssygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhé) (<i>Gastritis. Diarrhoë</i>)	105	-	-	33	1	3	-	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Obstructio</i>)	204	-	11	12	-	1	-	-	-
Akut diarrhé og blodgang (<i>Diarrhoëa acuta et dysenteria</i>)	6	-	-	4	-	-	-	-	-
Trommesyke (<i>Tympanitis</i>)	1	-	-	8	-	-	-	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxicaciones</i>)	-	-	-	8	-	-	-	-	-
Overføres	553	1	18	136	48	5	-	-	-

1) Foder.

i Kristiania by i 1908.

ville de Kristiania, signalés en 1908.)

Gjet (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjærfæ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abattus et morts)
	dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)				
.	.	.	1	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	4	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	24	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	53	2	10	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	1	.	1	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	17	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	1	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	49	.	3	2	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	20	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	13	.	5	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	7	1	.	15	.	2	.	.	.	.	.	.	.
-	-	-	37	1	2	169	2	21	2	-	-	-	-	-	-

Tabel V. (Forts.). (Continuation).

Kristiania.

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	553	1	18	136	48	5	-	-	-
Indvoldsorme (<i>Helminthiasis</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Dreiesyke (<i>Hydrocephalus hydatideus</i>)	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Akut hjernebetændelse (<i>Meningitis acuta</i>)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (koller) (<i>Fatuitas</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i>)	19	1	-	-	-	-	-	-	-
Benskjørhet (slikkesyke) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hudutslet (<i>Eczema</i>)	64	-	-	3	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsurans</i>)	-	-	-	15	-	-	-	-	-
Skab (<i>Scabies</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculinae</i>)	5	-	-	131	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	1	-	-	11	-	-	-	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>)	-	-	-	7	-	-	-	-	-
Børdreining (<i>Torsio uteri</i>)	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placentæ</i>)	-	-	-	19	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	21	-	-	-	-	-
Børbetændelse (<i>Metritis</i>)	-	-	-	6	-	1	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	-	-	-	18	1	-	-	-	-
Forfangenhet (<i>Hordeatio. Kri-thiasis</i>)	25	-	-	-	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (<i>Operationes ob kryptorchismum</i>)	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>)	21	-	-	-	-	-	-	-	-
Kræft (<i>Carcinoma et Sarcoma</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (<i>Vitia unguis</i>)	244	-	-	-	-	-	-	-	-
Overføres	942	2	18	375	49	6	1	-	1

Gjet (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjærfæ (Volailles)			Andre dyr (Animaux divers)		
anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abatius et mortis)		anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abatius et mortis)	
	dræpte (abatius)	døde (mortis)		dræpte (abatius)	døde (mortis)		dræpte (abatius)	døde (mortis)		dræpte (abatius)	døde (mortis)		dræpte og døde (abatius et mortis)	dræpte og døde (abatius et mortis)			
-	-	-	37	1	2	169	2	21	2	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	30	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	72	4	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	163	-	-	7	6	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	25	-	-	16	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	17	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	63	1	2	505	18	22	22	6	-	-	-	-	-	-	-

Tabel V. (Forts.). (Continuation).

Kristiania.

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav	
		dræpte (abatús)	døde (morts)		dræpte (abatús)	døde (morts)		dræpte (abatús)	døde (morts)
Overført (transport)	942	2	18	375	49	6	1	-	1
Øielidelser (<i>Vitia oculorum</i>) . .	19	-	-	-	-	-	-	-	-
Led- og Slimsæklidelser (<i>Articulitis et bursitis</i>)	328	2	-	15	-	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (<i>Vulnera, contusiones, abscessus etc.</i>)	603	7	1	8	-	-	-	-	-
Andre behandlede sygdomstilfælde (<i>Casus ceteri</i>)	155	-	5	23	-	-	-	-	-
Ialt (total)	2047	11	24	421	49	6	1	-	1

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærfæ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
-	-	-	63	1	2	505	18	22	22	6	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	12	1	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	24	-	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	-	72	5	-	5	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	39	-	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	68	1	2	652	24	26	28	6	-	-	-	-	-

Tabel VI.

De vigtigste husdyrsygdomme
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	1	-	1	30	2	26	-	-	-
Raslesyke, miltbrandsemfysem, («Rauschbrand») (<i>Anthrax em- physematosus</i>)	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	13	6	6	-	-	-
Lungesyke (tyfus) hos hesten (<i>Pleuropneumonia contagiosa equi</i>)	25	-	-	-	-	-	-	-	-
Svinepest (<i>Pneumo-enteritis con- tagiosa suis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Svinesyke (smitsom lungebetæn- delse) (<i>Broncho-pneumonia con- tagiosa suis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyke («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuterosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysi- pelas</i>)	100	-	-	3	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	35	-	-	10	-	-	-	-	-
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	117	-	4	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>) . . .	-	-	-	124	83	1	-	-	-
Strålesygdom (<i>Actinomycosis</i>)	3	-	-	17	9	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringe- svulster (<i>Fibromycoma. Asco- coccus</i>)	32	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyke (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	11	3	7	2	2	-	3	1	1
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	186	-	-	-	-	-
Mundsyke hos hesten (<i>Stoma- titis contagiosa pustulosa equi</i>)	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Overføres	336	3	12	386	102	34	3	1	1

i Akershus amt i 1908.

dans le département d' Akershus en 1908).

Gjet (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjærfæ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abattus et morts)
	dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)				
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	10	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	165	4	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	601	8	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	60	9	10	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	791	12	33	60	9	10	-	-	-	-	-	-	-

Tabel VI. (Forts.) (Continuation).

Akershus.

Sygdomme (<i>Maladies</i>).	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		drepte (<i>abatús</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abatús</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abatús</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	336	3	12	386	102	34	3	1	1
Luftveiskatarr og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	219	-	1	15	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>) . . .	6	-	1	25	13	3	-	-	-
Fordøielssygdomme (Indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhé) (<i>Gastritis. Diarrhoë</i>)	180	-	2	721	57	13	-	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Obstructio</i>)	201	3	17	200	3	4	-	-	-
Akut diarrhé og blodgang (<i>Diarrhoëa acuta et dysenteria</i>) .	15	-	1	45	-	9	-	-	-
Trommesyke (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	102	5	4	-	-	-
Forgiftninger ¹ (<i>Intoxicaciones</i>)	3	-	-	70	5	15	10	-	1
Indvoldsorme (<i>Helminthiasis</i>)	22	-	-	4	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (<i>Menigitis acuta</i>)	8	1	4	5	1	2	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (kol- ler) (<i>Fatuitas</i>)	3	1	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i>)	42	3	8	31	2	2	-	-	-
Benskjørhet (slikkesyke) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	85	3	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Hudutslet (<i>Eczema</i>)	126	-	-	54	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsurans</i>)	1	-	-	215	-	-	-	-	-
Skurv (<i>Favus</i>)	8	-	-	90	-	-	-	-	-
Skab (<i>Scabies</i>)	4	-	-	9	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculina</i>)	39	-	-	1713	-	-	43	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	4	-	-	201	5	-	3	-	-
Misfostre (<i>Monstra</i>)	-	-	-	5	-	-	-	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>)	-	-	-	84	2	1	-	-	-
Bærdreining (<i>Torsio uteri</i>)	-	-	-	57	4	-	-	-	-
Overføres	1217	11	46	4120	202	87	59	1	2

¹⁾ Salt, chilisalpetar, kalisalpetar, møjje, foder, mug, fluesop, slangebid.

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærfæ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
-	-	-	791	12	33	60	9	10	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	20	-	5	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	9	2	1	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	45	1	-	19	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	12	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	9	-	2	-	-	-	6	6	-	-
-	-	-	-	-	-	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	16	5	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	187	8	-	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	19	-	-	37	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	151	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	33	4	-	27	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1302	36	51	204	9	15	-	-	-	6	6	-	-

Tabel VI. (Forts.) (Continuation).

Akershus.

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		dræpte (<i>abatius</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abatius</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abatius</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	1217	11	46	4120	202	87	59	1	2
Tilbakeholdt efterbyrd (<i>Retentio placentæ</i>)	3	-	-	464	-	2	-	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>)	3	-	1	64	2	1	-	-	-
Kalvingsfeber (melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	329	1	2	-	-	-
Børbetændelse (<i>Metritis</i>)	1	-	-	48	4	4	1	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	7	-	-	307	9	2	-	-	-
Forfangenhet (<i>Hordeatio. Kri- thiasis</i>)	35	2	-	-	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (<i>Opera- tiones ob kryptorchismum</i>)	13	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>)	247	-	-	4	-	-	11	-	-
Kræft (<i>Carcinoma et Sarcoma</i>)	5	4	1	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (<i>Vitia ungvis</i>)	256	1	-	46	-	-	-	-	-
Øielidelser (<i>Vitia oculorum</i>)	46	-	-	32	-	-	-	-	-
Led- og slimsekklidelser (<i>Articu- litis et bursitis</i>)	434	3	-	98	4	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontu- sioner, absces etc.) (<i>Vulnera, contusiones, abscessus etc.</i>)	1026	12	1	310	26	2	-	-	-
Audre behandlede sygdomstil- fælde (<i>Casus ceteri</i>)	108	1	3	186	31	19	-	-	-
Ialt (<i>total</i>)	3401	34	52	6038	279	119	71	1	2

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærfæ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
-	-	-	1302	36	51	204	9	15	-	-	-	6	6	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	9	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	615	-	-	11	-	-	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	10	5	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	17	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	30	6	-	27	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	75	6	14	7	1	-	-	-	-	-	-	3	3
1	-	-	2062	48	65	278	15	17	2	-	-	6	6	3	3

Tabel VII.

De vigtigste husdyrsygdomme
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	3	-	3	23	1	21	-	-	-
Raslesyke, miltbrandsemfysem («Rauschbrand») (<i>Anthrax em- physematosus</i>)	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	4	2	1	-	-	-
Lungesyke (tyfus) hos hesten (<i>Pleuropneumonia contagiosa equi</i>)	3	-	1	-	-	-	-	-	-
Rødsyke («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuterosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysi- pelas</i>)	50	-	-	5	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	11	-	-	7	-	-	-	-	-
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>)	2	-	1	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	81	2	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	50	19	1	-	-	-
Strålesopsygdom (<i>Actinomycosis</i>)	-	-	-	12	1	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringe- svulster (<i>Fibromycoma. Asco- coccus</i>)	38	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyke (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	8	4	2	1	-	1	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	128	-	-	-	-	-
Mundsyke hos hesten (<i>Stoma- titis contagiosa pustulosa equi</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Ko- ryza, Pharyngitis et Bron- chitis</i>)	146	3	1	18	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	7	-	2	53	28	3	-	-	-
Overføres	351	9	10	302	51	28	-	-	-

i Smålenenes amt i 1908.

dans le département de Smålenene en 1908).

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærfæ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
-	-	-	7	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	1 ¹⁾	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	114	4	32	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	168	7	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	42	2	8	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	19	2	1	11	1	-	2	1	-	-	-	-	-
-	-	-	4	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
-	-	-	314	14	47	53	3	8	2	1	-	-	-	2	2

1) Elg.

Tabel VII. (Forts.). (Continuation).

Smålenene.

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav	
		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	351	9	10	302	51	28	-	-	-
Fordøielssygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhé) (<i>Gastritis. Diarrhoë</i>)	211	1	1	440	26	1	2	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Obstructio</i>)	139	11	9	113	6	5	-	-	-
Akut diarrhé og blodgang (<i>Diarrhoë acuta et dysenteria</i>)	9	-	3	26	3	4	2	-	2
Trommesyke (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	51	2	6	-	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxicaciones</i>)	3	-	-	18	4	4	-	-	-
Indvoldsorme (<i>Helminthiasis</i>)	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (<i>Meningitis acuta</i>)	5	1	2	2	1	-	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (Koller) (<i>Fatuitas</i>)	5	1	-	1	1	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i>)	45	7	4	50	1	6	-	-	-
Benskjørhet (slikkesyke) (<i>Osteomalacia</i>)	2	-	-	107	2	3	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Hudutslet (<i>Eczema</i>)	105	-	-	49	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsurans</i>)	3	-	-	134	-	-	-	-	-
Skab (<i>Scabies</i>)	19	-	-	1	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculæ</i>)	21	-	-	3913	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	4	-	1	97	4	1	3	-	-
Misfostre (<i>Monstra</i>)	-	-	-	8	2	-	-	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>)	-	-	-	80	4	1	-	-	-
Bordreining (<i>Torsio uteri</i>)	-	-	-	26	1	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placentæ</i>)	3	-	-	309	2	-	-	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>)	7	-	-	78	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	228	1	-	-	-	-
Børbetændelse (<i>Méritis</i>)	-	-	-	45	7	9	-	-	-
Overføres	938	30	30	6082	117	68	7	-	2

¹⁾ Arsenik, kviksølv, koksalt, salt, saltlake, Dugals kreaturvaske.

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærfæ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
-	-	-	314	14	47	53	3	8	2	1	-	-	-	2	2
-	-	-	31	1	3	9	-	-	2	-	-	5	4	-	-
-	-	-	3	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	16	3	6	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
-	-	-	-	-	-	6	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	15	7	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	175	12	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	12	-	-	41	3	-	1	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	19	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	26	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	1	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	621	47	61	125	6	9	6	2	-	6	5	2	2

Tabel VII. (Forts.) (Continuation).

Smålenene.

Sygdomme (<i>Maladies</i>).	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	938	30	30	6082	117	68	7	-	2
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>) . . .	4	-	-	243	8	-	2	-	-
Forfangenhet (<i>Hordeatio. Kri-</i> <i>thiasis</i>)	26	-	-	-	-	-	-	-	-
Klaphingstopoperationer (<i>Opera-</i> <i>tiones ob Kryptorchismum</i>) .	8	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>) . . .	265	-	-	7	-	-	-	-	-
Kræft (<i>Carcinoma et Sarcoma</i>) .	1	-	1	2	2	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (<i>Vitia</i> <i>ungvis</i>)	216	1	-	39	-	-	-	-	-
Øielidelser (<i>Vitia oculorum</i>) . . .	24	-	-	18	-	1	-	-	-
Led- og slimsæklidelser (<i>Arti-</i> <i>culitis et bursitis</i>)	310	8	-	86	8	1	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (<i>Vulnera, contu-</i> <i>siones, abscessus etc.</i>)	995	11	1	180	10	1	1	-	-
Lollandsk syke (<i>Enteritis chronica</i> <i>hyperthrof. bov.</i>)	-	-	-	2	2	-	-	-	-
Andre behandlede sygdomstil- fælde (<i>Casus ceteri</i>)	275	14	8	469	49	8	-	-	-
Ialt (<i>total</i>)	3062	64	40	7128	196	79	10	-	2

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærfæ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abatius et mortis</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abatius et mortis</i>)
	dræpte (<i>abatius</i>)	døde (<i>mortis</i>)		dræpte (<i>abatius</i>)	døde (<i>mortis</i>)		dræpte (<i>abatius</i>)	døde (<i>mortis</i>)		dræpte (<i>abatius</i>)	døde (<i>mortis</i>)				
-	-	-	621	47	61	125	6	9	6	2	-	6	5	2	2
-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	525	-	-	16	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	7	1	-	6	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	23	5	-	43	5	-	5	3	-	2	1	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	33	7	2	12	9	-	-	-	-	1	1	-	-
-	-	-	1216	60	63	214	20	10	12	5	-	9	7	3	2

Tabel VIII.

De vigtigste husdyrsygdomme
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	3	-	3	26	2	24	2	-	2
Raslesyke, miltbrandsemfysem, («Rauschbrand») (<i>Anthrax em- physematosus</i>)	-	-	-	4	-	4	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	30	10	8	8	-	4
Lungesyke (tyfus) hos hesten (<i>Pleuropneumonia contagiosa equi</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyke («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>) Rosen (<i>Lymphangitis. Erysi- pelas</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	64	-	-	15	-	-	-	-	-
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>) Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	15	-	-	5	-	-	-	-	-
2	-	1	-	-	-	-	-	-	-
86	1	2	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	123	79	3	-	-	-
Strålesoppsygdøm (<i>Actinomyco- sosis</i>)	-	-	-	11	2	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringe- svulster (<i>Fibromycoma. Asco- coccus</i>)	31	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyke (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	8	1	5	-	-	-	-	-	-
Difterit (<i>Diphtheritis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	135	-	-	-	-	-
Mundsyke hos hesten (<i>Stoma- titis contagiosa pustulosa equi</i>) Luftveiskatarrh og strengel (<i>Ko- ryza, Pharyngitis et Bron- chitis</i>)	16	-	-	-	-	-	-	-	-
145	-	-	-	25	-	-	-	-	-
Lunge- og Brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	9	2	-	35	16	2	-	-	-
Overføres	381	4	11	409	109	41	10	-	6

i Buskeruds amt i 1908.

dans le département de Buskerud en 1908).

Gjet (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjærfæ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abattus et morts)
	dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)				
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	94	15	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	133	7	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	40	1	9	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	8	5	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
21	-	12	233	24	12	42	1	10	-	-	-	8	5	-	-

Tabel VIII. (Forts). (Continuation).

Buskerud.

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav	
		dræpte (abatús)	døde (morts)		dræpte (abatús)	døde (morts)		dræpte (abatús)	døde (morts)
Overført (transport)	381	4	11	409	109	41	10	-	6
Fordøielssygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhé) (<i>Gastritis. Diarrhoë</i>)	367	1	-	659	28	15	1	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Obstructio</i>)	171	2	13	170	7	15	-	-	-
Akut diarrhé og blodgang (<i>Diarrhoëa acuta et dysenteria</i>) .	16	1	1	74	10	8	-	-	-
Trommesyke (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	76	2	7	2	1	-
Førgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxicaciones</i>)	1	-	1	39	6	10	1	-	-
Indvoldsorme (<i>Helminthiasis</i>) .	27	-	-	1	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (<i>Menigitis acuta</i>)	1	1	-	8	3	1	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (koller) (<i>Fatuitas</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i>)	52	3	8	54	4	4	-	-	-
Benskjørhet (slikkesyke) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	59	6	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Hudutslet (<i>Eczema</i>)	121	-	-	37	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsurans</i>)	6	-	-	291	2	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculina</i>)	30	-	-	1620	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	4	-	-	193	10	-	4	-	-
Misfostre (<i>Monstra</i>)	1	-	-	6	-	-	-	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>) .	-	-	-	36	4	-	-	-	-
Børdreining (<i>Torsio uteri</i>)	-	-	-	34	1	-	-	-	-
Tilbakeholdt efterbyrd (<i>Retentio placentæ</i>)	3	-	-	451	8	5	-	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>)	3	-	-	196	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	276	5	-	-	-	-
Børbetændelse (<i>Metritis</i>)	-	-	-	87	3	7	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	2	-	-	356	10	2	1	-	-
Overføres	1188	12	34	5134	218	115	19	1	6

¹⁾ Kobber, mønje, kviksølv, bly, salt, skyller, mugsop, sop, fluesop, bomuldsfrømel, bedærvet kjøtdeig.

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærfæ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
21	-	12	233	24	12	42	1	10	-	-	-	8	5	-	-
-	-	-	27	1	-	6	-	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	17	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	-	4	8	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	94	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	-	-	18	-	-	22	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
38	-	-	42	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	7	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
76	-	16	451	31	18	95	1	12	-	-	-	8	5	-	-

Tabel VIII. (Forts.) (Continuation).

Buskerud.

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	1188	12	34	5134	218	115	19	1	6
Forfangenhet (<i>Hordeatio. Kri- thiasis</i>).	19	1	-	-	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (<i>Opera- tiones ob kryptorchismum</i>) . . .	8	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>) . . .	193	-	-	23	-	-	18	-	-
Kræft (<i>Carcinoma et sarcoma</i>) . .	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (<i>Vitia ungvis</i>)	233	-	-	68	1	-	-	-	-
Øielidelser (<i>Vitia oclorum</i>) . . .	53	-	-	21	-	-	-	-	-
Led- og slimsækklidelser (<i>Articu- litis et bursitis</i>)	329	5	-	172	1	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc. (<i>Vulnera, contu- siones, abscessus etc.</i>)	624	13	-	327	12	1	1	-	-
Andre behandlede sygdomstil- fælde (<i>Casus ceteri</i>)	150	6	3	235	78	9	2	-	-
Ialt (<i>total</i>)	2798	38	37	5980	310	125	40	1	6

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærfæ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
76	-	16	451	31	18	95	1	12	-	-	-	8	5	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	-	-	209	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	35	4	-	29	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	15	5	-	10	2	-	-	-	-	-	-	-	-
87	-	16	715	40	18	155	3	12	3	-	-	8	5	-	-

Tabel IX.

De vigtigste husdyrsygdomme

(Cas de maladies des animaux domestiques)

Sygdomme (<i>Maladies</i>).	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		drepte (<i>abatés</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abatés</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abatés</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	-	-	-	28	-	28	-	-	-
Raslesyke, miltbrandsemfysem, («Rauschbrand») (<i>Anthrax em- physematosus</i>)	-	-	-	2	-	2	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	7	-	4	-	-	-
Influenza (<i>Influenza</i>)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Rodsyke («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuterosen (<i>Erythema nodosum</i>) Rosen (<i>Lymphangitis. Erysi- pelas</i>)	49	-	-	2	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	8	-	-	4	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>) Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	52	1	2	-	-	-	-	-	-
Strålesoppsygdøm (<i>Actinomycosis</i>) Sædstrengsforhærdelse og bringe- svulster (<i>Fibromycoma. Asco- coccus</i>)	1	-	-	16	15	-	-	-	-
Hvalpesyke (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	27	-	-	7	4	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	4	1	1	1	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Ko- ryza, Pharyngitis et Bron- chitis</i>)	-	-	-	101	-	-	-	-	-
Lunge og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et pleuritis</i>)	113	5	-	14	-	-	-	-	-
Fordøiellessygdomme (indige- stion, mave- og tarmkatarrh, diarrhé) (<i>Gastritis. Diarrhoë</i>)	8	-	2	12	2	1	-	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Ob- structio</i>)	104	1	3	577	18	7	1	-	-
	104	1	10	67	6	5	-	-	-
Overføres	473	9	18	838	45	47	1	-	-

i Jarlsberg og Larviks amt i 1908.

dans le département de Jarlsberg et Larvik en 1908).

Gjet (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjærfæ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abatius et morts)	anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abatius et morts)
	dræpte (abatius)	døde (morts)		dræpte (abatius)	døde (morts)		dræpte (abatius)	døde (morts)		dræpte (abatius)	døde (morts)				
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	180	7	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	108	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	28	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	19	2	3	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	9	-	-	6	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	72	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	12	-	-	1	-	-	2	1	-	-	-	-	-
-	-	-	412	8	15	30	2	5	2	1	-	-	-	-	-

Tabel IX. (Forts.) (Continuation).

Jarlsberg og

Sygdomme (<i>Maladies</i>).	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		drepte (<i>abatius</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abatius</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abatius</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	473	9	18	838	45	47	1	-	-
Akut diarrhé og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i>) . . .	1	-	1	30	-	5	-	-	-
Trommesyke (<i>Tympanitis</i>) . . .	-	-	-	47	2	2	-	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxicaciones</i>) . . .	1	-	-	18	-	3	-	-	-
Indvoldsorme (<i>Helminthiasis</i>) . . .	15	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (<i>Menigitis acuta</i>) . . .	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (Koller) (<i>Fatuitas</i>) . . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria</i> . <i>Hæmoglobinaemia</i>) . . .	13	1	-	39	1	3	-	-	-
Benskjørhet (slikkesyke) (<i>Osteomalacia</i>) . . .	-	-	-	82	6	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>) . . .	2	-	-	2	-	-	-	-	-
Hudutslet (<i>Eczema</i>) . . .	127	-	-	55	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsurans</i>) . . .	1	-	-	32	1	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculinae</i>) . . .	4	-	-	500	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>) . . .	2	-	-	87	2	-	-	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>) . . .	-	-	-	21	3	-	-	-	-
Børdreining (<i>Torsio uteri</i>) . . .	-	-	-	13	-	1	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placentæ</i>) . . .	1	-	-	222	5	-	-	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>) . . .	-	-	-	45	3	1	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>) . . .	-	-	-	136	-	-	-	-	-
Børbetændelse (<i>Metritis</i>) . . .	-	-	-	45	3	6	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>) . . .	6	-	-	291	14	1	-	-	-
Forfangenhet (<i>Hordeatio</i> . <i>Kri-thiasis</i>) . . .	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (<i>Operationes ob kryptorchismum</i>) . . .	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>) . . .	133	-	-	41	-	-	2	-	-
Overføres	792	10	19	2544	85	69	3	-	-

¹⁾ Arsenik, salt, liljekonval.

Larvik.

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærfæ (<i>Volailles</i>)			Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)		
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)	
	dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)			
-	-	-	412	8	15	30	2	5	2	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	17	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	113	12	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	14	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	338	-	-	10	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	918	24	19	49	2	6	3	1	-	-	-	-	-	-	-

Tabel IX. (Forts.) (Continuation).

Jarlsberg og

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	792	10	19	2544	85	69	3	-	-
Kræft (<i>Carcinoma et sarcoma</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (<i>Vitia unguis</i>)	80	3	-	12	-	-	-	-	-
Øielidelser (<i>Vitia oculorum</i>)	18	-	-	13	1	-	1	-	-
Led- og slimsæklidelser (<i>Articulitis et bursitis</i>)	196	10	1	50	1	-	12	1	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (<i>Vulnera contusiones, abscessus etc.</i>)	329	8	1	339	3	2	13	-	-
Andre behandlede sygdomstilfælde (<i>Casus ceteri</i>)	151	8	3	178	58	7	10	1	2
Ialt (<i>total</i>)	1567	39	24	3136	148	78	39	2	2

Larvik.

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærfæ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
-	-	-	918	24	19	49	2	6	3	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	-	-	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	66	5	1	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	998	30	20	76	3	6	3	1	-	-	-	-	-

Tabel X.

De vigtigste husdyrsygdomme
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme (<i>Maladies</i>).	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	2	-	2	11	2	9	-	-	-
Raslesyke, miltbrandsemfysem, («Rauschbrand») (<i>Anthrax em- physematosus</i>)	-	-	-	4	2	2	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	80	57	15	-	-	-
Lungesyke (tyfus) hos hesten (<i>Pleuropneumonia contagiosa equi</i>)	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Svinesyke (smitsom lungebetæn- delse) (<i>Broncho-pneumonia con- tagiosa suis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyke («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuterosen (<i>Erythema nodo- sum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysi- pelas</i>)	180	2	-	3	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	23	-	-	13	-	-	-	-	-
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>)	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	162	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	232	223	3	-	-	-
Strålesopsygdom (<i>Actinomycosis</i>)	-	-	-	56	19	-	1	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringe- svulster (<i>Fibromycoma. Asco- coccus</i>)	54	1	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyke (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	7	-	4	1	-	1	-	-	-
Difterit (<i>Diphtheritis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	248	-	-	-	-	-
Mundsyke hos hesten (<i>Stomatitis contagiosa pustulosa equi</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Overføres	386	3	7	648	303	80	1	-	-

i Hedemarkens amt i 1908.

dans le département de Hedemarken en 1908).

Gjet (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjærfæ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abattus et morts)
	dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)				
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	24	14	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	139	21	46	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	374	22	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	76	6	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	540	59	61	78	6	2	-	-	-	5	5	-	-

Tabel X. (Forts.) (Continuation).

Hedemarken.

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		drepte (<i>abatús</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abatús</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abatús</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	386	3	7	648	303	30	1	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Ko-ryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	315	1	-	15	-	-	1	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>) . .	6	-	1	11	5	2	-	-	-
Fordøielsessygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhé) (<i>Gastritis. Diarrhoe</i>)	285	7	3	980	49	20	3	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Obstructio</i>)	243	8	12	186	11	3	1	-	-
Akut diarrhé og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i>) . .	1	-	-	81	4	3	-	-	-
Trommesyke (<i>Tympanitis</i>)	2	-	-	200	14	16	-	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxicaciones</i>)	1	-	1	44	11	5	-	-	-
Indvoldsorme (<i>Helminthiasis</i>) . .	29	-	-	1	-	-	26	1	4
Dreiesyke (<i>Hydrocephalus hydroideus</i>)	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Akut hjernebetændelse (<i>Menigitis acuta</i>)	4	1	-	6	2	-	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (koller) (<i>Fatuitas</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i>)	126	8	6	53	2	5	-	-	-
Benskjørhet (slikkesyke) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	279	16	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	6	-	-	-	-	-
Hudtset (<i>Eczema</i>)	106	-	-	98	-	-	34	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsurans</i>)	5	-	-	545	-	-	-	-	-
Skurv (<i>Favus</i>)	5	-	-	19	-	-	-	-	-
Skab (<i>Scabies</i>)	14	-	-	19	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculinæ</i>)	142	-	-	4555	-	-	5	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	7	-	-	224	12	-	6	1	-
Misfostre (<i>Monstra</i>)	-	-	-	11	-	1	-	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>) . .	-	-	-	41	4	1	4	2	-
Overføres	1677	28	30	8022	433	86	83	4	4

¹⁾ Bly, stryknin, salt, saltlake, sildelake, solanin, hugormbid.

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærfæ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
-	-	-	540	59	61	78	6	2	-	-	-	5	5	-	-
-	-	-	16	1	1	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	16	7	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	-	-	61	6	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	19	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	41	5	22	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	24	-	-	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	24	18	1	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	1	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	471	35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	55	-	-	23	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	14	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	184	-	-	10	-	-	1	-	-	-	-	-	-
1	-	-	28	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	-	-	1521	149	95	149	6	3	2	-	1	5	5	-	-

Tabel X. (Forts.) (Continuation).

Hedemarken.

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	1677	28	30	8022	433	86	83	4	4
Børdreining (<i>Torsio uteri</i>) . . .	-	-	-	58	5	1	-	-	-
Tilbakeholdt efterbyrd (<i>Retentio placenta</i>)	3	-	1	442	-	-	-	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>)	1	-	-	223	10	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	209	2	2	-	-	-
Børbetændelse (<i>Metritis</i>)	1	-	-	150	5	5	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	7	-	-	438	11	-	2	-	-
Forfangenhed (<i>Hordeatio. Kri- thiasis</i>)	16	-	-	6	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (<i>Opera- tiones ob kryptorchismum</i>) . . .	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>) . . .	291	-	-	104	-	-	120	-	-
Kræft (<i>Carcinoma et Sarcoma</i>) . .	4	2	-	3	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (<i>Vitia ungvis</i>)	510	5	2	175	2	-	-	-	-
Øielidelser (<i>Vitia oculorum</i>) . . .	53	-	-	58	-	-	1	-	-
Led- og slimsæklidelser (<i>Arti- culitis et bursitis</i>)	488	8	-	232	12	-	2	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc. (<i>Vulnera, contu- siones, abscessus etc.</i>)	1105	25	1	330	12	2	1	-	-
Løllandsk syke (<i>Enteritis chro- nica hyperthrofic. bov.</i>)	-	-	-	2	2	-	-	-	-
Lungeorm (<i>Pneumonia vermino- sum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kalvediarrrhé (<i>Diarrhoëa neona- torum</i>)	-	-	-	1)	-	-	-	-	-
Andre behandlede sygdomstil- fælde (<i>Casus ceteri</i>)	817	28	11	596	103	16	5	2	-
Ialt (<i>total</i>)	4979	96	45	11048	597	112	214	6	4

1) I 3 besætninger.

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærfæ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
7	-	-	1521	149	95	149	6	3	2	-	1	5	5	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	8	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	11	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	-	762	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	57	9	-	9	1	-	-	-	-	1	-	-	-
1	-	-	31	1	-	15	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	113	18	16	19	1	1	1	1	-	1	1	2	2
20	-	-	2519	182	111	197	9	4	4	1	1	7	6	4	2

Tabel XI.

De vigtigste husdyrsygdomme
(Cas de maladies des animaux domestiques)

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav	
		drepte (abatús)	døde (morts)		drepte (abatús)	døde (morts)		drepte (abatús)	døde (morts)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	1	-	1	8	-	8	-	-	-
Raslesyke, miltbrandsemfysem («Rauschbrand») (<i>Anthrax em- physematosus</i>)	-	-	-	8	2	6	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	62	33	13	4	4	-
Rodsyke («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuterosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysi- pelas</i>)	49	-	-	8	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	18	-	-	6	-	-	-	-	-
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>)	7	1	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	125	1	4	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	31	26	1	-	-	-
Strålesopsygdom (<i>Actinomyces</i>)	1	-	-	12	5	-	-	-	-
Sædstrengsførhærdelse og bringe- svulster (<i>Fibromycoma. Asco- coccus</i>)	32	-	-	1	-	-	-	-	-
Hvalpesyke (<i>Febris catarrhalis- epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	1	-	-	1	-	1	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	131	-	-	-	-	-
Mundsyke hos hesten (<i>Stomatitis contagiosa pustulosa equi</i>)	22	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Ko- ryza, Pharyngitis et Bron- chitis</i>)	213	-	-	10	-	-	1	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	4	-	1	6	3	-	-	-	-
Fordiøielsesygdomme (indige- stion, mave- og tarmkatarrh, diarrhé) (<i>Gastritis. Diarrhoe</i>)	231	2	2	883	58	14	3	1	-
Overføres	704	4	8	1167	127	43	8	5	-

i Kristians amt i 1908.

dans le département de Kristians en 1908).

Gjet (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjærfæ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abattus et morts)
	dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)				
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	496	43	87	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	213	8	18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	21	5	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	1	4	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	-	-	55	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	-	1	780	60	108	27	5	2	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XI. (Forts.) (Continuation).

Kristians.

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	704	4	8	1167	127	43	8	5	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Obstructio</i>)	200	2	17	190	4	12	3	-	1
Akut diarrhé og blodgang (<i>Diarrhoëa acuta et dysenteria</i>)	3	-	-	76	5	7	-	-	-
Trommesyke (<i>Tympanitis</i>)	1	-	-	129	3	8	1	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxicaciones</i>)	-	-	-	34	4	12	-	-	-
Indvoldsorme ²⁾ (<i>Helminthiasis</i>)	74	-	-	-	-	-	3	-	-
Dreiesyke (<i>Hydrocephalus hydratideus</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (<i>Menigitis acuta</i>)	3	1	-	2	1	-	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (koller) (<i>Fatuitas</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i>)	63	3	10	73	3	12	-	-	-
Benskjørhet (slikkesyke) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	213	7	11	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	10	-	-	79	3	-	-	-	-
Hudutslet (<i>Eczema</i>)	145	-	-	73	-	-	4	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsurans</i>)	36	-	-	591	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculine</i>)	415	-	-	2975	-	-	10	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	7	-	-	202	7	4	3	-	1
Misfostre (<i>Monstra</i>)	1	-	-	6	-	-	-	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>)	-	-	-	146	4	-	2	2	-
Bordreining (<i>Torsio uteri</i>)	-	-	-	51	2	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placenta</i>)	3	-	-	421	3	3	1	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>)	1	-	-	405	1	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	137	1	-	-	-	-
Børbetændelse (<i>Metritis</i>)	1	-	-	135	3	14	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	10	-	-	329	4	2	9	-	1
Overføres	1678	10	35	7434	182	128	44	7	3

¹⁾ Arsenik, salt, saltlake, aconitin, sop, muggent rugmel, petroleum. ²⁾ Lungeorm hos får og gjet.

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærfæ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abatius et mortis</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abatius et mortis</i>)
	dræpte (<i>abatius</i>)	døde (<i>mortis</i>)		dræpte (<i>abatius</i>)	døde (<i>mortis</i>)		dræpte (<i>abatius</i>)	døde (<i>mortis</i>)		dræpte (<i>abatius</i>)	døde (<i>mortis</i>)				
5	-	1	780	60	108	27	5	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	13	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	3	1	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	7	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	221	6	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	-	-	17	-	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
645	-	-	45	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	-	25	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
679	3	3	1143	73	114	52	5	2	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XI. (Forts.) (Continuation).

Kristians.

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	1678	10	35	7434	182	128	44	7	3
Forfangenhet (<i>Hordeatio. Kri- thiasis</i>)	15	2	-	4	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (<i>Opera- tiones ob kryptorchismum</i>) . .	15	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>) . . .	408	-	-	11	-	-	60	-	-
Kræft (<i>Carcinoma et Sarcoma</i>) .	5	-	-	2	2	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (<i>Vitia ungvis</i>)	324	1	-	100	1	-	-	-	-
Oielidelser (<i>Vitia oculorum</i>) . .	60	-	-	50	2	-	1	-	-
Led- og slimsekklidelser (<i>Articu- litis et bursitis</i>)	400	5	-	232	9	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (<i>Vulnera, contu- siones, abscessus etc.</i>)	882	12	1	300	12	1	6	-	-
Lollandsk syke (<i>Enteritis chro- nica pseudotuberculosa bovis</i>) .	-	-	-	5	5	-	-	-	-
Andre behandlede sygdomstil- fælde (<i>Casus ceteri</i>)	588	9	7	406	84	6	4	3	-
Ialt (<i>totalt</i>)	4375	39	43	8544	297	135	115	10	3

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærfæ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
679	3	3	1143	73	114	52	5	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14	-	-	405	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	5	-	-	-
1	-	-	9	1	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-
4	-	-	14	2	1	16	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	50	16	2	21	-	-	1	1	-	1	1	-	-
699	3	3	1626	92	117	101	6	2	2	1	-	6	1	-	-

Tabel XII.

De vigtigste husdyrsygdomme
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	7	-	7	51	1	49	1	-	1
Raslesyke, Miltbrandsemfysem, («Rauschbrand») (<i>Anthrax em- physematosus</i>)	-	-	-	3	-	3	-	-	-
Ondartet ødem (<i>Oedema malig- num</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	19	6	7	-	-	-
Lungesyke (tyfus) hos hesten (<i>Pleuropneumonia contagiosa equi</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Influenza (<i>Influenza</i>)	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyke («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuterosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysi- pelas</i>)	30	-	-	2	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	9	-	-	9	-	-	-	-	-
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	118	-	1	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	29	18	-	-	-	-
Strålesyge (<i>Actinomycosis</i>)	18	-	-	4	1	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringe- svulster (<i>Fibromycoma. Asco- coccus</i>)	13	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyke (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	2	1	1	1	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	59	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Ko- ryza, Pharyngitis et Bron- chitis</i>)	81	-	-	18	1	-	4	-	-
Overføres	287	1	9	195	27	59	5	-	1

i Bratsberg amt i 1908.

dans le département de Bratsberg en 1908).

Gjet (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjærfæ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	drepte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	drepte og døde (abattus et morts)
	drepte (abattus)	døde (morts)		drepte (abattus)	døde (morts)		drepte (abattus)	døde (morts)		drepte (abattus)	døde (morts)				
.	.	.	8	.	8	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	75	.	26	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	152	2	8	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	6	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1	1	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	-	237	9	42	27	-	6	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XII. (Forts.) (Continuation).

Bratsberg.

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	287	1	9	195	27	59	5	-	1
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>) . . .	3	-	2	3	1	1	1	1	-
Fordøielssygdomme (indige stion, mave- og tarmkatarrh, diarrhé) (<i>Gastritis. Diarrhoë</i>)	153	-	1	500	8	18	1	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Ob- structio</i>)	143	-	10	94	-	1	2	-	-
Akut diarrhé og blodgang (<i>Diarr- hoë acuta et dysenteria</i>) . . .	21	-	1	71	2	11	-	-	-
Trommesyke (<i>Tympanitis</i>) . . .	-	-	-	76	1	2	1	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxicaciones</i>)	-	-	-	5	-	-	-	-	-
Indvoldsorme (<i>Helminthiasis</i>) .	7	-	-	-	-	-	4	-	-
Dreiesyke (<i>Hydrocephalus hyda- tideus</i>)	-	-	-	-	-	-	2	2	-
Akut hjernebetændelse (<i>Menin- gitis acuta</i>)	-	-	-	2	-	-	1	-	1
Kronisk hjernebetændelse (kol- ler) (<i>Fatuitas</i>)	3	-	1	-	-	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæ- moglobinaemia</i>)	13	-	2	33	-	6	-	-	-
Benskjørhet (slikkesyke) (<i>Osteo- malacia</i>)	-	-	-	96	9	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hudutslet (<i>Eczema</i>)	89	-	-	62	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsu- rans</i>)	1	-	-	22	-	-	-	-	-
Skurv (<i>Favus</i>)	18	-	-	23	-	-	-	-	-
Skab (<i>Scabies</i>)	11	-	-	15	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculina</i>)	15	-	-	730	-	-	63	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	-	-	-	126	7	1	-	-	-
Misfostre (<i>Monstra</i>)	-	-	-	6	1	2	-	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>) .	-	-	-	12	-	-	-	-	-
Børdreining (<i>Torsio uteri</i>) . . .	-	-	-	63	3	-	-	-	-
Overføres	764	1	26	2134	59	101	80	3	2

1) Arsenik, koksalt, valle, ormbid.

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærfæ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	drepte og døde (<i>abatius et mortis</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	drepte og døde (<i>abatius et mortis</i>)
	drepte (<i>abatius</i>)	døde (<i>mortis</i>)		drepte (<i>abatius</i>)	døde (<i>mortis</i>)		drepte (<i>abatius</i>)	døde (<i>mortis</i>)		drepte (<i>abatius</i>)	døde (<i>mortis</i>)				
1	1	-	237	9	42	27	-	6	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	-	25	3	3	10	-	1	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	20	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	1	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	12	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	71	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	23	-	-	34	-	-	2	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	43	-	8	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	78	-	-	4	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	29	4	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	1	-	549	28	56	109	1	8	6	1	-	-	-	-	-

Tabel XII. (Forts.) (Continuation).

Bratsberg.

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav	
		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	764	1	26	2134	59	101	80	3	2
Tilbakeholdt efterbyrd (<i>Retentio placenta</i>)	1	-	-	235	-	7	-	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>)	-	-	-	186	-	1	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	240	-	2	-	-	-
Børbetændelse (<i>Metritis</i>)	1	-	-	119	-	6	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	1	-	-	256	5	1	-	-	-
Forfangenhet (<i>Hordeatio. Kri- thiasis</i>)	25	1	-	-	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (<i>Opera- tiones ob kryptorchismum</i>)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>)	139	-	-	-	-	-	4	-	-
Kræft (<i>Carcinoma et sarcoma</i>)	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (<i>Vitia ungvis</i>)	149	3	-	16	-	-	-	-	-
Oielidelser (<i>Vitia oculorum</i>)	16	-	-	12	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser (<i>Arti- culitis et bursitis</i>)	210	5	1	73	2	1	2	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (<i>Vulnera, contu- siones, abscessus etc.</i>)	327	3	3	126	-	1	-	-	-
Andre behandlede sygdomstil- fælde (<i>Casus ceteri</i>)	65	5	-	146	30	9	4	-	-
Ialt (total)	1701	18	30	3544	97	129	90	3	2

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærfæ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abatius et mortis</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abatius et mortis</i>)
	dræpte (<i>abatius</i>)	døde (<i>mortis</i>)		dræpte (<i>abatius</i>)	døde (<i>mortis</i>)		dræpte (<i>abatius</i>)	døde (<i>mortis</i>)		dræpte (<i>abatius</i>)	døde (<i>mortis</i>)				
4	1	-	549	28	56	109	1	8	6	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	-	-	214	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	9	1	-	7	-	-	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	13	3	-	76	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	20	5	1	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14	1	-	810	38	58	208	2	8	9	1	-	-	-	-	-

Tabel XIII.

De vigtigste husdyrsygdomme
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme (<i>Maladies</i>).	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	1	-	1	21	-	21	-	-	-
Raslesyge, miltbrandsemfysem, («Rauschbrand») (<i>Anthrax em- physematosus</i>)	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	7	-	4	-	-	-
Rødsyke («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodo- sum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysi- pelas</i>)	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	31	-	2	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	4	3	1	-	-	-
Strålesygdom (<i>Actinomycosis</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringe- svulster (<i>Fibromycoma. Asco- coccus</i>)	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyke (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Ko- ryza, Pharyngitis et Bron- chitis</i>)	16	-	-	11	3	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Fordøielsessygdomme (indige- stion, mave- og tarmkatarrh, diarrhé) (<i>Gastritis. Diarrhoë</i>)	53	-	-	203	3	5	-	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Ob- structio</i>)	45	-	5	26	-	4	-	-	-
Overføres	162	1	8	278	9	36	-	-	-

i Nedenes amt i 1908.

dans le département de Nedenes en 1908).

Gjet (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjærfæ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abattus et morts)
	dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)				
.	.	.	1	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	17	.	8	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	87	.	3	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	11	.	1	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	27	.	6	2	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	16	.	7	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	148	.	25	14	.	1	.	.	.	.	.	.	.

Tabel XIII. (Forts.) (Continuation).

Nedenes.

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav	
		dræpte (abatús)	døde (morts)		dræpte (abatús)	døde (morts)		dræpte (abatús)	døde (morts)
Overført (transport)	162	1	8	278	9	36	-	-	-
Akut diarrhé og blodgang (<i>Diarrhoëa acuta et dysenteria</i>) . . .	2	-	1	8	-	1	-	-	-
Trommesyke (<i>Tympanitis</i>) . . .	-	-	-	10	1	2	2	-	2
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxicaciones</i>)	-	-	-	4	-	3	-	-	-
Indvoldsorme (<i>Helminthiasis</i>) . . .	9	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (<i>Meningitis acuta</i>) . . .	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (koller) (<i>Fatuitas</i>) . . .	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria</i> . <i>Hæmoglobinaemia</i>) . . .	1	-	-	65	-	6	-	-	-
Benskjørhet (slikkesyke) (<i>Osteomalacia</i>) . . .	-	-	-	32	1	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>) . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hudutslet (<i>Eczema</i>) . . .	20	-	-	11	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsurans</i>) . . .	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Skab (<i>Scabies</i>) . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculinae</i>) . . .	1	-	-	261	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>) . . .	-	-	-	65	-	1	-	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>) . . .	-	-	-	11	-	-	-	-	-
Børdreining (<i>Torsio uteri</i>) . . .	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Tilbakeholdt efterbyrd (<i>Retentio placentæ</i>) . . .	-	-	-	113	-	-	-	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>) . . .	-	-	-	35	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>) . . .	-	-	-	133	-	-	-	-	-
Børbetændelse (<i>Metritis</i>) . . .	-	-	-	8	-	1	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>) . . .	-	-	-	91	1	2	-	-	-
Forfangenhet (<i>Hordeatio</i> . <i>Kri-thiasis</i>) . . .	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>) . . .	19	-	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (<i>Vitia unguis</i>) . . .	23	-	-	2	-	-	-	-	-
Overføres	242	1	9	1134	13	52	2	-	2

1) Kvikseiv, blyhvitt, spanskgrønt, salt.

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærfæ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
-	-	-	148	-	25	14	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	7	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	15	3	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	22	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	103	-	-	7	-	-	5	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	314	8	33	35	1	1	7	1	-	-	-	-	-

Tabel XIII. (Forts.) (Continuation).

Nedenes.

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	242	1	9	1134	13	52	2	-	2
Øielidelser (<i>Vitia oclorum</i>) . .	5	-	-	4	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser (<i>Arti- culitis et bursitis</i>)	66	2	-	20	1	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (<i>Vulnera, contu- siones, abscessus etc.</i>)	138	-	-	82	3	1	-	-	-
Andre behandlede sygdomstil- fælde (<i>Casus ceteri</i>)	57	-	-	39	-	-	1	-	-
Ialt (<i>total</i>)	508	3	9	1279	17	53	3	-	2

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærfæ (<i>Volailles</i>)			Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)	
	dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)					
1	-	-	314	8	33	35	1	1	7	1	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	7	-	-	8	-	-	4	1	-	-	-	-	-	
-	-	-	19	-	2	6	-	2	-	-	-	-	-	-	-	
1	-	-	340	8	35	60	1	3	11	2	-	-	-	-	-	

Tabel XIV.

De vigtigste husdyrsygdomme
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)			
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		
		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)	
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	-	-	-	20	-	-	19	1	-	1
Raslesyke, miltbrandsemfysem («Ranschbrand») (<i>Anthrax em- physematosus</i>)	-	-	-	7	-	-	7	1	-	1
Ondartet ødem (<i>Oedema malig- num</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bråset (<i>Gastromycosis ovis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	15	-	-	8	-	-	-
Lungesyke hos hesten (<i>Pleurop neumonia contagiosa equi</i>)	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Influenza (<i>Influenza</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyke («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuterosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysi- pelas</i>)	8	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	3	1	-	2	-	-	-
Strålespsygdøm (<i>Actinomyco- sitis</i>)	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringe- svulster (<i>Fibromycoma. Asco- coccus</i>)	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyke (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	34	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Ko- ryza, Pharyngitis et Bron- chitis</i>)	28	1	-	17	-	-	-	-	-	-
Overføres	59	2	1	99	1	36	3	-	3	

i Lister og Mandals amt i 1908.
dans le Département de Lister et Mandal en 1908).

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærfæ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abatius et mortis</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abatius et mortis</i>)
	dræpte (<i>abatius</i>)	døde (<i>mortis</i>)		dræpte (<i>abatius</i>)	døde (<i>mortis</i>)		dræpte (<i>abatius</i>)	døde (<i>mortis</i>)		dræpte (<i>abatius</i>)	døde (<i>mortis</i>)				
.	.	.	7	.	7	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	37	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	33	2	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	1	.	.	15	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	78	2	8	16	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Tabel XIV. (Forts.) (Continuation).

Lister og

Sygdomme (<i>Maladies</i>).	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	59	2	1	99	1	36	3	-	3
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>) . . .	-	-	-	7	-	3	-	-	-
Fordøielsesygdomme (indige- stion, mave- og tarmkatarrh, diarrhé) (<i>Gastritis. Diarrhoè</i>)	13	-	-	153	-	9	4	-	1
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Ob- structio</i>)	28	-	1	25	1	1	-	-	-
Akut diarrhé og blodgang (<i>Di- arrhoèa acuta et dysenteria</i>) .	-	-	-	14	-	1	-	-	-
Trommesyke (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	18	-	-	2	-	-
Indvoldsorme (<i>Helminthiasis</i>) .	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (<i>Menin- gitis acuta</i>)	-	-	-	2	-	2	-	-	-
Bloduri (<i>Hæmoglobinuria. Hæ- moglobinaemia</i>)	-	-	-	92	-	6	-	-	-
Benskjørhet (slikkesyke) (<i>Osteo- malacia</i>)	-	-	-	13	-	1	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hudutslet (<i>Eczema</i>)	8	-	-	17	-	-	5	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsu- rans</i>)	-	-	-	8	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculine</i>)	2	-	-	38	-	-	4	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	-	-	-	61	1	2	3	-	-
Misfostre (<i>Monstra</i>)	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>) .	-	-	-	14	-	-	3	-	-
Børdreining (<i>Torsio uteri</i>) . . .	-	-	-	15	1	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placentæ</i>)	-	-	-	60	-	-	-	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>)	-	-	-	35	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	83	-	1	-	-	-
Børbetændelse (<i>Metritis</i>)	-	-	-	10	1	-	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	-	-	-	59	-	-	-	-	-
Overføres	112	2	2	826	5	62	24	-	4

Mandal.

Gjet (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjærfæ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abattus et morts)
	dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)				
-	-	-	78	2	8	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	22	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	12	10	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	136	14	14	19	-	1	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XIV. (Forts.) (Continuation).

Lister og

Sygdomme (<i>Maladies</i>).	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	112	2	2	826	5	62	24	-	4
Forfangenhed (<i>Hordeatio. Kri-</i> <i>thiasis</i>)	12	-	-	-	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (<i>Opera-</i> <i>tiones ob kryptorchismum</i>) . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>) . .	104	-	-	-	-	-	-	-	-
Kræft (<i>Carcinoma et sarcoma</i>) . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (<i>Vitia</i> <i>ungvis</i>)	26	-	-	5	-	-	-	-	-
Øielidelser (<i>Vitia oculorum</i>) . .	5	-	-	2	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser (<i>Arti-</i> <i>culitis et bursitis</i>)	39	-	-	26	-	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (<i>Vulnera, contu-</i> <i>siones, abscessus etc.</i>)	101	1	-	55	2	-	-	-	-
Andre behandlede sygdomstil- fælde (<i>Casus ceteri</i>)	56	2	-	98	7	6	4	-	4
Ialt (<i>total</i>)	456	5	2	1012	14	68	28	-	8

Mandal.

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærfæ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
.	.	.	136	14	14	19	.	1	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	6	.	.	1	.	.	22	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	1	.	1	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	3	.	.	3	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	3	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	145	14	14	25	.	2	22	.	.	.	.	.	.

Tabel XV.

De vigtigste husdyrsygdomme
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	10	-	10	49	-	49	-	-	-
Raslesyge, miltbrandsemfysem («Rauschbrand») (<i>Anthrax em- physematosus</i>)	1	-	1	3	-	3	-	-	-
Bråset (<i>Gastromycosis ovis</i>)	-	-	-	-	-	-	78	-	78
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	52	1	31	31	-	-
Rødsyke («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuterosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysi- pelas</i>)	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	3	-	-	3	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	178	-	4	-	-	-	-	-	-
Strålesygdom (<i>Actinomycosis</i>)	-	-	-	2	1	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringe- svulster (<i>Fibromycoma. Asco- coccus</i>)	11	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyke (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	1	-	-	-	-	-	1	-	1
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	29	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Ko- ryza, Pharyngitis et Bron- chitis</i>)	45	-	1	13	1	-	1	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	2	-	-	2	-	-	-	-	-
Fordøielssygdomme (indige- stion, mave- og tarmkatarrh, (<i>Gastritis. Diarrhoë</i>)	128	1	3	304	10	4	17	-	1
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Ob- structio</i>)	85	1	7	24	-	1	6	-	-
Akut diarrhé og blodgang (<i>Diar- rhoëa acuta et dysenteria</i>)	4	-	-	15	-	-	-	-	-
Overføres	478	2	26	496	13	88	134	-	80

i Stavanger amt i 1908.

dans le département de Stavanger en 1908).

Gjet (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjærfæ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abatius et morts)	anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abatius et morts)
	dræpte (abatius)	døde (morts)		dræpte (abatius)	døde (morts)		dræpte (abatius)	døde (morts)		dræpte (abatius)	døde (morts)				
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	12	3	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	25	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	20	3	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	12	1	5	8	-	-	1	1	-	1	1	-	-
-	-	-	6	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	55	4	11	30	3	2	2	1	-	1	1	-	-

Tabel XV. (Forts.) (Continuation).

Stavanger.

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	478	2	26	496	13	88	134	-	80
Trommesyke (<i>Tympanitis</i>) . . .	6	-	-	24	-	1	1	-	-
Forgiftninger ¹ (<i>Intoxicaciones</i>). . .	1	-	-	10	-	8	4	-	4
Indvoldsorme (<i>Helminthiasis</i>) . . .	29	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse <i>Menin-</i> <i>gitis acuta</i>)	-	-	-	6	1	2	1	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæ-</i> <i>moglobinaemia</i>)	6	-	1	48	1	1	-	-	-
Benskjørhet (slikkesyke) (<i>Osteo-</i> <i>malacia</i>)	-	-	-	13	-	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Hudtsetlet (<i>Eczema</i>)	36	-	-	1	-	-	10	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsu-</i> <i>rans</i>)	-	-	-	17	-	-	-	-	-
Skurv (<i>Favus</i>)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Skab (<i>Scabies</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculinæ</i>)	103	-	-	1147	-	-	27	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus</i> <i>irregulares</i>)	2	1	-	49	1	-	9	2	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>) . . .	1	-	1	15	1	-	1	-	-
Børdreining (<i>Torsio uteri</i>)	-	-	-	7	2	-	1	1	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio</i> <i>placentæ</i>)	3	-	-	83	-	2	1	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>)	3	-	-	113	-	-	2	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	150	6	2	1	-	-
Børbetændelse (<i>Metritis</i>)	2	-	-	8	-	2	1	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	5	-	-	91	-	3	7	-	-
Forfangenhet (<i>Hordeatio. Kri-</i> <i>thiasis</i>)	16	-	-	-	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (<i>Opera-</i> <i>tiones ob kryptorchismum</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>)	216	-	-	1	-	-	-	-	-
Hov og klovlidelser (<i>Vitia</i> <i>ungvis</i>)	102	1	-	14	-	-	1	-	-
Overføres	1014	4	28	2297	25	109	201	3	84

¹⁾ Salpeter, bomuldsfrømel, kromsurt kali, kainit, skjælsand, krit.

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærfæ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
2	-	-	55	4	11	30	3	2	2	1	-	1	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	80	-	-	4	-	-	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	-	162	7	14	51	4	2	5	1	-	1	1	-	-

Tabel XV. (Forts.) (Continuation).

Stavanger.

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	1014	4	28	2297	25	109	201	3	84
Oielidelser (<i>Vitia oculorum</i>) . . .	12	1	-	4	-	-	¹⁾ 1	-	-
Led- og slimsæklidelser (<i>Articulitis et bursitis</i>)	96	2	-	13	1	-	3	3	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (<i>Vulnera, contusiones, abscessus etc.</i>)	300	4	1	151	2	-	7	-	-
Sirasyke	-	-	-	3	3	-	-	-	-
Godartet beskellersyke (<i>Exanthema genitalium benignum</i>)	12	-	-	-	-	-	-	-	-
Alvelle	-	-	-	-	-	-	10	-	3
Cerebro-spinal - meningitis (<i>Meningitis cerebro-spinalis</i>)	-	-	-	2	-	1	1	-	1
Andre behandlede sygdomstilfælde (<i>Casus ceteri</i>)	146	1	3	290	12	9	26	1	19
Ialt (<i>total</i>)	1580	12	32	2760	43	119	249	7	107

¹⁾ Besætning.

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærfæ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
3	-	-	162	7	14	51	4	2	5	1	-	1	1	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	11	-	-	12	-	-	1	-	1	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	31	1	4	13	-	-	3	-	-	-	-	-	-
4	-	-	206	9	18	78	4	2	9	1	1	2	1	-	-

Tabel XVI.

De vigtigste husdyrsygdomme
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		dræpte (<i>abatés</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abatés</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abatés</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	3		3	41	1	40	-	-	
Raslesyge, miltbrandsemfysem, («Rauschbrand») (<i>Anthrax em- physematosus</i>)	-	-	-	27	3	24	-	-	
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	53	19	27	-	-	
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuterosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysi- pelas</i>)	8	-	-	-	-	-	-	-	-
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	19	1	1	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	27	22	2	-	-	-
Strålesygdom (<i>Actinomycosis</i>)	8	-	-	4	-	-	-	-	-
Sædstrengsførhærdelse og bringe- svulster (<i>Fibromycoma. Asco- coccus</i>)	19	1	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	9	2	7	2	2	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	115	4	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Ko- ryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	38	1	-	3	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	4	-	1	16	6	2	1	-	-
Fordøielsesygdomme (indige- stion, mave- og tarmkatarrh, diarrhé) (<i>Gastritis. Diarrhoe</i>)	117	-	7	418	32	15	7	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Ob- structio</i>)	72	2	4	29	-	5	-	-	-
Akut diarrhé og blodgang (<i>Di- arrhoëa acuta et dysenteria</i>) . .	-	-	-	23	2	5	-	-	-
Overføres	298	7	23	758	91	120	8	-	-

i Søndre Bergenhus amt i 1908.

dans le département de Søndre Bergenhus en 1908).

Gjet (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjærfæ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abatius et mortis)	anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abatius et mortis)
	dræpte (abatius)	døde (mortis)		dræpte (abatius)	døde (mortis)		dræpte (abatius)	døde (mortis)		dræpte (abatius)	døde (mortis)				
-	-	-	8	-	8	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	25	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	16	2	4	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	-	1	48	1	19	17	3	4	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XVI. (Forts.) (Continuation)

Søndre Bergenhus.

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav	
		drepte (abatius)	døde (morts)		drepte (abatius)	døde (morts)		drepte (abatius)	døde (morts)
Overført (transport)	298	7	23	758	91	120	8	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>) . . .	-	-	-	86	5	5	2	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxicaciones</i>)	-	-	-	7	-	2	-	-	-
Indvoldsorme (<i>Helminthiasis</i>) .	39	-	-	-	-	-	-	-	-
Dreiesyke (<i>Hydrocephalus hydatidus</i>)	-	-	-	-	-	-	5	4	-
Akut hjernebetændelse (<i>Menigitis acuta</i>)	-	-	-	3	1	2	2	-	2
Kronisk hjernebetændelse (Koller). (<i>Fatuitas</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria</i> . <i>Hæmoglobinaemia</i>)	6	-	1	160	7	-	-	-	-
Benskjørhet (slikkesyke) (<i>Osteomalacia</i>)	1	-	-	72	7	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	3	1	-	-	-	-
Hudutslet (<i>Eczema</i>)	18	-	-	8	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsurans</i>)	5	-	-	306	3	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculinae</i>)	83	-	-	1870	-	-	34	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	1	-	-	62	3	1	9	-	-
Borvrængning (<i>Inversio uteri</i>) . .	-	-	-	10	2	-	1	1	-
Bordreining (<i>Torsio uteri</i>)	-	-	-	14	-	-	-	-	-
Tilbakeholdt efterbyrd (<i>Retentio placentæ</i>)	-	-	-	191	9	3	-	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>)	-	-	-	215	6	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	114	4	3	-	-	-
Borbetændelse (<i>Metritis</i>)	-	-	-	32	3	5	1	-	1
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	7	-	-	178	7	-	8	-	1
Forfangenhet (<i>Hordeatio</i> . <i>Kri-thiasis</i>)	21	-	-	1	-	-	-	-	-
Klaphingstopoperationer (<i>Operationes ob kryptorchismum</i>)	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>)	206	-	-	-	-	-	1	-	-
Kræft (<i>Carcinoma et Sarcoma</i>)	-	-	-	7	4	3	-	-	-
Overføres	691	7	24	4097	153	144	71	5	4

1) Bly, digitalis, plantegift, saltlake, fiskelever.

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærfæ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
5	-	1	48	1	19	17	3	4	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	-	1	2	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	42	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	4	1	-	15	5	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	72	-	-	5	-	-	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14	-	2	170	2	20	35	4	5	17	5	-	-	-	-	-

Tabel XVI. (Forts.) (Continuation).

Søndre Bergenhus.

Sygdomme (<i>Maladies</i>).	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		døde (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		døde (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		døde (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	691	7	24	4097	153	144	71	5	4
Hov- og klovlidelser (<i>Vitia unguis</i>)	85	3	-	22	2	-	-	-	-
Øielidelser (<i>Vitia oculorum</i>)	13	-	-	4	-	-	54	4	-
Led- og slimsæklidelser (<i>Artricularitis et bursitis</i>)	89	11	-	32	2	-	1	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (<i>Vulnera, contusiones, abscessus etc.</i>)	139	3	3	49	5	-	-	-	-
Løllandsk syke (<i>Enteritis chronica pseudotuberculosa bovis</i>)	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Andre behandlede sygdomstilfælde (<i>Casus ceteri</i>)	55	2	3	221	34	5	15	1	3
Ialt (<i>total</i>)	1072	26	30	4426	197	149	141	10	7

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærfæ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
14	-	2	170	2	20	35	4	5	17	5	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	22	2	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14	-	2	193	4	30	40	4	5	17	5	-	-	-	-	-

Tabel XVII.

De vigtigste husdyrsygdomme
(*Cas de maladies des animaux domestiques dans la*

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	3	-	3	2	-	2	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyke (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	26	1	-	-	-	-	-	-	-
Fordøielsessygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhé) (<i>Gastritis. Diarrhoë</i>)	8	-	-	6	-	1	-	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Obstructio</i>)	38	-	3	-	-	-	-	-	-
Trommesyke (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Indvoldsorme (<i>Helminthiasis</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse. (<i>Menigitis acuta</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Hudtslet (<i>Eczema</i>)	8	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculinæ</i>)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placentæ</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Forfangenhet (<i>Hordeatio. Kri-thiasis</i>)	8	1	-	-	-	-	-	-	-
Hov og klovlidelser (<i>Vitia unguis</i>)	17	1	-	-	-	-	-	-	-
Øielidelser (<i>Vitia oculorum</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser (<i>Articulitis et bursitis</i>)	19	-	-	2	-	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (<i>Vulnera, contusiones, abscessus etc.</i>)	42	1	-	1	-	-	1	-	-
Andre behandlede sygdomstilfælde (<i>Casus ceteri</i>)	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Ialt (<i>total</i>)	182	4	7	20	-	3	1	-	-

i Bergens by i 1908.

ville de Bergen, signalés en 1908).

Gjet (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjærfæ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abattus et morts)
	dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)				
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	7	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	1	.	.	6	.	.	3	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	2	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.
.	.	.	1	.	.	3	.	.	1	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	2	.	.	19	2	1	5	.	.	.	.	.	.

Tabel XVIII.

De vigtigste husdyrsygdomme
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	4	-	4	8	-	8	-	-	-
Raslesyke, mildtbrandsmfysem, («Rauschbrand») (<i>Anthrax em- physematosus</i>)	2	-	2	6	-	6	-	-	-
Ondartet ødem (<i>Oedema malig- num</i>)	2	1	1	-	-	-	-	-	-
Bråset (<i>Gastromycosis ovis</i>) . . .	-	-	-	-	-	-	19	-	19
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	21	1	13	-	-	-
Rødsyke («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuterosen (<i>Erythema nodo- sum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysi- pelas</i>)	15	-	1	1	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	12	12	-	-	-	-
Strålesopsygdom (<i>Actinomycosis</i>)	-	-	-	3	3	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringe- svulster (<i>Fibromycoma. Asco- coccus</i>)	13	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyke. (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Orina</i>)	-	-	-	20	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Ko- ryza, Pharyngitis et Bron- chitis</i>)	42	-	-	33	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	5	-	1	4	-	-	-	-	-
Overføres	89	1	9	108	16	27	19	-	19

Tabel XVIII. (Forts.) (Continuation).

Nordre

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav	
		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	89	1	9	108	16	27	19	-	19
Fordøielssygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhé) (<i>Gastritis, Diarrhoë</i>)	115	-	3	177	5	1	11	-	1
Kolik, forstoppelse (<i>Colica, Obstructio</i>)	44	-	2	59	-	1	1	-	-
Akut diarrhé og blodgang (<i>Diarrhoëa acuta et dysenteria</i>)	10	-	-	7	-	2	1	-	-
Trommesyke (<i>Tympanitis</i>)	3	-	-	19	1	1	1	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxicaciones</i>)	1	-	1	5	-	2	-	-	-
Indvoldsorme (<i>Helminthiasis</i>)	57	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (<i>Meningitis acuta</i>)	2	1	-	3	1	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria, Hæmoglobinaemia</i>)	8	1	2	69	1	6	-	-	-
Benskjørhet (Slikkesyke) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	28	-	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hudutslet (<i>Eczema</i>)	20	-	-	2	-	-	15	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsurans</i>)	4	-	-	333	-	-	3	-	-
Skurv (<i>Favus</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculinae</i>)	650	-	-	6443	-	-	240	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	-	-	-	33	3	-	4	-	-
Misfostre (<i>Monstra</i>)	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>)	-	-	-	3	-	-	1	-	-
Bordreining (<i>Torsio uteri</i>)	-	-	-	5	-	-	-	-	-
Tilbakeholdt efterbyrd (<i>Retentio placentæ</i>)	1	-	-	43	-	1	1	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>)	1	-	-	58	-	-	1	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	33	-	1	-	-	-
Børbetændelse (<i>Métritis</i>)	2	-	-	4	-	1	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	10	-	-	52	1	-	7	-	-
Overføres	1017	3	17	7487	29	43	305	-	20

1) Kviksølvsalve, kalk.

Bergenhus.

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærfæ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
-	-	-	40	-	9	18	2	6	-	-	-	-	-	-	-
13	-	4	11	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
40	-	-	-	-	-	11	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	52	1	-	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-
10	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	16	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
74	-	8	131	1	12	53	3	6	1	-	-	-	-	-	-

Tabel XVIII. (Forts.) (Continuation).

Nordre

Sygdomme (Maladies).	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav	
		døde (abattus)	døde (morts)		døde (abattus)	døde (morts)		døde (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	1017	3	17	7487	29	43	305	-	20
Fortængenhet (Hordeatio. Kri- thiasis)	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (Opera- tiones ob kryptorchismum) . . .	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (Castrationes) . . .	85	-	-	-	-	-	-	-	-
Kræft (Carcinoma et Sarcoma)	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (Vitæ ungvis)	78	-	-	12	-	-	-	-	-
Øielidelser (Vitæ ocolorum) . . .	20	1	-	6	-	-	14	-	-
Led- og slimsæklidelser (Arti- culitis et bursitis)	135	11	1	40	-	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) Vulnera, contu- siones, abscessus etc.)	260	5	1	100	2	-	3	-	-
Lungeorm (Pneumonia vermino- sum)	-	-	-	-	-	-	6	-	-
Andre behandlede sygdomstil- fælde (Casus ceteri)	93	5	3	257	11	6	12	-	5
Ialt (total)	1700	26	22	7902	42	49	340	-	25

Bergenhus.

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærfæ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
74	-	8	131	1	12	53	3	6	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	35	-	-	9	-	-	16	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	4	-	-	9	-	-	8	-	-	-	-	-	-
34	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	13	1	4	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
110	-	8	183	2	16	76	4	7	25	-	-	-	-	-	-

Tabel XIX.

De vigtigste husdyrsygdomme
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	6	6	-	-	-	-
Rødsyke («Rothlauf») (<i>Morbis ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuterosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysi- pelas</i>)	24	1	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	16	-	2	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	3	2	-	-	-	-
Strålesygdom (<i>Actinomyco- sis</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Sædstringsforhærdelse og bringe- svulster (<i>Fibromycoma. Asco- coccus</i>)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyke (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	22	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Ko- ryza, Pharyngitis et Bron- chitis</i>)	46	-	-	17	1	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	2	-	1	2	1	-	-	-	-
Fordøielsesygdomme (indige- stion, mave- og tarmkatarrh, diarrhé) (<i>Gastritis. Diarrhoë</i>)	75	1	-	97	4	2	-	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Ob- structio</i>)	43	-	5	19	2	-	1	-	1
Akut diarrhé og blodgang (<i>Diarrhoëa acuta et dysenteria</i>)	4	-	-	16	-	-	-	-	-
Trommesyke (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	11	-	1	-	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxicaciones</i>)	2	-	-	3	1	1	-	-	-
Overføres	216	2	9	199	17	5	1	-	1

¹⁾ Arsenik, kviksølv, bly, gjær.

i Romsdals amt i 1908.

dans le département de Romsdal en 1908).

Gjet (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjærfæ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abattus et morts)
	dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)				
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	6	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	26	.	.	3	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	12	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	2	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	2	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	3	.	.	.	1	.	1	.	.	.	.	.	.
.	.	.	3	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.
10	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.
10	.	.	38	.	3	16	2	3	1	.	.	.	.	.	.

Tabel XIX. (Forts.) (Continuation).

Romsdal.

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	216	2	9	199	17	5	1	-	1
Indvoldsorme (<i>Helminthiasis</i>)	84	-	-	-	-	-	-	-	-
Dreiesyke (<i>Hydrocephalus hydro- tides</i>)	-	-	-	-	-	-	2	1	1
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæ- moglobinaemia</i>)	1	-	-	28	3	1	1	-	-
Benskjørhet (slikkesyke) (<i>Osteo- malacia</i>)	-	-	-	17	-	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Hudutslet (<i>Eczema</i>)	26	-	-	2	1	1	-	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsu- rans</i>)	2	-	-	290	-	-	-	-	-
Skab (<i>Scabies</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculine</i>)	19	-	-	217	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	1	-	-	13	2	1	-	-	-
Misfostre (<i>Monstra</i>)	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>)	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Børdreining (<i>Torsio uteri</i>)	-	-	-	8	3	-	-	-	-
Tilbakeholdt efterbyrd (<i>Retentio placentæ</i>)	1	-	-	44	1	-	-	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>)	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	20	-	-	-	-	-
Børbetændelse (<i>Metritis</i>)	-	-	-	7	2	1	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	3	-	-	57	1	-	-	-	-
Forfangenhet (<i>Hordeatio. Kri- thiasis</i>)	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Klaphingstoperasjoner (<i>Opera- tiones ob kryptorchismum</i>)	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>)	215	-	-	1	-	-	-	-	-
Hov- og klovidelser (<i>Vitia ungvis</i>)	27	1	-	2	-	-	-	-	-
Øielidelser (<i>Vitia oculorum</i>)	4	-	-	6	-	-	1	-	-
Led- og slimsklidelser (<i>Arti- culitis et bursitis</i>)	116	-	-	26	-	-	-	-	-
Overføres	725	3	9	946	30	10	5	1	2

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærfæ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
10	-	-	38	-	3	16	2	3	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	52	3	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	40	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	18	-	-	1	-	-	-	-	-	-
110	-	-	183	4	4	46	2	3	4	-	-	-	-	-	-

Tabel XIX. (Forts.) (Continuation).

Romsdal.

Sygdomme (<i>Maladies</i>).	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	725	3	9	946	30	10	5	1	2
Kirurg. tilf. (sår, kontusioner, absces etc.) (<i>Vulnera, contu- siones, abscessus etc.</i>)	116	-	-	26	2	-	-	-	-
Destomatose (<i>Destomatoris</i>) . . .	-	-	-	-	-	-	10	6	-
Andre behandlede sygdomstil- fælde (<i>Casus ceteri</i>)	62	4	2	32	5	1	1	1	-
Ialt (<i>total</i>)	903	7	11	1004	37	11	16	8	2

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærfæ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
110	-	-	133	4	4	49	2	3	4	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	13	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	7	2	1	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-
110	-	-	141	6	5	71	2	3	5	-	-	-	-	-	-

Tabel XX.

De vigtigste husdyrsygdomme
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	-	-	-	5	-	5	1	-	1
Bråset (<i>Gastromycosis ovis</i>) . . .	-	-	-	-	-	-	6	-	6
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	65	17	23	-	-	-
Rødsyke («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuterosen (<i>Erythema nodosum</i>) . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysi pelas</i>)	40	-	-	2	-	-	-	-	-
Nældefeber (<i>Urticaria</i>)	12	-	-	3	-	-	-	-	-
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>) . . .	3	-	1	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	58	-	3	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	36	33	2	-	-	-
Strålesopsygdom (<i>Actinomyosis</i>) . . .	-	-	-	9	3	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (<i>Fibromycoma. Asco-coccus</i>)	17	1	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyke (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	10	2	5	2	1	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	103	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	128	-	-	4	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>) . . .	21	1	2	14	1	-	-	-	-
Fordøielsesygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhé) (<i>Gastritis. Diarrhoë</i>)	170	2	-	438	19	8	8	-	1
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Obstructio</i>)	214	1	9	89	5	4	2	-	-
Overføres	673	7	20	770	79	42	17	-	8

i Søndre Trondhjems amt i 1908.

dans le département de Søndre Trondhjem en 1908).

Gjet (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjærfæ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abattus et morts)
	dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)				
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	194	8	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	97	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	45	1	5	-	-	-	-	-	1	-
22	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	2	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	7	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	315	1	3	7	-	-	7	-	-	-	-	1	-
-	-	-	25	3	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
22	-	-	646	14	29	62	1	5	9	-	-	-	-	2	1

1) Isbjørn. 2) Ræv.

Tabel XX. (Forts.) (Continuation).

Søndre

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		drepte (<i>abatús</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abatús</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abatús</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	673	7	20	770	79	42	17	-	8
Akut diarrhé og blodgang (<i>Diarrhoëa acuta et dysenteria</i>) . . .	6	1	-	35	1	6	-	-	-
Trommesyke (<i>Tympanitis</i>) . . .	-	-	-	84	1	3	-	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxicaciones</i>) . . .	7	-	-	23	2	10	17	1	-
Indvoldsorme (<i>Helminthiasis</i>) . . .	65	-	-	-	-	-	1	-	-
Dreiesyke (<i>Hydrocephalus hydro-tideus</i>) . . .	-	-	-	2	-	1	-	-	-
Akut hjernebetændelse (<i>Menin-gitis acuta</i>) . . .	3	1	1	4	-	1	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (kol-ler) (<i>Fatuitas</i>) . . .	5	2	-	2	2	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæ-moglobinaemia</i>) . . .	16	1	2	68	2	6	-	-	-
Benskjørhet (Slikkesyke) (<i>Osteomalacia</i>) . . .	-	-	-	205	14	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>) . . .	3	-	-	7	-	-	-	-	-
Hudutslet (<i>Eczema</i>) . . .	100	-	-	32	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsu-rans</i>) . . .	5	-	-	117	-	-	3	-	-
Lus (<i>Pediculinæ</i>) . . .	103	-	-	1934	-	-	10	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>) . . .	3	-	-	140	5	-	12	-	-
Misfostre (<i>Monstra</i>) . . .	-	-	-	7	-	1	-	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>) . . .	-	-	-	25	-	1	1	-	-
Børdreining (<i>Torsio uteri</i>) . . .	-	-	-	36	2	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placentæ</i>) . . .	4	-	-	243	2	1	-	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>) . . .	6	-	-	45	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>) . . .	-	-	-	134	1	1	-	-	-
Borbetændelse (<i>Metritis</i>) . . .	-	-	-	44	1	4	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>) . . .	4	-	-	215	4	1	5	-	1
Forfangenhet (<i>Hordeatio. Kri-thiasis</i>) . . .	38	1	-	6	-	-	-	-	-
Overføres	1041	13	23	4172	116	77	66	1	9

¹⁾ Kviksølv, chilisalpetur, møjje, solanin, rottegift, kjøtlake, pepper, planter.

Trondhjem.

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærfæ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
22	-	-	646	14	29	62	1	5	9	-	-	-	-	2	1
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	-	3	13	3	6	2	-	1	12	2	5	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	13	-	-	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	8	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	230	12	6	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	13	-	1	24	-	-	4	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
33	-	-	41	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	24	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
59	-	3	986	37	46	113	2	6	27	2	5	-	-	2	1

Tabel XX. (Forts.) (Continuation).

Søndre

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	1041	13	23	4172	116	77	66	1	9
Klaphingstoperationer (<i>Operatio- nes ob kryptorchismum</i>) . . .	9	-	-	2	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>) . . .	342	-	-	10	-	-	162	-	-
Kræft (<i>Carcinoma et Sarcoma</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (<i>Vitia ungvis</i>)	178	-	-	49	-	-	4	-	-
Øielidelser (<i>Vitia oculorum</i>) . . .	46	-	-	16	-	-	23	-	-
Led- og slimsæklidelser (<i>Articu- litis et bursitis</i>)	251	6	-	31	1	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (<i>Vulnera, contu- siones, abscessus etc.</i>)	504	5	2	146	3	-	11	-	-
Andre behandlede sygdomstil- fælde (<i>Casus ceteri</i>)	343	1	2	188	7	2	5	1	-
Ialt (<i>total</i>)	2714	25	27	4614	127	79	271	2	9

Trondhjem.

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærfæ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abatius et mortis</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abatius et mortis</i>)
	dræpte (<i>abatius</i>)	døde (<i>mortis</i>)		dræpte (<i>abatius</i>)	døde (<i>mortis</i>)		dræpte (<i>abatius</i>)	døde (<i>mortis</i>)		dræpte (<i>abatius</i>)	døde (<i>mortis</i>)				
59	-	3	986	37	46	113	2	6	27	2	5	-	-	2	1
-	-	-	46	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	-	-	407	-	1	6	-	-	74	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	50	-	-	39	-	-	2	-	-	-	-	¹⁾ 1	1
2	2	-	27	2	-	41	1	1	3	-	-	1	-	-	-
70	3	3	1522	39	47	208	4	7	106	2	5	2	-	3	2

¹⁾ Isbjørn.

Tabel XXI.

De vigtigste husdyrsygdomme
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme (<i>Maladies</i>).	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	3	-	2	5	-	5	-	-	-
Raslesyke, miltbrandsemfysem («Rauschbrand») (<i>Anthrax em- physematosus</i>)	-	-	-	3	2	1	-	-	-
Bråset (<i>Gastromycosis ovis</i>)	-	-	-	-	-	-	18	-	18
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	52	18	20	-	-	-
Svinesyke (smitsom lungebetæn- delse) (<i>Broncho-pneumonia con- gatiosa suis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyke («Rothlaut») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuterosen (<i>Erythema nodosum</i>) Rosen (<i>Lymphangitis. Erysi- pelas</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	19	-	-	-	-	-	-	-	-
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>)	7	-	-	6	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	26	-	2	-	-	-	-	-	-
Strålesopsygdøm (<i>Actinomyco- sitis</i>)	-	-	-	37	33	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringe- svulster (<i>Fibromycoma. Asco- coccus</i>)	1	-	-	37	11	-	-	-	-
Hvalpesyke (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	11	1	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Difterit (<i>Diphtheritis</i>)	4	-	3	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Mundsyke hos hesten (<i>Stomatitis contagiosa pustulosa equi</i>)	-	-	-	116	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Ko- ryza, Pharyngitis et Bron- chitis</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	67	-	1	15	-	-	-	-	-
Overføres	142	1	8	271	64	26	18	-	18

1) 2 besætninger.

i Nordre Trondhjems amt i 1908.

dans le département de Nordre Trondhjem en 1908).

Gjet (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjærfæ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abattus et morts)
	dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)				
3	1	2	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	157	7	44	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	273	5	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	25	3	4	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
3	1	2	440	13	56	25	3	4	1	-	-	-	-	-	-

Tabel XXI. (Forts.) (Continuation).

Nordre

Sygdomme (Maladies).	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav	
		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	142	1	8	271	64	26	18	-	18
Lunge- og brysthindebetændelse (Pneumonia et Pleuritis) . . .	11	-	3	14	1	-	-	-	-
Fordøielssygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhé) (Gastritis. Diarrhoë)	133	-	2	444	14	11	1	-	-
Kolik, forstoppelse (Colica. Obstructio)	84	3	5	55	1	-	1	-	-
Akut diarrhé og blodgang (Diarrhoëa acuta et dysenteria) . . .	19	1	3	68	1	9	1	-	-
Trommesyke (Tympantitis)	2	-	1	50	1	3	-	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (Intoxicaciones) . . .	-	-	-	39	-	1	2	-	2
Indvoldsorme (Helminthiasis)	13	-	-	-	-	-	-	-	-
Dreiesyke (Hydrocephalus hydatideus)	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Akut hjernebetændelse (Meningitis acuta)	-	-	-	1	1	-	1	1	-
Kronisk hjernebetændelse (kol-ler) (Fatuitas)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin (Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia)	20	2	1	29	3	2	-	-	-
Benskjørhet (slikkesyke) (Osteomalacia)	14	1	-	100	4	2	10	-	-
Sveksot (Rachitis)	18	-	-	-	-	-	6	-	-
Hudutslet (Eczema)	116	-	-	134	-	-	-	-	-
Ringorm (Trichophyton tonsurans)	12	-	-	2	-	-	-	-	-
Skab (Scabies)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus (Pediculina)	93	-	-	976	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (Partus irregulares)	4	1	-	86	4	1	2	-	-
Misfostre (Monstra)	-	-	-	2	-	1	-	-	-
Børvrængning (Inversio uteri)	-	-	-	16	3	1	-	-	-
Bordreining (Torsio uteri)	-	-	-	29	5	-	-	-	-
Tilbakeholdt efterbyrd (Retentio placentæ)	-	-	-	251	1	-	-	-	-
Kastning (Abortus)	1	-	-	43	-	-	-	-	-
Overføres	683	9	23	2600	103	57	43	2	20

¹⁾ Arsenik, stryknin, kviksølv, padderok, ol. jecoris aselli.

Trondhjem.

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærfæ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
8	1	2	440	13	56	25	3	4	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	27	6	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	49	3	4	5	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	18	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	26	-	25	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	-	23	6	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	374	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16	-	-	20	-	4	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	35	12	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
36	2	2	1006	45	77	75	3	29	2	-	-	-	-	-	-

Tabel XXI. (Forts.) (Continuation).

Nordre

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	683	9	23	2600	103	57	43	2	20
Kalvingsfeber (<i>Melkefeber</i>) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	173	2	1	-	-	-
Børbetændelse (<i>Métritis</i>)	1	-	-	145	1	7	1	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	1	-	-	145	2	-	1	-	-
Forfangenhet (<i>Hordeatio. Kri-</i> <i>thiasis</i>)	10	-	-	1	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (<i>Opera-</i> <i>tiones ob kryptorchismum</i>) . . .	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>) . . .	250	-	-	1	-	-	150	-	-
Kræft (<i>Carcinoma et Sarcoma</i>) .	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (<i>Vitia unguis</i>)	120	1	-	25	-	-	-	-	-
Oielidelser (<i>Vitia oculorum</i>) . . .	17	-	-	7	2	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser (<i>Arti-</i> <i>culitis et bursitis</i>)	233	9	3	34	1	1	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (<i>Vulnera, contu-</i> <i>siones, abscessus etc.</i>)	469	7	3	232	7	3	1	-	-
Andre behandlede sygdomstil- fælde (<i>Casus ceteri</i>)	168	9	1	218	32	6	12	1	4
Ialt (<i>total</i>)	1960	35	30	3581	150	75	208	3	24

Trondhjem.

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærfæ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>) dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>) dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)		
	dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
36	2	2	1006	45	77	75	3	29	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	-	5	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	-	16	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1047	-	1	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-
1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	34	2	1	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	42	6	1	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-
41	3	2	2162	54	83	115	3	29	5	-	-	-	-	-	-

Tabel XXII.

De vigtigste husdyrsygdomme
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	-	-	-	1	1	-	3	-	3
Bråset (<i>Gastromycosis ovis</i>) . . .	-	-	-	-	-	-	6	1	5
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	45	2	12	-	-	-
Influenza (<i>Influenza</i>)	6	-	2	-	-	-	-	-	1
Rødsyke («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuterosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysipelas</i>)	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	57	57	-	-	-	-
Strålesygdom (<i>Actinomycois</i>)	-	-	-	2	1	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (<i>Fibromycoma. Ascococcus</i>)	4	-	-	1	-	-	-	-	-
Hvalpesyke (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	3	-	3	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	31	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	19	-	-	12	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>) . . .	3	-	-	-	-	-	3	-	3
Fordøielsesygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhé) (<i>Gastritis. Diarrhoe</i>)	47	-	-	170	-	2	12	-	1
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Obstructio</i>)	36	-	1	6	-	-	-	-	-
Akut diarrhé og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i>) . . .	2	-	-	24	1	-	-	-	-
Trommesyke (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	19	-	-	-	-	-
Overføres	127	-	6	368	62	14	24	1	13

i Nordlands amt i 1908.
dans le département de Nordland en 1908).

Gjet (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjærfæ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abatius et mortis)	anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abatius et mortis)
	dræpte (abatius)	døde (mortis)		dræpte (abatius)	døde (mortis)		dræpte (abatius)	døde (mortis)		dræpte (abatius)	døde (mortis)				
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	32	3	5	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	39		2	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	15	.	5	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2	.	.	4	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
3	.	1	75	3	7	17	1	5	.	.	.	.	.	.	.

Tabel XXII. (Forts.) (Continuation).

Nordland.

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	127	-	6	368	62	14	24	1	13
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxications</i>)	1	-	1	20	2	11	2	1	1
Indvoldsorme (<i>Helminthiasis</i>)	38	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (<i>Menigitis acuta</i>)	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Kronisk hjernebetændelse (koller) (<i>Fatuitas</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Benskjørhet (Slikkesyke) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	8	-	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hudutslet (<i>Eczema</i>)	23	-	-	44	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsurans</i>)	1	-	-	2	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculinae</i>)	9	-	-	360	-	-	21	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	-	-	-	35	2	-	2	1	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>)	-	-	-	3	1	-	1	-	-
Bordreining (<i>Torsio uteri</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placentæ</i>)	1	75	-	2	-	-	-	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>)	-	-	-	5	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	23	-	1	-	-	-
Børbetændelse (<i>Metritis</i>)	-	-	-	9	-	-	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	1	-	-	68	-	-	11	-	-
Forfangenhet (<i>Hordeatio. Kri-thiasis</i>)	2	-	2	-	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (<i>Operationes ob kryptorchismum</i>)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>)	89	-	-	28	-	-	25	-	-
Kræft (<i>Carcinoma et sarcoma</i>)	1	1	-	1	-	1	-	-	-
Hov- og klovlidelser (<i>Vitia unguis</i>)	40	-	-	3	-	-	-	-	-
Øielidelser (<i>Vitia oculorum</i>)	10	-	-	3	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser (<i>Articulitis et bursitis</i>)	51	1	-	9	-	-	-	-	-
Overføres	398	77	9	992	67	27	87	3	15

1) Bly, stryknin, eqvisetum, tran.

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærfæ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
3	-	1	75	3	7	17	1	5	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	45	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	10	-	-	-
6	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	219	-	-	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	1	2	350	4	9	29	1	6	4	-	-	10	-	-	-

Tabel XXII. (Forts.) (Continuation).

Nordland.

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	398	77	9	992	69	27	87	3	15
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (<i>Vulnera, contusiones, abscessus etc.</i>)	131	4	-	72	2	-	7	-	-
Botryomykose i juret (<i>Mastitis botryomycotica</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Andre behandlede sygdomstilfælde (<i>Casus ceteri</i>)	123	1	2	172	23	4	5	-	-
Ialt (<i>total</i>)	653	82	11	1236	94	31	99	3	15

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærfæ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
12	1	2	350	4	9	29	1	6	4	-	-	10	-	-	-
1	-	-	6	-	-	13	1	-	-	-	-	-	-	1) 15	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	8	1	-	6	-	-	1	-	-	-	-	-	-
13	1	2	364	5	9	48	2	6	5	-	-	10	-	15	-

1) Ren.

Tabel XXIII.

De vigtigste husdyrsydomme
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand. (<i>Anthrax</i>)	-	-	-	2	-	2	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Knuterosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysipelas</i>)	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	9	9	-	-	-	-
Sædstringsforhærdelse og bringesvulster (<i>Fibromycoma. Ascococcus</i>)	11	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyke (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	8	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	25	-	-	3	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	3	-	-	2	-	-	-	-	-
Fordøielsesygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhé) (<i>Gastritis. Diarrhoe</i>)	22	-	-	23	-	-	-	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Obstructio</i>)	17	-	2	10	-	-	-	-	-
Aknt diarrhé og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i>)	-	-	-	9	-	-	-	-	-
Trommesyke (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	12	1	-	-	-	-
Indvoldsorme (<i>Helminthiasis</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i>)	4	-	1	2	-	-	-	-	-
Benskjørhet (slikkesyke) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	6	-	-	-	-	-
Hudutslet (<i>Eczema</i>)	8	-	-	-	-	-	-	-	-
Skab (<i>Scabies</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculinae</i>)	7	-	-	20	-	-	-	-	-
Overføres	103	-	3	109	11	2	-	-	-

i Tromsø amt i 1908.

dans le département de Tromsø en 1908).

Gjet (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjærfæ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abattus et morts)
	dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)				
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	11	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	1	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	2	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	8	1	3	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	3	.	.	4	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	2	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
17	.	.	1	.	.	14	1	3	.	.	.	.	.	.	.

Tabel XXIII. (Forts.). (Continuation).

Tromsø.

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav	
		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)		dræpte (abattus)	døde (morts)
Overført (Transport)	103	-	3	109	11	2	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (Partus irregularis)	-	-	-	19	1	-	4	-	-
Misfostre (Monstra)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Børvrængning (Inversio uteri)	-	-	-	3	-	-	2	-	-
Børdreining (Torsio uteri)	-	-	-	2	1	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (Retentio placentæ)	-	-	-	21	-	-	-	-	-
Kastning (Abortus)	-	-	-	5	-	-	-	-	-
Kalvingsfeber (melkefeber) (Eclampsia puerperalis)	-	-	-	21	-	-	-	-	-
Børbetændelse (Metritis)	-	-	-	5	-	-	-	-	-
Jurbetændelse (Mastitis)	-	-	-	49	1	-	-	-	-
Forfangenhet (Hordeatio. Kri- thiasis)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (Opera- tions ob krypthorchismum)	7	-	2	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (Castrationes)	57	-	-	12	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (Vitia ungvis)	10	-	-	5	-	-	-	-	-
Øielidelser (Vitia oculorum)	3	-	-	3	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser (Arti- culitis et bursitis)	16	1	-	4	-	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (Vulnera, contu- siones, abscessus etc.)	17	-	-	7	-	-	-	-	-
Rygmarvsbetændelse (Myelitis)	23	14	-	-	-	-	-	-	-
Andre behandlede sygdomstil- fælde (Causa ceteri)	2	-	-	3	-	-	-	-	-
Ialt (Total)	240	15	5	270	14	2	6	-	-

Tabel XXIV.

De vigtigste husdyrsygdomme
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		dræpte (<i>abatés</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abatés</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abatés</i>)	døde (<i>morts</i>)
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Rødsyke («Rothlauf») (<i>Morbis ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyke (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Fordøielsesygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhé) (<i>Gastritis, Diarrhoë</i>)	-	-	-	8	-	-	-	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica, Obstructio</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Trommesyke (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxicaciones</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Indvoldsorme (<i>Helminthiasis</i>)	²⁾ 1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (koller) (<i>Fatuitas</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Hudutslet (<i>Eczema</i>)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculæ</i>)	3	-	-	11	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placentæ</i>)	-	-	-	5	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	8	-	1	-	-	-
Børbetændelse (<i>Metritis</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	³⁾ 1	-	-	5	-	-	-	-	-
Forfængenhed (<i>Hordeatio, Kri-thiasis</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>)	11	-	1	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (<i>Vitia unguis</i>)	12	-	-	3	-	-	-	-	-
Overføres	39	-	1	48	1	1	-	-	-

¹⁾ Fosforforgiftning. ²⁾ Spolorm. ³⁾ Botryomykom hos hoppe. ⁴⁾ Ren.

i Finmarkens amt i 1908.

dans le département de Finmarken en 1908).

Gjet (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjærfæ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abatús et mortís)	anmeldte (signalés)	dræpte og døde (abatús et mortís)
	dræpte (abatús)	døde (mortís)		dræpte (abatús)	døde (mortís)		dræpte (abatús)	døde (mortís)		dræpte (abatús)	døde (mortís)				
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	2	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	4	.	1	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	1	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	1)	4	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	3	.	.	3	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	13	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2)	1
.	.	.	19	.	1	13	.	1	.	.	.	.	.	1	.

1) Bændelorm. 2) Ren.

Tabel XXIV. (Forts.) (Continuation).

Sygdomme (<i>Maladies</i>).	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	39	-	1	48	1	1	-	-	-
Øielidelser (<i>Vitia oculorum</i>) . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser (<i>Articuli- litis et bursitis</i>)	15	-	4	4	-	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces, etc.) (<i>Vulnera contu- siones, abscessus, etc.</i>)	14	-	-	2	-	-	-	-	-
Andre behandlede sygdomstil- fælde (<i>Casus ceteri</i>)	11	-	-	7	3	-	-	-	-
Ialt (<i>total</i>)	79	-	5	61	4	1	-	-	-

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærfæ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræpte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræpte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
-	-	-	19	-	1	13	-	1	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	¹⁾ 2	-
-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	1	20	-	1	21	-	1	-	-	-	-	-	3	-

¹⁾ Ren.

Tabel XXV.

Antal autoriserte dyrlæger i Norge 1909.
(*Nombre de vétérinaires diplômés en 1909.*)

Amt (<i>Départements</i>).	Autoriserte dyrlæger (<i>Vétérinaires diplômés</i>).	Derav (<i>dont</i>)		
		amtsdyrlæger (<i>Vétérinaires délégués</i>).	I andre stillinger el. privat prakt. (<i>D'autres vétérinaires exercants</i>).	ikke praktiserende (<i>non exercants</i>).
Kristiania	20	1	16	3
Akershus	16	10	6	-
Smålenene	16	7	7	2
Buskerud	12	6	6	-
Jarlsberg og Larvik	6	4	2	-
Hedemarken	28	18	9	1
Kristians	21	15	5	1
Bratsberg	13	7	6	-
Nedenes	7	6	1	-
Lister og Mandal	4	3	1	-
Stavanger	7	4	3	-
Søndre Bergenhus	4	4	-	-
Bergen	6	2	4	-
Nordre Bergenhus	4	4	-	-
Romsdal	6	4	2	-
Søndre Trondhjem	16	13	3	-
Nordre Trondhjem	16	10	5	1
Nordland	7	6	1	-
Tromsø	3	1	2	-
Finmarken	1	1	-	-
Uopgivet bopæl (<i>domicile non nommée</i>)	3	-	-	-
Utenlands	6	-	-	-
Riget (<i>le royaume</i>)	222	126	79	8

E. Utførsel og indførsel av husdyr.

A. Utførsel.

Ifølge Norges offisielle statistikk (Norges handel 1908) er der i årets løp utført:

Hester	448 stkr.
Hornkvæg	25 »
Sauer og lam	34 »
Svin og smaagriser	192 »
Fjærkræ	522 »

Hesterne er utført til:

Sverige	360 stkr.
Danmark	79 »
Færøerne	1 »
Rusland	1 »
Tyskland	2 »
Storbritannien	5 »

Utførselen av hester fordeler sig med hensyn på toldsteder således:

Moss	2 stkr.
Ørje	4 »
Kongsvinger	322 »
Larvik	15 »
Kragerø	2 »
Kristiansand	65 »
Stavanger	1 »
Bergen	2 »
Røros	23 »
Levanger	7 »
Namsos	4 »
Vadsø	1 »

Ialt 448 stkr.

B. Indførsel.

De ved kgl. plakat av 16de juli 1907 (side 262) fastsatte regler for indførsel av husdyr her til landet undergik ved plakat av 27de november 1908 nogen ændring i punkt II, 2 ang. kvægindførselen fra Sverige og Danmark, hvorefter dette avsnits ordlyd blev som paa side 262—263 i nærværende beretning findes avtrykt.

I årets løp er indført:

Hester	283 stkr.
Hornkvæg	13 482 »
Sauer	1 617 »
Svin	0 »
Fjærkræ	674 »

Indførslen fandt sted fra:

H e s t e r fra Sverige	73 stkr.
» Danmark	146 »
» Island	8 »
» Rusland	4 »
» Storbritannien	47 »
» Andre lande	5 »

Ialt 283 stkr.

H o r n k v æ g fra Sverige pr. jernbane	5 013 stkr
» — landværts ellers	2 963 »
» — sjøværts	1 623 »
» Danmark	3 837 »
» Andre lande	46 »

Ialt 13 482 stkr.

S a u e r fra Sverige	1 498 stkr.
» Danmark	3 »
» Rusland (havner ved Nordis- havet)	20 »
» Storbritannien	96 »

Ialt 1 617 stkr.

Indførslen fordeler sig med hensyn på toldsteder således:

	Heste.	Storfæ.	Sauer.
Fredrikshald	16	7 555	1 462
Fredrikstad	1	—	—
Kristiania	202	5 062	16
Ørje	1	809	17
Kongsvinger	3	7	2
Horten	19	—	—
Tønsberg	—	—	3
Sandefjord	1	—	1

Overføres 243 13 433 1 501

	Hester.	Storfæ.	Sauer.
Overført	243	13 433	1 501
Stavanger	1	3	95
Skudsneshavn	1	—	—
Haugesund	2	—	—
Ålesund	4	—	—
Kristiansund	2	—	—
Trondhjem	21	10	—
Røros	—	—	1
Levanger	1	—	—
Narvik	4	—	—
Vadsø	1	21	2
Vardø	3	15	18
Ialt	283	13 482	1 617

Kvægindførslen fra Sverige og Danmark.

Reglerne for indførsel av levende kvæg fra Sverige og Danmark vil findes indtat på side 262.

Livdyr. I året 1908 er tuberkulinprøvet ved karantænefjøsset i:

Kristiania	{ svensk 897 storfæ, hvorav 79 reagerte ɔ: 8,71 %.
	{ dansk ¹⁾ 10 —»—
Fredrikshald	svensk 3 236 —»— 193 —»— ɔ: 5,9 %.

Slaktedyr til:

Kristiania	{ svensk 657 storfæ og 15 sau og kalve.
	{ dansk 3 821 —»— » —»—
Fredrikshald	svensk 4 808 —»— 1 716 —»—

Over Fredrikshald er indførslen fra foregående år steget med 776 livdyr, 364 slagtedyr og 511 sauer, anfører karantænefjøssets bestyrer stadsdyrlæge A. Jacobsen, Fredrikshald.

Dyrlæge A. Lo meddeler, at den svenske tilførsel av livdyr til Kristiania er i de senere år gået jevnt tilbake; i året 1906 var den 1 427 og i 1907 1 102. Årsaken til denne avtagen er vel at de senere års prisstigning paa kvæg har været forholdsvis større i Sverige end her i landet; fortjenesten blir derved for liten for importørerne og forretningen kan let bringe tap, når flere av dyrene ved tuberkulinprøven viser sig syke. Dette gjælder særlig for dem, som indfører store dyr av blandet rase, idet disse ofte er tuberkuløse, hvorimot småkvæg av landrase, som kommer fra grænsetrakterne, sjelden reagerer.

Av slagtedyr er der fra Sverige tilført 657 okser, 13 får og 2 kalve. I 1907 var tilførselen av okser 536 og i 1906 1 258.

¹⁾ Efter speciel tilladelse.

Den svenske slagtekvægimport fik i 1907 en stor konkurrent, da der i juli måned begyndte en tilførsel av dansk slagtekvæg, hvilket ikke tidligere var tillatt.

Denne danske tilførsel var i halvåret 1907 1 020 okser og i 1908 3 821.

Kvaliteten av dette kvæg er som regel middels eller derunder; det er meget hyppig tuberkuløst og svarer i det hele til, hvad der fra Danmark indføres i slagtet tilstand.

For at skaffe plass til kjøthallens utvidelse er en større del av importfjøssets lokaler paa Tomtebyggen blit nedrevet. Fjøsset, som før hadde plass til 185 dyr, har nu kun plass til 54. Da dette vilde være aldeles utilstrækkelig, blev der midlertidig leiet et gammelt fjøs i Hollændergaten; dette giver rum for 54 dyr; der kan endvidere, hvis behovet kræver det, disponeres over staldrum paa det fra Chr. Larsens enke indkjøpte fjøs.

Importfjøssets lokaler har altid været meget mangelfulde og ikke mindst sanitært. Da der nu er git bevilgning til en ny, tidsmæssig bygning, blir den gamle nedlagt, saasnart den nye er færdig.

Driften av karantænefjøsset har ellers i 1908 foregået som tidligere år.

Over statens karantænestation «Ytre Voulen» ved Stavanger er der ifølge karantænedyrlægens, amtsdyrlæge Jessens meddelelse indført:

- $\frac{6}{1}$ 08 fra Newcastle 3 hunde til hr. Thorvald Beyer, Bergen.
- $\frac{21}{2}$ » » S/S «Espino» 2 skibshunde ved maskinist Wetterlin.
- $\frac{24}{4}$ » » S/S «Stromboli» 1 skibshund ved skibskaptein Henriksen.
- $\frac{7}{7}$ » » Danmark 3 heste og 1 hund til circus Ducander, Stavanger.
- $\frac{9}{7}$ » » Newcastle 1 blackfacevæder til hr. Thorvald Beyer, Bergen.
- $\frac{6}{8}$ » » Island ved hr. Tønnes Watne 22 får og 2 heste til udførsel til Sydhavsøerne.
- $\frac{14}{8}$ » » Tyskland 2 hunde til hr. Tobias Gundersen, Stavanger.
- $\frac{17}{8}$ » » Newcastle 3 ayrshirekalve til hr. Otto Rhode, Grette pr. Lier, Buskerud.
- $\frac{18}{8}$ » » Schweiz 1 gjetebuk til hr. dr. Th. Heiberg, Kristiania.
- $\frac{24}{8}$ » » Scotland 94 får + 1 lam til Hodne og Edø saueavlsgårde.
- $\frac{2}{9}$ » » Danmark 2 hunde til circus Ducander, Bergen.
- $\frac{30}{11}$ » » Island 1 føl til hr. Steinholdt, Stavanger.
- $\frac{21}{12}$ » » Newcastle 1 cheviotvæder til hr. J. A. Mohn, Bergen.

II.

Kjødkontrollen 1908.

Almindelig oversigt.

Kommunal kjødkontrol har i henhold til lov om kommunale slagtehuse, kjødkontrol m. v. av 27de juni 1902 virket i 29 byer o: i to byer mere end forrige år, idet kontrol i Gjøvik og Narvik er kommen til. De 29 byer var følgende: Aalesund, Arendal, Bergen, Bodø, Drammen, Fredrikshald, Fredrikstad, Gjøvik, Hamar, Haugesund, Horten, Kongsberg, Kragerø, Kristiania, Kristiansand, Kristiansund, Larvik, Lillehammer, Moss, Narvik, Porsgrund, Risør, Sandefjord, Sarpsborg, Skien, Stavanger, Tromsø, Trondhjem og Tønsberg.

Kommunale slagteanlæg findes i Kristiansund, Lillehammer og Stavanger (dette sidste dog uten offentlig approbation).

De i de sidste år kontrollerte kjødmængder stiller sig (i hele tal) således:

	Okser	Hester	Kalver	Svin	Får og gjet
1900 . . .	137 145	4 554	129 031	49 710	135 619
1901 . . .	113 716	5 421	130 510	41 354	182 310
1902 . . .	119 525	5 957	131 428	52 680	201 483
1903 ¹⁾ . . .	111 245	5 340	122 447	63 303	183 124
1904 ²⁾ . . .	120 928	5 994	128 697	62 246	196 196
1905 . . .	116 564	4 909	119 749	58 241	198 846
1906 . . .	124 111	4 836	122 184	59 734	211 781
1907 . . .	119 391	4 321	122 887	76 324	212 097
1908 . . .	124 935	3 866	130 321	83 197	212 151

På de følgende tabeller vil findes sammendrat de tabellariske beretninger fra de forskjellige byer, hvori kontrol har været i virksomhet, saaledes at tabel A viser den samlede kjødmængde (slagt) som har passeret de forskjellige byers kontrolstationer i løpet av året med samtidig angivelse av, fra hvilket land kjødet stammer samt kjødet art.

---

¹⁾ Beretning fra kontrolstationerne i Ålesund og Kragerø mangler. ²⁾ Beretning fra Østre Fredrikstad mangler.

I tabel B angives på samme måte det antal kjødkroppe, som er stemplet med 2den klasses stempel.

Tabel C angir på samme vis antal av kasserte kjødkroppe samt vegten av de konfiskerte slagt samt vekt av kasserte organer og avfald.

Tabellerne D, E og F angir på samme måte de utenfor hovedstationerne kontrollerte kjødmengder, deres klassifkation m. v. samt for Kristiansunds, Lillehammers og Stavangers vedkommende tillike forholdet ved de kommunale slagtehuse dersteds.

Tabel I—LXIV angår sykdom og feil, der har forårsaget 2den klasses stempling og kassation i de forskjellige byer.

Tabel A.

Antal av slagt som i 1908 ( )
(Nombre de viandes de boucher)

By.	Ialt undersøgt								Nors			
	Okser	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okser	Hest	Svin	Får
Aalesund	2587 ³ / ₄	8	674 ¹ / ₂	4678 ¹ / ₂	1623	2964 ¹ / ₂	592	-	2587 ³ / ₄	8	674 ¹ / ₂	4678
Arendal . . .	740 ³ / ₄	6	483	1602	32	1219		-	624	6	483	1602
Bergen . . .	12386 ³ / ₄	266 ¹ / ₄	5996 ¹ / ₂	16983 ¹ / ₂	1663	9915	1202	-	12386 ³ / ₄	266 ¹ / ₄	5996 ¹ / ₂	16983
Bodø . . .	808	8	204 ¹ / ₂	1792	18	550	274	-	808	8	204 ¹ / ₂	1792
Drammen . . .	4485 ¹ / ₄	182	2737	3264 ¹ / ₂	11	3244 ¹ / ₂	496 ¹ / ₄	-	4472 ¹ / ₄	182	2737	3264
Fredrikshald	2551 ³ / ₄	107	1652 ¹ / ₂	2195 ¹ / ₄	-	1820 ³ / ₄	468	-	2549 ³ / ₄	51	1639	2066
Fredrikstad v.	3606 ³ / ₄	147	2890 ¹ / ₄	2099 ¹ / ₂	-	2077 ¹ / ₂	532 ¹ / ₂	-	2249 ¹ / ₄	141	2889 ¹ / ₄	1937
Do. o.	241 ¹ / ₄	8	367 ² / ₄	82 ¹ / ₄	-	776	12	-	208 ¹ / ₄	8	367 ² / ₄	82
Gjøvik . . .	372 ¹ / ₂	8 ¹ / ₄	378 ¹ / ₂	591 ¹ / ₂	10	456	56 ¹ / ₂	-	372 ¹ / ₂	8 ¹ / ₄	378 ¹ / ₂	591
Hamar . . .	1692	100	1562 ¹ / ₂	2914	4	2855	17	-	1692	100	1562 ¹ / ₂	2914
Haugesund . .	1562	3	420	3951	39	3017	25	-	1562	3	420	3951
Horten . . .	966 ¹ / ₄	43 ¹ / ₄	655 ¹ / ₄	575	-	1464	57	-	966 ¹ / ₄	43 ¹ / ₄	655 ¹ / ₄	575
Kongsberg . .	560 ¹ / ₄	7	321	289 ¹ / ₄	32	747 ¹ / ₂	170 ³ / ₄	-	560 ¹ / ₄	7	321	289
Kragerø . . .	569 ¹ / ₄	32 ¹ / ₂	210 ³ / ₄	599 ¹ / ₂	51	705 ¹ / ₂	86	-	565 ³ / ₄	32 ¹ / ₂	210 ³ / ₄	599
Kristiania . .	43105	1323	39609	42641	5011	21995	14402	-	30425	1287	39436	42275
Kristiansand	3225	71	1715	2539	467	4291	1739	-	3077	71	1715	2535
Kristiansund	1288 ¹ / ₂	20 ¹ / ₂	817	4184 ³ / ₄	398	3152 ¹ / ₂	126	1 ¹³ / ₂	1288 ¹ / ₂	20 ¹ / ₂	817	4184
Larvik . . .	1789 ³ / ₄	38 ¹ / ₄	1488 ³ / ₄	1317 ¹ / ₂	3	1301 ¹ / ₂	249	3	1782 ³ / ₄	38 ¹ / ₄	1488 ³ / ₄	1316
Lillehammer	118	19	487 ¹ / ₂	1309 ¹ / ₂	1105	1123	61 ¹ / ₂	-	118	19	487 ¹ / ₂	1309
Moss . . .	1210	69 ¹ / ₄	1526	1023 ¹ / ₂	-	1843 ³ / ₄	645	2 ¹ / ₄	1207	69 ¹ / ₄	1526	1023
Narvik . . .	580	3	178 ¹ / ₂	1443 ¹ / ₂	51	203	134 ¹ / ₂	2 ¹¹ / ₄	580	3	178 ¹ / ₂	1443
Porsgrund . .	270 ¹ / ₂	-	328	192	-	531	26	2	270 ¹ / ₂	-	328	192
Risor . . .	278	3	95 ¹ / ₂	243	-	406 ¹ / ₄	4	-	227	3	95 ¹ / ₂	243
Sandefjord . .	1209	32 ¹ / ₄	934	564	-	1044	156	-	1157	32 ¹ / ₄	932	552
Sarpsborg . .	1405	163	1542	432	-	1393	228	-	874	120	1542	432
Skien . . .	742	17 ¹ / ₂	878 ¹ / ₂	841	29	1006	77	-	723	17 ¹ / ₂	878 ¹ / ₂	841
Stavanger . .	3811	63	3992	7657	73	10717	111	-	3703	63	3992	7657
Tromsø . . .	1513 ¹ / ₂	3	226	4093	310	1717	563	577 ¹ / ₂	1513 ¹ / ₂	3	226	4093
Trondhjem . .	925 ¹ / ₂	413 ¹ / ₄	3491	13983	2191	10675	440 ¹ / ₂	-	925 ¹ / ₂	413 ¹ / ₄	3491	13983
Tønsberg . . .	2334	123	1608 ¹ / ₂	900	-	2610	258	-	2315	123	1608 ¹ / ₂	900
Ialt (Total)	105261 ¹ / ₄	3288 ¹ / ₄	77471	124981 ¹ / ₂	13121	119030 ³ / ₄		609 ³ / ₄	90117 ¹ / ₂	3147 ¹ / ₄	77281 ¹ / ₂	12430

1) Hjorte. 2) Ren.

undersøgt på kontrolstationerne.

examinées aux bureaux de contrôle en 1908).

Gjed				Svensk									Dansk							
	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	
1623	2964 ^{1/2}	592	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32	1218		-	-	-	-	-	-	-	-	-	116 ^{3/4}	-	-	-	-	-	1	-	-
1663	9915	1202	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18	550	274	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	3244 ^{1/2}	496 ^{1/4}	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1820 ^{3/4}	466	-	2	56	13 ^{1/2}	129	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	2075 ^{1/2}	517	2/4	1357 ^{3/4}	6	1	162 ^{1/3}	-	2	15 ^{1/2}	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	776	12	-	33	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	456	56 ^{1/2}	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	2855	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
39	3017	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1464	57	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32	747 ^{1/2}	170 ^{3/4}	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
51	705 ^{1/2}	86	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1) 3 ^{1/2}	-	-	-	-	-	-	-	-
5008	21740	11023	-	414	14	63	30	2	189	3079	-	12266 ^{3/8}	22	110	336	1	66	300	-	-
467	4288	1736	-	-	-	-	-	-	-	-	-	148	-	-	4	-	3	3	-	-
398	3152 ^{1/2}	126	13 ^{1/2}	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	1301 ^{1/2}	249	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
1105	1123	61 ^{1/2}	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1843 ^{3/4}	645	2 ^{1/4}	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
51	203	134 ^{1/2}	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	531	26	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	403 ^{1/4}	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	51	-	-	-	-	3	-	-	-
-	1037	151	-	-	-	-	-	-	-	-	-	52	-	2	12	-	7	5	-	-
-	1393	228	-	531	43	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
29	1006	72	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19	-	-	-	-	-	5	-	-
73	10717	111	-	-	-	-	-	-	-	-	-	108	-	-	-	-	-	-	-	-
310	1717	563	577 ^{1/2}	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2191	10675	440 ^{1/2}	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	2610	258	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19	-	-	-	-	-	-	-	-
13118	115350 ^{1/4}		609 ^{3/4}	2340 ^{1/2}	119	77 ^{1/2}	321 ^{1/2}	2	191	3096 ^{1/2}	-	12803 ^{1/4}	22	112	353	1	393		-	-

1) Over Kristiania.

Tabel B.

Antal av slagt som i 1908 er stemplet
(Nombre de viandes de boucherie,

By.	Ialt 2den klasse							Norsk					
	Okse	Hest	Svin	Får	Gjjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjjet
Ålesund . . .	42 ¹ / ₄	1	12 ¹ / ₄	66	6	129 ⁵ / ₆	2	-	42 ¹ / ₄	1	12 ¹ / ₄	66	6
Arendal . . .	18 ³ / ₄	-	11	2 ³ / ₄	-	5	-	-	15 ³ / ₄	-	11	2 ³ / ₄	-
Bergen . . .	53	-	48	8	-	53	3	-	53	-	48	8	1
Bodø . . .	28	8	2	42	1	239	-	-	28	8	2	42	1
Drammen . . .	115 ¹ / ₂	14	53	3	2	100	3	-	114 ¹ / ₂	14	53	3	2
Fredrikshald . . .	15 ¹ / ₂	7 ¹ / ₂	17 ¹ / ₂	12	-	45	1 ¹ / ₂	-	15 ¹ / ₂	4 ¹ / ₂	17 ¹ / ₂	12	-
Fredrikstad, v. . .	51 ³ / ₄	3 ³ / ₄	29 ¹ / ₄	15 ¹ / ₂	-	37	1 ³ / ₂	-	50 ³ / ₄	3 ³ / ₄	29 ¹ / ₄	15 ¹ / ₂	-
Do. ø. . .	18 ¹ / ₄	-	10	2	-	62	-	-	18 ¹ / ₄	-	10	2	-
Gjøvik . . .	8 ³ / ₄	2	3 ¹ / ₂	3	-	7	1	-	8 ³ / ₄	2	3 ¹ / ₂	3	-
Hamar . . .	19 ² / ₄	4	11	1	-	20	1	-	19 ² / ₄	4	11	1	-
Haugesund . . .	28 ³ / ₄	1 ³ / ₄	9 ¹ / ₄	79	3	239 ¹ / ₂	1	-	28 ³ / ₄	1 ³ / ₄	9 ¹ / ₄	79	3
Horten . . .	29 ³ / ₄	6 ³ / ₄	19 ¹ / ₄	-	-	57	1	-	29 ³ / ₄	6 ³ / ₄	19 ¹ / ₄	-	-
Kongsberg . . .	10	1	11 ¹ / ₂	5	2	29	1	-	10	1	11 ¹ / ₂	5	2
Kragerø . . .	9 ¹ / ₂	4	7	2	6	12	-	-	9 ¹ / ₂	4	7	2	6
Kristiania . . .	1265	64	706	268	11	298	46	-	652	60	695	266	11
Kristiansand . . .	18	1	13	1	2	5	1	-	18	1	13	1	2
Kristiansund . . .	33 ¹ / ₂	5 ¹ / ₂	10 ¹ / ₂	10	5	59 ¹ / ₂	1	-	33 ¹ / ₂	5 ¹ / ₂	10 ¹ / ₂	10	5
Larvik . . .	35	6	22	15 ¹ / ₂	-	51	-	1 ³ / ₂	34	6	22	15 ¹ / ₂	-
Lillehammer . . .	8 ³ / ₄	6	13 ¹ / ₂	19	287 ¹)	72	2	-	8 ³ / ₄	6	13 ¹ / ₂	19	287
Moss . . .	26 ¹ / ₂	3	17 ¹ / ₄	2	-	54 ¹ / ₂	-	-	26 ¹ / ₂	3	17 ¹ / ₄	2	-
Narvik . . .	16	2	7	74 ¹ / ₄	24	63	8	-	16	2	7	74 ¹ / ₄	24
Porsgrund . . .	4 ¹ / ₂	-	7 ¹ / ₂	5	-	9	-	-	4 ¹ / ₂	-	7 ¹ / ₂	5	-
Risor . . .	3	-	-	-	-	1	-	-	3	-	-	-	-
Sandefjord . . .	32 ¹ / ₂	6	22	11	-	61	1	-	29 ¹ / ₂	6	22	11	-
Sarpsborg . . .	43	4	35	2	-	1	-	-	35 ¹ / ₂	7	35	2	-
Skien . . .	15 ¹ / ₄	-	6	7	5	12	-	-	15 ¹ / ₄	-	6	7	5
Stavanger . . .	42	9	60	157	1	481	5	-	40	9	60	157	1
Tromsø . . .	26	3	11	133	95	611	-	78	26	3	11	133	95
Trondhjem . . .	93	13 ¹ / ₂	70 ³ / ₄	53 ¹ / ₂	22	118	-	-	93	13 ¹ / ₂	70 ³ / ₄	53 ¹ / ₂	22
Tønsberg . . .	59 ¹ / ₂	9 ¹ / ₂	46	1	-	40	4	-	59 ¹ / ₂	9 ¹ / ₂	46	1	-
Ialt	2170 ³ / ₄	184 ³ / ₄	1292	998 ¹ / ₂	473	3038 ³ / ₄	78 ¹ / ₂	-	1539 ¹ / ₄	177 ³ / ₄	1281	996 ¹ / ₂	473

1) Hvorav 276 killinger. 2) Elg.

med 2den klasse på kontrolstationerne.
marquées avec l'estampille de IIme classe).

			Svensk									Dansk						
Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
129 ^{1/2}	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
53	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	1	-
239	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
100	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
45	1 ^{1/2}	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
37	1 ^{1/2}	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
62	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
239 ^{1/2}	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
57	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
29	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
290	34	-	-	2	1	-	-	8	9	-	613	2	10	2	-	-	3	-
5	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
59 ^{1/2}	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
51	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
72	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
54 ^{1/4}	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
63	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
60	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	1	-
1	-	-	7 ^{1/2}	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
481	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
611	-	78	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
118	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
40	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3033 ^{3/4}	78	-	8 ^{1/2}	5	1	-	-	8	9	-	623	2	10	2	-	-	5	-

Tabel C.

Antal av slagt som i 1908 er
(Nombre de viandes de boucherie)

By.	Ialt kasseret							Norsk								
	Okse	Hest	Svin	Får	Gjjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Ålesund	11 ¹ / ₄	-	5 ¹ / ₂	3	1	41	2	-	11 ¹ / ₄	-	5 ¹ / ₂	3	1	41	2	-
Arendal	4	2	5 ¹ / ₄	1 ¹ / ₄	-	9	-	-	4	2	5 ¹ / ₄	1 ¹ / ₄	-	7	-	-
Bergen	37	2	1	3	-	74	1	-	37	2	1	3	-	74	1	-
Bodø	4	-	1	1	-	6	1	-	4	-	1	1	-	6	1	-
Drammen	30 ³ / ₄	2	2	3	2	20	1	-	30 ³ / ₄	2	2	3	2	20	1	-
Fredrikshald	13	1 ¹ / ₂	9	20	-	23 ³ / ₄	3	-	11	1	9	20	-	23 ³ / ₄	2	-
Fredrikstad, vestre	6	-	5	-	-	11 ¹ / ₂	-	-	4	-	5	-	-	11 ¹ / ₂	-	-
Do. østre	2 ¹ / ₄	-	-	-	-	3	-	-	2 ¹ / ₄	-	-	-	-	3	-	-
Gjøvik	-	-	1	1 ¹ / ₂	-	2	-	-	-	-	1	1 ¹ / ₂	-	2	-	-
Hamar	2 ² / ₄	1	-	-	-	5	1	-	2 ² / ₄	1	-	-	-	5	1	-
Haugesund	5	-	-	6 ¹ / ₂	1	22	-	-	5	-	-	6 ¹ / ₂	1	22	-	-
Horten	11	-	4 ¹ / ₂	-	-	33	-	-	11	-	4 ¹ / ₂	-	-	33	-	-
Kongsberg	4 ¹ / ₄	-	-	-	-	-	1	-	4 ¹ / ₄	-	-	-	-	-	1	-
Kragerø	1	-	1 ¹ / ₄	-	-	3	1	-	1	-	1 ¹ / ₄	-	-	3	1	-
Kristiania	190	22	75	70	87	350	41	-	171	21	75	69	87	329	37	-
Kristiansand	8	1	4	-	3	3	-	-	8	1	4	-	3	3	-	-
Kristiansund	6 ¹ / ₂	1	3	-	-	22 ¹ / ₂	-	-	6 ¹ / ₂	1	3	-	-	22 ¹ / ₂	-	-
Larvik	5	-	5 ³ / ₄	-	-	8	-	-	5	-	5 ³ / ₄	-	-	8	-	-
Lillehammer	6	1	6	4	145	18	-	-	6	1	6	4	145	18	-	-
Moss	40 ¹ / ₂	2	6 ¹ / ₄	-	-	15	-	-	40 ¹ / ₂	2	6 ¹ / ₄	-	-	15	-	-
Narvik	1	-	2	1 ¹ / ₄	-	3	-	-	1	-	2	1 ¹ / ₄	-	3	-	-
Porsgrund	2	-	2	1	-	3	-	-	2	-	2	1	-	3	-	-
Risør	1	-	-	-	-	3	-	-	1	-	-	-	-	2	-	-
Sandefjord	6 ³ / ₄	1 ¹ / ₄	7 ¹ / ₂	1	-	13 ¹ / ₂	-	-	6 ³ / ₄	1 ¹ / ₄	7 ¹ / ₂	1	-	13 ¹ / ₂	-	-
Sarpsborg	6 ¹ / ₄	-	2	1	-	9	-	-	5	-	2	1	-	9	-	-
Skien	3	-	3 ¹ / ₄	-	1	8	1	1	3	-	3 ¹ / ₄	-	1	8	1	1
Stavanger	19	-	7	8	-	46	1	-	19	-	7	8	-	46	1	-
Tromsø	12	-	3	3	1	47	-	5	12	-	3	3	1	47	-	5
Trondhjem	38 ¹ / ₄	2 ¹ / ₂	10 ¹ / ₄	5 ¹ / ₂	20	87	1	-	38 ¹ / ₄	2 ¹ / ₂	10 ¹ / ₄	5 ¹ / ₂	20	87	1	-
Tønsberg	23 ¹ / ₂	2	6	-	-	8	2	-	23 ¹ / ₂	2	6	-	-	8	2	-
Ialt	501	40 ¹ / ₄	178 ¹ / ₂	132	261	954 ¹ / ₂	6	-	476 ¹ / ₄	38 ³ / ₄	178 ¹ / ₂	131	261	925 ¹ / ₂	6	-

¹) Herav 142 killinger.

kasseret på kontrolstationerne.
saisies aux bureaux de contrôle).

Svensk							Dansk							Vægt i kilogram av kasserte kjød- kroppe	Vægt i kilogram av avfald og organer		
Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv			Gjødkalv	Andre dyr
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1720,3	307,6
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1353	316
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3382,5	8292
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ikke opgivet	
2	1/2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4386	1063
2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ikke opgivet	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1236	843
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ikke opgivet	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	87	50
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	671,4	283,3
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	726	1386
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2140	212
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	583,0	40,5
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	282,5	140
-	1	-	-	-	19	3	19	-	-	-	1	-	2	1	-	37890	62389
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1415	232
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1105	71
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1072,5	477,0
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1828	222,5
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	915	329
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	354	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ikke opgivet	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	208	24
-	1/4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1175	373
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ikke opgivet	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	788	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2569	769
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ikke opgivet	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6161	1385
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2863	44
5 1/4	1 1/2	-	-	-	19	4	-	19	-	-	1	-	6	-	-	154110,1	

Tabel D. Antal av slagt som i 1908 er undersøgt av kontrollørerne **utenfor** kontrolstationerne.

(Viandes de boucherie examinées en dehors des bureaux de contrôle).

By	Ialt undersøgt							Norsk							Dansk										
	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	
Ålesund	206	3	13	7	-	3	15	-	206	3	13	7	-	3	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Arendal	722 ^{1/2}	-	200	492 ^{1/2}	-	603		-	355 ^{3/4}	-	200	488 ^{1/2}	-	596		-	366 ^{3/4}	-	-	4	-	-	7	-	
Bergen ¹⁾	4622 ^{1/2}	27	2480	7344 ^{1/2}	656	3918	458 ^{3/4}	-	4622 ^{1/2}	27	2480	7344 ^{1/2}	656	3918	458 ^{3/4}	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Bodø	214	14	18	201	-	80	-	-	214	14	18	201	-	80	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Gjøvik	269	13 ^{1/2}	58 ^{1/2}	121	-	63	14	-	269	13 ^{1/2}	58 ^{1/2}	121	-	63	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Hamar ²⁾	95 ^{1/4}	23	135 ^{2/4}	11	-	1	-	-	95 ^{1/4}	23	135 ^{2/4}	11	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Haugesund . . .	98	23	81 ^{3/4}	497	162	43	1	-	98	23	81 ^{3/4}	497	162	43	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Horten	380 ^{1/2}	38 ^{1/2}	199 ^{1/2}	61	-	69	20	1	380 ^{1/2}	37 ^{1/2}	189 ^{1/2}	61	-	69	20	1	-	1	10	-	-	-	-	-	
Kongsberg . . .	156 ^{1/2}	3	227 ^{1/2}	3	2	8	4	-	156 ^{1/2}	3	227 ^{1/2}	3	2	8	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kragerø	104 ^{1/4}	29 ^{1/4}	27 ^{3/4}	45 ^{1/2}	2	14 ^{1/2}	2	-	104 ^{1/4}	29 ^{1/4}	27 ^{3/4}	45 ^{1/2}	2	14 ^{1/2}	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kristiania . . .	502	3	346	2	-	22	-	-	502	3	346	2	-	22	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kristiansund ³⁾	1535	13	1	94	-	5	12	-	1535	13	1	94	-	5	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Larvik	139	8	16 ^{1/2}	237	-	33	-	-	139	8	16 ^{1/2}	237	-	33	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Lillehammer ⁴⁾	653	46	360	6	-	16	-	-	653	46	360	6	-	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Moss	1314	56	96	810	-	130 ^{1/2}	13	2 ^{3/5}	1159 ^{1/4}	56	73	802	-	116 ^{1/2}	11	2 ^{3/5}	154 ^{3/4}	-	23	8	14	2	-	-	
Narvik	217 ^{1/2}	10	57 ^{1/2}	244	8	48	18	1	217 ^{1/2}	10	57 ^{1/2}	244	8	48	18	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
Porsgrund . . .	641 ^{1/2}	27	282 ^{1/2}	340	4	652	50	1	622 ^{1/2}	27	282 ^{1/2}	340	4	652	50	1	19	-	-	-	-	-	-	-	
Risør	70	2 ^{1/2}	41	38	-	41	2	-	39	2 ^{1/2}	41	38	-	41	2	-	31	-	-	-	-	-	-	-	
Skien	1180	60	349	393	-	451	54	-	682	60	349	393	-	415	54	-	498	-	-	-	36	-	-	-	
Stavanger . . .	6190	177	731	60862	869	4293	129	-	6057	177	731	60862	869	4293	129	-	133	-	-	-	-	-	-	-	
Trondhjem . . .	363 ^{1/4}	1	4 ^{1/2}	530	6	-	5	-	363 ^{1/4}	1	4 ^{1/2}	530	6	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ialt	19673 ^{3/4}	577 ^{3/4}	5726 ^{1/2}	72339 ^{1/2}	1709	11290 ^{3/4}		5 ^{1/2}	18471 ^{1/4}	576 ^{2/4}	5693 ^{1/2}	72327 ^{1/2}	1709	11231 ^{3/4}		2 ^{1/2}	1202 ^{1/2}	1	33	12	-	59	-		

¹⁾ Bistationen i «Muren». ²⁾ Slagteriet. ³⁾ Det kommunale slagteri. ⁴⁾ Slagteriet. ⁵⁾ Herav 16 svenske.

Tabel E.

Kjødkroppe stemplet med 2den klasse i 1908 utenfor stationerne.
(Viandes de boucherie marquées avec l'estampille de IIme classe en dehors des bureaux).

By	Ialt 2den klasse								Norsk							Dansk								
	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Bodø	2	3	-	8	-	40	-	-	2	3	-	8	-	40	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gjøvik	8	1/2	2	1	-	2	-	-	8	1/2	2	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hamar ¹⁾	7	-	17	-	-	-	-	-	7	-	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Haugesund	-	4	3 1/2	15	1	1	-	-	-	4	3 1/2	15	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Horten	-	1	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	10	-	-	-	-	-	-
Kongsberg	23 1/4	-	3	1	-	-	-	-	23 1/4	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kragerø	3 1/4	2	1	-	1	3	-	-	3 1/4	2	1	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kristiania	4	-	38	-	-	-	-	-	4	-	38	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kristiansund ²⁾	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Larvik	7	-	-	4	-	2	-	-	7	-	-	4	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lillehammer ³⁾	5	2	4	1	-	-	-	-	5	2	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Moss	14	4	6 1/2	-	-	1	-	-	14 ⁴⁾	4	6 1/2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Narvik	7	5	2	12	5	3	-	-	7	5	2	12	5	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Porsgrund	8	-	5	5	-	18	-	-	8	-	5	5	-	18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skien	7	-	1	-	3	60	-	-	5	-	1	-	3	5	-	-	2	-	-	-	55	-	-	-
Stavanger	26	1	15	875	17	32	2	-	25	1	15	875	17	32	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	122 1/2	22 1/2	108	922	27	162	2	-	119 1/2	21 1/2	98	922	27	107	2	-	3	1	10	-	-	55	-	-

1) Slagteriet. 2) Det kommunale slagteri. 3) Slagteriet. 4) Heraf 1 svensk.

Tabel F.

Kjødkroppe kasserte i 1908 **utenfor** stationerne.*(Viandes de boucherie saisies en dehors des bureaux).*

By	Ialt kasseret									Norsk						Dansk						Vegt i kilogram av kasserte kjødkroppe.	Vegt i kilogram av avfald og organer.				
	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet			Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	
Ålesund	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100	20
Bodø	1	-	1	-	-	3	-	-	1	-	1	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gjøvik	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	168	10
Hamar ¹⁾	4	-	1	-	-	-	-	-	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	570	143,7
Haugesund	1	-	-	2	-	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	88	100
Horten	5	1	-	-	-	-	-	-	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	844	185
Kongsberg	2	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	240	89
Kragerø	2	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	247	22
Kristiania	-	-	4	-	-	1	-	-	-	-	4	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	260	-
Kristiansund ²⁾	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	180	-
Larvik	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	94	191
Lillehammer ³⁾	1	2	1	-	-	-	-	-	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	570	341
Moss	29 ^{1/4} ⁴⁾	1	-	-	-	2	-	1	27 ^{1/4}	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	720	183
Porsgrund	1	-	1	-	1	4	-	-	1	-	1	-	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Risør	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skien	4 ^{1/4}	-	1	-	-	3	-	⁵⁾ 1	3 ^{1/2}	-	1	-	-	1	-	⁵⁾ 1	³⁾ 4	-	-	-	-	2	-	-	-	943	625
Stavanger	7	1	-	27	1	6	-	-	7	1	-	27	1	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1114	725
Ialt	60 ^{1/2}	7	10	29	2	19	-	2	57 ^{3/4}	7	10	29	2	17	-	1	³⁾ 4	-	-	-	-	2	-	-	-	6138	2634,7

1) Slagteriet. 2) Det kommunale slagteri. 3) Slagteriet. 4) Herav 2 svenske. 5) Elg.

De enkelte byer.

1. Alesund.

Dyrlæge N. Toenberg meddeler:

Idet vedlagt fremsendes tabellarisk oversigt over kjødkontrollens virksomhet, skal kun yderligere tilføies, at kjødkontrollørposten i Alesund i år er kombinert med stillingen som stadsdyrlæge. I den anledning er der i det forløpne år foretat jævnlige eftersyn af samtlige byens kjødbutikker, pølsemakerier, slagterier, stalde, melkeutsalg og butikker for andre næringsmidler samt byens torvhandel. Ved disse eftersyn er ialt kasseret ca. 193 kg. kjød- og kjødvarer, ca. 15 kg. ost og 40 liter melk. Byens sundhetsbetjent assisterer ved disse eftersyn. Som laboratorium for undersøkelse av melk- og kjødprodukter er det meningen at benytte kjødkontrollens kontor i den netop færdige kjødkontrolstation, såvidt plassen tillater det.

Tabel I. (Ålesund). Årsaker til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .			1½	33	2	7	-	
Avmagring	7	-	¾	1	1	1	2	
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	8	-	6	28	3	106½	-	
Benbrud	3½	-			-			
Benskjørhet	2				-			
Beskadigelse, ydre	2	-			-			
Brystbetændelse, traumatisk .	2				-			
Bughindebetændelse, traumat. —»— av anden årsak	1 1	- -			- -			
Fødselsbesvær	2		-	1	-			
Gulsot	-	-	1	2	-	1		
Hjernelidelser	1		-	-				-
Jurbetændelse	3	-	-		-			-
Kalvningsfeber	3				-			-
Ledsygdome	1	-			-			-
Nyresygdome	1	-		1		1		-
Nødslagtning	¾	1	-		-			-
Rødsyke	-	-	1					-
Tarmidelser	1	-	-	-		12		-
Trommesyke	1	-	-		-			-
Tuberkulose	-		2	-				-
Vattersot	1	-	-	-	-			-
Kvælning		-	-	-	-			-
Blærelidelse	-	-	-	-	-	1		-
Ialt	41¼	1	12¼	66	6	129½	2	-

Tabel II. (Ålesund).

Årsaker til kassation på stationen.

Sygdomme og feil.	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	-	-	1	4	-	-
Avmagring	1	-	-	-	-	1	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	1	-	$\frac{1}{2}$	1	-	18	-	-
Blodurin	1	-	-	-	-	-	1	-
Bråсот	-	-	-	1	-	-	-	-
Bughindebetændelse	-	-	1	-	-	-	-	-
Børsygdом	1	-	-	-	-	-	-	-
Fødselsbesvær	1	-	-	-	-	-	-	-
Hjernelidelser	-	-	1	-	-	-	-	-
Ledsygdом	$\frac{1}{4}$	-	-	-	-	-	-	$\frac{1}{4}$
Navleårebetændelse	-	-	-	-	-	2	-	-
Nyresygdом	-	-	-	-	-	1	-	-
Nødslagtning	1	-	1	-	-	-	-	-
Selvdøde	3	-	2	1	-	-	-	-
Tarmlidelser	1	-	-	-	-	15	1	-
Tuberkulose	1	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	11 $\frac{1}{4}$	-	5 $\frac{1}{2}$	3	1	41	2	-

Utenfor stationen er kassert 1 hestelagt (kværkepyæmi).

2. Arendal.

Dyrlæge *K. Egeberg* meddeler:

Kontrollen foregår i samme lokale som før og med samme personel. Lønningsforholdet er uforandret. I det hele er forholdet med kjødhandlen omtrent den samme som meddelt i indberetning for foregående år. Der er i 1908 stemplet færre storfæ, hvilket skriver sig fra den større slagtevegt, idet Arendal i år har indført omtrent dobbelt så stort antal storfæ fra Danmark som i året 1907. Det forholdsvis gode foderår har tilladt landmanden at holde på sine besætninger. Fra Danmark er indført 483 storfæ. Fra Stavanger er ankommet 288 storfæ, 34 svin, 718 får og 6 kalve. Det tilførte kjød har hat en god kvalitet og er fremkommet i upåklagelig stand. Desuten er fra Stavanger slagtehus tilført en del kasser med indmat (hjerteslag, tarmar o. s. v.). Indkjøpsprisen for kjød har gjennemgående været for storfæ 0,80, svin 0,90, gjødkalv 1,00, spædkalv 0,70 og får 0,85 pr. kg. Hestekjød går ikke i Arendal. Der er ialt stemplet 6, hvorav 3 er solgt her. Hestelagtene sendes til Skien, Porsgrund og Kristiania.

Tabel III (Arendal).

Årsaker til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunslugt	-	-	8	-	-	-	-	-
Avmagring	11	-	-	2 ³ / ₄	-	5	-	-
Benbrud	1	-	-	-	-	-	-	-
Benskjørhet	2	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk .	1	-	-	-	-	-	-	-
Hjernelidelser	2	-	2	-	-	-	-	-
Rachitis	³ / ₄	-	1	-	-	-	-	-
Tuberkulose	1 ¹)	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	18 ³ / ₄	-	11	2 ³ / ₄	-	5	-	-

1) Dansk.

Tabel IV. (Arendal).

Årsaker til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Avmagring	1	-	-	-	-	-	-	-
Aktinomykose (strålesop) . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	-	-	-	1	-
Benbrud	-	-	-	1 ¹ / ₄	-	-	-	-
Benskjørhet	1	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	-	1	-	-	-	-	-	-
Diarrhöe	-	-	-	-	-	-	1	-
Hjernelidelser	-	-	1	-	-	-	-	-
Mangelfuld avblødning	-	-	1	-	-	-	-	-
Mavesygdrom	-	1	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	1 ¹ / ₄	-	-	-	-	-
Rødsyke	-	-	1	-	-	-	-	-
Septiske tilstande	-	-	-	-	-	-	1	-
Tarmlidelser	-	-	1	-	-	-	1	-
Tuberkulose	1	-	-	-	-	-	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	-	-	5	-
Ialt	4	2	5 ¹ / ₄	1 ¹ / ₄	-	-	9	-

3. Bergen.

Kommunedyrlege *I. Nielsen*, meddeler:

Der er i 1908 ved Bergens kjødkontrolstationer undersøkt 67 919 slagt, eller 5 423 mindre end det foregående år. Undersøkelserne er fordelt med 48 413 (71,28 ^o/_o) skrotter på hovedstationen og 19 506 (28,72 ^o/_o) på bistationen.

Den omtrentlige vekt av samtlige slagt var 3 221 805 kg., og den omtrentlige verdi, utregnet efter månedernes middelpriiser kr. 2 159 754,40. Beregnet efter et indbygggerantal av 80 000, blir det et kjødforbrug af 40,27 kg. pr. individ.

Bistationens inntægter har i 1908 utgjort kr. 3 112,85 og utgifterne kr. 4 416,42. Der er saaledes et driftsunderskud av kr. 1 304,07.

Ifølge kommunestyrebeslutning av 29de januar 1909, er det besluttet at forhøie kontrollørens og opsynsmandens løn til henholdsvis kr. 2 400,00 og kr. 1 200,00, idet stempingsavgiften samtidig forhøies for stor- og småfæ til henholdsvis kr. 0,30 og 0,12, mens avgiften for gjødkalve (kr. 0,15) blir uforandret. Til lønsforhøielsen er for kjødkontrollørens vedkommende knyttet den betingelse, at han leier sit kontor i nærheten av kjødkontrolstationen.

Kjødpriiserne har for oksekjød og færekjød samt flesk været omtrent som det foregående år. For gjødkalv har årets middelpriis været 10,86 øre høiere end i 1907, hvad der skyldes den stadig tiltagende meieridrift.

Hvad kjødets kvalitet angår, så er der ingen forandring til det bedre, og det er uforståeligt, at det kan være forenligt med et rationelt og lønnende landbruksstel at avhænde dyr til slagt i en så utmagret tilstand, som der meget ofte sees på kontrollbordet, selv når det tages i betragtning, at kjøperne sjeldent gjør nogen større forskjell på godt og mindre godt kjød, men betaler begge dele med omtrent samme pris.

Transporten av det landslagtede kjød er, særlig under den sterke trafik i høst-månederne, fremdeles meget mislig og vistnok for den væsentligste del på grund av slet og likegyldig behandling på dampskibene. Ofte anvendes dog også på slagtestedet smudsig emballage, brugte sække, som tilsmudser slagtet med kul, jord, melvarer o. a. Nogen bedring i disse forhold har det lykkedes at opnå ved henvendelse til damskibsselskaperne, og ved at påstemple mislig behandlede slagt med 2den klasse. Men meget er der endnu, som der må og bør rettes på. Det er imidlertid forbundet med store vanskeligheter under vore nuværende uordnede slagteforhold.

Man har ved forskjellige anledninger henledet oppmerksomheten på det mislige i, at kreaturne ofte slagtes umiddelbart efter en lang og anstrængende reise. Dette sker såvel ved landslagtingen, hvor de ofte må gå lang vei for at nå slagtestedet ved sjøen, som også ved slagting i byen, hvor den, der bringer det levende slagt, forlanger det slagtet straks, for at kunne overvære veiningen. Følgen av denne behandlingsmåte giver sig tydeli til kjende på kjødet, således som det presenteres på kontrollbordene. Det stivner ikke, hjertet er overfyldt med slet koaguleret, ofte lakfarvet blod og leveren er mere eller mindre fedtdegenereret. Slagtet har således ofte mere præget av at hidhøre fra et under døds kampen slagtet dyr end fra et dyr, som er slagtet på en i håndverksmessig henseende korrekt måte. Uagtet slagterne godt forstår, at sådant kjød, der er overfyldt med destruktionsprodukter, ikke har den næringsverdi, som kjødet av et uthvilet dyr, og uagtet de særlig er bekjendt med, at det er litet holdbart, hitrerer dog en stor del av byens kjødforsyning fra dyr behandlet på denne måte. Også disse mislige forhold står mere eller mindre i forbindelse med vore uordnede slagteforhold, og der vil neppe kunne rettes derpå før disse forhold er ordnet på en tilfredsstillende måte.

Der er for første gang en kjendelig nedgang i det som tintet uttagne kjød. Medens der i 1907 fandtes tinter i 150 fandtes i 1908 kun tinter i 89 slagt. Av disse var 54 entintede eller indeholdt degenererede tinter og blev påstemplet 1ste klasse medens kun 35 indeholdt flere levende tinter og blev nedsaltet ca. 14 dage under kontrol, før de tillotes solgt. Som sedvanlig var det overveiende antal tintekreaturer fra de byen nærmestliggende distrikter, særlig fra Fane og Årstad (ca. 72 %).

Av udenlandsk kjød indføres årlig betydelige mængder engelsk hestetøndekjød. Det indføres påheldt en saltlage, som dog ikke er tilstrækkelig sterk eller har virket længe nok, så kjødet fullstændig har karakteren av ferskt kjød. Det later sig selvfølgelig vanskelig kontrollere på betryggende måte i de opskårne småstykker og meget tyder på, at det er en vare, som må betragtes med den yterste mistænklighet, og som helst ganske burde forbydes indført her i landet. Der er av sådant kjød kontrollert 267 fade indeholdende 53 400 kg. kjød, og herav er konfiskeret 2 060 kg. Konfiskationerne falder særlig i sommermånederne og hitrører for en del fra at kjødet da, i den letsaltede tilstand, ikke har tålt den lange transport.

Angående hvad der ved kjødkontrollen er konfiskeret, påstemplet 2den klasse eller negtet stemping, henvises til tabellen. Av tilberedte kjødsager (pølser o. l.) er som uanvendelig til menneskeføde konfiskeret 197 kg.

Tabel V. (Bergen).

Årsaker til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spødkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunslugt	-	-	22	-	1	-	-	-
Avmagring	19	-	6	3	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	15	-	1	3	-	43	-	-
Beskadigelse, ydre	4	-	-	1	-	-	1	-
Brystbetændelse, traumatisk	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhöe	1	-	-	-	-	8	-	-
Gulsot	1	-	1	-	-	1	-	-
Hjertesækbetændelse, traumat. —→ av anden årsak	-	-	-	-	-	-	1	-
Kalvningsfeber	1	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld avblødning	1	-	12	-	-	-	-	-
Nyresygdome	5	-	1	-	-	-	-	-
Nødslagtning	2	-	1	1	-	1	-	-
Rachitis	-	-	4	-	-	-	-	-
Trommesyke	1	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	1	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	53	-	48	8	1	53	2	-

Tabel VI. (Bergen).

Årsaker til kassation på stationen.

Sykdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunslugt	1	-	-	-	-	3	-	-
Avmagring	1	-	1	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	4	-	-	-	-	30	-	-
Beskadigelse, ydre	6	1	-	-	-	-	-	-
Bråkot	-	-	-	2	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk . → — av anden årsak	3 -	- -	- -	- -	- -	- 1	- -	- -
Bughindebetændelse, ...	1	-	-	1	-	4	1	-
Diarrhöe	1	-	-	-	-	34	-	-
Gulsot	-	-	-	-	-	1	-	-
Hjertesækkbetændelse, trauma- tisk	1	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	1	-	-	-	-	-	-	-
Nyresygdøm	-	-	-	-	-	1	-	-
Nødslagtning	3	-	-	-	-	-	-	-
Overdrift	5	-	-	-	-	-	-	-
Septiske tilstande	1	-	-	-	-	-	-	-
Svulster	3	1	-	-	-	-	-	-
Tinter	2	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	2	-	-	-	-	-	-	-
Ødem	2	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	37	2	1	3	-	74	1	-

4. Bodø.

Dyrlæge A. Austdal indberetter, at tilførselen av kjød har været omtrent som ifjor. Slaktning og emballering blir gjennomgående bedre for hvert år.

Tabel VII. (Bodø).

Årsaker til 2den kl. stemping.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunslugt . . .	-	-	-	10	-	-	-	-
Avmagring	4	-	-	4	-	130	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	8	5	2	20	1	82	-	-
Benbrud	2	1	-	2	-	4	-	-
Beskadigelse, ydre	3	2	-	-	-	5	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	4	-	-
Fødselsbesvær	2	-	-	3	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, trauma- tisk	3	-	-	-	-	-	-	-
Ikter	-	-	-	3	-	-	-	-
Kalvningsfeber	2	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdome	-	-	-	-	-	4	-	-
Mangelfuld avblødning	2	-	-	-	-	3	-	-
Mavesygdome	-	-	-	-	-	4	-	-
Nødslagtning	-	-	-	-	-	3	-	-
Trommesyke	2	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	28	8	2	42	1	239	-	-

Tabel VIII. (Bodø).

Årsaker til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunslugt . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	-	-	3	-	-
Beskadigelse, ydre	2	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk .	1	-	-	-	-	-	-	-
Børsygdome	-	-	-	1	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	3	-	-
Kalvningsfeber	1	-	-	-	-	-	-	-
Selvdøde	-	-	-	-	-	-	1	-
Ialt	4	-	1	1	-	6	1	-

5. Drammen.

Dyrlæge *G. Brekke*, meddeler:

Ved kjødkontrolstationen er i 1908 undersøkt 4 485¹/₄ okser, 182 heste, 2 737 svin, 3 264¹/₂ får, 11 gjeter, 3 244¹/₂ speðkalv, 496¹/₄ gjødkalv.

Ved at sammenligne tilførslen med 1907 sees at okseslagtenes antal er omtrent det samme, medens der er 70 heste, 100 svin, 441 får, 466 speðkalve mere i 1908.

Tabel IX. (Drammen).

Årsaker til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Speðkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt	2	-	15	-	2	22	-	-
Absces (byld)	-	1	-	-	-	-	-	-
Avmagring	4 ¹ / ₂	-	1	1	-	12	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	3	2	5	-	-	52 ¹)	-	-
Benbrud	2	2	-	-	-	-	-	-
Benskjørhet	4 ¹ / ₂	-	-	-	-	1	-	-
Beskadigelse, ydre	6 ¹ / ₄	2	1	-	-	1	-	-
Blodurin	3	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk	5 ¹ / ₄	-	-	-	-	-	-	-
—»— av anden årsak	3	-	-	-	-	-	-	-
Bukhindebetændelse, traumat.	13	-	1	-	-	-	-	-
—»— av anden årsak	14 ¹ / ₂	-	-	-	-	-	-	-
Børsygdøm	2 ¹ / ₂	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoe	-	-	-	-	-	2	-	-
Fødselsbesvær	16 ³ / ₄	-	1 ¹ / ₂	-	-	-	-	-
Gulsot	1	-	-	-	-	-	-	-
Hjernelidelser	1	-	8	-	-	-	-	-
Hjertesygdøm	1 ¹ / ₂	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	6	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld avblødning	-	-	-	-	-	7	3	-
Mavesygdøm	2	3	-	-	-	4	-	-
Nyresygdøm	2 ³ / ₄	1	-	-	-	-	-	-
Nødslagtning	3	1	2	2	-	-	-	-
Rachitis	-	-	10 ¹ / ₂	-	-	-	-	-
Rødsyke	-	-	6	-	-	-	-	-
Svulster	4	2	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	19 ¹ / ₂	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	121	14	51	3	2	101	3	-

¹) Derav 1 dansk.

Der er stemplet med 2. kl. 115 $\frac{1}{2}$ okse, 14 heste, 53 svin, 3 får, 2 gjeter, 100 spekalve og 3 gjødkalve. Aarsagerne til 2. kl. stemping er, som det fremgår av listerne forskjellige, men det kan nævnes, at 19 $\frac{1}{2}$ okse er stemplet med 2. klasse på grund av tuberkulose.

Der er konfiskert 30 $\frac{3}{4}$ okser, 2 heste, 2 svin, 3 får, 2 gjeter og 20 spekalve samt organdele til en samlet vekt av 5 449 kg. Av kassationsårsager kan nævnes at 6 okser og 1 får er kasseret på grund av tuberkulose.

Kjødets kvalitet har gjennomgående været endnu bedre end tidligere år. Dette kan for en væsentlig del tilskrives det store antal «fodringsokser», som er omsat her.

Kjødets behandling er gjennomgående samvittighedsfuld og tilfredsstillende, spesielt fra slagternes side, men det der tilføres byen pr. jernbane er der fremdeles ingen forandring med. Spesielt i søleveir befinner varen sig ofte skjødsløst behandlet.

Tabel X. (Drammen).

Årsaker til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunslugt . . .	-	-	-	-	-	8	-	-
Absces (byld)	-	-	1	-	-	-	-	-
Avmagring	3 $\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	1	-	-	-	-	2	-	-
Benskjørhet	1	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	1	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin	1	1	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk .	1 $\frac{3}{4}$	-	-	-	-	-	-	-
—»— av anden årsak .	-	-	-	-	-	2	-	-
Bukhindebetændelse, traumat.	2 $\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-	-	-
—»— av anden årsak .	2	-	1	-	2	-	-	-
Børsygdøm	3	-	-	-	-	-	-	-
Fødselsbesvær	1 $\frac{1}{4}$	-	-	-	-	-	-	-
Gulsot	-	-	-	-	-	1	-	-
Hjertesækkbetændelse, traumat.	3 $\frac{3}{4}$	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdøm	-	-	-	-	-	-	1	-
Mangelfuld avblødning	1	-	-	2	-	3	-	-
Nyresygdøm	1	-	-	-	-	-	-	-
Overdrift	$\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-	-	-
Selvdøde	1	-	-	-	-	-	-	-
Svulster	-	1	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	6	-	-	1	-	-	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	-	4	-	-
Ialt	31 $\frac{1}{4}$	2	2	3	2	20	1	-

6. Fredrikshald.

Stadsdyrlæge *A. Jacobsen* meddeler:

Kjødtilførselen har, hvad antal av slagtekropper angår, været omtrent som de foregående år; nemlig 2551 okser, 107 hester, 1652 $\frac{1}{2}$ svin, 2195 $\frac{1}{4}$ sauer, 468 gjødkalver og 1820 $\frac{3}{4}$ spædkalver. Med 2den klasse er der stemplet 15 $\frac{1}{2}$ okser, 10 $\frac{1}{2}$ hester, 17 $\frac{1}{2}$ svin, 12 sauer, 45 spædkalver og 1 $\frac{1}{2}$ gjødkalver. Kassation er foretaget av 13 okser, 2 hester, 9 svin, 23 $\frac{3}{4}$ spædkalver og 4 gjødkalver.

Disse tal er ikke absolut den rette betegelse for kjødforbruket i Fredrikshald, idet der i M. Andersens slagteri, slagtes en betydelig del til eksport; det bliver også som regel kontrollert og stemplet før avsendelsen.

På samme vis er forholdet med de indførte svenske hesteslagt, som kommer her hver mandag med dampskibet Strømstad. Disse hestekropper passerer Fredrikshalds kjødkontrolstation for at stemples, men sendes videre med jernbanen til Sarpsborg.

Tabel XI. (Fredrikshald).

Årsaker til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	1	¹⁾ 2	5	-	-	2	-	-
Avmagring	2 $\frac{1}{4}$	²⁾ 5	$\frac{1}{4}$	2	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	10	-	9	-	-
Benbrud	3 $\frac{1}{4}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{3}{4}$	-	-	-	-	-
Benskjørhet	1	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	-	1	$\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse	$\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-	-	-
Hjertesækkbetændelse	1	-	2	-	-	-	-	-
Hudsygdom	-	-	1	-	-	-	-	-
Mangelfuld avblødning	$\frac{1}{2}$	-	-	-	-	4	-	-
Mavesygdom	4	-	-	-	-	1	-	-
Nyresygdom	1	-	-	-	-	-	1	-
Nødslagtning	-	1	1	-	-	-	$\frac{1}{2}$	-
Rachitis	-	-	7	-	-	-	-	-
Svulster	-	1	-	-	-	-	-	-
Trommesyke	1	-	-	-	-	-	-	-
Ødem	-	-	-	-	-	1	-	-
Umoden	-	-	-	-	-	28	-	-
Ialt	15 $\frac{1}{2}$	10 $\frac{1}{2}$	17 $\frac{1}{2}$	12	-	45	1 $\frac{1}{2}$	-

¹⁾ Derav 1 svensk. ²⁾ Derav 2 svenske.

Indførslen av slagtede okser og kalver fra Sverige er omtrent ophørt. I årets løp er det tilført kjødkontrollen fra Sverige 2 okser og 2 gjødkalver. Disse blev fremført til kjødkontrollen uten at de påbudte attester medfulgte og blev derfor avvist fra kontrollen, undtagen den ene gjødkalv, som trods manglende attest blev stemplet, under mit fravær fra kontrollen, av min assistent.

Nogen anke til sundhedskommissionen over kjødkontrollørens avgjørelse er i årets løp ikke fremkommet.

Tabel XII. (Fredrikshald).

Årsaker til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunslugt . . .	-	-	3	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	-	-	3 ^{3/4}	-	-
Benbrud	1	¹) 1	^{3/4}	-	-	-	-	-
Benskjørhet	1	-	-	-	-	-	-	-
Bukhindebetændelse	2	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhöe	-	-	-	-	-	-	1	-
Gulsot	-	-	-	-	-	-	1	-
Katarrhalfeber	^{1/4}	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdøm	^{3/4}	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld avblødning	^{1/4}	-	-	-	-	2	-	-
Mavesygdøm	-	-	-	-	-	8	-	-
Navleårebetændelse	-	-	-	-	-	2	-	-
Nyresygdøm	2	1	-	-	-	2	-	-
Nødslagtning	2	-	-	-	-	2	-	-
Rachitis	1	-	3	-	-	-	-	-
Rødsyke	-	-	2	-	-	-	-	-
Septiske tilstande	-	-	-	-	-	2	-	-
Tuberkulose	1	-	-	-	-	-	-	-
Foster	-	-	-	-	-	2	-	-
Ikke attest	²) 2	-	-	-	-	-	³) 2	-
Ialt	13 ^{1/4}	2	8 ^{3/4}	-	-	23 ^{3/4}	4	-

¹) Derav ¹/₂ svensk. ²) Svensk. ³) Derav 1 svensk.

7. Fredrikstad.

Vestre Fredrikstad.

Dyrlæge *O. Vold* meddeler:

Kjødtilførselen har avtaget, sammenlignet med foregående år med: Storfæ 127, Hester 68, Får 818, Spædkalve 33, hvorimot svineslagtene er steget med $320\frac{3}{4}$ og gjødkalve 2.

Tilførselen fra utlandet (Sverige) avtager omtrent i samme forhold og viser sådan nedgang for 1908: Storfæ 101, Hester 9, Gjødkalve 14; derimot er tilførselen steget med 28 får.

De fremstilte slagter viser gjennomgående forbedring både i kvalitet og kvantitet og der spores at bønderne har fått forståelse av, at det lønner seg å producere godt kjød og heller ikke fremføre til kontrollen tvivlsomme slagter.

Man påtræffer endnu tilfælde, hvor eierne søker å skjule mangler og direkte legger an på å føre kontrolløren bak lyset, men heldigvis er disse tilfælde i avtagende; de fleste vil nødig risikere å få kasseret sine slagter.

De hyppigste årsaker til kassasjon og II klasse er for storfæslagts vedkommende traumatiske brystlidelser, avmagring, abnorm lugt og børtilidelser; for kalve diarrrhoe; for svin rachitis og benbrud. Tuberkulose halsglandler påtræffes fremdeles hyppig i svineslagt fra opdrættere som foder med slagteavfald og skyller, men heldigvis er lidelsen av helt lokal art, da det i året ikke er påtruffet tuberkulose andre steder i slagtene.

Lårbensbrud forekommer ofte i svineslagt og tyder på svakt bensystem hos svin der opdrættes heromkring byen; husene er for trange, mørke, trækfulde og grisene erholder for liten bevegelse under opdrættet.

Storfæslagtene ankommer fra de nærmest omliggende landdistrikter, fra enkelte bygder i indre Smålenene, især Rakkestad, Eidsberg, Kråkstad og Båstad samt fra Fredrikshald. Enkelte tider, når tilførselen til Kristiania er for stor, ankommer ikke så få slagter derfra. Sådanne slagter er som regel av utmerket kvalitet, men har tapt sin glans og delikate utseende ved transporten.

Hesteslagt har det vært ringere tilførsel av.

Fåreslagttilførselen viser også nedgang, og grunden er vel den, at priserne var gjennomgående høiere end foregående år. De fleste fåreslagter ankommer i åpne kasser indeholdende 20—30 slagter, især fra Stavanger og omegnen av Kristiania, hvor der foregår nedslagtning av driftene av de såkaldte «Dølefår». Behandlingen av disse slagter har forbedret seg meget, men det hender endnu, at næsten alle slagter i enkelte kasser er anløpne, især hvis der under transporten indtræffer fugtigt mildt veir.

Spædkalvtilførselen sker udelukkende fra de nærmeste landdistrikter, og er som regel emballert i rene lakener.

Svineslagtene kommer næsten udelukkende fra de nærmest liggende landdistrikter og utkanten av byen; det må fremholdes, at arbeiderbefolkningen utviser en enestående interesse for svineopdræt og der produceres meget flekk av utmerket kvalitet. De røtter og pleier sine griser godt, men de mangler gode svinehuse og større plass.

Behandlingen av kjød under transport er endnu noget mangelfull her i byen, der utvises for liten properhet hos de, der direkte behandler kjødet og er tildækningen under transport endnu så som så, de benyttede klæder er ofte under all kritik.

Tabel XIII. (Vestre Fredrikstad).

Årsaker til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	8 ² / ₄	-	2 ² / ₄	15 ¹ / ₂	-	-	1	-
Avmagring	8 ² / ₄	-	-	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	-	-	10	-	-
Benbrud	³ / ₄	-	2 ² / ₄	-	-	-	-	-
Benskjørhet	1 ³ / ₄	-	3	-	-	-	¹ / ₂	-
Beskadigelse, ydre	1 ³ / ₄	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk .	6	-	-	-	-	-	-	-
— — — av anden årsak	1	-	-	-	-	-	-	-
Børsygdum	3	-	-	-	-	-	-	-
Fødselsbesvær	1	-	1	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, traumat.	2	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	1	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	1	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld avblødning	1	-	-	-	-	-	-	-
Mavesygdum	3	-	2	-	-	20	-	-
Nyresygdum	2	² / ₄	2 ¹ / ₄	-	-	-	-	-
Nødslagtning	² / ₄	-	-	-	-	7	-	-
Rachitis	¹ / ₄	-	11 ² / ₄	-	-	-	-	-
Rødsyke	-	-	1	-	-	-	-	-
Trommesyke	3	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	¹) 5	-	-	-	-	-	-	-
Brystvattersot	² / ₄	-	-	-	-	-	-	-
Brok	-	-	1 ² / ₄	-	-	-	-	-
Råne	-	-	1	-	-	-	-	-
Botrymykose	-	¹ / ₄	-	-	-	-	-	-
Eczem	-	-	1	-	-	-	-	-
Ialt	51 ² / ₄	³ / ₄	29 ¹ / ₄	15 ¹ / ₂	-	37	1 ¹ / ₂	-

¹) Derav 1 svensk.

Tabel XIV. (Vestre Fredrikstad).

Årsaker til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Bensjørhet	1	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk .	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhöe	-	-	-	-	-	8 $\frac{1}{2}$	-	-
Mangelfuld avblødning	-	-	-	-	-	2	-	-
Mavesygdøms	1	-	1	-	-	1	-	-
Rachitis	-	-	3	-	-	-	-	-
Rødsyke	-	-	1	-	-	-	-	-
Tuberkulose	¹⁾ 3	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	6	-	5	-	-	11 $\frac{1}{2}$	-	-

¹⁾ Derav 2 svenske.

Østre Fredrikstad.

Fra kontrolstationen på østsiden i Fredrikstad meddeler dyrlæge *Hvattum*:

Kontrollen har været drevet som tidligere år. Det fremførte kjød er gennemgående pent behandlet og av ganske god kvalitet dog noget mindre fedt end tidligere, idet mange bønder er av den mening, at det ikke lønner sig at få dyrene godt fedet til slagtning, da de alligevel opnår samme pris.

Smitsomme sygdomme er ikke forekommet ved kontrollen når undtages 2 for tuberkulose med 2den kl. stemplede slagt.

Tabel XV. (Østre Fredrikstad).

Årsaker til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Avmagring	2	-	-	-	-	22	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	-	-	16	-	-
Benbrud	1	-	1	-	-	-	-	-
Benskjørhet	2	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	2	-	1	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk . → — av anden årsak .	1 -	- -	- 1	- -	- -	- -	- -	- -
Fødselsbesvær	-	-	1	-	-	-	-	-
Hjertesygdom	-	-	1	-	-	-	-	-
Hjertesækkbetændelse, traumat.	4	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdum	-	-	-	-	-	1	-	-
Mangelfuld avblødning	-	-	-	-	-	3	-	-
Mavesygdum	1 ^{1/2}	-	-	2	-	13	-	-
Navleårebetændelse	-	-	-	-	-	4	-	-
Nyresygdum	1	-	-	-	-	1	-	-
Nødslagting	2	-	-	-	-	2	-	-
Rachitis	-	-	5	-	-	-	-	-
Tuberkulose	2	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	18 ^{1/2}	-	10	2	-	62	-	-

Kassert er 2^{1/4} okse (Benbrud, bukhindebetændelse og septisk tilstand) samt 3 spædkalve (Diarrhé).

8. Gjøvik.

Amtsdyrlæge *T. Pedersen*, meddeler:

Efterat der i flere år — like fra 1903 — hadde været tale om at indføre tvungen kjødkontrol for Gjøvik, der har ca. 3 400 indbyggere, besluttedes endelig av bystyret 2den december 1907 kontrol opprettet. Bystyrets beslutning blev approbert ved kgl. resolution af 1ste februar 1908 og kontrollen begyndte sin virksomhet den 1ste mars med undertegnede som bestyrer, likesom der ansattes en assistent. Kontrollen har eget lokale, der består av kontrolrum, rum for kassert kjød, rum til veining og op-hængning av kjød samt et litet kontor — alt ganske enkelt og nokså trangt, men dog

støit nok for behovet. — Kontrolstationen er åpen hver onsdag og lørdag fra kl. 8—10 fm. (i sommermaanederne fra kl. 7—10); men kjød kan erholdes undersøkt på stationen også de øvrige hverdage til samme tid ved henvendelse til kontrolløren i hans hjem. Kontrolløren er desuten forpligtet til at undersøke kjød utenfor stationen mot en godtgjørelse av kr. 1 for storfæ og hest, 50 øre for svin og 20 øre for får, gjet og kalv, dog er minste betaling for hvert kontrollbesøk kr. 1. For undersøkelse av flere kroppe samtidig moderation.

Det meste kjød av storfæ, der fremføres til kontrol, kommer som regel fra slagterne i byen, hvorav der er 4. Disse kjøper levende dyr, som fragtes hit og slagtes her. Av den grund har en hel del kjød været undersøkt og stemplet i vedkommende slagteri, da slagterne gjerne har villet undgå bryderiet med at bringe det på kontrolstationen. Kjødet, som slagterne fører, har som regel været av god kvalitet og altid pent behandlet. Som følge av at det meste kjød er av dyr, som fragtes hit til byen og slagtes her, er det yderst sjelden, at der findes mangler ved det, da slagterne naturligvis kun kjøper dyr, der iallefald tilsynelatende er friske. Der har derfor også i årets løp været få kassationer, hvorimot ikke så litet har været stemplet med 2den klasse.

Tabel XVI. (Gjøvik).

Årsaker til 2den kl. stempling på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Avmagring	-	-	-	1	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	$\frac{1}{4}$	-	-	2	-	2	-	-
Benbrud	-	1	$2\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	$3\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-	-	-
Bukhindebetændelse, traumatisk	$\frac{3}{4}$	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	-	1	-
Fødselsbesvær	1	-	-	-	-	-	-	-
Hjertesygdom	-	-	1	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	1	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdome	$1\frac{1}{4}$	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld avblødning	-	-	-	-	-	1	-	-
Tuberkulose	1	-	-	-	-	-	-	-
Nyfødte kalve	-	-	-	-	-	4	-	-
Kolik	-	1	-	-	-	-	-	-
Ialt	$8\frac{3}{4}$	2	$3\frac{1}{2}$	3	-	7	1	-

Kassert er 1 svin (bedærvet) $\frac{1}{2}$ får (benbrud) og 2 spædkalve (benbrud og diarrhoë).

Tabel XVII. (Gjøvik).

Årsaker til 2den kl. stempling utenfor stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Absces (byld)	1	1/2	-	-	-	-	-	-
Avmagring	1	-	1	-	-	-	-	-
Benbrud	1	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	-	-	-	1	-	-	-	-
Bukhindebetændelse, trauma- ttsk	2	-	-	-	-	-	-	-
Gulsot	-	-	-	-	-	1	-	-
Jurbetændelse	1	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdø	1	-	-	-	-	-	-	-
Nyfødte kalve	-	-	-	-	-	1	-	-
Bronchitis	1	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	8	1/2	2	1	-	2	-	-

Kassert utenfor stationen 1 okse (perikardit) og 1 svin (rødssyke).

9. Hamar.

Dyrlæge *Lange* meddeler:

Lokalet er i egne rum i basarbygningen ved torvet og holdes åpent alle søgnedage fra kl. 7^{1/2} til 11^{1/2} formiddag.

Kontrolløren har som løn av Hamar kommune kr. 1 200 og av Hamar slagteri kr. 400.

Assistentens, O. Møistads løn er nu kr. 500 + alderstillæg kr. 60.

Tilførslen har ikke været særlig stor i 1908, men kvaliteten gjennemgående god. Kjødpriserne har været nogenlunde gode, dog ikke fuldt så høje som i 1907. Prisen på flekk var ikke tilfredsstillende for producenterne, da kornvarerne har stået i høi pris.

Tilførslen av slagt er væsentlig fra omegnen, men av okser og får kommer adskilligt — navnlig utover høsten og vinteren fra Gudbrandsdalen. Fra Østerdalen kommer nu mindre end før. Hamar slagteris drift er nu betydelig indskrænket og tages der nu kun dyr fra aktieeierne.

Nogen synderlig utførsel til andre kommuner foregik ikke i 1908. Svinebestanden var på grund av den dårlige årgang i 1907 mindre end vanlig og strak kun til for det stedlige behov.

Slagtingen og slagtenes behandling er som regel god, men fra Gudbrandsdalen og Østerdalen kan man endnu få skrotter, der er slagtede på gammel vis.

Tabel XVIII. (Hamar).

Årsaker til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	4	-	-	-	-	-
Avmagring	1	1	-	-	-	9	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	2	-	-	2	-	-
Blodurin	1	-	-	-	-	-	-	-
Bukhindebetændelse, trauma- tisk	2	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	10	-	-
Fødselsbesvær	3	-	-	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, trauma- tisk	3	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningssfeber	1	-	-	-	-	-	-	-
Katarrhalfeber	1	-	-	-	-	-	-	-
Mavesygdrom	-	2	-	-	-	-	2	-
Nødslagtning	1	-	2	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	-	-	-	-	-	1) 2
Svulster	2	-	-	-	-	-	-	-
Trommesyke	3	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	1	-	-	-	-	-	-	-
Vattersot	-	-	-	1	-	-	-	-
Knuterosen	-	-	1	-	-	-	-	-
Melanose	-	1	-	-	-	-	-	-
Ialt	19	4	9	1	-	21	2	2

Kassert blev 3 okseslagt (børlidelser, tuberkulose), 1 hest, 4 spædkalve og 2 gjødkalve.

1) Smågriser.

Tabel XIX. (Hamar).

Årsaker til 2den kl. stemping utenfor stationen (slagteriet).

Sydomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-		13	-	-	-	-	-
Avmagring	1	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	1	-	4	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, traumatisisk	2		-					
Mavesygdome	2							
Straalesop.	1	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	7	-	17	-	-	-	-	-

På slagteriet blev kassert 4 okseslagt (børsygdome, jurlidelse og tuberkulose) amt 1 svin (diarrhöe).

10. Haugesund.

Amtsdyrlæge *H. P. Jensen* meddeler:

«Kjødtilførselen har været noget mindre end forrige år — nemlig således: 48³/₄ okse, 13¹/₂ hest, 68¹/₄ svin, 701 får, 22 gjeter og 7 gjødkalver mindre og 24¹/₂ spædkalv mere end i 1907.

Beregnet efter en gennemsnitsvægt for hest 150 kg., okse 90 kg., svin 80 kg., gjødkalv 30 kg., får og gjet 16 kg. og spædkalv 12 kg. er ialt stemplet 304 510 kg., hvilket svarer til ca. 30,4 kg. pr. individ, idet indbyggerantallet anslåes til 10 000.

Kjødprisene har gennemgående været gode; fleskeprisen har varieret fra 70—90 øre pr. kg. i hel vægt.

Smitsomme sydomme har ikke forekommet. Den hyppigste årsak til II kl. og kassation har været abnorm lugt (slolugt), avmagring — ofte i forbindelse med kronisk indigestionstilstand — og slet behandling.

Det er især kjød av dyr, slagtet på landet, som kommer til kontrollen i mindre appetitlig tilstand. Byslagtet er som regel pent behandlet og av middels god kvalitet.

Kontrolstationen har i årets løp undergået nogen forandring, hvorved et par væsentlige mangler er avhjulpet. Der er således nu anledning til at kjøre helt ind med håndkjærrer, mens disse tidligere måtte stå på gaten og slagtet bæres ind i kontrollokalet. Dette var tungvindt, og kjødet blir utsat for råk og væte.

Elektrisk lys er indlagt på stationen, kontrolltiden uforandret og budgettet er opført som ifjor.

Tabel XX. (Haugesund).

Årsaker til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	-	1	-	88	1	-
Absces (byld)	1	-	-	-	-	-	-	-
Avmagring	16 ^{3/4}	-	4	27	3	25	-	-
Aktinomykose (strålesop) . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	1 ^{1/4}	-	1	10	-	102	-	-
Benbrud	2 ^{1/4}	-	-	-	-	-	-	-
Benskjørhet	1	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	1 ^{1/4}	1 ^{1/4}	-	-	-	-	-	-
Gulsot	-	-	-	-	-	11	-	-
Kalvningsfeber	2 ^{1/2}	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld avblødning	-	-	-	-	-	2	-	-
Mavesygdrom	-	-	-	1	-	2	-	-
Overdrift	2	-	-	-	-	-	-	-
Parasiter	3 ^{3/4}	-	-	1	-	-	-	-
Rachitis	-	-	2	-	-	-	-	-
Vattersot	1	-	-	39	-	-	-	-
Mangel av organer	-	-	2 ^{1/4}	-	-	2	-	-
Umoden	-	-	-	-	-	7	-	-
Ialt	28 ^{3/4}	1 ^{1/4}	9 ^{1/4}	79	3	239	1	-

Tabel XXI. (Haugesund).

Årsaker til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunslugt . . .	-	-	-	-	-	7	-	-
Avmagring	-	-	-	1	1	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	1	-	-	2 $\frac{1}{2}$	-	2	-	-
Gulsot	-	-	-	-	-	3	-	-
Kakeksi	2	-	-	-	-	-	-	-
Mavesygdome	-	-	-	-	-	4	-	-
Nødslagtning	1	-	-	1	-	1	-	-
Septiske tilstande	1	-	-	-	-	2	-	-
Vattersot	-	-	-	2	-	-	-	-
Umoden	-	-	-	-	-	3	-	-
Ialt	5	-	-	6 $\frac{1}{2}$	1	22	-	-

Utenfor stationen er stemplet med 2den kl. 4 hesteslagt (avmagring, nødslagtning), 3 $\frac{1}{2}$ svin (bedærvet, rakit), 15 får (bedærvet, avmagret), 1 gjet (byld), 1 spædkalv (abnorm lugt). — Kassert er 1 okseslagt (tarmlidelse) og 2 får (vattersot, avmagret).

11. Horten.

Dyrlæge *Davidson* meddeler:

Tilførselen av kjød er steget ubetydelig, og alt der torvføres, er fra de omliggende distrikter, med undtagelse av fårekjød, der kommer fra Kristiania og Stavanger, og er stemplet der, ca. 90 pct. Endel kjød av okse, hest, svin og spædkalv er i efteråret kommet til pølsemakerierne hersteds fra Kristiania og Moss, men alt har passert ovennævnte kjødkontrolstationer.

Kjødleveransen til marinen, ca. 20 000 kg., indehaves av en av stedets slagtere, der får sit slagt levende hit fra Moss.

Fra Sverige intet indført. Fra Danmark 1 hest og 10 svin, alt stemplet med 2den klasse.

Ved nødslagting i de omliggende distrikter blir jeg fremdeles tilkaldt.

Av bedærvet kjød er p å kontrolstationen konfiskert 2 140 kg.

Utenfor . . . . . 844 »

Tilsammen 2 984 kg.

Tabel XXII. (Horten).

Årsaker til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjæt	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-		5	-	-	-	-	
Avmagring	13 ¹ / ₂		-			-	-	
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent			3			2		
Benbrud	3 ¹ / ₂	1 ¹ / ₄	2 ³ / ₄	-				
Benskjørhet	2 ¹ / ₂	-	2 ¹ / ₂	-		-	-	
Bukhindebetændelse	-	4	-	-	-	4	1	
Diarrrhoë	-	-	2	-	-	-	-	
Fødselsbesvær	¹ / ₂	-	-	-	-	-	-	
Hjernelidelser	¹ / ₂	-	2	-	-	-	-	
Hjertesækbetændelse, traumatisk	5 ¹ / ₄		-	-	-	-	-	
Kalvniugsføber	1	-	-	-			-	
Nyresygdøms	3	1	-	-	-	-	-	
Rachitis	-	-	2	-	-	-	-	
For spæde	-	-	-	-	-	51	-	-
Ialt	29 ³ / ₄	6 ¹ / ₄	19 ¹ / ₄	-	-	57	1	-

Tabel XXIII. (Horten).

Årsaker til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Benbrud	2 ^{3/4}	-	3	-	-	1	-	-
Benskjørhet	1/2	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	1/2	-	-	-	-	-	-	-
Bukhindebetændelse	-	-	1/2	-	-	3	-	-
Børsygdøm	3	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	2	-	-
Hjertesækbetændelse, trauma- tisk.	2 ^{1/4}	-	-	-	-	-	-	-
Nyresygdøm	-	-	-	-	-	1	-	-
Nødslagting	-	-	1	-	-	7	-	-
Septiske tilstande	-	-	-	-	-	2	-	-
Tuberkulose	2	-	-	-	-	-	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	-	15	-	-
Vattersot	-	-	-	-	-	2	-	-
Ialt	11	-	4 ^{1/2}	-	-	33	-	-

Utenfor stationen er stemplet med 2den kl. 1 hest og 10 svin (abnorm lugt, bedærvet), alle danske. — Kassertes 50 okseslagt (perikardit, tarmlidelse, tuberkulose 2) og 1 hest (tarmlidelse).

12. Kongsberg.

Dyrlæge A. Løken meddeler:

På kontrolstationen er der undersøkt ca. 100 stk. flere storfæ end i 1907; utenfor stationen derimot ca. 50 stk. mindre. Det utenfor stationen kontrollerte oksekjød stammer utelukkende fra driftfæ, der har gået på Hardangervidden om sommeren og om høsten drives ned til salg. Hvert år findes dette driftfæ besat med tinter, i år ca. 10 %. Kjødet, der er slagtet hos privatfolk, stemples med 2den klasse, og eieren pålægges ikke at benytte det, før det har henlagt i sterk saltlake en 3 ukers tid i mindre stykker. Kjødprisen har som i de foregående år holdt sig betydelig høiere end i Drammen og Kristiania. Fra disse byer er der indført nogle få kjødkroppe av okse og får, mens der er utført til disse byer endel hestekroppe.

Tabel XXIV. (Kongsberg).

Årsaker til 2den kl. stempling på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunslugt				1	2	3		
Avmagring				3				
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	2 ³ / ₄	-	2 ¹ / ₂	-		6	-	
Benbrud	1 ¹ / ₂		1 ¹ / ₄	-		-	-	
Bughindebetændelse, av anden årsak			1	-		-	-	
Diarrhoë	-			-		6		
Gulsot	-	-		1			-	
Jurbetændelse	2							
Kakeksi	1 ³ / ₄	-				-		
Mangelfuld avblødning	3 ³ / ₄		-	-	-	5		
Nyresygdome	1 ¹ / ₄	-	3 ³ / ₄	-	-	-		-
Rachitis	-	-	3	-	-	-	-	-
Rødsyke	-	-	1	-	-	-	-	-
Tinter	1	-	-	-	-	-		
Trommesyke	-	-	-	-	-	-	1	
Hæmorrhagiske kjertler (ubestemmelig sygdom)	1	-	-	-	-	-	-	
Iugen slagteattest		1						
Nyfødte og små kalve	-	-	-	-	-	9		-
Ialt	10	1	11 ¹ / ₂	5	2	29	1	-

Kassert er 4¹/₄ okseslagt (benbrud, bukhindebetændelse, kakeksi og trommesyke) samt 1 gjødkalv (nyresygdome).

Tabel XXV. (Kongsberg).

Årsaker til 2den kl. stemping utenfor stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Avmagring	1	-	-	-	-	-	-	-
Benbrud	1	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk .	3	-	-	-	-	-	-	-
Hjernelidelser	-	-	-	1	-	-	-	-
Ledsygdome	$\frac{1}{4}$	-	-	-	-	-	-	-
Nyresygdome	1	-	1	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	2	-	-	-	-	-
Tarmlidelser	1	-	-	-	-	-	-	-
Tinter	16	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	23 $\frac{1}{4}$	-	3	1	-	-	-	-

Kassert er 2 okseslagt (tuberkulose og bukhindebetændelse).

13. Kragerø.

Dyrlæge *Benzen* meddeler:

Tilførslen av kjød har i år været omtrent som foregående år, muligens lidt større. Der har i år ikke foregået nogen direkte indførsel av dansk kjød. Derimot er der tilført en del fra Stavanger, Flekkefjord og Kristiania.

Kvaliteten har gjennemgående været upåklagelig.

Kvægtuberkulose forekommer meget sjelden her i distriktet og er på kontrolstationen kun påtruffet en gang i år (hos en ko der var indkjøpt hit til distriktet).

Kontrolstationen holdtes før åpen kl. 9—12 formiddag hele året gjennom. Dette er nu forandret således at stationen i månederne marts—oktober holdes åpen 8—11 form., medens den gamle ordning er bibeholdt for de fire øvrige måneder av året.

Slagterier og pølsemakerier har til ubestemte tider været inspicerte. Likeledes har melkeutsalgene været besigtigede. Renlighetstilstanden er her gjennemgående god, men lokalene oftest små og trange.

Tabel XXVI. (Kragerø).

Årsaker til 2den kl. stemping på stationen.

Sydomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt	-	-	3	-	6	-	-	-
Absces (byld)	-	-	-	-	-	1	-	-
Avmagring	2 ¹ / ₄	-	1	1	-	1	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	-	-	3	-	-
Benbrud	¹ / ₄	1	¹ / ₄	-	-	-	-	-
Benskjørhet	2	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	-	-	-	1	-	-	-	-
Gulsot	1	-	-	-	-	-	-	-
Ledsydom	¹ / ₂	-	³ / ₄	-	-	-	-	-
Mangelfuld avblødning	1	-	-	-	-	2	-	-
Nødslagtning	-	-	-	-	-	1	-	-
Overdrift	2	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	2	-	-	-	-	-
Tarmlidelser	-	-	-	-	-	1	-	-
Uappetittligt utseende	-	-	-	-	-	2	-	-
Misfarvet	¹ / ₂	-	-	-	-	1	-	-
Mangelfuld attest	-	3	-	-	-	-	-	-
Ialt	9 ¹ / ₂	4	7	2	6	12	-	-

Kassert er 1 okseslagt (børsydom), ¹/₄ svin (rachitis, nødslagtning), 3 spædkalv og 1 gjødkalv.

Tabel XXVII. (Kragero).

Årsaker til 2den kl. stemping utenfor stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunslugt	-	-	-	-	1	-	-	-
Absces (byld)	1	-	-	-	-	-	-	-
Avmagring	1	-	-	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	-	-	3	-	-
Bukhindebetændelse, trauma- tisk	$\frac{1}{4}$	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	1	-	-	-	-	-
Vattersot	1	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld attest	-	2	-	-	-	-	-	-
Ialt	$3\frac{1}{4}$	2	1	-	1	3	-	-

Kassert utenfor stationen er 2 okseslagt (børlidelse, tuberkulose).

14. Kristiania.

Kontrollens bestyrer dyrlæge *A. Lo*, meddeler følgende:

Kontrollens drift har ikke undergått nogen væsentlig forandring, når undtages, at kontrollen ved utgangen av 1907 blev flyttet til den nye station ved Schweigårds bro, hvor kontrollen siden har foregått.

Handelen med kjød blev samtidig flyttet ned fra Yongstorvet til den nye hal, men den måtte foreløbig flytte tilbake efter ca. 14 dages bruk av denne.

De væsentlige grunde til klagemål over den nye kjødhal var, at den viste sig at være forliten på de større torvdage. Medvirkende årsager var naturligvis, at publikum var uvante til de nye forhold og folkene var uøvede med traller og heiser.

Samtidig satte der ind med sterk kulde og træk, som ikke forbedrede forholdene.

Imidlertid viste det sig snart, da folk blev vant til de nye forhold, at det gik bedre, og kontrollen går langt hurtigere for sig i de nye lokaler end ved den gamle kontrol på Ankertorvet.

De hele oksekropper heises lige op av vognen og kontrolleres meget letvint i disse; dette sparer ind betydelig tid; når vi på store torvdage holdt på fra kl. 6 morgen til kl. 12 og 1 middag, er vi nu i reglen færdige til kl. 11 form.

Overskjøn har ikke været avholdt i 1908.

Tilførslen i 1908 er 43 105 okser, 1 323 heste, 39 609 svin, 42 641 får, 5 011 gjet, 21 995 spædkalv og 14 402 gjødkalv mot i 1907 42 492 okser, 1 723 heste, 37 537 svin, 47 765 får, 6 331 gjet, 22 933 spædkalv og 14 457 gjødkalv.

Tilførslen viser således en økning i 1908 med 813 okser og 2 072 svin, hvorimot en nedgang av 400 heste, 5 124 får, 1 320 gjet, 938 spedkalv og 55 gjødkalv.

Tilførslen av norskt kjød i 1908 var: 30 425 okser, 1 287 heste, 39 436 svin, 42 275 får, 5 008 gjet, 21 740 spedkalv og 11 023 gjødkalv mot i 1907 36 343 okser, 708 heste, 37 132 svin, 47 263 får, 6 326 gjet, 21 560 spedkalv og 10 138 gjødkalv.

Den norske kjødtilførsel er således spesielt for oksekjøds vedkommende gået betydelig ned nemlig med 5 918 okser, 4 988 får, 1 318 gjet, hvorimot en økning av 581 heste, 2 304 svin, 180 spedkalv og 885 gjødkalv.

Oksekjødtilførslen. Nedgangen i den norske tilførsel av oksekjød skriver sig vel meget fra, at man i 1908 hadde et sjeldent godt år, så nedslagtningen av den grund ikke fandt sted i så stor målestok; tvertimot var husdyrbestanden i mindste laget efter nedslagtning de foregående dårlige år, og det var derfor grund til at holde på dyrene.

En medvirkende årsak til nedgangen må dog søkes i den økede tilførsel av oksekjød fra Danmark, som i 1908 gikk op i en høide, som den ikke har været før her i byen, hvorfor priserne blev så små, at mange holdt på sine husdyr, selv om de var slagtefærdige.

Tilførslen langveis fra i Norge har været ikke ubetydelig mindre end i 1907, nemlig fra Nordlands og Tromsøamterne og tildels også ellers Nordenfjelds fra.

Kvaliteten av det norske oksekjød har som vanlig været meget uensartet, vekslende fra det gode til det tarvelige. Det største og fedeste oksekjød får vi fra Kristiania og omegn, — dette kjød skriver sig væsentlig fra dyr, som er indført fra Sverige og Trondhjemstrakterne. Disse står på melkefjøse og blir kraftig fodret, og nedslagtes efter at de er utmelket, i godt gjødet stand.

Man må forbauses over, at der i et så godt foderår slagtes så stort et antal magert ungfæ, som det blev gjort sidste høst, man skulde da tro, at det måtte lønne sig at fore op noget av det overflødige stråfor og poteter på de ofte trivelige unge okser og kviger. — Dette skulde man troet hadde været på sin plads, efterat så mange brønderier blev nedlagt, så man enkelte steder fik store mængder poteter tilovers.

Flesketilførslen. Er det gåt tilbake med tilførslen av norsk oksekjød, så har til gjengjæld flesketilførslen øket, og det tiltrods for, at priserne har været mindre end på længe.

Flesketilførslen har siden kontrollen blev opretret dreiet sig om 27 å 28 000 svineskrotter indtil 1907, da antallet steg til 37 132, den har i år yderligere steget til 39 436. Det er ikke alene antallet som er steget, men kvaliteten var betydelig bedre og jevnere end i 1907. I det store og hele må man sige, at produktionen både kvantitativt som kvalitativt var god i det forløpne år. Så vil det holde således ved, vil vi inden kort tid kunne bli selvhjulpne med flek.

Fåretilførslen har været lidt mindre i år, men tilførslen av lammekjød tidlig på sommeren har tiltaget noget og burde bli større, da priserne er meget høiere på denne vare i denne årstid. Det har været betalt op til kr. 2,50 pr. kg. tidlig på våren og sommeren.

Totaltilførslen av svensk kjød i 1908 er 414 okser, 14 heste, 63 svin, 30 får, 2 gjet, 189 spedkalv og 3 079 gjødkalv mot i 1907 739 okser, 15 heste, 82 svin, 247 får, 5 gjet, 1 343 spedkalv og 4 253 gjødkalv.

Den svenske tilførsel sees at være i stadig nedadgående. Kvaliteten er særdeles god, likeså behandlingen av varene.

Gjødkalvtilførslen har været noget større i år, og det skyldes for en væsentlig del det større kohold med større melkemængde, som i den sidste tid har været vanskelig at få avsat til en rimelig pris.

Totaltilførslen av dansk kjød i 1908 12 266 okser, 22 heste, 110 svin, 336 får, 1 gjet, 66 spædkalv og 300 gjødkalv mod i 1907 5 219 okser, 323 svin, 255 får, 30 spædkalv og 66 gjødkalv.

Den danske kjødtilførsel har steget til en høide, som den ikke har nået før, hele 7 047 okseskrotter mere end i 1907.

Kvaliteten av det danske kjød er meget vekslende, størsteparten er gjerne av middels kvalitet, av ældre, utmelkede kjøer, som vi har mest av selv, derfor er konkurransen så meget mere følelig. Kvaliteten er måske steget noget og sundhetstilstanden betydelig bedre, men det skaffer dog kontrollen langt mere arbeide og kræver større aktpågivenhet end det svenske og norske kjød, specielt med hensyn på tuberkulosen.

Behandlingen av det danske kjød må siges at stå betydelig over, hvad der blir det norske tildel; man ser straks, at kjødeksporten har tradition i Danmark.

Merkværdig er det, at det kan lønne sig for den danske bonde at sende kjød hid, da der medgår ca. 20 øre pr. kg. i omkostninger.

Det er ikke så sjelden, at priserne for temmelig god vare er nede i 60 øre pr. kg., og således blir nettoen kun 40 øre pr. kg. for producenten.

I 1907 kassertes av forskjellige dyr	kg.	39 546
Av organer	»	21 668
Lokal kassation	»	32 882
	<u>kg.</u>	<u>94 096</u>
I 1908 kassertes av forskjellige dyr	kg.	37 890
Organer	»	32 214
Lokal kassation	»	30 475
	<u>kg.</u>	<u>100 579</u>

Kassationen av hele kroppe sees de sidste par år at have gåt betydelig ned, likesom den lokale kassation; hvorimot kassationen av organer er steget med 11 046 kg. fra forrige år.

Den store økning av kasserte organer skyldes væsentlig den økede tilgang av levende danske okser, som nedslagtes her i byen, og hvis organer viser sig meget hyppig at være tuberkuløse, hvilket også skaffer kontrollen forøket arbeide og aktpågivenhet.

Det norske kjøds behandling under slagtingen, efter denne og under transporten later endnu meget tilbake at ønske. Kjødet bærer umiskjendelige merker efter ukyndig behandling før avsendelsen, og ikke mindre efter de mange omlastninger på dampskibe og jernbaner. Den mangelfulde eller som oftest absolute mangel på specialindretninger for transport av kjød på dampskibe og jernbane sætter sine merker på kjødet. Klæderne blir tilsolet, og fra klæderne guides smudset ind på kjødet, så dette får et uappetitlig utseende, taper i pris og blir mindre holdbart, — kjødtrafikken er nu blit saa betydelig, at man burde kunne stille den fordring til jernbaner og dampskibe, at de indrettet rum særskilt for kjødtransporten, og behandlet disse ømtålelige varer på den skånsomste måte. Under alle omstændigheter burde kjødet under henliggen på jernbanestationerne før det indlastes i vognen være opbevaret under tak, så det ikke utsattes for veir og vind før avsendelsen. Jeg har forøvrig i min indberetning de foregående år mere detaljert påvist disse forhold, som er av så stor økonomisk betydning for vort landbruk.

2den kl. stemplet kjød i 1908 er øket betydelig for oksers vedkommende, 951 okser i 1907 mot 1 265 okser i 1908. — Derimot er det mindre 2den kl. av svin og spædkalve. — Økningen av 2den kl.s oksekjød skyldes den større tilgang på danskt kjød, som viser sig mere tuberkuløst.

Grundet tuberkulose er stemplet med 2den kl. i 1908 339 norske og 414 danske slagtede okser, henholdsvis 1,11 % og 3,37 % mot i 1907 146 norske, 5 svenske og 208 danske okser, henholdsvis 0,40 %, 0,67 % og 3,99 %. Fra de 339 norskt slagtede tuberkulose storfæ, må fratregkes 278 okser, som er levende indført fra Danmark og slagtet her, hvorfor de er medtaget i statistiken for norske slagtede. Den virkelige norske tuberkulose % på 2den kl.s oksekjød vil således kun bli 0,20 %.

Tuberkulosen blandt norske svin går stadig tilbake, således er det i år kun stemplet 26 svin med 2den kl. mot 57 i 1907. — Dette skyldes væsentlig de stadige pålæg svineopdrætterne får ved kontrollen, om at koke svinematen ordentlig; som kan tænkes at føre smitte med sig. De store svinehold her i egnen har også av den grund opført dampkokeri for svinematen.

Kassation har i 1908 været 190 okser, 22 heste, 75 svin, 70 får, 87 gjet, 350 spædkalv og 41 gjødkalv mot i 1907 175 okser, 12 heste, 217 svin, 102 får, 200 gjet, 499 spædkalv og 50 gjødkalv. Kassationsårsakerne er væsentlig de samme og har med undtagelse av okser og heste været mindre i år. Dette skyldes for en væsentlig del veirforholdene utover sommeren og høsten, som var gunstigere for det langveis-tilførte kjød. Kjødet var mindre utsat for at ta skade under transporten, og derved mindre 2den kl.s stempeling og kassation.

Kassation grundet tuberkulose er i det hele 38 okser mot 9 okser i 1907; men av de 38 er 22 okser danske indførte levende, og slagtet her, så på grund av tuberkulose er kun 16 norske okser kassert. Kun 1 norskt svin er kassert grundet tuberkulose. Nedgangen i tuberkulose skyldes væsentlig tuberkulinundersøkelserne av de indførte svenske livdyr, samt det mere intense arbeide, og større forståelse blandt landmændene for at få tuberkulosen utryddet her i landet.

Kontrollen i byslagterierne har været større i år end i 1907 502 okser, 346 svin, mot 172 okser og 305 svin i 1907. Kontrollen har været utført 89 gange mot 66 i 1907 i slagterierne.

Kontrolavgiften er kr. 0,50 for storfæ og svin, samt kr. 2 for hver forretning; man ser således at avgiften ikke har avskrækket slagterne fra at få kontrollert hjemme.

Byslagt et er i 1908 17 551 okser, 323 heste, 808 svin, 284 får, 13 gjet, 1 890 spædkalv og 99 gjødkalv.

Med hensyn til tilførslen fra de forskjellige lande og forholdet mellem 2den kl. og kassation henvises til kontrollens statistik.

I 1908 har det passert kjødkontrollen

av oksekjød	kg.	6 896 800	=	29,3	kg. pr. indbygger
» hest	»	264 600	=	1,12	» » —
» svin	»	2 376 540	=	10,08	» » —
» får	»	724 897	=	3,75	» » —
» gjet	»	50 110	=	0,21	» » —
» spædkalv	»	373 915	=	1,16	» » —
» gjødkalv	»	432 060	=	1,88	» » —

---

kg. 11 118 922 = 47,11 kg. pr. indbygger

mot 44,58 kg. pr. indbygger i 1907.

beregnet efter sidste årsfolkemængde i Kristiania 235 721 indbyggere.

I 1907 var det tilsammen forbrukt 10 244 569 kg. = 44,58 kg. pr. indbygger beregnet efter et indbyggerantal av 330 000.

Tabel XXVIII. (Kristiania).

Oversikt over den kjødmængde, som i årene 1907 og 1908 har passert Kristiania kjødkontrol, med angivelse av kjødets art, nationalitet og resultat av bedømmelsen.

		Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv
Ialt kontrolert . . .	1907	42 492	1 723	37 537	47 765	6 331	22 933	14 457
	1908	43 105	1 323	39 609	42 641	5 011	21 995	14 402
Norsk	1907	36 343	1 708	37 132	47 263	6 326	21 560	10 138
	1908	30 425	1 287	39 436	42 275	5 008	21 740	11 023
Svensk	1907	739	15	82	247	5	1 343	4 253
	1908	414	14	63	30	2	189	3 079
Dansk	1907	5 219	-	323	255	-	30	66
	1908	12 266	22	110	336	1	66	300

Stemplet 2den kl.	Okse		Hest		Svin		Får		Gjet		Spædkalv		Gjødkalv	
		%		%		%		%		%		%		%
Ialt . . .	1907	951 2,24	87 5,05	1182 3,15	458 0,96	85 1,34	455 1,98	91 0,68						
	1908	1265 3,0	64 4,84	706 1,78	268 0,63	11 0,22	298 1,34	82 0,57						
Norsk . . .	1907	644 1,77	86 5,0	1152 3,1	454 1,0	85 1,04	416 1,98	65 0,64						
	1908	652 2,14	60 4,7	695 1,8	266 0,63	11 0,22	290 1,33	70 0,63						
Svensk . . .	1907	11 1,49	1 0,67	9 1,1	3 1,20	- -	37 2,76	25 0,59						
	1908	- -	2 1,43	1 1,06	- -	- -	8 4,23	9 0,29						
Dansk . . .	1907	293 5,61	- -	21 6,5	1 0,4	- -	2 6,7	1 1,5						
	1908	613 4,91	2 4,91	10 9,1	2 0,6	- -	- -	3 1,0						

Kassert:													
Ialt . . .	1907	175 0,41	12 0,70	217 0,58	102 0,22	200 3,16	499 2,18	50 0,35					
	1908	190 0,44	22 1,66	75 0,11	70 0,16	87 1,74	350 1,59	41 0,28					
Norsk . . .	1907	159 0,44	12 0,7	217 0,58	102 0,22	200 3,16	463 2,15	46 0,45					
	1908	171 0,56	21 1,63	75 0,19	69 0,14	87 1,74	329 1,51	37 0,34					
Svensk . . .	1907	5 0,68	- -	- -	- -	- -	36 2,63	4 0,01					
	1908	- -	1 4,3	- -	- -	- -	19 1,05	3 0,01					
Dansk . . .	1907	10 0,19	- -	- -	- -	- -	- -	- -					
	1908	19 0,15	- -	- -	1 0,3	- -	2 3,03	1 0,33					

Tabel XXIX. (Kristiania).

Oversigt over antallet av norsk byslagtede (Kristiania by) og norsk landsslagtede dyr, som i årene 1907 og 1908 har passert Kristiania kjødkontrol.

		Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv
Ialt kontrolert								
Byslagt	{ 1907	17 707	357	704	306	26	1 745	74
	{ 1908	17 551	323	808	284	13	1 890	99
Landslagt	{ 1907	18 636	1 351	36 428	46 957	6 300	19 815	10 064
	{ 1908	12 874	964	38 638	41 991	4 985	20 850	10 924

2den klasse		Okse	%	Hest	%	Svin	%	Får	%	Gjet	%	Spædkald	%	Gjødkalv	%
Byslagt {	1907	185	1,05	11	3,08	32	4,54	1	0,38	1	3,5	16	0,92	-	-
	1908	405	2,30	5	1,5	5	0,62	-	-	1	7,7	9	0,48	2	2,02
Land- slagt {	1907	459	2,46	75	5,55	1122	3,8	453	0,97	84	1,33	400	2,02	65	0,60
	1908	247	1,92	55	5,71	690	0,18	266	0,63	10	0,20	281	1,95	32	0,20
Kassation															
Byslagt {	1907	22	0,12	1	0,3	11	1,4	-	-	-	-	9	0,51	-	-
	1908	54	0,31	2	0,7	-	-	-	-	-	-	15	0,79	1	1,01
Land- slagt {	1907	137	0,79	11	0,8	206	0,47	191	0,41	200	3,17	454	2,29	46	0,46
	1908	117	0,91	19	1,97	75	0,19	69	0,16	87	1,75	314	1,55	36	0,33

Tabel XXX. (Kristiania).

Antal undersøgte oksekroppe i tidsrummet 1907 og 1908 og procenter av 2den
klassens stempning og kassation på grund av tuberkulose.

	Norsk					Svensk				
	Ialt tilført	2den kl.	2den kl. o/o	Kassation	Kassation o/o	Ialt tilført	2den kl.	2den kl. o/o	Kassation	Kassation o/o
1907 . .	36 343	146	0,40	9	0,02	739	5	0,67	-	-
1908 . .	30 425	339	1,11	38	0,2	414	-	-	-	-

	Dansk									
	Ialt tilført	2den kl.	2den kl. o/o	Kassation	Kassation o/o	Indført levende byslagt	2den kl.	2den kl. o/o	Kassation	Kassation o/o
1907 . .	5 219	209	3,99	7	0,11	1 020	85	8,38	2	0,19
1908 . .	12 266	414	3,38	10	0,08	3 823	278	7,27	22	0,58

Tabel XXXI. (Kristiania).

Årsaker til 2den kl.

Sygdomme og feil	Norsk							
	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt	4	-	282	6	2	4	1	-
Absces (byld)	-	1	4	-	1	-	-	-
Avmagring	65	4	18	16	2	25	2	-
Aktinomykose (strålesop)	-	-	-	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	30	1	53	197	6	76	10	-
Benbrudd	10	3	11	-	-	-	-	-
Benskjørhet	16	-	-	-	-	1	5	-
Beskadigelse, ydre	5	2	9	1	-	3	-	-
Brystbetændelse, traumatisk	29	-	-	-	-	-	-	-
»— av anden årsak	5	1	4	-	-	-	-	-
Bukhindebetændelse, traumatisk	32	-	-	1	-	-	-	-
»— av anden årsak	5	-	1	-	-	3	-	-
Børsygdome	2	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoe	-	-	2	1	-	58	-	-
Fødselsbesvær	8	-	17	6	-	-	-	-
Gulrot	7	-	4	9	-	14	-	-
Hjernelidelse	1	-	-	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk	14	-	-	-	-	-	-	-
Hudsygdome	-	-	3	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	8	-	-	-	-	-	2	-
Kakeksi	2	-	-	2	-	4	2	-
Kalvningsfeber	2	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdome	16	3	17	-	-	22	1	-
Mangelfuld avblødning	2	-	1	-	-	-	-	-
Mavesygdome	1	2	6	-	-	20	4	-
Navleårebetændelse	-	-	-	-	-	8	-	-
Nyresygdome	10	2	13	-	-	7	4	-
Nødslagtning	15	10	8	1	-	2	2	-
Overdrift	6	-	-	-	-	-	1	-
Rachitis	-	-	161	-	-	-	-	-
Rødsyke	-	-	33	-	-	-	-	-
Septiske tilstande	-	1	-	-	-	3	1	-
Svulster	3	7	1	-	-	-	-	-
Tarmlidelse	-	3	-	-	-	4	-	-
Tinter	5	-	-	-	-	-	-	-
Trommesyke	3	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	339	-	26	-	-	-	1	-
Vattersot	2	-	10	26	-	6	-	-
Ødem	1	2	6	-	-	2	-	-
Ufuldbåren	-	-	1	-	-	27	-	-
Defekt	-	-	4	-	-	1	-	-
Jernbanefeber	2	-	-	-	-	-	-	-
Andre årsaker	2	18	-	-	-	-	-	-
Ialt	652	60	695	266	11	290	34	-

Tabel XXXII. (Kristiania).

Årsaker til kassation

Sygdomme og feil	Norsk							
	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	1	1	-	50	49	52	5	-
Benbrudd	-	-	4	-	-	-	-	-
Benskjørhet	8	-	-	-	-	-	3	-
Beskadigelse, ydre	-	-	-	-	-	2	-	-
Blodurin	3	3	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk	11	-	-	-	-	1	-	-
—»— av anden årsak	1	-	-	-	-	-	-	-
Bukhindebetændelse, traumatisk	12	-	1	-	-	1	-	-
—»— av anden årsak	-	1	3	-	-	19	2	-
Børsygdøm	11	-	3	-	-	-	-	-
Diarrhoé	-	1	-	2	28	110	9	-
Fødselsbesvær	4	-	-	-	-	-	-	-
Gulsot	-	-	-	-	-	17	1	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk	15	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	2	-	-	-	-	-	-	-
Kakeksi	15	1	5	-	-	-	-	-
Katarrhalfeber	3	-	-	-	-	-	-	-
Mavesygdøm	3	-	-	-	2	41	6	-
Navleårebetændelse	-	-	-	-	-	28	3	-
Nyresygdøm	2	-	1	-	-	-	-	-
Overdrift	1	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	22	-	-	-	-	-
Rødsyke	-	-	3	-	-	-	-	-
Selvdøde	2	1	2	-	-	1	-	-
Septiske tilstande	24	7	19	3	-	40	6	-
Svulster	2	3	-	-	-	-	-	-
Tarmlidelser	1	3	4	-	-	-	-	-
Tinter	1	-	-	-	-	-	-	-
Trommesyke	7	-	-	-	-	-	1	-
Tuberkulose	1)38	-	1	-	-	-	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	2	12	-	-
Vattersot	-	-	7	14	6	5	1	-
Forgiftning	4	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	171	21	75	69	87	329	37	-

1) Av disse er 22 danske og 1 svensk.

på stationen.

Svensk								Dansk							
Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
.	.	.	.	.	17	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.
.	1	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	2	1	.	.	.	.	.	.	2	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	3	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	1	.	10	.	.	1	.	.	1	.
.	.	.	.	.	.	.	.	2	.	.	.	.	.	.	.
-	1	-	-	-	19	3	-	19	-	-	1	-	2	1	-

Tabel XXXIII. (Kristiania).

Årsaker til 2den kl. stempling utenfor stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .			15	-				
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	2	-	-	-	-	
Beskadigelse, ydre	1	-	-	-				
Brystbetændelse, traumatisk .	1	-	-	-	-			
Rachitis			15				-	
Tarmlidelser			6					
Tuberkulose	2			-				
Ialt	4		38					

Tabel XXXIV. (Kristiania).

Årsaker til kassation utenfor stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	1		-	1	-	
Miltbrand	-	-	1	-	-	-	-	
Rachitis	-	-	2	-	-	-	-	-
Ialt	-	-	4	-	-	1	-	-

15. Kristiansand.

Dyrlæge *C. Juell* meddeler:

Tilgangen på kjød er som foregående år.

Der er ved kontrollen ansat en kontrollør med en løn av kr. 1 500,00 og en assistent med løn av kr. 2,50 pr. dag.

Der har i det forløbne år været indført endel mere kjød fra Danmark, dette beror vel for en del på at priserne på slagt har været høie, samt at det har været et godt år så der er solgt mindre til slagt.

Noget tilfælde av sygdom av nogen særlig interesse har ikke forekommet.

Tablel XXXV. (Kristiansand S.).

Årsaker til 2 kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunslugt	-	-	6	-	1	-	-	-
Avmagring	2	1	2	-	1	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	1	-	1	-	-	5	-	-
Benskjørhet	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhöe	-	-	-	-	-	-	1	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk	9	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	2	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdome	1	-	-	-	-	-	-	-
Mavesygdome	-	-	1	-	-	-	-	-
Nødslagtning	-	-	-	1	-	-	-	-
Rachitis	-	-	1	-	-	-	-	-
Rødsyke	-	-	2	-	-	-	-	-
Trommesyke	2	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	18	1	13	1	2	5	1	-

Tabel XXXVI. (Kristiansand).

Årsaker til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Absces (byld)	-	-	-	-	2	-	-	-
Avmagring	-	-	-	-	1	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	-	-	3	-	-
Blodurin	1	-	-	-	-	-	-	-
Gulsot	-	-	2	-	-	-	-	-
Hjertesæketbetændelse, trauma- tisk	6	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	1	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyke	-	-	2	-	-	-	-	-
Selvdøde	-	1	-	-	-	-	-	-
Ialt	8	1	4	-	3	3	-	-

16. Kristiansund.

Dyrlæge *E. Laukvik* meddeler:

Kjødtilførselen har været omtrent som foregående år, idet der er tilført 35 storfæ, 58 svin og 188 spædkalve mere og 14 hester, 85 får og 175 gjeter mindre end i 1907.

Det tilførte kjød stammer fra Nordmøre fogderi og dettes nærmest liggende distrikter. Produktionen av kjød er i disse distrikter i betydelig stigning og der sendes nu betydelige mængder kjød, særlig storfæ- og fårekjød, til Trondhjem og Kristiania.

Kvaliteten av det kjød, som er tilført stationen, har været middels god. Be handlingen har været tilfredsstillende. Dårligst behandlet er fremdeles en del spæd kalvekjød, som sendes med dampskibe uten emballage.

Landmændene viser en voksende interesse for at lære en rationel slagtning. Overalt i Nordmør bedøves slagtedyrene ved skud eller slag før stikningen. Noget Slagtekursus blev ikke avholdt i 1908, men det er meningen at avholde et sådant kursus til høsten.

Utdrag av regnskapet for kjødkontrolstationen for 1908:

Indtægt:		Utgift:	
Avgift for ophængning i kjød-		Kjødkontrollørens løn	kr. 1 400,00
hallen	kr. 261,05	Assistent i 4de kvartal	» 90,00
Balance	» 2 469,95	Husleie	» 1 000,00
		Renhold, lys etc.	» 241,00
	kr. 2 731,00		kr. 2 731,00

Ved Kristiansunds kommunale slagteri er der i året 1908 slagtet 1 535 storfæ, 13 hester, 1 svin, 94 får og 17 kalve, hvilket er 1 hest mere og 55 storfæ, 13 svin, 13 får og 9 kalve mindre end i 1907.

Slagteriets virksomhet har foregået som tidligere. I umiddelbar nærhet av slagteriet opførtes sommeren 1908 en gård, hvori slagteriets opsynsmand har fået bolig.

Utdrag av slagteriets regnskap for året 1908:

Indtægt:		Utgift:	
Avgift for slagting	kr. 1 581,75	Dyrlægens løn	kr. 1 200,00
— » stemping	» 288,70	Opsynsmandens løn	» 1 000,00
— » fjøsrum	» 664,85	Vedlikehold, lys etc.	» 449,02
Balance	» 113,72		
	<u>kr. 2 649,02</u>		<u>kr. 2 649,02</u>

Byens nettoutgift til kjødkontrollen og slagtehusets drift har således i 1908 været kr. 2 583,67.

Tabel XXXVII. (Kristiansund N.).

Årsaker til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunslugt	-	-	4	2	-	11	-	-
Avmagring	-	-	-	-	-	5	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	4	1	3 ^{1/2}	4	5	43 ^{1/2}	1	-
Benbrud	6 ^{3/4}	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigese, ydre	4	1 ^{1/2}	-	1	-	-	-	-
Blodurin	8 ^{1/2}	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse	1	-	-	-	-	-	-	-
Børsygdøm	2	-	-	-	-	-	-	-
Fødselsbesvær	1 ^{3/4}	-	-	3	-	-	-	-
Kalvningsfeber	2	-	1	-	-	-	-	-
Mavesygdøm	1 ^{1/2}	1	-	-	-	-	-	-
Nyresygdøm	-	1	-	-	-	-	-	-
Nødslagting	2	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	2	-	-	-	-	-
Tarmlidelser	-	1	-	-	-	-	-	-
Ialt	33 ^{1/2}	5 ^{1/2}	10 ^{1/2}	10	5	59 ^{1/2}	1	-

Tabel XXXVIII. (Kristiansund N.).

Årsaker til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjeter	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunslugt	-	-	2	-	-	1	-	-
Avmagring	-	-	-	-	-	1	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	-	-	11 ¹ / ₂	-	-
Benbrud	¹ / ₄	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	1	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin	1 ¹ / ₂	-	-	-	-	-	-	-
Børsygdome	1	-	-	-	-	-	-	-
Fødselsbesvær	¹ / ₄	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	1	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	1	-	-	-	-	-
Septiske tilstande	-	1	-	-	-	7	-	-
Tarmlidelser	1 ¹ / ₂	-	-	-	-	-	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	-	2	-	-
Ialt	6 ¹ / ₂	1	3	-	-	22 ¹ / ₂	-	-

Ved byens kommunale slagteri er stemplet 1 okseslagt (avmagring) og kassert 1 hest (absces).

17. Larvik.

Amtsdyrlæge *J. A. Furuholmen*, meddeler:

Som det vil fremgå av vedlagte årslister, er der her i byen ialt kontrollert: 1 928³/₄ storfæ, 46¹/₂ hest, 1 505¹/₄ svin, 1 554 får, 3 gjeter, 1 334¹/₂ spædkalv, 249 gjødkalv og 3 elg, mens der i 1907 ialt stempledtes: 1 999 storfæ, 46¹/₂ hest, 1 349¹/₄ svin, 1 386 får, 4 gjeter, 1 219¹/₂ spædkalv, 311 gjødkalv og 1 elg.

Der er altså en ubetydelig nedgang i antal av storfæ og gjødkalv, mens der er en liten opgang for svin og spædkalvs vedkommende.

I kvaliteten av det tilførte kjød kan spores en tendens til forbedring, men også i hest tilførtes en hel del små, magre slagt av ca. årsgamle kalve, der langt fra er i slagtefærdig stand.

Behandlingen av kjødet både under slagtingen og transporten, der her væsentlig sker pr. vogn, bedres også, men lader dog endnu en hel del tilbake at ønske, især hvad slagtingen angår. Det fra Veslandet pr. skib fremsendte færekjød var dette år tilsynelatende bedre behandlet end nodensinde tidligere.

Tabel XXXIX. (Larvik).

Årsaker til 2den kl. stempling på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	-	2	-	-	-	-
Absces (byld)	1	-	-	-	-	-	-	-
Avmagring	8 ^{1/2}	1	-	1 ^{1/2}	-	1	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	¹⁾ 2	-	1	7	-	6	-	-
Benbrud	2	-	^{3/4}	-	-	-	-	-
Benskjørhet	1	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	1 ^{1/2}	2	-	1	-	1	-	-
Brystbetændelse, traumatisk .	^{1/2}	-	-	-	-	-	-	-
→ — av anden årsak	-	-	1	-	-	-	-	-
Bukhindebetændelse, traumat.	1	-	-	-	-	-	-	-
→ — av anden årsak	-	-	1	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	3	-	-
Fødselsbesvær	-	-	-	1	-	-	-	-
Gulsot	3	-	-	1	-	-	-	-
Hjernelidelser	-	-	-	-	-	1	-	-
Hjertesækbetændelse, traumat.	1 ^{1/2}	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	2	-	-	-	-	-	-	-
Kakeksi	2	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdome	1	-	^{1/4}	-	-	-	-	-
Mangelfuld avblødning	1	1	-	-	-	-	-	-
Navleårebetændelse	-	-	-	-	-	2	-	-
Nyresygdome	2	-	2	-	-	10	-	-
Overdrift	1	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	15	-	-	-	-	-
Svulster	1	-	-	-	-	-	-	-
Tammlidelser	1	-	1	-	-	-	-	-
Trommesyke	1	-	-	-	-	-	-	-
Ødem	-	1	-	1	-	-	-	-
Blærelidelse	1	-	-	-	-	-	-	-
Ufuldstendig attestasjon . . .	-	1	-	-	-	-	-	-
Defekt	-	-	-	1	-	-	-	-
Umoden	-	-	-	-	-	27	-	-
Ialt	35	6	22	15 ^{1/2}	-	51	-	-

¹⁾ Derav 1 dansk.

Inden byens grænser er kun drevet 1 slagteri og 2 pølsemakerier. Både av kjød og pølsevarer er som sædvanlig solgt endel til andre byer, særlig byerne ved Skiensfjorden.

Med hensyn til budget og lokale for kjødkontrollen er der i det forløpne år ikke foretat nogen forandring.

Tabel XL. (Larvik).

Årsaker til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Absces (byld)	-	-	1	-	-	1	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	-	-	1/2	-	-
Benbrud	1/4	-	1 3/4	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	-	-	-	-	-	1/2	-	-
Bukhindebetændelse, traumat.	1/4	-	-	-	-	-	-	-
Hjertesygdom	-	-	1)	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, traumat.	1 1/2	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdøm	-	-	-	-	-	1	-	-
Nyresygdøm	-	-	-	-	-	4	-	-
Nødslagtning	1	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	1	-	-	-	-	-
Septiske tilstande	1	-	1	-	-	-	-	-
Tuberkulose	1	-	-	-	-	-	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	-	1	-	-
Ialt	5	-	5 3/4	-	-	8	-	-

Uten for stationen er stemplet med 2den klasse 7 okseslagt (avmagring, benbrud, benskjørhet, ledsygdøm), 4 bedærvede får og 2 spædkalve. Kassert er 1 okseslagt (ledsygdøm).

1) Endokardit m. m.

18. Lillehammer.

Dyrlæge *Flesvik* meddeler:

Kontrolltiderne har i 1908 været de samme som før, likeledes lønnen. Som assistent har dyrlæge *O. Taraldrud* fungert.

Slagtingen og behandlingen av det til landkontrollen fremførte kjød har gjennomgående været litt bedre end før, dog lar behandlingen av killinger og kalver meget tilbake at ønske, særlig fra nordre Gudbrandsdalen. En stor del killinger er også i år slagfet altfor spæde, så de er slimede og uappetitlige.

Tabel XLI. (Lillehammer).

Årsaker til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	1	1	7	-	-	-
Absces (byld)	-	1	-	-	1	-	-	-
Avmagring	$\frac{1}{4}$	-	1	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	3	-	16	55	32	2	-
Benbrud	1	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	$\frac{1}{2}$	1	-	-	-	-	-	-
Bukhindebetændelse, traumat. →— av anden årsak	$1\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	6	-	-
Fødselsbesvær	2	-	-	1	-	-	-	-
Hjertesygdom	-	-	1	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	1	-	-	1	-	-	-	-
Ledsygdome	-	-	1	-	-	2	-	-
Mangelfuld avblødning . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Mavesygdome	-	-	1	-	2	-	-	-
Nyresygdome	1	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	3	-	-	-	-	-
Rødsyke	-	-	$1\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-
Tarmlidelser	1	1	2	-	-	-	-	-
Tuberkulose	-	-	1	-	-	-	-	-
Magre og spæde	-	-	-	-	222	31	-	-
Ialt	$8\frac{1}{4}$	6	$13\frac{1}{2}$	19	287 ¹⁾	72	2	-

¹⁾ 276 Killinger.

Kjødpriiserne har i 1908 været jevnt høie. En ikke liten del av det i Lillehammer slagtede kjød blir solgt til hoteller og sanatorier opover Gudbrandsdalen, desuten blir det til Gudbrandsdalens linje- og landvernsbataljon på Jørstadmoen leverede kjød slagtet og kontrollert på Lillehammer. Stempling av kjød utenfor kontrollen og slagteriet finder omtrent ikke sted.

Ved landkontrollen fandtes tuberkulose lokalt hos 2 okseskrotter og 8 svin, 1 svin hadde generalisert tuberkulose.

På slagteriet påvistes tuberkulose hos 3 okser og 4 svin; hos 1 svin var den generalisert, hos de øvrige dyr lokal.

Av distomatose i leveren har der været mindre end vanlig, hvilket vistnok hidrører fra, at der kommer mindre slagt fra nordre og midtre Gudbrandsdalen.

Slagteavgiften ved slagteriet har i 1908 beløpet sig til kr. 2494,¹⁵. Udgifterne har været kr. 2309,²², hvorav kr. 84,⁰⁰ til vedlikehold.

Tabel XLII. (Lillehammer).

Årsaker til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Bedørvet eller slet behandlet, skiddent	1	1	2	2	46	6	-	-
Bukhindebetændelse, traumat.	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	5	-	-
Hjertesækbetændelse, traumat.	2	-	-	-	-	-	-	-
Kakeksi	1	-	1	-	-	2	-	-
Ledsygdøm	-	-	1	-	-	3	-	-
Navleårebetændelse	-	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyke	-	-	1	-	-	-	-	-
Trommesyke	1	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	-	-	1	-	-	-	-	-
Vattersot	-	-	-	2	-	-	-	-
I høi grad magre og spæde .	-	-	-	-	99	2	-	-
Ialt	6	1	6	4	145 ¹⁾	18	-	-

På slagteriet er stemplet med 2den klasse 5 okseslagt, 2 hester, 4 svin og 1 får, hvorhos der blev kassert 1 okseslagt, 2 hester og 1 svin.

¹⁾ 142 Killinger.

19. Moss.

Dyrlæge C. Schmidt meddeler:

Når undtages indlægning av elektrisk lys, hvorved lysforholdene særlig i kontrollokalet er betydelig forbedret, er i de øvrige retninger forøvrig ingen forandringer indtrådt fra de i de nærmeste tidligere beretninger beskrevne.

Nogen merkbar fremgang i retning av kjødproduktion inden byens opland synes ikke at kunne spores. Importen av ferskt faarekjød i kroppe fra Flekkefjord, Egersund og Stavanger er i efteråret foregået i adskillig sterkere grad end tidligere og med meget heldigt resultat, idet kun et mindre kvantum har måttet stemples 2den klasse på grund av begyndt bedærvelse.

Av gjødkalve er tilført også i dette beretningsår forholdsvis betydelig mindre end i de tidligere.

Tabel XLIII. (Moss).

Årsaker til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Avmagring	5	2	2	-	-	6	-	-
Aktinomykose (strålesop) . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	1	-	1	2	-	3	-	-
Benbrudd	1	-	2	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ytre	-	-	1	-	-	3	-	-
Blodurin	1	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk .	4	-	-	-	-	-	-	-
Bukhindebetændelse, traumatisk	4	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	1	-	3	-	-	5	-	-
Gulsot	-	-	-	-	-	5	-	-
Nyresygdome	-	-	-	-	-	1	-	-
Nødslagtning	-	-	1	-	-	-	-	-
Overdrift	1	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	4	-	-	-	-	-
Rødsyke	-	-	1	-	-	-	-	-
Umoden	-	-	-	-	-	37	-	-
Ialt	19	2	15	2	-	60	-	-

Kassert er 7 okseslagt, 5 svin og 13 spædkalve.

Utenfor stationen er stemplet med 2den kl. 10 okseslagt, 4 heste, 2 svin og 1 spædkalv samt kassert 3 okseslagt.

Torvpriserne har gjennomsnittlig stillet sig således: Okse, svin og får — i hel vekt — kr. 0,80 à kr. 0,90 pr. kg., spædkalv kr. 0,50 og gjødkalv kr. 0,80 à kr. 1,20 pr. kg.

Prisen på slagteheste har holdt sig på samme stadium som forrige aar likesom de herunder omtalte realisationsforholde (i detail) også i dette beretningsår har været uforandret.

Kjødkonsumtionen kan kun — som tidligere — angives tilnærmelsesvis. Under henvisning til den hertil hørende medfølgende tabel viser det sig, at forbruket av fersk kjød har andradd til ca. 400 000 kg., hvilket ifølge byens indvånerantal — på det nærmeste 10 000 — giver 40 kg. pr. individ.

De forskjellige dyrearters gjennomsnittsvegt er ved utregningen ansat som i forrige beretning til: Okse 120 kg., hest 200 kg., svin 100 kg., får 15 kg., spædkalv 16 kg., gjødkalv 40 kg.

Av slagterier findes 7 og av pølsemakerier 8.

20. Narvik.

Dyrlæge *K. G. Mæhre* meddeler:

Beslutning om indførelse av kjødkontrol her i byen blev fattet i Narvik bystyre i møte den 27de december 1907, hvor de nødvendige bevilgninger også blev git. Til nyanskaffelser bevilgedes i alt tilsammen kr. 550,00. 1 mikroskop kr. 300,00, stempel, puder og farvestof kr. 60,00, protokoller kr. 40,00, vekt + diverse kr. 150,00.

Et lignende beløp bevilgedes til indredning av lokalet, der består av et kontorrum, et mindre kontor, et rum til foreløbig henlæggen av kasseret kjød samt et kot til kul og ved. Lokalet er ikke stort, og navnlig er det svært lavt til loftet; men da huset sansynligvis av grundeieren vil bli forlangt fjernet om nogle år, kunde der ikke være tale om større påkostninger av huset, der således må betragtes som foreløbig lokale for kontrollen. Til driftsutgifter, lys, ved samt tilfældige utgifter bevilgedes kr. 140,00, som løn til kontrolløren kr. 800,00, og til assistent kr. 250,00, der senere er forhøiet til kr. 400,00 pr. år. Desuten har assistenten kr. 60,00 pr. år for vask og renhold av kontrollen. De uvisse inntægter av stempling utenfor kontortiden tilfalder kontrolløren. Som assistent er ansat en ikke sakkyndig mand der forøvrig virker som vaktmester i et nærliggende avholds- og kommunelokale.

Kontroltiden er alle hverdage fra kl. 9—11 formiddag.

På grund av lokalets indredning tråtte kontrollen først i virksomhet den 1ste april, og tilførslen har for hver måned stillet sig som det vil sees av vedlagte skema. Det tilførte kjøds kvalitet må siges at være ret god; men behandlingen har ofte været mangelfuld. Den er imidlertid bleven en hel del bedre, og de fleste legger nu an på at få kjødet pent slagtet og ordentlig emballeret, og det er en almindelig mening blandt folk, at der vises langt større omhu med behandlingen av det tilførte kjød end før kontrollen tråtte i virksomhet.

En hel del av det her stemplede kjød sendes med jernbanen til Sverige, særlig sendes i høsttiden meget fårekjød. Over riksgrensden er således fra $\frac{1}{4}$ —08 til $\frac{31}{12}$ s. a. sendt 22 737 kg. fårekjød og 14 076 kg. storfækjød. Jeg antager at ca. halvparten av dette har passert kontrollen. Resten er sendt direkte.

For at kunne danne sig et nogenlunde troværdigt billede om den mængde kjød, som forbrukes her i byen, må man erindre, at ikke så ganske litet går til de store malmskibe, der antaglig pr. anløp forbruger ca. 80 kg. tilsammen av okse-, får- og svine-

kjød, hvad der i grunden ikke er meget, når hensyn tages til, at det her dreier sig om skibe med 25—30—35 mands besætning. Skjønt prisen her er lavere pr. kg., så foretrækker de at forsyne sig i utlandet, da de får større slagt. I den tid kontrollen var i virksomhet i 1908 hadde byen anløb av ca. 275 sådanne båte og den forbrukte mængde kjød skulde således dreie om ca. 22 000 kg. kjød.

I byen er 3 slagterier og pølsemakerier.

Tabel XLIV. (Narvik).

Årsaker til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjæt	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunlugt	-	-	-	8	17	-	-	-
Avmagring	3	-	-	1	4	2	1	-
Bedærvet, eller slet behandlet, skiddent	9	-	7	63	3	59	7	-
Mangelfuld avblødning	-	2	-	-	-	2	-	-
Fødselsbesvær	-	-	-	1/2	-	-	-	-
Kalvningsfeber	2	-	-	-	-	-	-	-
Gulsot	-	-	-	1	-	-	-	-
Benbrud	2	-	-	3/4	-	-	-	-
Ialt	16	2	7	74 1/4	24	63	8	-

Tabel XLV. (Narvik).

Årsaker til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Vegt i kg. av kroppe
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	-	-	3	-	34,5
Tarm- og bukkindebetændelse	1	-	2	1	-	-	-	316,5
Benbrud	-	-	-	1/4	-	-	-	3
Ialt	1	-	2	1 1/4	-	3	-	354

Utenfor stationen er stemplet med 2den kl. 2 okseslagt (kalvningsfeber) samt 5 3/4 do. på grund av bedærvethet, abnorm lugt o. s. v., samt kassert 1 okseslagt, 2 svin, 1 1/4 får og 3 spædkalve.

21. Porsgrund.

Dyrlæge *Piro* meddeler:

Tilførslen av kjød har i år været mer end almindelig stor, grundet de gode foderår. Priserne har alligevel holdt sig høie; høiere end i Kristiania. Oksekjødets kvalitet har været nogenlunde god, men kalvene slagtes for tidlig og er små og magre. Fra Vestlandet har der været hitført meget færekjød, men dette har ofte været bedærvet, da det sammenstues for tæt i kasser, og ofte blir forsinket på veien.

Nye forbedrede vedtægter for slagteribedriften skal nu indføres her i byen.

Tabel XLVI. (Porsgrund).

Årsaker til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjæt	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Avmagring	1	-	2	1	-	2	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	2	-	-	-	-
Diarrhöe	-	-	-	-	-	2	-	-
Fødselsbesvær	-	-	1	-	-	-	-	-
Hjertesygdom	-	-	1	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk	1	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld avblødning	-	-	-	-	-	1	-	-
Mavesygdom	1	-	-	-	-	-	-	-
Nyresygdom	-	-	2	-	-	1	-	-
Nødslagtning	-	-	1	-	-	2	-	-
Rachitis	-	-	$\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-
Tarmlidelser	-	-	-	-	-	1	-	-
Trommesyke	$\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	1	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	$4\frac{1}{2}$	-	$7\frac{1}{2}$	3	-	9	-	-

Tabel LXVII. (Porsgrund).

Årsaker til 2den kl. stemping utenfor stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Avmagring	2	-	1	-	-	3	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	3	-	3	-	-
Hjertesækbetændelse, trauma- tisk	2	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdø	-	-	-	-	-	2	-	-
Mangelfuld avblødning	-	-	-	-	-	3	-	-
Mavesygdø	2	-	-	-	-	-	-	-
Nyresygdø	-	-	-	-	-	3	-	-
Nødslagting	-	-	1	2	-	-	-	-
Rachitis	-	-	3	-	-	-	-	-
Tarmlidelser	1	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	1	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	8	-	5	5	-	14	-	-

Kassert er: 3 okser (hjertesækbetændelse, tuberkulose og ødem), 3 svin, 1 gjjet og 7 spædkalve.

22. Risør.

Dyrlæge *Skjulestad* meddeler:

Kjødkontrollens virksomhet hersteds har i det forløbne år været uforandret. Tilførselen av kjød baade dansk og norsk har omtrentlig været det samme. Kjødprisene gjennengående nok så store. Kvaliteten kunde have været bedre, mens behandlingen av selve slaktet synes at gjøre fremgang.

På stationen er stemplet med 2den kl. 3 oxeslagt (absces, avmagring, hjertesækbetændelse), 1 spædkalv (diarrhé) og kassert 1 ox (perikardit) og 2 spædkalve.

Utenfor stationen er kassert 1 oxeslagt (perikardit).

23. Sandefjord.

Kontrollør *Lekve* meddeler:

Tilførselen i det forløpne år viser nogen økning i de fleste rubrikker.

Kvaliteten går gjennomgående fremover og man kan i flere tilfælde merke, at driften begynner å bli mere rationel med hensyn til fedning av slagt, tillike som slagtningen og den yderligere behandling av varen avgjort er i adskillig fremgang.

Det her tilførte slagt fra Danmark har gjennomgående været av god kvalitet. Likedan kan siges om det tilførte fåreslagt fra vestlandet, men for det sistes vedkommende taper det sig ofte meget under transporten, hvilket antagelig har sin væsentlige årsak i mangelfuld avkjøling før forsendelsen, samt for tæt sammenstuvning i transportkasserne.

I min sidste indberetning påtalte jeg det mislige sanitært seet ved torvhandelen med kjød i småt, således som den nu foregår her, og jeg må gjentage, at forskrifter i den henseende er meget påkrævet.

Tabel XLVIII. (Sandefjord).

Årsaker til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spødkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	8	9	-	2	-	-
Avmagring	8	4	-	-	-	-	-	-
Bedørvet eller slet behandlet, skiddent	8 ¹⁾	1	3	2	-	24 ²⁾	-	-
Benbrud	1	-	1 ^{1/2}	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	2	1	1	-	-	16	-	-
Fødselsbesvær	1	-	1	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk	3 ^{1/2}	-	1 ^{1/2}	-	-	-	-	-
Ledsygdrom	3	-	1	-	-	-	-	-
Mangelfuld avblødning	-	-	-	-	-	4	-	-
Mavesygdrom	-	-	1	-	-	14	-	-
Nødslagtning	-	-	1	-	-	-	1	-
Overdrift	4	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	2	-	-	-	-	-
Rødsyge	-	-	2	-	-	-	-	-
Tuberkulose	2	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	29 ^{1/2}	6	22	11	-	60	1	-

¹⁾ Derav 3 danske. ²⁾ Derav 1 dansk.

Tabel XLIX. (Sandefjord).

Årsaker til kassation på stationen.

Sydomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Avmagring	-	-	-	-	-	1	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	$\frac{1}{4}$	-	1	-	-	2	-	-
Benbrud	-	$\frac{1}{4}$	$\frac{3}{4}$	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	-	-	-	-	-	$\frac{1}{2}$	-	-
Brystbetændelse, traumatisk .	$\frac{2}{2}$	-	-	-	-	-	-	-
→— av anden årsak .	-	-	1	-	-	-	-	-
Bukhindebetændelse, trauma- tisk	1	-	-	-	-	-	-	-
Børsygdøm	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	3	-	-
Hjertesækbetændelse, trauma- tisk	$\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdøm	-	-	-	-	-	1	-	-
Mavesygdøm	-	-	1	-	-	-	-	-
Navleårebetændelse	-	-	-	-	-	5	-	-
Rachitis	-	-	3	-	-	-	-	-
Rødsyke	-	-	$\frac{3}{4}$	-	-	-	-	-
Tarmlidelser	-	-	-	1	-	-	-	-
Trommesyge	1	-	-	-	-	-	-	-
Vattersot	1	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	$5\frac{3}{4}$	$\frac{1}{4}$	$7\frac{1}{2}$	1	-	$13\frac{1}{2}$	-	-

24. Sarpsborg.

Dyrlæge *Schumann* meddeler:

Kontrolvirksomheten har foregået som foregående år, hvad tid og sted angår. Der er gjennemgående stemplet litet 2den klasse og kasseret endnu mindre i 1908. Dette beror vistnok på, at sundhetstilstanden hos husdyrene har været god, desuten har jeg i de fleste tilfælde leilighet til at uttale mig på forhånd om de behandlede dyr antages at kunne bruges eller ikke i tilfælde av nedslagtning. Bønderne heromkring behandler sit slagt meget godt, renslig, omhyggelig emballage anvendes som oftest.

En hel del kjød kommer fra Sverige og er av god kvalitet. Av årsaker til kassation må spesielt hos spædkalvene nævnes tarmlidelser. Tuberkulose har været meget sjelden i det forløpne år.

Rachitis hos svin forekommer der ogsaa adskillig av, de stemples dog som oftest I klasse medmindre der samtidig er avmagring.

Tabel L. (Sarpsborg).

Årsaker til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Avmagring	-	-	5	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	¹⁾ 17 ¹ / ₂	5	-	2	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	-	2	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk	8 ²⁾	-	-	-	-	-	-	-
Bukhindebetændelse, traumat.	3	-	-	-	-	-	-	-
Hjertesygdom	-	-	10 ³⁾	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	2	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdom	3	-	-	-	-	-	-	-
Mavesygdom	-	-	3	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	7	-	-	-	-	-
Rødsyke	-	-	4	-	-	-	-	-
Tarmlidelser	-	-	-	-	-	1	-	-
Trommesyke	2	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	⁴⁾ 5 ¹ / ₂	-	4	-	-	-	-	-
Ialt	41	7	35	2	-	1	-	-

¹⁾ Derav 2 svenske. ²⁾ Derav 3 svenske. ³⁾ Efter knuterosen. ⁴⁾ Derav 2¹/₂ svenske.

Tabel LI. (Sarpsborg).

Årsaker til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	1	-	-	-	-
Blodurin	1	-	-	-	-	-	-	-
Bukhindebetændelse, traumatisk	2	-	-	-	-	-	-	-
Børsygdøm	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	1	-	-	-	-	-
Rødsyke	-	-	1	-	-	-	-	-
Tarmlidelser	-	-	-	-	-	9	-	-
Tuberkulose	1) 2 ¹ / ₄	-	2)	-	-	-	-	-
Ialt	6 ¹ / ₄	-	2	1	-	9	-	-

25. Skien.

Dyrlæge *Koren Lund* meddeler:

Det tilførte kjød har i 1908 gjennomgående været av god kvalitet. Slagterne her i byen klager stadig over det dårlige opland på slagtekvæg. Dette har end mere i den senere tid været følsomt både for Skiensbeboere og forhandlere, da slagtet i Telemarksdistrikterne avsættes på Notodden, Ulefos og Skotfos, hvor priserne er endnu høiere end i Skien, og den stadig — på grund av fabrikkvirksomheden — forøgede folkemængde i Telemarken kræver større kjødtilførsel.

Som eksempel på hvor vanskelig det er at få norsk kjød i distriktet er, at salpeterfabrikkens landhandlerier udelukkende får dansk kjød gjennom en agent i Skien.

Fra Østlandet kommer også ikke litet pent slagt som opkjøpes i større partier og transporteres levende til Skien.

1) Derav 1¹/₄ svensk. 2) Et hode.

Tabel LII. (Skien).

Årsaker til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	1	1	4	-	-	-
Avmagring	5	-	1	6	1	2	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	1 ³ / ₄	-	-	-	-	6	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	2	-	-
Fødselsbesvær	2 ¹ / ₂	-	-	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, trauma- tisk	2	-	-	-	-	-	-	-
Kakeksi	2	-	-	-	-	1	-	-
Mangelfuld avblødning . . .	1	-	1	-	-	-	-	-
Nyresygdome	-	-	-	-	-	1	-	-
Rachitis	-	-	2	-	-	-	-	-
Rødsyke	-	-	1	-	-	-	-	-
Tuberkulose	1	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	15	-	6	7	5	12	-	-

Tabel LIII. (Skien).

Årsaker til kassasjon på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Avmagring	-	-	-	-	1	1	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	¹ / ₂	-	1 ¹ / ₄	-	-	3	1	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	2	-	-
Hjertesækbetændelse, trauma- tisk	1 ¹ / ₂	-	-	-	-	-	-	-
Kakeksi	1	-	1	-	-	2	-	-
Rødsyke	-	-	1	-	-	-	-	-
Ialt	3	-	3 ¹ / ₄	-	1	8	1	-

Tabel LIV. (Skien).

Årsaker til 2den kl. stemping utenfor stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	-	-	1	-	-	-
Avmagring	3 ¹⁾	-	-	-	2	26 ³⁾	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	-	-	31 ⁴⁾	-	-
Hjertesækbetændelse, trauma- tisk	2	-	-	-	-	-	-	-
Kakeksi	2 ²⁾	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld avblødning . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	1	-	-	-	-	-
Ialt	8	-	1	-	3	60	-	-

Kassert blev 4¹/₄ okseslagt, 1 svin, 3 kalve samt 1 elg.

26. Stavanger.

Dyrlæge *Smith* meddeler:

Kjødkontrollens ordning har i 1908 været som de foregående år.

Tilgangen på kreaturer var i årets første måneder ganske betydelig, men i slutningen av året avtok tilførslen, så det samlede kreaturantal blir henimot 800 mindre end foregående år. Grunden hertil må søkes i, at besætningerne under de opadgående priser har været beskåret temmelig sterkt, og at man nu, efter den ypperlige høst i 1908, har holdt noget igjen. Som følge av de høje priser har der været tilført endel oksekjød såvel fra Norlandet og Bergen som fra Danmark, og herav er den allervæsentligste del forbrukt av de hermetiske fabrikker. Der tilførtes ialt 117 fold fra Norland (væsentlig fra Mosjøen), 77 fold fra Bergen og 241 fold fra Danmark (Fredrikshavn). Norlandskjødet er småt, men gjennomgående pent, og blot det er godt avkjølet før avsendelsen og godt emballert, kommer det godt frem, trods de 4 døgns reise. Det danske kjød er fold på mellem 150 og 200 kilo, og har på få undtagelser nær været pen vare. Det kommer bedre frem, når det sendes i hele fold, end når det deles efter midten.

Det samlede tal på heste, svin og kalve har været omtrent som foregående år, men fåretallet er avtaget med ca. 1 800 og gjetetallet med ca. 500.

Sendingen av fårekjød til Kristiania har været noget mindre end året før, og sendingen av oksekjød har neppe nådd halvdel av fjorårets sending.

Det er den sterke tilførsel av dansk kjød til Kristiania, som trykker markedet for vestlandskjødet ned, og skal det danske kjød fremdeles kunne sælges for så forholdsvis lave priser som nu, vil kun de bedste og største oksekropper fra Vestlandet

¹⁾ Herav 2 danske. ²⁾ Herav 1 dansk. ³⁾ Herav 24 danske. ⁴⁾ Herav 31 danske.

kunne avhændes i Kristiania. Mens der her i årets sidste måneder har været betalt som partipris for oksekjød 70 à 75 øre pr. kg. for vestlandskjød, har fabrikerne kunnet få pene partier dansk kjød for 62 øre. Med fradrag av 10 øre i told og 4 øre i fragt, blir slagteriernes pris i Danmark da 48 øre pr. kg. Fraregnes endvidere slagteriernes 5 kroner for slagtning og omsætning av hvert kreatur, blir prisen for den danske landmand ca. 45 øre pr. kg. Denne lave pris på det danske oksekjød skyldes vel for en del nedadgående priser i Tyskland, men den vestlandske landmand bør sikkert bestræbe sig for at producere både mere og billigere slagtekvæg, hvis Stavanger amt skal holde sin stilling som kjødeksporterende landsdel. Her er liv nok til påsætning; der slagtes årlig 15 000 nyfødte kalve, og herav kommer en ikke så ganske liden del fra distrikter, der har gode betingelser for opdræt av livkreaturer.

Årets kjødpriser for partisalg har i gjennemsnit været: okse 70—75, hest 30—40, svin 80, får 70—80, spædkalv 45—55 og gjødkalv 75—85 øre pr. kg.

På kommunens slagteanlæg har været slagtet 5 187 storfæ, 703 ungfæ, 4 342 kalve, 55 063 får og gjeter, 729 svin og 177 heste. I sammenligning med foregående år viser tallene nedgang for kreaturer og oppgang for svin. Utenom slagtedyrene har der været opstaldet 6 039 storfæ, 153 ungfæ, 32 kalv, 9 738 får, 11 svin og 1 338 heste. Anlæggets samlede indtægter har været noget mindre end foregående år.

Til det i forrige årsberetning omtalte kreaturslagteri blev i mars bevilget 97 900 kroner. Opførelsen av slagteriet begyndtes straks, da man håpet at kunne få det færdig til høstslagtetiden, men skjønt arbeidet påskyndedes mest mulig, viste det sig dog, at arbeiderne krævet betydelig mere tid end forutsat, så bygningen endnu ikke er helt færdig ved årets utgang. Det opnåddes dog, at bygningens 2den etage toges i bruk ved høstslagtetidens begyndelse, så fjøsbygningens 3dje etage, der tidligere var benyttet til vedboder, nu kunde benyttes efter sin oprindelige betemmelse, som stalldrum for får og kreaturer. Beskrivelse og tegninger av det samlede slagteanlæg er indtatt i Norsk Veterinær-Tidsskrift 6te hefte 1908.

Når den nye bygning blir færdig, vil der på kommunens slagteanlæg være rummelig plads for byens samlede slagtning og kreaturhandel, men der vil dog neppe bli tale om at indføre slagtevang, så længe slagtehusloven kun pålægger kommunen forpligtelser ved slagtevangs indførelse, uten at den gir nogensomhelst garanti for forrentning av de derved forvoldte utgifter. Det har tidligere gjentagende været fremholdt, og skal fremdeles i ærbødighet fremholdes, at kun gjenindførelse av en rimelig kontrolavgift vil muliggjøre slagtevangs indførelse, da herved en del av kommunens utgifter kan fordeles ligelig på alle slagtekroppe.

Der er i år påtruffet utbredt tuberkulose hos to kreaturer. Hos svin synes sygdommen at forekomme hyppigere end tidligere, men som regel er kun de submaxillære glandler angrepenne. En ældre grisesugge med tuberkler i hodets, brystets, bækkenets og jurets lymfekjertler er kassert helt, og tre av samme dyrs yngel er delvis kassert og stemplet 2den klasse. Desuten er i fem tilfælder hode- og halsflesk utrenset og hodet git 2den classes stempel. Men hodet er jo avskåret på en meget stor del av de undersøkte svin, så det er rimelig, at der har været endnu flere svin med lokal-tuberkulose.

Oksetinten er påtruffet forholdsvis sjelden, især i årets sidste del. I et tilfælde var kjødet pakfuldt av degenererede tinter, så det måtte kasseres.

Blandt fårene har cellevæsvattersot været den hyppigste årsak til kassation. Dernæst kommer de sædvanlige avløbne pyæmier med ledbetændelse og abcesser i kjød og organer.

Av kalve er 24 kassert som ufuldborne, hvilket er et høiere tal end tidligere år. Dernæst er i landkontrollen som sædvanlig påtruffet endel kalve med sortbrune, op-

Tabel LV. (Stavanger).

Årsaker til 2den kl. stemping.

Sygdomme og feil	Oksar	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	3	-	-	-	-	-
Absces (byld)	-	-	-	4	-	-	-	-
Avmagring	¹⁾ 16	1	2	128	-	23	1	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	2	2	14	7	1	239	1	-
Benbrudd	-	-	1	1	-	-	-	-
Beskadigelser, ydre	3	4	-	4	-	16	-	-
Brystbetændelse	-	-	-	1	-	-	-	-
Bukhindebetændelse, trauma- tisk	2	-	-	-	-	-	-	-
Bukhindebetændelse av anden årsak	-	-	-	-	-	7	1	-
Børsygdøm	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoé	-	-	-	-	-	1	1	-
Fødselsbesvær	-	-	2	-	-	-	-	-
Gulsot	-	-	-	-	-	4	-	-
Hjernelidelser	2	-	-	-	-	1	-	-
Hjertesækkbetændelse, trauma- tisk	3	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningfeber	3	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdøm	1	1	1	2	-	5	1	-
Mangelfuld avblødning	-	-	-	-	-	12	-	-
Nyresygdøm	-	-	-	1	-	9	-	-
Nødslagtning	-	-	-	-	-	1	-	-
Overdrift	1	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	6	-	-	1	-	-
Rødsyke (knuterosen)	-	-	1	-	-	-	-	-
Svulster	1	-	-	-	-	-	-	-
Tarmlidelser	-	-	1	2	-	109	-	-
Tinter	4	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	-	-	3	-	-	-	-	-
Vattersot	-	-	-	5	-	-	-	-
Blødninger i åndemusklerne	-	-	-	1	-	-	-	-
Lambet	-	1	-	1	-	-	-	-
Lungeemfysem med avmagring	3	-	-	-	-	-	-	-
Råner og skåne råner	-	-	26	-	-	-	-	-
Utviklede	-	-	-	-	-	53	-	-
Ialt	42	9	60	157	1	481	5	-

¹⁾ Hvorav 2 danske.

drevne lymfekjertler og opdrevne mørke nyrer, hvilke vistnok i de fleste tilfælder har lidt av hæmorrhagisk tarmbetændelse.

Angående kjødets kvalitet må det bemerkes, at lammenes hold var ringere end man skulde ventet det efter den gode sommer. Driftekarene vilde forklare det som følge av sauenes dårlige vinterfodring.

Slagtermesterenes kreaturassurans har omfattet 9 430 slagtekreaturer.

Tabel LVI. (Stavanger).

Årsaker til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Avmagring	1	-	-	2	-	-	1	-
Beskadigelse, ydre	-	-	-	1	-	-	-	-
Blodurin	1	-	-	-	-	-	-	-
Bråсот	-	-	-	1	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk	1	-	-	-	-	-	-	-
Bukhindebetændelse	-	-	1	-	-	1	-	-
Børsygdом	4	-	2	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	1	-	-
Gulsot	-	-	-	-	-	2	-	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk	2	-	-	-	-	-	-	-
Kakeksi	-	-	-	1	-	-	-	-
Ledsygdом	1	-	-	-	-	3	-	-
Mangelfuld avblødning	-	-	-	-	-	1	-	-
Nyresygdом	-	-	-	1	-	-	-	-
Nødslagtning	1	-	1	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	2	-	-	-	-	-
Selvdøde	1	-	-	-	-	-	-	-
Septiske tilstande	-	-	-	-	-	7	-	-
Svulster	3	-	-	-	-	-	-	-
Tarmlidelser	1	-	-	1	-	10	-	-
Tinter	1	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	1	-	1	-	-	-	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	-	21	-	-
Vattersot	1	-	-	1	-	-	-	-
Ialt	19	-	7	8	-	46	1	-

Tabel LVII. (Stavanger).

Årsaker til 2den kl. stempling utenfor stationen. (Slagteriet).

Sykdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjøekalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	1 ¹⁾	-	-	-	-	-
Absces (byld)	-	-	-	32	1	-	-	-
Avmagring	8	1	-	711	16	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	3	-	-	-	-	17	1	-
Benbrudd	-	-	-	1	-	-	1	-
Beskadigelse, ydre	2	-	-	9	-	2	-	-
Brystbetændelse, traumatisk .	-	-	-	3	-	-	-	-
—→— av anden årsak	1	-	-	-	-	-	-	-
Bukhindebetændelse, trauma- tisk	1 ²⁾	-	-	-	-	-	-	-
Bukhindebetændelse av anden årsak	-	-	-	3	-	-	-	-
Børsygdøm	2	-	-	-	-	-	-	-
Gulrot	-	-	-	2	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, trauma- tisk	1	-	-	-	-	-	-	-
Hudsygdøm	-	-	1	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	2	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdøm	-	-	1	10	-	-	-	-
Mavesygdøm	-	-	1	-	-	-	-	-
Nyresygdøm	-	-	-	-	-	1	-	-
Overdrift	1	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	4	-	-	-	-	-
Tarmlidelser	2	-	-	1	-	5	-	-
Tinter	2	-	-	-	-	-	-	-
Trommesyke	1	-	-	-	-	-	-	-
Vattersot	-	-	-	78	-	-	-	-
Hypertrofisk levercirrhose . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Råner, skårne råner, vædre . .	-	-	6	25	-	-	-	-
Uutviklet	-	-	-	-	-	7	-	-
Ialt	25	1	15	875	17	32	2	-

1) Foret med røket brisling.

2) Dansk.

Tabel LVIII. (Stavanger).

Årsaker til kassation utenfor stationen. (Slagteriet).

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Absces (byld)	-	-	-	5	-	-	-	-
Avmagring	-	-	-	1	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	-	-	-	1	-	-	-	-
Bråсот	-	-	-	1	-	-	-	-
Brystbetændelse	1	-	-	-	-	-	-	-
Bukhindebetændelse	-	-	-	1	-	-	-	-
Gulsot	-	-	-	-	-	1	-	-
Hjertesækbetændelse, trauma- tisk	2	-	-	-	-	-	-	-
Kakeksi	-	-	-	4	-	-	-	-
Katarrhalfeber	1	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdом	-	-	-	1	-	-	-	-
Rachitis	-	-	-	1	-	-	-	-
Svulster	1	1	-	2	-	-	-	-
Tarmlidelser	1	-	-	-	-	2	-	-
Tuberkulose	1	-	-	-	-	-	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	-	3	-	-
Vattersot	-	-	-	9	-	-	-	-
Mængdeforekomst av konkre- menter efter antagelig sar- kosporidier	-	-	-	1	-	-	-	-
Ialt	7	1	-	27	-	6	-	-

27. Tromsø.

Dyrlæge *O. Kraabøl* meddeler:

Tromsø kjødkontrolstation er i det sidste adskillig påkostet og forbedret.

Cementgulv er anlagt i kontrolrummet, linoleum pålagt i kontoret, tak og vægger malt i begge rum, hensigtsmessige diske er anbragte, og en indvendig zinkbeslået opbevaringskasse for konfiskert kjød er anskaffet.

Kjødtilførslen har i år gjennemgående været en del større end forrige år, særlig for spædkalve og rensdyrkroppenes vedkommende. Man sporer stor forbedring i behandlingsmåten av kjødet både under slagting og transport. Men med de herværende lange og ofte meget besværlige transportveie kan det ikke undgæes, at noget kjød blir tilsølet og delvis bedærvet.

I den senere tid har man da også mere og mere begyndt at sende levende dyr til byen, hvorved ikke alene de ovenanførte ulemper ved transporten undgæes, men

også langt høiere priser opnåes. Et kommunalt slagteri vilde her ubetinget være på sin plass og være til stor nytte og fordel for befolkningen.

Tablel LIX. (Tromsø).

Årsaker til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spæd- kalv ¹⁾	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunslugt	-	-	2	100	85	-	-	-
Ascës (byld)	1	-	-	2	-	-	-	3
Avmagring	2	-	-	6	3	-	-	3
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	2	-	5	7	2	536	-	38
Benbrud	1	-	-	3	-	-	-	5
Benskjørhet	1	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	1	2	-	-	-	-	-	2
Brystbetændelse, traumatisk .	1 ^{1/2}	-	-	-	-	-	-	-
Diarhöe	-	-	-	1	-	11	-	-
Fødselsbesvær	1/2	-	-	1	-	-	-	-
Gulsot	1	-	-	3	-	-	-	-
Hjertesygdom	-	-	1	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, trauma- tisk	1	-	-	-	-	-	-	-
Hudsygdom	1	-	-	3	-	-	-	-
Jurbetændelse	1	-	-	1	-	-	-	-
Kalvningsfeber	2	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld avblødning	1/2	-	-	2	1	47	-	6
Mavesygdom	-	-	-	1	-	6	-	-
Nødslagtning	2	-	1	3	-	5	-	3
Overdrift	2	-	-	-	-	-	-	16
Parasiter	-	-	-	-	2	-	-	-
Rachitis	-	-	1	-	-	-	-	-
Rødsyke	-	-	1	-	-	-	-	-
Svulster	1	1	-	-	1	-	-	2
Tarmlidelser	-	-	-	-	-	6	-	-
Trommesyke	1	-	-	-	1	-	-	-
Tuberkulose	2	-	-	-	-	-	-	-
Vattersot	1 ^{1/2}	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	26	3	11	133	95	611	-	78

¹⁾ Kalvene slagtes omtrent med det samme de fødes, og kjødet blir derfor oftest løst og uappetilig og gives som regel 2den klasse.

Tabel LX. (Tromsø).

Årsaker til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunslugt	-	-	1	-	-	-	-	-
Avmagring	-	-	-	1	-	-	-	1
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	1	-	-	13	-	1
Benbrud	-	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	-	-	-	-	-	-	-	1
Børsygdorm	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhöe	-	-	-	-	-	4	-	-
Gulsot	1	-	-	1	-	-	-	-
Hjertesækkbetændelse, trauma- tisk	1 ^{1/2}	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	1	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	1	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld avblødning	-	-	-	-	-	3	-	-
Mavesygdorm	-	-	-	-	-	2	-	-
Navleårebetændelse	-	-	-	-	-	1	-	-
Nødslagtning	1	-	-	-	1	2	-	-
Overdrift	-	-	-	-	-	-	-	1
Rødsyke	-	-	1	-	-	-	-	-
Selvdøde	1	-	-	1	-	2	-	-
Svulster	1	-	-	-	-	-	-	1
Tarmlidelser	-	-	-	-	-	3	-	-
Trommesyke	1	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	1	-	-	-	-	-	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	-	17	-	-
Vattersot	1 ^{1/2}	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	12	-	3	3	1	47	-	5

28. Trondhjem.

Stadsdyrlæge *Tuff* meddeler:

Tilførslen av kjød til Trondhjem i 1908 har været omtrent som i 1907.

Efter en gjennomsnittsvægt for okse = 122 kg., hest = 205 kg., svin = 105 kg., får = 18 kg., gjed 5 kg. (killing = 2, voksen gjed = 10), spædkalv = 14 kg. og gjødkalv = 38 kg., blev der i året

Tabel LXI. (Trondhjem).

Årsaker til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunslugt	2	-	23 ¹ / ₂	1	-	13	-	-
Abces (byld)	-	1	1	-	1	-	-	-
Avmagring	7 ¹ / ₂	-	8	6	-	4	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	11 ¹ / ₂	4 ¹ / ₂	16 ¹ / ₂	35	21	96	-	-
Benbrud	1 ¹ / ₄	-	2	-	-	-	-	-
Benskjørhet	8	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	9 ¹ / ₂	1	-	2 ¹ / ₂	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk .	9 ¹ / ₂	-	-	-	-	-	-	-
Bukhindebetændelse, trauma- tisk	6 ¹ / ₄	-	-	-	-	-	-	-
Børsygdum	1	-	¹ / ₂	-	-	-	-	-
Fødselshindring	12 ¹ / ₂	-	4 ¹ / ₄	3	-	-	-	-
Gulsot	-	-	2	3	-	2	-	-
Hjernelidelser	-	2	2	-	-	-	-	-
Hjertesekbetændelse, trauma- tisk	3 ¹ / ₄	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	4 ¹ / ₄	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	4	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdum	1 ¹ / ₂	1	¹ / ₂	1	-	-	-	-
Mangelfuld avblødning	-	-	2	-	-	2	-	-
Nyresygdum	3	1	¹ / ₂	-	-	-	-	-
Parasiter (oksebremser)	1	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	2	-	-	-	-	-
Rødsyke (knuterosen)	-	-	3	-	-	-	-	-
Stivkrampe	-	1	-	-	-	-	-	-
Svulster	-	1	-	-	-	-	-	-
Tarmidelser	-	1	2	1	-	1	-	-
Trommesyke	3	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	1	-	-	-	-	-	-	-
Anæmi	-	-	-	1	-	-	-	-
Brok	2	-	1	-	-	-	-	-
Emphysem	1	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	93	13 ¹ / ₂	70 ³ / ₄	53 ¹ / ₂	22	118	-	-

1907 tilført 2 062 328 kg. kjød = ca. 48 kg. pr. indbygger.

1908 — 2 073 766 » » = ca. 48,2 » » —

Der er dog i virkeligheten en del mindre som forbrukes her i byen, da en stor del går utenbys i fersk, saltet og oparbeidet tilstand.

Tablet LXII. (Trondhjem).

Årsaker til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjæt	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	2 ¹ / ₂	-	2	-	-	7	-	-
Abces (byld)	1	-	1	-	-	-	-	-
Avmagring	-	-	1	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	1	1/2	-	5	20	27	-	-
Benbrud	3/4	-	-	-	-	-	-	-
Benskjørhet	1	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	-	-	-	1,2	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk .	2 ¹ / ₂	-	-	-	-	-	-	-
—»— av anden årsak	-	-	1	-	-	-	-	-
Bukhindebetændelse, traumat.	2 ¹ / ₂	-	-	-	-	-	-	-
—»— av anden årsak	3	-	1	-	-	12	-	-
Børsygdøm	1/2	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	1	-	-	-	-	21	-	-
Fødselshindring	-	-	1/4	-	-	-	-	-
Gulsot	-	-	-	-	-	1	-	-
Kakeksi	9	1	-	-	-	3	-	-
Katarrhalfeber	1	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdøm	1	-	1	-	-	5	-	-
Navleårebetændelse	-	-	-	-	-	3	-	-
Nyresygdøm	-	-	-	-	-	1	1	-
Nødslagtning eller selvdød . .	2	-	1	-	-	1	-	-
Septiske tilstande	3 ¹ / ₂	-	1	-	-	-	-	-
Svulster	1	1	-	-	-	-	-	-
Tarmlidelser	2	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	1	-	-	-	-	-	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	-	6	-	-
Leukæmi	-	-	1	-	-	-	-	-
Nekroser	2	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	38 ¹ / ₄	2 ¹ / ₂	10 ¹ / ₄	5 ¹ / ₂	20	87	1	-

Beskaffenheden av det tilførte kjød, som alt er av norsk oprindelse, har gjennemgående været god, særlig er der stor fremgang at spore i behandlingen og emballeringen av kjøg fra Nordland. Langt den største del av Nordlandskjødet kommer i månederne oktober og november. Tidligere har nokså meget av det været bedærvet og har av den grund været gjenstand for stempning med 2den klasse og partiel eller total kassation i ret stor utstrækning. Nu er tilstanden forbedret så meget, at der i 1908 blev kassert ca. 1 000 kg. kjød mindre end i 1907.

Forbedringen gjælder særlig behandlingen av oksekjødet, medens fårekjødet fremdeles sendes for tæt pakket i tætte pakkasser og har av den grund ofte været bedærvet.

Spædkalvene er av noget bedre beskaffenhed end før, forsåvidt som man ikke så ofte finder, at kjødet lider av tarmlugt, eller kalven har havt smitsom diarrhoë; men det er fremdeles almindelig at slagte kalvene like efter fødselen, og at de sendes til byen i skidden emballage. Det kjød, som bønderne selv bringer til kontrollen er som regel godt og renselig emballeret.

Halstüberkulose er påtruffet hos 45 svin; disse stammer for en stor del fra svinehold her i byen eller fra dens nærmeste omkreds. Lidelsen er altid kun påvist i de øverste halskjertler.

Helserådets overskjøn blev forlangt i et tilfælde, hvorved min bedømmelse blev godkjendt.

Kjødkontrollen foregår i det samme litet tilfredsstillende lokale og med den samme betjening som før.

Der er nu bevilget kr. 2 280,00 til reparationer og en midlertidig utvidelse.

Utvidelsen er foreslået som kun midlertidig, da man tænker at anlægge kontrolstationen på et mere bekvemt sted, helst sammen med et kommunalt slagtehus. Da der nu synes at være god stemning for slagtehussaken på alle hold, er utsigterne til, at et slikt anlæg kommer istand, nokså gode.

29. Tønsberg.

Dyrlæge A. Kragerud meddeler:

Kontrollen har været drevet uforandret og på samme sted som tidligere. Tilførselen av storfæ har været litt større end foregående år, men flesketilførselen litt mindre. De fra Danmark indførte 19 storfæ har likesom tidligere været yngre kjøer (overløpere); de har været pent behandlet og av god kvalitet. 7 storfæ er kassert på grund av lungetuberkulose og perlesyke. Gamle utmagrede, defekte koskrotter forekommer ofte; når ingen sykelige processer findes, blir de stemplet med 2den kl. Lårknuter tildels i forbindelse med betændelse i bakkærne hos kjøer forekommer også hyppig og betændelsen findes undertiden at ha bredt sig helt op i lårmusklerne og hele låret blir da kassert.

Tabel LXIII. (Tønsberg).

Årsaker til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunslugt . . .	1	-	-	-	-	1	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	3	-	-	8	-	-
Benbrudd	1	-	14	-	-	-	-	-
Benskjørhet	1	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	10	2	2	1	-	2	1	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	8	-	-
Fødselsbesvær	-	-	2	-	-	-	-	-
Gulsot	-	1	-	-	-	2	-	-
Hjernelidelser	-	-	-	-	-	-	1	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk	7	-	-	-	-	-	-	-
Hudsygdom	1	-	1	-	-	-	-	-
Kakeksi	16	3	1	-	-	8	-	-
Ledsygdøm	7	2	1	-	-	1	2	-
Mangelfuld avblødning . . .	2	-	1	-	-	1	-	-
Nyresygdøm	3	-	-	-	-	-	-	-
Nødslagtning	-	1	1	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	18	-	-	-	-	-
Tarmidelser	5	-	2	-	-	9	-	-
Tuberkulose	6	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	60	9	46	1	-	40	4	-

Tabel LXIV. (Tønsberg).

Årsaker til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjet	Spødkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	-	-	2	-	-
Beskadigelse, ydre	4	1	-	-	-	-	1	-
Bukhindebetændelse	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	1	-	-	1	-	-
Gulsot	1	-	-	-	-	-	-	-
Hjertesækkbetændelse, traumatisk	1	-	-	-	-	-	-	-
Hudsygdom	-	-	1	-	-	-	-	-
Kakeksi	1	-	1	-	-	-	-	-
Ledsygdøm	6	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	1	-	-	-	-	-
Rødsyke	-	-	2	-	-	-	-	-
Septiske tilstande	3	-	1	-	-	4	-	-
Svulster	-	1	-	-	-	-	-	-
Tarmildelser	-	-	-	-	-	-	1	-
Tuberkulose	7	-	-	-	-	-	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	-	1	-	-
Ialt	24	2	7	-	-	8	2	-

III.

Offentlige bestemmelser vedrørende veterinærvæsenet og kjødkontrollen.

A. Plakater, rundskrivelser m. v. i 1908.

1. Plakat av 1ste februar 1908 om regler for dyrs benyttelse som befordringsmiddel.

I kraft av lov av 22de mai 1902 om den almindelige borgerlige straffelovs ikrafttræden, dens § 15, sidste passus, fastsættes herved følgende regler for dyrs benyttelse som befordringsmiddel:

§ 1. Når dyr benyttes til befordring av mennesker eller gods, skal det iagttages, at dyret ikke overanstreges enten ved en så tung belastning, at den står i misforhold til dyrets træk- eller bæreevne, føret, veiens stigningsforhold eller veilegemets beskaffenhet, eller ved at der kjøres hurtigere, end de nævnte omstændigheter tillater.

§ 2. Det er forbudt at slå sådanne dyr med svøpe eller pisk på de mindre kjødfulde dele, såsom hode, buk eller ben samt overhovedet at slå dem med svøpeskaft eller med nogen hård, spids eller skarp gjenstand. Enhver rå eller voldsom behandling av sådanne dyr er også forbudt.

§ 3. Når sådanne dyr anvendes i bakket terræn, skal der ved stansning i bakken og ved anbringelse av sten under hjulene eller ved bremseapparat sørges for, at de får anledning til passende hvil.

§ 4. Sæletoiet skal være i forsvarlig stand og påsælingen utført således, at dyret ikke utsættes for gnagså eller smerte. Når hester står ute og hviler i kulde, sne eller regn, skal de beskyttes med et dækken av sådan størrelse, at ryggen dækkes godt. Hvor dertil er adgang, bør de bringes under tak.

Mundbiddet må i kulde ikke lægges ind i dyrets mund uten forut at være gnidd eller behandlet slik, at dets temperatur ikke er for lav.

§ 5. Der må sørges for, at dyret forsynes med forsvarlig drikke og fôr.

§ 6. Når føret er glat, skal der sørges for, at hovbeslaget gir tilstrækkelig fæste.

§ 7. Syke avmagrede eller utslitte dyr må ikke benyttes. Halte dyr må ikke benyttes i byerne og overhovedet ikke, når haltheten volder smerte. Ei heller må der anvendes dyr, som er brutt eller på anden måte har utvortes sår eller beskadigelser, hvis disse ikke skjærmes således, at dyret ikke forvoldes smerte.

§ 8. Hest, som er sta, løpsk eller særlig sky, må ikke anvendes til skyssbefordring eller som befordringsmiddel i byerne. Bidske hester må ikke brukes på offentlig vei eller gate uten at være forsynet med mundkurv.

§ 9. Overtrædelse av disse regler straffes efter straffelovens § 339, 2, forsåvidt ikke nogen strengere straffebestemmelse finder anvendelse på tilfældet.

Hvorefter alle vedkommende har at rette sig.

2. *Kongelig resolution av 1ste februar 1908*, hvorved approbation i henhold til § 2 i lov om kommunale slagtehuse, kjødkontrol m. v. av 27de juni 1892 (jfr. lov av 27de juli 1895 og 6te august 1897) meddeles på *Gjøvik* bystyres beslutning av 2den december 1907 angående *indførelse av kommunal kjødkontrol for kjøpstaden Gjøvik*.
3. *Kongelig resolution av 25de februar 1908*, hvorved der i henhold til lov om kommunale slagtehuse, kjødkontrol m. v. av 27de juni 1892 (jfr. lov av 27de juli 1895 og 6te august 1897) bestemmes, at *kjød av dyr, der slagtes inden følgende dele av kjøpstaden Narvik* — nemlig Fagernes, Framnes, Lillevik, Ovnesvik og Påskestrand eller Slåtvikstrand — indtil videre *fritages for undersøkelse av kommunal kjødkontrollør*, når kjødet ifølge erklæring, avgivet av den, for hvem det slagtes, alene skal benyttes av denne og hans husstand.
4. *Rundskrivelse fra landbruksdepartementet av 18de juni 1908 angående forandret betalingssystem for dyrlægenes arbeide med tuberkulinundersøkelser*.

I budgetforelægget vedkommende bevilgning til veterinærvæsenet for budgetterminen 1908—1909 er omhandlet et forslag fra veterinærdirektøren om, at man fra indeværende termins begyndelse skulde gå over til et andet betalingssystem forsåvidt angår dyrlægenes tilkommende for tuberkulinundersøgelser.

Det nuværende system er som bekjendt, at der tilståes dyrlægerne skyss- og kostgodtgjørelse for reiser i anledning av sådanne undersøgelser samt derhos et honorar, hvis størrelse fastsættes under hensyntagen til reisernes varighet og til antallet av de i budgetterminen undersøgte dyr.

Efter denne beregningsmåte har dyrlægenes gjennemsnitshonorar for tuberkulinundersøgelserne i de 9 sidste terminer varieret fra kr. 8,46 til kr. 10,08 pr. arbeidsdag (reisedage altså heri iberegnet) og fra kr. 1,02 til kr. 1,46 pr. dyr.

Imidlertid har veterinærdirektøren fundet, at dette betalingssystem lider av betydelige mangler.

Det er nemlig den ulempe, at dyrlægerne, når bortsees fra oppebårne forskud, får sit honorar anvist først et godt stykke ut i det følgende budgetår, medens det naturlige vilde være, at disse honorarer anvistes kvartalsvis i likhet med skyss- og kostgodtgjørelsen.

Desuten lider det nuværende betalingssystem av den mangel, at dyrlæger, som undersøker store besetninger med mange dyr, får forholdsvis mindre betaling pr. dyr end dyrlæger, som undersøker små besetninger med mindre antal dyr, og som dertil vistnok har benyttet længere tid (f. eks. på grund av reisens varighet), men dog præsteret mindre arbeide.

Veterinærdirektøren bemærker herom følgende:

«Da der her i landet er talrige små besætninger, som det er magtpåliggende dels for eieren dels for det offentlige at få undersøgt, må ethvert betalingssystem ordnes således, at undersøgelse av disse små besætninger til en vis grad begunstiges eller ikke vanskeliggjøres; men arbeidet og betalingen bør dog altid stå i et vist forhold til hinanden.» — — —

Veterinærdirektørens forslag går ut på, at dyrlægerne som hittil skal oppebære lovlig skyss- og kostgodtgjørelse for reiser i anledning av tuberkulinundersøgelser. Hvad derimot honoraret angår foreslår direktøren, at det skal beregnes efter en bestemt grundbetaling for de døgn, som medgår til selve undersøgelsen, altså for hver sammenhengende undersøgelse på vedkommende sted, uten at den tid, som selve reisen tager, medregnes.

Denne grundbetaling foreslår direktøren sat til kr. 6,00 pr. døgn.

Foruten denne betaling pr. døgn er det imidlertid meningen, at dyrlægerne også skal oppebære et bestemt honorar for hvert dyr, som undersøkes i løpet av hvert døgn. Denne godtgjørelse har direktøren tænkt sig skulde fastsettes efter en faldende skala, således at der f. eks. betales kr. 1,00 for hvert av de 10 første i et og samme døgn undersøkte dyr og derefter noget mindre f. eks. for de følgende 10 dyr, som undersøkes i samme døgn og så fremdeles videre efter antallet av de i løpet av døgnet undersøgte dyr.

Departementet bemerkede, at det med direktøren var enig i, at det nuværende betalingssystem i enkelte henseender kunde være mangelfuldt.

Imidlertid fandt departementet ikke at kunne gå med på at indføre den av direktøren foreslåede beregningsmåte allerede fra indeværende budgettermins begyndelse.

Forinden nogen forandring foretages, mente nemlig departementet, at man burde se at tilveiebringe en nogenlunde pålidelig opgave over omkostningerne ved den av veterinærdirektøren foreslåede honorarberegning.

For at departementet nu kan blive istand til at foretage en sammenligning mellem omkostningerne ved det nuværende og det påtænkte betalingssystem, er det nødvendigt, at dyrlægerne i sine regninger over reiser i anledning av tuberkulinundersøgelser opgiver nøiagtig klokkeslettet for undersøgelsernes påbegyndelse og avslutning for hvert døgn, samt hvor mange besætninger og hvor mange dyr i hver av disse besætninger der er undersøgt i hvert døgn.

Denne opgave vil lettest kunne gives derved, at dyrlægerne på skyssregningen over tuberkulinundersøgelser, hvortil schema findes indtaget i veterinærdirektørens årsberetninger, for hver enkelt reise noterer, når undersøgelserne påbegyndtes og avsluttedes for hver gang, og antallet av de i døgnet undersøgte besætninger og dyr. En undersøgelse i samme fortløbende tidsrække (en tilbagereise til dyrlægens hjem under eller mellem målingerne tages der ikke hensyn til) av flere besætninger på nærliggende gårde eller av en besætning av sådan størrelse, at undersøgelsen ikke kan tilendebringes i et døgn, regnes som en samlet undersøgelse. Hvis dyrlægen derefter fortsætter reisen forat foretage undersøgelse andetsteds, blir denne ny undersøgelse at opføre særskilt, idet der for den mellemliggende tid kun beregnes skyss- og kostgodtgjørelse.

Der bliver således herefter på skyssregningerne at opføre en ny rubrik, som overskrives således:

«Tuberkulinundersøgelsen påbegyndtes den (datum), kl.   og avsluttedes den (datum), kl.   .»

Heromhandlede opplysninger må medtages på de nævnte regninger fra og med 3dje kvartal 1908, altså fra 1ste juli førstk. til og med 2det kvartal 1909.

Sluttelig bemærkes, at et døgn i heromhandlede forbindelse regnes lig 24 timer, og del av døgn på 5 timer eller mere regnes for helt døgn. Del av døgn på mindre end 5 timer medregnes ikke.

Idet man oversender hr. amtmanden endel eksemplarer av nærværende rundskrivelse, skal man bede Dem om at tilstille samtlige inden Deres embedsdistrikt boende dyrlæger et eksemplar av samme.

5. *Cirkulære fra veterinærdirektøren av 20de oktober 1908 om dyrlægestudiet.*

Foranlediget ved gjentagne henvendelser angående uddannelse til dyrlæge meddeles, at de normænd, som agter at ta dyrlæge-eksamen, fortiden bekvemmet uddannes ved «Den kongelige veterinær- og landbohøiskole i Kjøbenhavn.» For at praktisere som dyrlæge i Norge må vedkommende efter endt eksamen søke autorisation, der utfærdiges av veterinærdirektøren, efter eksamensbevis og nødvendige personaloplysninger er indsendt.

Om studiet ved den danske høiskole meddeles følgende:

1. Ingen normand tilstedes adgang til at studere veterinærmedicin eller til at avlægge veterinær-eksamen ved høiskolen uten på forhånd at fraskrive sig den ret til at praktisere som dyrlæge i Danmark som dansk veterinær-eksamen ellers gir. I særlige tilfælde vil dog normænd efter endt eksamen av det danske landbruksministerium kunne erholde autorisation til at praktisere i Danmark, når de efter de foreliggende oplysninger om deres forhold under studietiden måtte findes kvalificert til at opnå sådan autorisation.

2. Forat kunn avlægge veterinær-eksamen kræves at vedkommende norske studerende enten har bestått norsk eksamen artium eller i Danmark har bestått de eksaminer, som kræves av de danske veterinærstuderende.

Hvis vedkommende norske student ikke har underkastet sig prøve i latin til eksamen artium må han avlægge en tillægsprøve i dette fag i samme omfang som den, der avlægges av danske elever.

3. Normænd kan ikke studere ved høiskolen i et længere tidsrum end to år utover den planmæssige studietid, som er 4^{1/2} år.

Betalingen for undervisning og eksamen er det dobbelte av de for de danske studerende bestemte avgifter. Med landbruksministeriets samtykke kan der dog i enkelte tilfælde gis moderation.

Indmeldelse foregår på høiskolens kontor de tre sidste hverdage i august. De fornødne attester og eksamenspapirer må medhaves. Indskrivningsavgiften er 10 kroner.

4. Adgangskort til høiskolens undervisning løses på kontoret. Studieavgifterne beløper sig ialt efter den normerede studietid til omkring 740 kroner; hertil kommer 100 kroner i eksamensavgifter, nemlig 20 kroner til 1ste del, 40 kroner til 2den del og 40 kroner til 3die del.

5. Undervisningsåret begynder første hverdag i september.

Studiet inddeles i 1ste, 2det og 3die kursus samt et slutningskursus.

1ste kursus varer to halvår, nemlig fra 1ste september til 31te mai. Forelæsningerne i dette kursus avsluttes senest den 15de mai, hvorefter 1ste del av eksamen avlægges.

2det kursus varer 4 halvår. Forelæsningerne avsluttes senest den 31te mai, men undervisningen vedvarer hele året; efter 4de halvår avsluttes undervisningen den 15de juni, hvorefter 2den del av eksamen avlægges.

3die kursus varer to halvar og avsluttes 15de juni, hvorefter 3die del av eksamen avlægges.

Slutningskurset kræver et halvår og varer enten fra 1ste februar til 31te juli eller fra 15de juli til 31te januar.

6. Eksamensfagene.

1ste afdeling: Fysik, kemi mundtlig og praktisk, botanik og zoologi. Denne eksamen avholdes kun én gang årlig, i juni—august.

2den afdeling: Efterat ha bestået en prøve i hestens rogt og bruk samt praktisk prøve i farmaci og beslaglære underkaster man sig eksamen i anatomi, histologi, dissektion, fysiologi, husdyrbruk, ydrelære, skriftlig husdyrbruk, beslaglære, farmakognosi og farmaci, almindelig patologi.

Denne eksamen avholdes 2 gange årlig, i januar eller juni—juli.

3die afdeling kan tidligst avlægges $\frac{1}{2}$ år efter 2den afdeling og må avlægges senest $2\frac{1}{2}$ år efter denne. Den avholdes to gange om året i januar og juni—juli og omfatter følgende fag:

Spécial patologi og terapi, mundtlig og skriftlig, almindelig terapi og farmakodynamik, patologisk anatomi, kirurgi, mundtlig og skriftlig, kirurgiske operationer, 3 kliniske prøver og veterinær retslære.

Slutningsprøven avholdes to gange årlig i december—januar og juni—juli og eksaminanden må ha deltageret i et halvt år i de praktiske øvelser i fagene, som er ambulatorisk klinik, fødselshjælp, veterinær retslære, kjødkontrol og melkekontrol.

7. Ferier.

Påskeferien varer fra onsdag før til tirsdag efter påske.

Pinseferien fra fredag før til onsdag efter pinse.

Sommerferien fra 16de juli til 31te august.

Juleferien fra 22de december til 5te januar.

De praktiske øvelser i kliniken, i retslæren og i farmaci vedblir dog også i ferierne.

8. Bekostning. Utgifterne kan for opholdet i Kjøbenhavn anslæes til 60—80 kroner månedlig. Dertil kommer studieutgifterne til ca. 840 kroner, utgifter til bøker og instrumenter ca. 500 kroner, således at utgifterne (bortset fra reiseutgifter fra hjemmet) ialt kan anslæes til omkring 5000—6000 kroner.

9. De norske studerende har ikke adgang til at erholde danske undervisningsstipendier. Derimot kan der tilståes norske studerende et stipendium, fortiden stort kr. 500 pr. år, av de på det norske veterinærvesens budget dertil bevilgede midler. Fortiden utdeles av landbruksdepartementet 8 sådanne stipendier. Ansøkeren må fremlægge vidnesbyrd fra høiskolen om flid og godt forhold og i reglen ha bestået 1ste del av eksamen.

Stipendiaten må forpligte sig til efter endt eksamen at forrette ekstra militærtjeneste som dyrlæge i likeså lang tid som den, hvori han har oppebåret stipendium.

6. *Cirkulære fra veterinærdirektøren av 18de november 1908 angående offentlig tilsyn med besætninger m. v.*

Husdyrloven av 14de juli 1894 fastsætter som bekjendt i § 5, at amtmanden ved optrædende tilfælde av ondartet smitsom husdyrsygd, kan bestemme at vedkommende besætning «sættes under offentlig tilsyn». De forholdsregler som følger av denne foranstaltning, vil findes angit i lovens § 6.

Idet bemerkes, at rødsyke ifølge resolution av 9de mars 1904 ikke længer regnes blandt de i lovens § 1 opgivne ondartede sygdomme skal jeg oplyse, at

det må anses nødvendig, at enhver besætning i sin helhet straks sættes under offentlig tilsyn, når der i denne forekommer eller antas at foreligge et tilfælde av kvægpest, hundegalskap, mund- og klovsyke eller ondartet kvæg-lungesyke. Ved tilfælde av snive bør det offentlige tilsyn kun gjøres gjældende for hestenes vedkommende, ved fåreskab og fårekopper kun for fårenes vedkommende og ved svinepest kun for svinenes vedkommende.

Derimot antas det ikke påkrævet at påby offentlig tilsyn ved miltbrand, når der kun er optrådt enkeltvis tilfælde i besætningen og når dyrlægen ved sit nærvær på stedet sørger for, at den nødvendige rensning og desinfektion finder sted og at det smittede dyr behørig isoleres eller tilintetgjøres.

Heller ikke antas det nødvendig at instituere offentlig tilsyn ved ondartet katarrahalfeber medmindre vedkommende besætning er så smittebefængt, at vitterlig fare for sygdommens spredning foreligger. Herom vil hr. amtmanden i dyrlægens indberetning for hvert enkelt tilfælde formentlig ha tilstrækkelig veiledning til at træffe avgjørelsen.

Når der er påbudt offentlig tilsyn med en besætning, bør dette ikke hæves førend der er foretat grundig rensning og desinfektion på vedkommende sted efter sygdommens fuldstændige ophør.

Fra veterinærdirektøren utsendes hver måned en opgave over de tilfælde av ondartet smitsom husdyrsygdum, som er anmeldt i månedens løp. Denne månedsberetning utbyttes med lignende beretninger fra utenlandske administrationer og tjener som grundlag for de bestemmelser, som de forskjellige landes regjeringer til enhver tid træffer angående husdyrtrafiken mellem de respektive lande.

Da der er rettet anmodning til mig om at foranledige, at de norske månedsberetninger foruten at indeholde opplysninger om de forekomne sygdomme og tilfældenes antal tillike gir besked om, hvormange besætninger der ved månedens utløp findes at stå under offentlig tilsyn og som sådanne at betegne som smittede, skal jeg henstille til hr. amtmanden at pålægge de i Deres distrikt praktiserende dyrlæger uopholdelig at indmelde til mig samtidig med innsendelsen av schema nr. 2, hvor sygdommens art, tilfældenes antal m. v. angis, om vedkommende besætning er sat under offentlig tilsyn samt likeledes uopholdelig i særskilt skrivelse indberette, når et sådant offentlig tilsyn av hr. amtmanden atter hæves.

Herom bedes de praktiserende dyrlæger underrettet idet det til ekspedition nødvendige antal eksemplarer av nærværende cirkulære vedlægges.

7. *Plakat av 27de november 1908 indeholdende tillæg til §§ 4 og 9 i de ved kgl. plakat av 5te november 1895 m. v. fastsatte kjødkontrolregler (hvorom rundskrivelse er utsendt 11te december 1908). Se bilag 3.*
8. *Plakat av 27de november 1908 indeholdende tillæg til plakat av 16de juli 1907 angående indførsel av husdyr og smitteførende gjenstande (hvorom rundskrivelse er utsendt 11te december 1908). Se bilag 4.*

Bilag 1.

B. Gjældende love og betemmelser.

Lov

av 14de juli 1894, cfr. lov av 26de mai 1899 om foranstaltninger mot smitsomme husdyrsydomme.

Kapitel 1.

Om ondartede smitsomme sygdomme.

§ 1. Følgende smitsomme sygdomme blandt husdyrene skal være undergit det offentliges særlige forsorg, nemlig:

kvægpest;

miltbrand og dermed likeartede sygdomme;

hundegalskap;

snive;

specifik mund- og klovsyke;

ondartet lungesyke og ondartet katarrahæber hos hornkvæget;

kopper og skab hos fåret;

svinepest og rødsyke hos svinet.¹⁾

Skulde nogen anden sygdom blandt husdyr antage en smitsom eller ondartet karakter eller større utbredelse, eller skulde nogen av de her opregnede sygdomme optræde ondartet eller vinde utbredelse hos andre dyr end de nævnte, kan kongen utvide bestemmelseerne i denne paragraf til også at omfatte disse sygdomme.

Likeledes kan kongen, når dertil findes grund, bestemme, at en sygdom, der hittil har været gjenstand for det offentliges indgripen efter denne paragraf, skal behandles som en mildere smitsom sygdom efter bestemmelseerne i nedenstående kapitel 3.

§ 2. Er noget husdyr angrepet eller død av en av de i § 1 omhandlede sygdomme, eller er der sandsynlighet for, at så er tilfældet, skal enhver, der som eier eller på anden måte har i besiddelse sådant dyr, snarest mulig tilkalde en autoriseret dyrlæge eller derom gjøre anmeldelse, i byerne til politimesteren, på landet til lensmanden, fra hvem meddelelse uopholdelig skal ske til en autoriseret dyrlæge.

Dyret blir, indtil dyrlæge kommer tilstede, såvidt omstændighetene tillater det, at holde avsondret eller indespærret.

¹⁾ Rødsyken er ved kronpr. resol. av 9de mars 1904 overført til de mildere smitsomme sygdomme.

Når kvægpest er utbrudt, skal enhver indenfor en af amtmanden nærmere bestemt avstand boende eier eller opsynsmand over drøvtyggende dyr uten ophold annelde ethvert tilfælde av indvortes sygdom, som måtte indtræffe i hans besætning blandt de nævnte arter av dyr.

§ 3. Den praktiserende dyrlæge, der mottar meddelelse om eller under sin praksis påtræffer et tilfælde av nogen av de i § 1 omhandlede sygdomme, skal snarest mulig på stedet undersøke tilfældets beskaffenhet og træffe de foranstaltninger, som er fornødne til forebyggelse av smitte, såsom avsondring og indespærring av syke og mistænkte dyr, nedgravning eller tilintetgjørelse av døde dyr og smitteførende avfald samt rensning og desinfektion. Privatpraktiserende dyrlæge er dog kun forpligtet til at foreta undersøkelse, når tvingende grunde skjønnes at være tilstede.

Dyrlæge skal, når han har undersøkt et tilfælde av nogen av de i § 1 omhandlede sygdomme, snarest mulig til øvrigheten indgi beretning om det ved undersøkelsen fundne sygdomstilfælde, med opplysning om, hvad der er foretat eller anordnet for at motarbeide sykdommen og hindre dens utbredelse. Privatpraktiserende dyrlæge, der efter mottagen anmeldelse avslår at foretage undersøkelse, skal snarest mulig oversende anmeldelsen til øvrigheten.

§ 4. Dyrets eier eller besidder er forpligtet til at etterkomme ethvert ham i henhold til denne lovs bestemmelse git pålæg; forsåvidt det ikke frivillig etterkommes, kan politiet la det fornødne utføre for vedkommendes regning.

Politiet er forøvrig forpligtet til at yde fornøden bistand ved de i henhold til denne lov påbudte foranstaltningers gjennomførelse.

§ 5. Amtmanden har, når han mottager underretning om noget tilfælde av de i § 1 nævnte sygdomme, at træffe de forføjninger, som efter omstændighetene må ansees påkrævede for at hindre sykdommens utbredelse; finder han det fornødent, kan han la den besætning, i hvilken sygdomstilfældet er forekommet, samt de besætninger, hvortil smitte kan antages overført, sætte under offentlig tilsyn, indtil sykdommen eller smittefaren er ophørt.

§ 6. Sålänge en besætning er under offentlig tilsyn, kan amtmanden

- a) påbyde eftersyn av vedkommende besætning ved dyrlæge, så ofte som omstændighetene kræver det;
- b) forbyde, at dyr og smitteførende gjenstande bortføres fra stedet, samt at uvedkommende tilstedes adgang; ved kvægpest kan han forbyde alt unødvendig samkvem mellom smittede og smittefrie dele av distriktet;
- c) forbyde, at noget nyt dyr indføres i en besætning, i hvilken der er forekommet tilfælde av kvægpest, kvægets ondartede lungesyke, mund- og klovtsyke, snive eller svinepest; til fornøden kontrol hermed kan han la opta fortegnelse over og merke de til vedkommende besætning hørende dyr.

Amtmanden kan derhos

- d) under særlige omstændigheter forbyde benyttelse av beiter og andre steder som kan formodes at være smittede;

- e) under særlige omstændigheter påbyde optagning og fornyelse af gulve, vægge og lignende i rum, hvor smittede dyr har stået, samt tilintetgjørelse av smittebefængte gjenstande, såsom hø, halm, redskaper og lignende;
- f) for by eller herred, hvor eller i hvis nærhet hundegalskap forekommer, ved offentlig bekjendtgjørelse påbyde, at enhver hund skal enten holdes forsvarlig bunden eller indespærret eller være forsynet med mundkurv av nærmere angit beskaffenhet, eller under særlige omstændigheter blot kunne føres på offentlig vei eller gade i bånd av voksen person, selv om hunden er forsynet med mundkurv;
- g) når nogen farsot vinder større utbredelse, ved dyrlæge la foreta almindelig undersøkelse av besætninger i den utstrækning, som måtte findes nødvendig;
- h) pålægge vedkommende by- eller herredskommune at rense og desinficere stalde og vandingssteder, som er til offentlig avbenyttelse.

§ 7. Vedkommende regjeringsdepartement har at

- a) foreskrive de nærmere forholdsregler, der utkræves til forebyggelse av smitte, såvel i sin almindelighet som ved de enkelte sygdomme, samt avgi bestemmelser for dyrlægenes forhold med hensyn til reiser, indberetninger m. v.;
- b) gi forskrifter til forebyggelse av smitte blandt husdyr ved dyrskuer, markeder og lignende samt ved transport av dyr inden landet;
- c) gi bestemmelse angående benyttelse av produkter av syke dyr.
Departementet kan derhos
- d) under særlige omstændigheter forbyde avholdelse av markeder eller større dyresamlinger i distrikter, hvor farsot blandt husdyr er herskende, eller hvortil smitsom sykdom kan fryktes indført;
- e) under særlige omstændigheter forbyde, at dyr føres fra en landsdel til en anden, eller gjøre adgangen dertil avhengig av sådanne forsigtighetsregler, som måtte ansees fornødne for at hindre overførelse av smitte;
- f) ved utbrud av hundegalskap påbyde, at for større eller mindre dele av landet alle hunde skal holdes forsvarlig lankede, bære mundkurv eller føres i bånd;
- g) ved utbrud av kvæggpest påbyde avspærring av det av sykdommen angrepne distrikt;
- h) ved utbrud av kvæggpest, kvæggets ondartede lungesyke, mund- og klovsyke og svinepest påbyde nedslagtning av hele besætninger, hvori sykdommen optræder.

§ 8. Vaccination av besætning mot nogen smitsom sykdom må ikke finde sted uten tilladelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Når det kan antages, at en farsot derved hurtigere vil kunne stanses, kan departementet påbyde vaccination av de for smitte utsatte besætninger samt fastsette en godtgjørelse til dyrlægen for hvert podet dyr.

§ 9. Enhver dyreeier er pliktig til at lade ham tilhørende døde dyr og smitteførende gjenstande tilintetgjøre eller nedgrave. Til bruk i sådant øiemed

skal enhver kjøbstadskommune anskaffe en av vedkommende regjeringsdepartement godkjendt indretning eller nedgravningsplads. Også ladesteder med særskilt kommunestyre såvelsom landkommuner med tæt bebyggelse kan av kongen pålægges den samme forpligtelse. Fornøden grund kan av kommunen efter tilladelse meddelt av kongen fordres avgit mot erstatning, der i mangel av overenskomst bestemmes ved almindelig takstforretning.

I kommuner, hvor sådan indretning eller nedgravningsplads enten ikke haves eller i tilfældet ikke kan benyttes, skal døde dyr og smitteførende gjenstande efter dyrlægens anordning tilintetgjøres eller nedgraves på eierens egen grund eller — hvis dertil ikke er anledning — på anden grund, hvor det med mindst ulempe for dens eier eller bruker kan foregå. Er ved foranstaltningen nogen ulempe forårsaget grundens eier eller bruker, skal vedkommende kommune yde erstatning, hvis størrelse i mangel av overenskomst bestemmes ved skjøn avholdt efter de i lov om veivæsenet av 15de september 1851 § 24 fastsatte regler.

Kapitel 2.

Om nedslagting og erstatning.

§ 10. Ved mistanke om kvægpest, kvægets ondartede lungesyke eller svinepest kan amtmanden påbyde nedslagting af indtil tre dyr for ved obduktion av disse at erholde vishet om sygdommens natur.

De dyr, om hvilke det efter en dyrlæges erklæring må ansees for avgjort, at de er angrepe av en av de nævnte sygdomme, skal efter amtmandens foranstaltning dræpes, medmindre vedkommende regjeringsdepartement påbyder det motsatte.

Enhver hest, som efter dyrlæges erklæring er angrepen av snive, skal dræpes.

Dyr, angrepet av hundegalskap, skal dræpes; hund eller kat, som er bidt av noget av hundegalskap lidende dyr, skal likeledes dræpes.

§ 11. Eieren er, med de nedenfor nævnte begrænsninger, berettiget til at erholde erstatning for de dyr, som ved det offentliges foranstaltning dræpes på grund av kvægpest, kvægets ondartede lungesyke, snive, svinepest og mund- og klovsyke.

Dyr, der ved obduktion ikke viser spor av disse sygdomme, erstattes med det fulde beløp, hvortil de på nedenangivne måte er værdsatte.

Dyr, der ved obduktion findes angrepe av kvægpest, kvægets ondartede lungesyke eller mund- og klovsyke, erstattes med to trediedele, dyr, der ved obduktion findes angrepe av snive eller svinepest, med halvdelen av det beløp, hvortil de på den nedenfor nævnte måte er værdsatte.

Dyr, der er døde som følge av tvungen vaccination, erstattes med deres fulde værdi.

§ 12. Forsåvidt eieren ved inførsel fra utlandet av smittede dyr, ved overtrædelse av givne forholdsregler eller på anden måte selv har forskyldt skaden, erholder han ingen erstatning.

Ret til erstatning for dyr, nedslagtede efter offentlig foranstaltning, er derhos betinget av, at de har opholdt sig mindst 6 måneder inden landets grænser, medmindre det kan godtgjøres, at de på en eieren uforskyldt måte er smittede efter at være indførte her til landet.

Erstatningskrav må fremsættes forinden nedslagtningen. Erstatningsbeløpet må i intet tilfælde overstige kr. 300,00 for halvdelen av et enkelt dyr, kr. 400,00 for to tredjeparter og kr. 600,00 for det hele dyr.

§ 13. De dyr, der blir at dræpe efter foranstående bestemmelser, skal, forsåvidt erstatningskrav derom fremsættes, værdsættes av en politiembetsmand (på landet av lensmanden) i forening med to av ham dertil opnævnte mænd. Dyrene ansættes til den værdi, de antages at ha som uangrepne av sygdommen, hvorfra trækkes værdien av det dræpte dyr, forsåvidt det helt eller delvis kan benyttes.

Det dræpte dyr skal, såvidt fornødiges, obduceres av en av det offentlige antat dyrlæge, som gjennem amtmanden skal tilstille vedkommende regjeringsdepartementen en beskrivelse av obduktionsforretningen. Eieren er berettiget til for egen regning at tilkalde en autorisert dyrlæge for at være tilstede ved obduktionen og delta i avgjørelsen av spørsmålet, om dyret har været angrepet af den antagne sygdom.

Er der tvil eller meningsforskjellighet herom mellem dyrlægene, avgjøres saken av en av departementet opnævnt sakkyndig.

Kapitel 3.

Om mildere smitsomme sygdomme.

§ 14. Følgende sygdomme hos husdyrene henregnes til de mildere smitsomme, likeoverfor hvilke efterstående regler kommer til anvendelse, nemlig:

Lungesyke, influenza, kværke, strengel, mundsyke og beskelersyke hos hesten, skab og kopper hos andre dyr end fåret, smitsom klovsyke hos fåret, ringorm hos alle husdyr, hårsækmider hos hunden, febersydomme av smitsom karakter, tuberkulose.¹⁾

Med hensyn til disse sygdomme gjøres det eieren eller den, der på hans vegne fører tilsyn med dyrene, til pligt:

- a) at anmelde for en autorisert dyrlæge eller for politimesteren eller lensmanden, når nogen av disse sygdomme måtte vise sig i hans besætning;
- b) ikke at la dyr, der antages angrepne av nævnte sygdomme, føre på markeder, til dyrskuer, på fremmed beite eller i fremmede fjøs eller stalde;

¹⁾ Ved kgl. resol. av 22de juni 1903 er smitsom kastning og ved kronprinsregentens resol. av 9de mars 1904 rødsyke hos svinet overført til de mildere smitsomme sygdomme.

dog skal det være tillatt fra eierens fjøs at sælge sådanne dyr til slagt eller at føre dem til handelsmarkedet til egen avsondret avdeling for at selges til slagt medmindre departementet anderledes bestemmer for de enkelte sygdomme.

Politimester eller lensmand, der har modtat sådan meddelelse som i litr. a nævnt, har at indsende meddelelse til vedkommende dyrlæge. Finder dyrlægen, at sygdommens optræden er av foruroligende beskaffenhet, indsender han anmeldelsen til amtmanden.

Finder amtmanden det nødvendig for at hindre sygdommens videre utbredelse, kan han la forholdene på stedet undersøke av dyrlæge og efter dennes forslag gi forskrifter angående avsondrings- og desinfektionsforanstaltninger.

§ 15. Vedkommende departement kan gi almindelige bestemmelser angående de nærmere foranstaltninger for hver enkelt av de i § 14 nævnte sygdomme samt angående anvendelse og salg av kjød og melk fra syke dyr.

Departementet kan derhos bestemme, at dyr, som i henhold til § 14 litr. b er avhændet til slagt, og som senere antræffes levende hos ny sidder, skal inden en fastsat frist, i fornødent fald ved offentlig foranstaltning, kunne påbydes nedslagtede for besidderens regning.

§ 16. Kongen kan bestemme, at andre sygdomme end de nævnte skal henføres under bestemmelserne i dette kapitel.

Kapitel 4.

Om indførsel og utførsel af dyr.

§ 17. Kongen kan forbyde indførsel av dyr og smitteførende gjenstande fra fremmede lande eller landsdele, fra hvilke smitsom husdyrsygdом kan fryktes indført.

Han kan anordne, at indførsel av dyr kun må finde sted over bestemte hayne eller steder, påbyde, at indførte dyr skal undersøkes av dyrlæge og henstå i kwarantæne på vedkommende importørs bekostning, pålægge eieren av indførte dyr at utrede betaling for sundhetsundersøkelse efter en fastsat takst samt anordne, at dyr, der ved indførselen findes angrepne av smitsom sygdom, eller som har været utsat for smitte, nedslagtes uten erstatning.

Han kan overhovedet foreskrive de nødvendige forholdsregler for at hindre indførsel af smitsom husdyrsygdом.

§ 18. I særskilte tilfælde kan vedkommende departement tillate indførsel av enkelte dyr eller gjenstande fra lande, fra hvilke indførsel er forbudt.

§ 19. Kongen kan med hensyn til utførsel av husdyr gi sådanne forskrifter og træffe sådanne foranstaltninger, som måtte findes nødvendige for at forebygge, at der her fra landet utføres husdyr, der er mistænkte eller kan mistænkes for at lide av eller overføre smitsom sygdom, og at de herfra til utlandet avsendte dyr under transporten utsættes for sådanne sygdomme. Han kan anordne, at utførsel av husdyr kun må finde sted fra visse bestemte steder i riket.

For undersøkelse av dyr bestemt til utførsel, såvel som for undersøkelse og desinfektion av vedkommende skib kan det pålægges henholdsvis avsenderen og skibets fører at utrede betaling efter takst.

For de skibe, der benyttes til sådan utførsel, kan kongen gi nærmere regler angående deres indredning og nødvendige forsyning med fôr og drikkevand for dyrene, likesom han overhovedet kan træffe anordninger for at sikre dyrenes forsvarlige behandling under reisen.

§ 20. Kongen kan anordne, at jernbanevogne og fartøier, som benyttes til transport av dyr, tillikemed de dertil hørende indretninger og redskaper skal renses og desinficeres efter hver sådan benyttelse. Omkostningerne hermed utredes av den, for hvis regning jernbanen eller fartøiet drives.

Kapitel 5.

Om eftersyn ved markeder o. l.

§ 21. Amtmanden kan foranstalte, at der ved markeder og andre større samlinger av husdyr inden amtet er dyrlæge tilstede for på det offentliges vegne at føre tilsyn med, at intet av de der fremstillede husdyr er angrepet av nogen smitsom sygdom.

Amtmanden kan påbyde, at handyr, der frembydes til almindelig bedækning, skal på eierens bekostning underkastes et sundhetseftersyn av autorisert dyrlæge, som i tilfælde har at utstede attest for dyrets fuldkomne sundhet.

Kapitel 6.

Om omkostninger og deres utredelse m. v.

§ 22. Utgifter, som på grund av denne lovs forskrifter foranlediges ved smittede eller for smitte mistænkte dyrs røgt, avsondring og desinfektion, ved desinfektion av fjøs, stald, redskaper og deslige, ved døde dyrs nedgravning eller tilintetgjørelse, utredes av vedkommende dyrs eier. De med de syke dyrs kurbehandling forbundne omkostninger utredes ligeledes av dyrets eier, medmindre vedkommende amts-, kjøbstads- eller ladestedskommune — den sidstnævnte, forsåvidt den har eget kommunestyre — måtte fatte særlige bestemmelser desangående for de enkelte smitsomme sygdomme.

I tilfælde av uformuenhet hos eieren avholdes disse utgifter av vedkommende amts-, kjøbstads- eller ladestedskommune, denne sidste, forsåvidt den har eget kommunestyre.

Erstatning til eierne av dyr, nedslagtet efter bestemmelserne i kapitel 2, og de utgifter, der foranlediges ved de i § 13 omhandlede værdsættelsesforretninger samt ved nedslagtinger, utredes, forsåvidt angår dyr, der ikke findes angrepne av nogen sygdom, for hvilken nedslagting kan finde sted, eller forsåvidt angår dyr, døde som følge av tvungen vaccination, av statskassen, men for-

såvidt de findes angrepe av nogen sådan ovennævnt sygdom, med det halve av statskassen og med den anden halvdel af vedkommende amtskommunes, kjøbstads eller ladesteds kasse, den sidste kun, når ladestedet har særskilt kommunestyre.

På samme måte som i sidstnævnte tilfælde og efter sådan værdsættelse som i § 13 bestemt gives vedkommende eier erstatning, når det for at hindre smittes videre utbredelse måtte ansees nødvendig at tilintetgjøre smittefarlige gjenstande som huse, husindredninger, fór, redskaber o. l.

Alle andre utgifter ved foranstaltninger efter denne lovs bestemmelser utredes av vedkommende amtskommunes, kjøbstads eller ladesteds kasse, forsåvidt ikke noget andet er eller måtte bli fastsat.

Dog falder omkostningerne ved avspæringsforanstaltninger likeoverfor fremmede lande statskassen tillast, likesom kongen for hvert enkelt tilfældes vedkommende kan bestemme, at utgifterne ved de i § 7 omhandlede foranstaltninger skal utredes af statskassen.

Endelig utredes den for tvungen vaccination fastsatte godtgjørelse til dyrlægen samt skyssgodtgjørelse for reiser i det offentliges tjeneste efter denne lov af statskassen.

§ 23. For forretninger i det offentliges tjeneste efter denne lov tilkommer privatpraktiserende dyrlæge kr. 4,00 for hver forretning samt i tilfælde af reiser skyss- og kostgodtgjørelse; som én forretning regnes, hvad dyrlægen under én reise på en gang foretar på et enkelt sted. Dyrlæge, der er ansat i et amts tjeneste med fast løn av vedkommende amtskommune, tilkommer for forretninger i det offentliges tjeneste efter denne lov kr. 4,00 for hvert døgn, han dermed er sysselsat, samt i tilfælde av reiser skyssgodtgjørelse. For obduktion av en hest eller et stykke storfæ tilkommer dyrlægen derhos kr. 6,00, for obduktion av et dyr av mindre art kr. 3,00, dog således, at han for på én dag utførte obduktioner ikke kan oppebære over kr. 20,00. For kontorundersøkelse i det offentliges tjeneste tilkommer dyrlægen kr. 2,00, forsåvidt offentlig reise eller obduktion derved undgås.

Amtmanden kan, forsåvidt reise i samme anledning eller obduktion inden samme besætning uten nødvendighet er gjentat uten ordre av øvrigheten, helt eller delvis negte utbetaling av forretningsgodtgjørelse, kostgodtgjørelse og obduktionshonorar, likesom skyssgodtgjørelsen i samme tilfælde kan negtes.

Dyrlægen tilkommer ikke nogen forretningsgodtgjørelse for vaccination av besætninger efter påbud av departementet eller for undersøkelse av indførte eller utførte dyr utenfor den for hvert podet eller undersøkt dyr fastsatte takst. Dyrlægen tilkommer heller ikke skyss — og i tilfælde kostgodtgjørelse — for reise til undersøkelse av import- eller eksportdyr, medmindre reisen er foretat efter særskilt rekvisition av det offentlige.

For offentlige indberetninger, obduktionsbeskrivelser, attester, erklæringer og lignende tilkommer der dyrlægen ingen særskilt betaling.

§ 24. De i henhold til denne lovs bestemmelser opnævnte vurderingsmænd tilkommer for de av dem utførte forretninger hver en godtgjørelse av kr. 2,00 pr. dag.

Kapitel 7.

Om autoriserte dyrlæger.

§ 25. Husdyr, angrepne av ondartet smitsom sykdom, fåreskab undtat, må ikke tages under behandling av andre end autoriserte dyrlæger.

§ 26. Enhver autorisert praktiserende dyrlæge skal efter hvert års utløp inden en av departementet fastsat frist gjennom amtmanden avgi til det regjeringsdepartement, hvorunder det civile veterinærvæsen er henlagt, en efter nærmere bestemmelse avfattet beretning om sin virksomhet som dyrlæge i det foreløpne år. Utebliver indberetningen utover den fastsatte tid, kan amtmanden forelægge vedkommende dyrlæge en mulkt for hver uke, som oversiddes.

Likeså skal enhver autorisert dyrlæge ved tilflytning til eller fraflytning fra et distrikt derom indsende meddelelse til departementet gjennom vedkommende amtmand.

Kapitel 8.

Om straffebestemmelser.

§ 27. Overtrædelse eller undlatelse av at etterkomme de i denne lov eller de i kraft av samme givne og offentliggjorte bestemmelser eller andre på behørig måte givne påbud blir, såfremt forseelsen ikke efter den almindelige lovgivning er belagt med strengere straf, at straffe med bøder eller fængsel.

Sakerne blir at behandle på den for politisaker foreskrevne måte.

Dyr eller gjenstande, som forsøkes indførte eller er indførte her til landet i strid med noget i henhold til § 17 utfærdiget forbud eller anden ifølge denne paragraf givne bestemmelse, eller som forsøkes utførte i strid med nogen i henhold til § 19 givne forskrift, forbrydes til fordel for statskassen, forsåvidt de ikke blir at tilintetgjøre.

Hund, som antræffes ute med tilsidesættelse av noget i anledning av hundegalskap git påbud, skal ved politiets foranstaltning optages og dræpes enten straks eller inden en av politiet givne frist, inden hvilken den kan indløses av eieren mot erlæggelse av opbevaringsomkostningerne.

Likeså kan ethvert dyr, som påtræffes ute med tilsidesættelse av nogen bestemmelse i denne lovs kapitel 1 eller noget ifølge derav utfærdiget påbud, når det findes angrepet av nogen der nævnt smitsom sykdom, ved politiets foranstaltning dræpes uten erstatning til eieren.

§ 28. Privat praktiserende dyrlæger skal, når de under forretninger for det offentlige gjør sig skyldige i misligheter, som, begåede av dyrlæger med offentlig ansættelse, vilde være straffbare som forbrydelser i embede eller bestilling, straffes med bøter eller fængsel.

Kapitel 9.

Om lovens ikrafttræden m. v.

§ 29. Denne lov træder i kraft den 1ste januar 1895.

Fra samme tid ophæves lov av 20de mai 1882 angående foranstaltninger i anledning av ondartede smitsomme sygdomme blandt husdyrene, lov av 15de septbr. 1851 angående foranstaltninger mot skabsyke blandt får og gjeter og de i henhold til sidstnævnte lov utfærdigede bestemmelser samt lov av 14de juni 1890 angående forholdsregler mot utførsel av syke husdyr.

De i medhold av nævnte lov av 20de mai 1882, dens § 4, sidste punktum givne bestemmelser og de i medhold av samme lovs § 8 utfærdigede indførselsforbud samt de i medhold av nævnte lov av 14de juni 1890 utfærdigede bestemmelser blir fremdeles indtil videre i kraft.

Bilag 2.

Lov

om kommunale slagtehuse, kjødkontrol m. v. av 27de juni 1892,
jvfr. lov av 27de juli 1895 og lov av 6te aug. 1897.

§ 1. I kommuner, for hvilke der er indrettet slagtehus, hvis beliggenhet og plan er godkjendt av kongen, kan kommunestyret med kongens samtykke påbyde, at al slagting av nærmere bestemte arter av husdyr, hvis kjød skal benyttes til menneskeføde, skal foregå i det kommunale slagtehus.

På samme måte kan fastsettes, at al handel med nærmere bestemte arter av levende husdyr inden en kommune skal foregå under kontrol på dertil bestemt torv eller plads.

§ 2. I enhver kjøbstads- eller ladestedskommune med over 4 000 indbyggere skal alt inden kommunen slagtet eller til samme indført kjød, der skal benyttes til menneskeføde, undersøkes av kommunal kjødkontrollør, der såvidt mulig bør være eksaminert dyrlæge. Er sådan undersøkelse foretat i den kommune, hvorfra kjødet utføres, kan kongen bestemme, at den bortfalder i de kommuner, hvortil indførsel finder sted.¹⁾

Efter andragende fra kommunestyret kan det av kongen bestemmes, at kjød av dyr, der slagtes inden dele av kommunen, som ikke er bymæssig bebyggede, og hvor kontrollens gjennomførelse på grund av deres avstand fra kontrolstationen vil falde uforholdsmæssig besværlig, kan fritages for undersøkelse av kommunal kjødkontrol, når kjødet, ifølge erklæring, afgit av den, for hvem det slagtes, alene skal benyttes av denne og hans husstand.

Efter beslutning av kommunestyret og med kongens samtykke kan sådan kontrol påbydes også for kjøb- og ladesteds-kommuner med ikke over 4 000 indbyggere.

Det samme gjælder landkommuner, dog således, at i sådan kommune kun det kjød, der utbydes til salg inden kommunen, kan forlanges kontrollert.

§ 3. Kjød, som av kommunal kontrollør findes tjenlig til menneskeføde, skal stemples. Findes det utjenlig dertil, skal det ufortøvet beslaglægges og ikke tilbakeleveres vedkommende, forinden det er gjort uskadelig for den menneskelige sundhet eller ubrukbart som næringsmiddel.

Hvis beslaglagt kjød, som ikke tilbakefordres, av vedkommende kommune blir utnyttet til teknisk bruk istedetfor at tilintetgjøres, har eieren krav på en forholdsmæssig godtgjørelse.

Den kommunale kjødkontrollørs avgjørelse kan indankes for stedets sundhetskommission, hvis ordfører i tilfælde ufortøvet skal gives fornøden underretning.

---

¹⁾ Kfr. kgl. resol. av 19de august 1897 og 29de mars 1902.

§ 4. Når slagtetvang indføres efter § 1, pligter vedkommende kommune at gi erstatning for den værdiforringelse, som de for slagtebedrift inden kommunen lovlig opførte bygninger og indretninger måtte lide ved ikke længere at kunne benyttes efter sit øiemed, forsåvidt bedriften lovlig der har været drevet og ved slagtetvangens indførelse endnu drives.

Erstatningen fastsættes i tilfælde ved lovlig skjøn, optat for kommunens regning. Overskjøn må forlanges inden 4 uker; omkostningerne derved utredes efter de almindelige regler.

Erstatningskrav må i tilfælde være fremsat inden tre måneder efter slagtetvangens indførelse.

§ 5. For benyttelse av slagtehus eller torv, bestemt til handel med levende husdyr, kan kommunestyret med kongens samtykke for mindst et år ad gangen fastsætte bestemte avgifter.

Disse må dog ikke være høiere end fornødent til renter av den kapital, som er anvendt til vedkommende anlæg samt til dækkelse av driftsomkostningerne.

Ønskes den i § 2 omhandlede undersøkelse utført i slagteri eller andetsteds utenfor kontrolstationen, skal dertil være adgang til sådanne tider og mot sådan godtgjørelse, som av kommunestyret med kongens approbation bestemmes.

I kommuner, hvor offentlig slagtehus ikke er opprettet, skal vedkommende kommunestyre ansætte særskilt kontrollør på det sted, som slagterborgere eller kjødhandlere andrar om, på betingelse av, at disse refunderer kommunen de utgifter, som medgår til sådan kontrollørs avlønning. Lønnens størrelse bestemmes av kommunestyret med departementets approbation. I tvivlsomme tilfælde skal kjødet uten utgift for kommunen frembringes til den kommunale kontrolstation.

§ 6. Nærmere forskrifter til gjennomførelse av denne lov kan gives av kongen eller den, han dertil bemyndiger.

§ 7. Overtrædelser av de i denne lov eller med hjemmel derav givne forskrifter påtales av politiet og straffes¹⁾ med bøter fra kr. 2,00 til kr. 1 000,00.

---

¹⁾ Konf. den nye straffelov.

Bilag 3.

Kjødkontrolregler,

fastsatte ved plakat av 5te november 1895 (konf. plakaterne av 2den november 1896, av 3die og av 19de august 1897, av 20de oktober 1900, av 26de oktober 1901, 24de mai 1907 og av 27de november 1908).

§ 1. I enhver kommune, hvor der er indført kjødkontrol i henhold til lov av 27de juni 1892, jfr. lov av 27de juli 1895, skal alt ferskt, råt slagtekjød av storfæ (herunder indbefattet kalve), får, gjeter, heste og svin, der agtes avhændet som menneskeføde inden vedkommende kommune, undersøkes av kommunal kjødkontrollør og i tilfælde stemples.

§ 2. Forsåvidt undersøkelse og stempling foretas i den dertil av vedkommende kommune indrettede kontrolstation, skal den utføres gratis; hvis undersøkelsen og stemplingen derimot foretas utenfor den kommunale kontrolstation, kan der herfor avkræves en av kommunestyret fastsat godtgjørelse.

§ 3. Dyr, slagtet i en kommune, hvor kontrol i henhold til ovennævnte love er indført, men bestemte til utførsel til utlandet eller til andre kommuner indenlands, skal være fritat for undersøkelse og stempling i den kommune, hvorfra utførselen finder sted. Dog skal organer eller dele av sådanne dyr, der agtes forhandlet inden den kommune, hvori slagtingen er foregått, undersøkes og stemples.

§ 4. Heste, der slagtes i en kommune, hvor kontrol finder sted, for at benyttes til menneskeføde, skal enten være undersøkte og merkede umiddelbart før slagtingen av en dyrlæge, som utfærdiger sundhetsattest, eller synede av to troværdige mænd, der avgir skriftlig erklæring om, at dyret ikke lider av nogen sykdom. Indføres hesteslagt utenbysfra, skal der på samme vis medfølge sundhetsattest og merke fra dyrlæge eller to navngivne mænd; sundhetsattesten skal ved undersøkelsen av kjødet fremvises for kjødkontrolløren. Forsåvidt nogen av disse attester er utstedt av anden end dyrlæge, skal der medfølge attesten en bevidnelse av vedkommende steds politi om, at manden er politiet bekjent som troværdig.

Hesteslagt indført fra Sverige eller Danmark skal medfølges av attest utfærdiget av autorisert dyrlæge om, at det dyr, hvorfra slagtet stammer, er besigtiget av attestutstederen umiddelbart før slagtingen og fundet fri for sygdomstegn. Attesten skal desuten angi dyrets signalement og slagkets identitetsmerke.

For hesteslagt indført fra de svenske grænsedistrikter skal attest godkjendes, når den er utstedt av svensk politimyndighet, toldstationsbestyrer ved grænsen eller herredsstyrets ordfører i vedkommende distrikt.

§ 5. Intet kjød skal undersøkes og stemples, medmindre det, hvis det stammer fra hest, svin og hornkvæg (undtagen kalve) fremlægges i mindst en fjerdedels krop (for- eller bakfjerding), og hvis det stammer fra kalv, får eller gjet, fremlægges i mindst halve kroppe, delte efter længden. Med bakparter skal følge nyrene i organisk sammenheng. Forsåvidt indførsel av løse tunger

finder sted, skal disse vedheftes hver til sit slag. På samme vis skal muligens medfølgende organer (net, lever, hjerteslag o. l.) tilhøre det slag, hvormed de fremføres.

Dog kan kommunestyre med approbation av vedkommende regjeringsdepartement fastsette regler, ifølge hvilke større dele av slag eller flere organer end her nævnt kan kræves fremlagte for kontrolløren. Ved undersøkelse utenfor kontrolstation av kjød av dyr, slagtede inden vedkommende kommune, skal samtlige dyrets organer være tilstede, og særskilt for hvert dyr fremvises for kontrolløren.

§ 6. Ved undersøkelsen bestemmes, om kjødet er tjenligt til menneskeføde. I tvivlsomme tilfælde kan kjødet under forsvarlig opbevaring tilbakeholdes ved kontrolstationen. Ved undersøkelse utenfor stationen kan i sådanne tilfælde avgjørelsen utskydes indtil 24 timer, mellemliggende helligdag heri ikke medregnet.

§ 7. Enhver, der fremstiller kjød til undersøkelse, skal paa kontrollørens forlangende meddele, hvad der er ham bekjendt om slagtet, såsom eierens navn, hvorfra dyret er kommet, om dyret før slagtingen har været sygt o. l.

§ 8. På slag, der fremføres til kontrol, må ikke brystavdelingens storpulsåre være bortskåret, heller ikke itler og syke eller bedærvede partier. Heller ikke må brysthinden eller bukhinden være bortskåret.

§ 9*). Kjød av hornkvæg, indført fra Danmark eller Sverige, skal ved fremvisningen til kontrol være ledsaget av attest fra dertil i utførselslandet autorisert dyrlæge om, at det ikke er bedærvet og ikke hidrører fra dyr, der er således angrebne af sygdom eller så avmagret, at deres kjød ikke kan ansees egnet til menneskeføde.

Kjød, som stammer fra kvæg, slagtet i de svenske grænsedistrikter, skal dog kunne indføres til kontrolkommuner, når der medfølger kjødet attest, utstedt af svensk politimyndighet, toldstationsbestyrer ved grænsen eller herredsstyrets ordfører om kjødets oprindelse og om at kjødet efter de foreliggende opplysninger ikke stammer fra dyr, som er slagtet på grund af sygdom, samt om, at der i distriktet ikke for tiden optræder ondartet smitsom kvægsygd.

På slagtet, eller hvis dette indføres opdelt, på hver halve eller fjerdedels krop, skal der være påheftet med ståltråd en seddel med påskrift «kjød, godtkjendt til utførsel» og underskrevet av vedkommende attestutsteder med navn, bopæl og datum. Ståltråden skal være forsynet med en plombe, merket for svensk kjøds vedkommende «Sverige» og for dansk kjøds vedkommende på den ene side «K. K.», på den anden «Danmark».

Likeledes skal kjød av hornkvæg, indført fra de øvrige lande, hvorfra sådan indførsel er tilladt, ved fremvisning til kontrol være ledsaget av attest, utfærdiget av en i utførselslandet autorisert dyrlæge og bekræftet av vedkommende norske konsul, hvilken attest skal indeholde nøiagtig opplysning om slagtningsstedet samt bevidnelse om, at kjødet stammer fra et inden utførselslandet slagtet sunt dyr, er anvendelig til menneskeføde og skikket for eksport.

Der skal tillige på hver kvart eller halve krop være forsvarlig påheftet med plomberet ståltråd en seddel, hvorpå landets navn er anført øverst og der-

*) Konf. kongl. plakat av 24de mai 1907 og 27de november 1908.

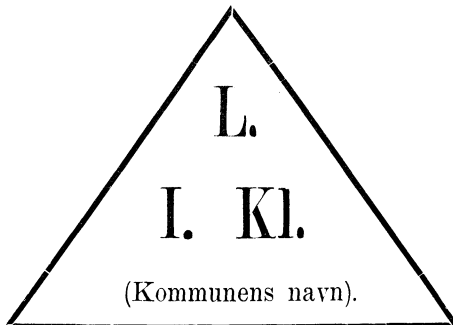
under en påskrift sålydende: «Kjød af sundt dyr», underskrevet af vedkommende autoriserede dyrlæge med navn, bopæl og datum.

§ 10. Slagtekjød, der findes tjenlig til menneskeføde, skal stemples med det dertil bestemte stempel; stempelmerkene skal anbringes i så stort antal og på sådanne steder, at der ved den i handel og vandel vanlige opdeling av slagtet findes mindst et merke på hver del.

§ 11. På kjød av slagtedy, slagtet inden en kommune, hvor kontrol er indført, og undersøkt i vedkommende slagteri med dyrets samtlige organer således tilstede, at der ingen tvivl er om, at organene tilhører det foreviste slag, skal, når kjødet i enhver henseende findes sundt og ubetinget tjenlig til menneskeføde, anbringes stempelmerker i blå farve og oval form; sådanne stempler, hvis tverdiameter skal være 6 cm., og hvis høidediameter skal være 3.5 cm., skal indeholde foruten kommunens navn (helt eller forkortet) tillike tegnene I Kl. (o: første klasse) B. (o: bykontrol), se hosstående tegning.

På kjød av slagtedy, der enten er indført utenbysfra, eller slagtet inden byen, men fremført til kontrol uten tilstedeværelse av dyrets samtlige organer, skal, når kjødet i enhver henseende antages sundt og ubetinget tjenlig til menneskeføde, anbringes stempelmerke i blå farve og trekantet form; sådanne triangulære stempler, hvis grundlinie skal være 6 cm., og hvis sider skal være 5 cm., skal, foruden vedkommende kommunes navn tillike indeholde tegnene I Kl. (o: første klasse) L (o: landskontrol), se hosstående tegning.

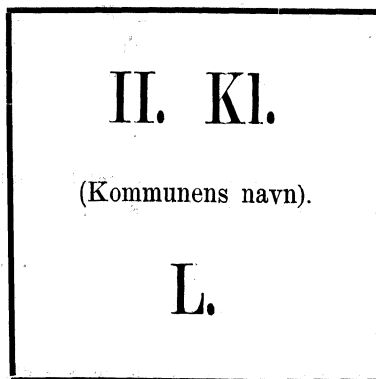
§ 12. På kjød, der ved undersøkelse findes at lide av mangler i sanitær henseende (såsom abnormt lugtende eller slet behandlet kjød, kjød av avmagrede

dyr, kjød av dyr, der kan sees at ha lidt av sygdom), men hvor den tilstedeværende mangel ved omhyggelig tilberedning ikke antages at kunne betinge fare for den menneskelige sundhet, skal der, hvis kjødet hidrører fra dyr, undersøkte i vedkommende slagteri med dyrets samtlige organer således tilstede, at der ingen tvivl er om, at organerne tilhører det foreviste slag, anbringes stempelmerker i sort farve og rund form, hvis diameter skal være 6 cm. Stempelmerket skal avstemple foruten vedkommende kommunes navn tillike tegnene II kl. (o: 2den klasse) B (o: bykontrol), se hosstående tegning.

Hvis kjødet derimot fremstilles til kontrol, uten at samtlige organer er tilstede, eller hvis det er indført utenbysfra, skal der, under samme betingelse som ovenfor i denne paragraf nævnt, anbringes merker i sort farve og kvadratisk form; kvadratets sider skal være 5 cm., og merket skal avstemple, foruten vedkommende kommunes navn, tillike II Kl. (o: 2den klasse) L (o: landskontrol), se hosstående tegning.

§ 13. Ved beslutning av kommunestyret, approbert av vedkommende regjeringsdepartement, kan det bestemmes, at kjød, stemplet med 2den classes

stempel; skal forhandles i egne lokaler, der betegnes som utsalgssteder for 2den klasses kjød.

§ 14. Kjød, der findes at være utjenlig til menneskeføde, skal av kontrolløren ufortøvet beslaglægges. Kjød, der fremstilles til kontrol uten at tilfredsstille de i §§ 4, 5, 8 og 9 nævnte fordringer, skal, forsåvidt det ikke som utjenligt til menneskeføde beslaglægges, avvises fra kontrollen; på samme vis skal der forholdes, hvis opplysninger, der kræves avgitt i henhold til § 7, negtes.

§ 15. Beslaglagt kjød kan med nedenanførte begrensning tilbakeleveres vedkommende eier, efterat det iforveien av kontrolløren er gjort ubrukelig til menneskeføde ved innsnit og ophugning samt overheldning av petroleum eller anden lignende væske.

Forsåvidt beslaglagt kjød ved gjennomkokning kan gjøres tjenlig til menneskeføde, kan det likeledes tilbakeleveres eieren, efterat gjennomkokning på eierens bekostning og under kontrollørens opsyn har fundet sted.

Dog skal, hvis der i nogen kommune findes indretning, tjenlig til teknisk utnyttelse av beslaglagt kjød, sådant kunne beholdes av kontrollen, såfremt kjødet ikke av eieren tilbakefordres, mot utbetaling til ham av en godtgjørelse efter en almindelig takst, fastsat av kommunestyret.

Kjød, som under transport eller behandling kan medføre fare for den menneskelige sundhet eller gi anledning til utbredelse av ondartet smitsom husdyrsygdrom, må ikke tilbakeleveres, men skal av kontrollen forsvarlig oppbevares, indtil det kan destrueres ved dampkogning, opbrænding eller nedgravning.

§ 16. Den kommunale kontrolstation skal holdes åpen for undersøkelse og stempeling av kjød alle hverdage i så lang tid, som vedkommende kommune-styre bestemmer.

§ 17. Ved enhver kontrolstation skal der føres en protokoll over alt kjød, der fremføres til kontrol ved kontrolstationen, samt en anden protokoll over alt kjød, der undersøkes utenfor kontrolstationen.¹⁾

I vedkommende protokoll anføres rekvirentens navn, kjødets opprindelse (om det kommer fra indlandet eller utlandet og i tilfælde fra hvilket distrikt), undersøkelsens datum, kjødets art og størrelse samt undersøkelsens resultat. Der skal tillike ved stationen føres regnskap over de for undersøkelse utenfor stationen indbetalte avgifter.

Stemples noget kjød med 2den klasse, skal grunden hertil kortelig anføres i den dertil i protokollen bestemte rubrikk. På samme måte forholdes, hvis dele av fremstillet kjød bortskjæres og beslaglægges, selv om kjødet forøvrig erholder 1ste klasses stempel.

Forøvrig skal der for beslaglagt kjød anføres kjødets vekt, dagen, når dyret er slagtet, de iagttagne sanitære mangler, beslaglæggelsens grund samt hvorledes der efter beslaglæggelsen er fremgået med kjødet.

§ 18. Den av kontrolløren angående kjødets stempeling eller beslaglæggelse truffene avgjørelse kan av rekvirenten påankes til sundhetskommis-sionens

¹⁾ Konf. sirkulære fra landbrugsdepartementet av 20de oktober 1900.

avgjørelse. Rekvirenten skal da på stedet protestere mot undersøkelsens resultat. Det pågjældende kjød skal forsvarlig opbevares. Rekvirenten har ved skriftlig henvendelse til sundhetskommisjonen at kræve dennes avgjørelse, hvilken blir at avgi snarest mulig. Kontrolløren skal underrettes om tiden for sakens avgjørelse og har adgang til da at være tilstede og begrunde sin kontrolbestemmelse.

§ 19. I bykommuner, hvor kjødkontrol overensstemmende med ovennævnte love er indført, må kjød, der omfattes av disse bestemmelser, ikke falbydes eller sælges eller, forsåvidt ikke den i lov av 27de juli 1895 I, § 2, 2den passus, bestemte fritagelse for undersøkelse er git, overhovedet benyttes til menneskeføde, medmindre det av vedkommende bys kommunale kjødkontrollør er undersøkt og stemplet.

I landkommuner, hvor kjødkontrol i henhold til nævnte love måtte indføres, må kjød, der omfattes av disse bestemmelser, ikke falbydes eller sælges, medmindre det av vedkommende kommunes kontrollør er undersøkt og stemplet.

Kjødvarers frembringelse på torv i torvtiden eller deres henlæggelse i utsalg for kjødvarer blir at anse som falbydelse.

§ 20. Overtrædelse av de i disse bestemmelser givne forskrifter blir at påtale av politiet og at straffe med bøter fra 2—1 000 kroner (kfr. lov av 27de juni 1892 § 7).

Bilag 4

Nugjældende bestemmelser angående indførsel av husdyr m. v. (plakat av 16de juli 1907 angående indførsel av husdyr og smitteførende gjenstande cfr. plakat av 27de november 1908).

I kraft av lov om foranstaltninger mot smitsomme husdyrsydomme av 14de juli 1894 med tillægslov av 26de mai 1899, dens § 17, fastsettes herved følgende bestemmelser for indførsel av husdyr og smitteførende gjenstande:

- I. **Heste** og andre til hesteslegten hørende dyr kan indføres:
  - 1) fra Sverige på betingelse av, at der medbringes et for hvert enkelt dyr av politimyndighet eller av norsk konsul bekræftet sundhetspas, hvorav det fremgår, at dyret har opholdt sig i de sidstforløbne 6 måneder i Sverige, samt at det er sunt og ikke antages at overføre smitsom sygdom.

Skyds- og trafikheste, der passerer grænsen for atter at vende tilbake til Sverige, rammes ikke av ovenstående forskrift.
  - 2) fra alle andre lande paa betingelse av:
    - a. at der medfølger et for hvert enkelt dyr av vedkommende lands politimyndighet eller av norsk konsul bekræftet sundhetspas, hvorav det fremgår, at dyret er sunt og ikke antages at overføre smitsom sygdom, samt
    - b. at ethvert dyr ved ankomsten til norsk toldstation undersøkes av autorisert norsk dyrlæge og av ham erklæres sunt.
- II. **Storfæ, får og gjeter** kan indføres fra Sverige til livdyr eller til nedslagtning, fra Danmark alene til nedslagtning, og iøvrig på følgende vilkår:
  1. A. Fra Sverige a) pr. jernbane eller søværts direkte til Fredrikshald eller Kristiania eller ad nærmeste landevei til Præstebakke eller Kornsjø jernbanestation, hvorfra dyrene snarest mulig pr. jernbane føres videre til Fredrikshald; b) ad Allingmoveien eller over Svinesund gjennom Bergs herred ad nærmeste vei direkte til Fredrikshald; c) pr. jernbane direkte til Trondhjem til slagtning i denne by. I hver sending skal i sidste fald kunne indføres indtil det antal dyr, som landbruksdepartementet nærmere bestemmer.
  - B. Fra Danmark sjøværts direkte til Fredrikshald eller Kristiania.
2. Det skal ved en attest, udstedt av autoriseret svensk dyrlæge, politimyndighet eller toldstationsbestyrer ved grænsen, eller av dansk dyrlæge eller politimyndighet godtgjøres, at dyrene kommer fra et distrikt, hvor

der ikke for tiden optræder eller i de sidst forløpne 6 måneder har optrådt smitsom mund- og klovsyke eller ondartet lungesyke, samt at dyrene ikke i de nærmest forutgående 6 måneder er indført fra utlandet.

3. Dyrene skal være merkede eller i attesten således beskrevne, at deres identitet kan tilfredsstillende konstateres.
4. Dyrene skal ved ankomsten føres til de indhegnede, for sådant øiemed reserverede kvægtorve, hvor de blir at underkaste undersøkelse av vedkommende kommunale dyrlæge.
5. Det kvæg, der agtes solgt som livdyr, skal opstaldes i særskilt avdeling på det kommunale fjøs i 48 timer, helligdage ikke iberegnet, og i denne tid undersøkes med tuberkulin.
6. Det kvæg, der ved denne undersøkelse findes lidende av eller mistænkt for tuberkulose, merkes i huden med et indbrændt tydeligt **T**.
7. Det kvæg, der indføres for at sælges til slagt, skal på samme vis merkes med et i huden indbrændt tydelig **S**.
8. De med **T** og **S** brændemerkede dyr skal inden 8 dage efter brændemerkningen, i overensstemmelse med de av landbruksdepartementet fastsatte nærmere bestemmelser, nedslagtes.
9. Kvæg, der ved undersøkelse findes fri for tuberkulose, skal på en iøinefaldende måte være merket med ordet «**Sund**» samt årstallet for den stedfundne undersøkelse.
10. Som erstatning for de med heromhandlede undersøkelse, merkning, opstaldning og foring av dyrene samt anskaffelse av tuberkulin, instrumenter, fjøssets rensning og desinfektion m. v. forbundne omkostninger, skal vedkommende kommune være berettiget til at avkræve importøren en av kommunestyret fastsat og av landbruksdepartementet godkjendt avgift for hvert dyr.
11. Landbruksdepartementet bemyndiges til forøvrig at fastsette nærmere bestemmelser angående den her omhandlede imports ordning med hensyn til dyrenes undersøkelse og merkning samt attester og protokoller m. v.

III. Forøvrig forbydes indførsel av drøvtyggere (∴ storfæ, får, gjeter og andre drøvtyggende dyr) fra alle lande, med undtagelse av de russiske havne ved Nordishavet og Det hvide hav, hvorfra det er tilladt at indføre disse dyr til Finmarken. Rensdyrtrafikken til Norge rammes ikke av dette forbud. Storfæ, får og gjeter forbydes indført fra Finmarken til rikets øvrige egne.

IV. **Svin** forbydes indført fra alle lande med undtagelse av de under post III nævnte russiske havne, hvorfra det er tilladt at indføre disse dyr til Finmarken.

Fra Finmarken forbydes svin indført til rikets øvrige egne.

- V. **Hunde** tillates indført fra Sverige og Danmark på betingelse av, at der medfølger et av vedkommende lands politimyndighet eller av norsk konsul utfærdiget bevis for, at dyret ikke er indført til utførselslandet fra andet land end Norge i de sidst forløpne 6 måneder. Forøvrig er indførsel av hunde forbudt fra alle lande. Hunde, der tilhører eierne av svenske renhjørder og i følge med disse passerer Finland på gjennomgang fra Sverige, rammes ikke av dette forbud.
- VI. **Huder og skind** skal det indtil videre være tilladt at indføre fra Sverige og Danmark på betingelse av, at der medfølger varen et av vedkommende lands politimyndighet eller av norsk konsul utstedt bevis om, at hudene og skindene er indkjøpt i vedkommende utførselsland og ikke indførte dertil i rå tilstand fra andre lande. Forøvrig er indførsel av rå dele av drøvtyggere og av svin, såsom utilberedte skind og huder (tørrede og saltede huder og skind derunder ikke indbefattet), utilvirkede, utilberedte og urensede hår og børster, som ikke i forveien er desinficerte samt muler og klover forbudt fra alle lande. Indførsel av usaltet eller utilberedt kjød og flesk samt usmeltet talg skal være forbudt fra Østerrige, Italien, Grækenland, Tyrkiet, fra Rusland med undtagelse av indførsel til Finmarken fra de ved Nordishavet og Det hvide hav beliggende havne, samt fra alle lande utenfor Europa.
- VII. Indførsel av **græs, hø** og **halm** til furage forbydes fra alle lande undtagen fra Sverige og Danmark samt til Finmarken fra de russiske havne ved Nordishavet og Det hvide hav.
- VIII. **Brukte fjøsredskaper** forbydes indført fra alle lande, medmindre det godtgjøres, at de er sikkert desinficerte.

Disse bestemmelser trær i kraft straks. Samtidig ophæves den gjældende plakat angående indførsel av husdyr og smitteførende gjenstande av 20de juni 1894.

Bilag 5.

Nugældende regler for utførsel av heste, hornkvæg, svin, får og gjeter fra Norge.

(Konf. plakat av 19de september 1894, plakat av 18de juni 1895 og plakat av 4de august 1896).

§ 1. Heste, hornkvæg, svin, får og gjeter, som med skib agtes utførte til utlandet, skal umiddelbart forinden indskibningen i vedkommende eksportfartøi på avsenderens bekostning undersøkes av den dertil av vedkommende amtmand antagne norske dyrlæge og må kun indskibes, saafremt det ved undersøkelsen befindes, at de ikke frembyder tegn til at lide av nogen smitsom sygdom, og der heller ikke er nogen grund til at formode, at de ved berørelse med smittede dyr eller på anden måte nylig kunde være smittet av sådan sygdom. Herom skal av dyrlægen avgis attest til avsenderen.

§ 2. Umiddelbart efterat dyrene er undersøkte og godkjendte, slippes de enten omhord eller ind i en særskilt indhegning, såat berøring med de ikke undersøkte dyr undgås. Samtidig forsynes hvert dyr med et merke, der betegner, at det er undersøkt og kan utføres. Dyrenes antal og kjønn, samt merkets art anføres i den sundhetsattest, som av dyrlægen utstedes.

§ 3. Forsåvidt undersøkelse foretas umiddelbart før indskibning i lokalskib, der skal gå til eksportstedet, er ny undersøkelse ved ankomsten hertil unødvendig, såfremt enten dyrene i lokalskibet er holdt avsondret fra andre ikke undersøkte dyr, eller samtlige ombordværende dyr er undersøkte og fundne fri for sygdom, og dyrene fra skibet overføres enten direkte til eksportskibet eller til den i § 2 nævnte indhegning.

§ 4. Ethvert skib, som agtes anvendt til utførsel som under § 1 nævnt, skal for hver reise på det første sted, hvor det her i landet indtar dyr, undersøkes av den dertil av vedkommende amtmand antagne norske dyrlæge eller, forsåvidt ingen sådan der findes, av stedets politi. Finder den, der har anstillet undersøkelsen, grund til at anse skibet for smittefarlig, må dyr ikke indtas, forinden det er behørig desinficert. Forsåvidt drøvtyggere eller svin agtes utført, skal desinfektion av skibet i ethvert tilfælde finde sted, førend dyrene indskibes. For hver gang skibet er blit undersøkt og godkjendt, skal attest herom avgis til skibets fører.

Undersøkelsen og desinfektionen sker på skibets bekostning.

§ 5. For dyrs undersøkelse med merkning betaler avsenderen til dyrlægen for hver forretning:

for hver hest indtil et antal av 10 . . .	kr.	1.00
—»— over dette antal . . .	»	0.50
» hvert stykke hornkvæg over $\frac{1}{2}$ år . . .	»	0.50
» — —»— under $\frac{1}{2}$ år . . .	»	0.25
» mindre dyr (svin, får, gjeter) for et antal av til og med 100 dyr . . .	»	0.15 pr. stk.
» de næste 100 dyr	»	0.12 —
» det overskytende antal	»	0.09 —

Betalingen beregnes efter det samlede antal dyr, som samme eksportør rekvirerer undersøkt på en gang.

For den i § 4 omhandlede undersøkelse av skibet betaler skibets fører dyrlægen eller vedkommende politifunktionær kr. 4.00. Likeså meget betales dem for at påse skibets desinfektion, forsåvidt denne ikke kan finde sted samme dag som undersøkelsen.

§ 6. Departementet for det indre bemyndiges til i tilfælde at gi nærmere bestemmelser angående de her nævnte foranstaltningers gjennomførelse.

Ansøgning om tuberkulin-undersøkelse på offentlig bekostning.

Undertegnede ansøker herved om at erholde min kvægbesætning, bestående av ..... okser ..... voksne kjør ..... ungdyr og ..... kalver, tilsammen ..... dyr, undersøkt med tuberkulin på offentlig bekostning.

Undersøkelsen agtes utført ved dyrlæge ....., som dertil har erklæret sig villig på de av det offentlige fastsatte vilkår.

Jeg forpligter mig til efter foretagen undersøkelse, hvis tuberkulose findes i besætningen, inden 3 uker efter undersøkelsen på betryggende måte

- a t skille de tuberkuløse og mistænkte dyr fra de sunde dyr og at holde og stelle de sunde og syke dyr hver for sig både i fjøs og i havnegang,
- a t rense fjøset på behørig måte, efter hvad dyrlægen derom foreskriver,
- a t slagte straks dyr, som lider av jurtuberkulose eller lungetæring, og ikke at sælge eller benytte melk fra sådanne dyr uten i kopt tilstand,
- a t lade nyfødte og nyindkjøbte dyr tuberkulinprøve,¹⁾ førend de sættes ind i den sunde del av besætningen,
- a t lade de tuberkuløse og mistænkte dyr brændemerke med et **T** i huden eller på hornet,
- a t tilbakebetale de med undersøkelsens utførelse forbundne omkostninger, hvis nogen av disse forpligtelser ikke overholdes, eller hvis jeg ikke nedslagter de tuberkuløse dyr inden 6 måneder efter undersøkelsens utførelse, hvis erstatning for nedslagtning måtte være indvilget.

Er besætningen undersøkt før? .....

Isåfald når? .....

Av hvem? .....

Var der tuberkulose i besætningen dengang? .....

Har nedslagtning mot erstatning fundet sted efter vedtagen forpligtelse om årlig tuberkulinprøve indtil videre? ..... Når skete dette? .....

Gårdens navn .....

Herred .....

Amt .....

Datum .....

Tydelig underskrift: .....

Til

Landbruksdepartementet.

Vend!

¹⁾ Omkostninger ved saadanne prøver utredes ikke av det offentlige.

Opmerksomheten henledes på:

Hele besætningen må undersøkes, ikke blot en del.

Kvægavlsforeningsokser må ikke indsættes i tuberkuløs besætning.

En besætning, som før er undersøkt og fundet sund, vil som regel ikke tillates på ny undersøkt på offentlig bekostning, medmindre særlige grunde foreligger.

Forny et undersøkelse av tuberkuløs besætning bør foretas hvert år, indtil besætningen er sund.

Andragende om erstatning for nedslagtede dyr kan indsendes til landbruksdepartementet og kan ventes indvilget med et beløb indtil tredjedelen av det forvoldte tap, hvis dette er følelig.

Husdyrloven av 14de juli 1894 (konf. tillægslov av 26de mai 1899) bestemmer, at, når tuberkulose viser sig i en besætning, skal dette anmeldes til lensmanden eller til autorisert dyrlæge; loven forbyder at la tuberkulose dyr føre til markeder, dyrskuer, på fremmed beite eller til fremmed fjøs; dog skal det være tilladt fra eierens fjøs at sælge dyrene til slagt eller føre dem til handelsmarked til egen avsondret avdeling for at sælges til slagt.

Amtmanden kan la forholdene undersøke nærmere ved dyrlæge og gi forskrifter angående avsondring og desinfektion. Departementet kan la tuberkulose dyr, der er solgte til slagt, nedslagte for besidderens regning inden en vis frist, hvis dyret fremdeles holdes i live.

Anm. Denne ansøking indsendes gjennom vedkommende amtmand til landbruksdepartementet.

Dyrlægen bedes besvare følgende spørsmål:

1. Er i tilfælde de ved sidste tuberkulinprøve fundne tuberkulose eller mistænkte dyr isolerte eller nedslagtede?
2. Er i tilfælde avsondring og desinfektion tilfredsstillende utført og de øvrige påtagne forpligtelser overholdte?
3. Bekræfter og anbefaler De saaledes andragendet?

(Sted)..... den ..... 19.....

(Dyrlægens underskrift).

Bilag 7.

Blanket til udfyldning ved foretagelse af tuberkulinprøver.

At indsende til
direktøren for det civile veterinærvæsen.

Tuberkulinprøve

19.....

av kvægbesætningen

hos hr. .... (gård) .....

..... herred ..... amt.

Dyrets				Indsprøitningens			Temperatur.						Er dyret			Er der tidligere foretaget prøve av dyret — og isåfald når og med hvilket resultat?		
navn eller nummer på fjøset.	race	køn		alder.	datum.	klokkeslet.	døse.	før indsprøitningen.	klokkeslet efter indsprøitningen.						sundt.		mistænkt.	tuberkuløst.
		han.	hun.															

Hvor mange ganger er besætningen n u i sin helhet tuberkulinprøvet?

Når fandt de tidligere prøver sted?

..... den ..... 190 .....

Var besætningen sund eller tuberkuløs ved tidligere prøver?

Har nedslagtning mot erstatning fundet sted efter vedtagen

(Dyrlægens navn) .....

forpligtelse om årlig tuberkulinprøve indtil videre?

Når?

Bilag 8.

Anvisning til tuberkulinundersøkelse av besætninger.

Tuberkulinet forsendes i flasker i ufortyndet og steril tilstand. Det må opbevares på et mørkt, kjølig og tørt sted, og holder sig da virksomt i meget lang tid.

Til undersøkelse anvendes til et voksent dyr (hest, kvæg eller svin) 50 centigram (eller $\frac{5}{10}$ kubikcentimeter), til ungdyr 30—40 centigram (eller $\frac{3}{10}$ — $\frac{4}{10}$ kubikcentimeter), til kalve og nyfødte dyr 20 centigram (eller $\frac{2}{10}$ kubikcentimeter) efter dyrets størrelse og alder.

Den for hvert dyr bestemte dosis tilblandes i det øieblik, den skal benyttes, med rent og i forveien kopt vand i et rent, kopt vinglas.

Bekvemmere er det dog, hvis man har en avdelt større injeksjonssprøite, at blande den til vedkommende besætning bestemte mængde tuberkulin med det nødvendige kvantum vand på engang på en større flaske i et forhold av 1 til 10 (10 % således, at der i en fortynding av 5 kubikcentimeter kommer 50 centigram tuberkulin). Av denne fortynding vil altså, når sprøyten rummer 10 kcm., 5 kcm. være passende dosis for et stort voksent dyr, 4 kcm. for et mindre voksent dyr, 3 kcm. for et ungdyr og 1—2 kcm. for smådyrene. Fortyndingen holder sig dog ikke længe uten at dekomponeres, hvorfor den enten må tillaves på brugsstedet eller også i hjemmet 1—2 dage iforveien og isåfald tilsættes $\frac{1}{2}$ % karbolsyre.

Førend indsprøitning foretas, må samtlige dyrs temperatur være målt; målingen foretas ved et maksimaltermometer, der holdes godt inde i endetarmen i 2 minutter,¹⁾ hvorefter termometret trækkes langsomt ut og temperaturen avlæses nøiagtig og noteres. Man må være forsynet med 1 termometer for hvert 20 dyr, foruten nødvendig reserve. Til måling av 20 dyr iberegnet avlæsning, nedskrivning av temperaturen, rengjøring av termometret (det avtørres bedst med en klut dyppet i lysol-, kreolin- eller sublimatopløsning) samt dettes indoljning, medgår for en øvet mand ca. $1\frac{1}{2}$ time.

Glem ikke at slå kviksølvsløilen ned mellom hver gang termometret benyttes.

Efterat samtlige dyrs temperatur er målt, foretas indsprøitningen av tuberkulinet. Den bør helst ske på halsen, efterat huden iforveien er avbarbert samt renvasket med et desinfektionsmiddel (2 % lysol-, karbol- eller kreolinopløsning, 1 % sublimatopløsning). Injeksjonssprøyten, hvis stempel maa være

---

¹⁾ Der fåes i handelen termometere, der kan avlæses allerede efter 1 minuts forløp.

av et materiale, der tåler kokning, må iforveien være kokt. Man bør ha minst 2 sprøiter og 4 sprøitespidser. Spidsen stikkes igjennem huden, hvorefter sprøiten sættes til spidsen og den nødvendige dose indsprøites. Spidsen rengjøres for hver gang ved at dyppes i ren kokket olje eller i et desinfektionsmiddel. Indsprøitningen bør foretas enten mellom 6—10 om aftenen eller 4—8 om morgenen. Dyrene må under undersøkelsen være i ro på fjøset; 6—7 timer etter indsprøitningen påbegyndes temperaturmålingen igjen, og der fortsættes med denne hver anden time. Dyr, der ved måling indtil den 13de time findes at ha git sikkert tegn på at være tuberkuløse, behøver ikke at måles mere, mens dyr, der ikke har reagert, eller hvis reaktion er tvivlsom, må måles indtil den 17de til 23de time etter indsprøitningen.

Dyrlægen må enten selv foreta målingen eller la denne foreta av mæend, som av ham er git den til temperaturmålingen nødvendige anvisning, og hvis målinger han isåfald personlig må kontrollere. Det må påsees, at dyrene ikke vandes umiddelbart foran en måling. Brunstige dyr viser ofte en høiere temperatur end normalt, dog vil den ikke av denne grund stige over 40°.

Undersøkelsens resultat anføres på det dertil bestemte skema og indsendes snarest mulig til veterinær-direktøren.

(Konf. forøvrig cirkulære fra veterinærdirektøren av 7de april 1905).

Bilag 9.

Cirkulære fra direktøren for det civile veterinærvesen av 7de april 1905 om tuberkulosens bekjæmpelse i kvægbesætninger.

Også for budgetterminen 1905—1906 er der i likhet med foregående år av stortinget git bevilgning til:

1. tuberkulinundersøkelser av kvægbesætninger og
2. erstatningsbidrag ved nedslagtning av tuberkuløst kvæg.

I. Undersøkelse og foranstaltninger.

Tuberkulosen henregnes til de i husdyrloven av 14de juli 1894 (cfr. lov av 26de mai 1899) kap. 3 omhandlede mildere smitsomme sykdomme, for hvis vedkommende en dyreier er pliktig til at anmelde for det offentlige, når sykdommen måtte vise sig i hans besætning; dyr, der antas angrepet av tuberkulose, er det forbudt at føre på markeder, til dyrskuer, på fremmed beite eller i fremmede fjøs; dog er det tilladt at sælge sådanne dyr til slagt.

Tilladelse til at la kvægbesætning tuberkulinundersøke på offentlig bekostning vil av landbruksdepartementet som tidligere meddeles på derom indsendt særskilt ansøking, hvortil trykt blanket erholdes ved henvendelse til den dyrlæge, ved hvilken undersøkelsen agtes utført. Ved indsendelsen av ansøkingen har kvægeieren at forpligte sig til efter foretagen undersøkelse, hvis tuberkulose findes i besætningen, inden 3 uker efter undersøkelsen paa betryggende måte at skille de tuberkuløse og mistænkte dyr fra de sunde dyr og at holde og stelle de sunde og syke dyr hver for sig både i fjøs og havnegang;
at rense fjøset på betryggende måte, efter hvad dyrlægen derom foreskriver;
at slagte straks dyr, som lider av jurtuberkulose eller lungetæring, og ikke at sælge eller benytte melk fra sådanne dyr uten i kokt tilstand;
at la nyfødte og nyindkjøpte dyr tuberkulinprøve¹⁾, førend de sættes ind i den sunde del av besætningen;
at la de tuberkuløse og mistænkte dyr brændemerke med et *T* i huden eller på hornet;
at tilbakebetale de med undersøkelsens utførelse forbundne omkostninger, hvis nogen av disse forpligtelser ikke overholdes eller hvis de tuberkuløse dyr ikke nedslagtes inden 6 måneder efter undersøkelsen, hvis erstatning for nedslagtning måtte være indvilget.

¹⁾ Omkostningerne ved sådanne prøver utredes ikke av det offentlige.

I ansøgningen oplyses, om besætningen før er undersøgt og isåfald når og av hvem samt om der dengang var tuberkulose i besætningen.

Hvis besætningen tidligere har været tuberkulinundersøgt, kan indvilgning kun ventes i de tilfælde, hvor besætningen ved sidste prøve endnu viste sig at indeholde tuberkulose dyr, eller hvor der kan næres frygt for, at smitte i mellemtiden kan være tilført, eller hvor der iøvrig måtte foreligge særlige omstændigheder, som gjør omprøve ønskelig. Forsåvidt derfor ansøgningen angår fornyet prøve, har dyrlægen angående disse punkter at afgive de nødvendige oplysninger på ansøgningen. Det henstilles til dyrlægerne at benytte de nye ansøkningsblanketter, hvorpå findes avtrykt samtlige ovennævnte forpligtelser for ansøgeren.

Med hensyn til de offentlige tuberkulinundersøkelser skal jeg forøvrig bemærke følgende:

Dyrlægen vil have at underkaste de reagerende dyr en nærmere nøiagtig undersøkelse, særlig av juret, og at give eieren underretning om undersøkelsens utfald samt om de nødvendige anvisninger til sygdommens utryddelse i besætningen overensstemmende med følgende regler:

1. de av tuberkulose angrepne eller for sygdommen mistænkte dyr skal på betryggende måte adskilles fra de sunde dyr enten ved opførelse av en skillevæg i fjøset eller ved anbringelse av de sunde dyr i et særskilt fjøs;
2. der skal anvendes særskilte vandings- og foderkar samt øvrige fjøsredskaber, der kommer i berøring med dyrene eller deres avsondringer, til hver avdeling av dyrene. Såvel det for de sunde dyr bestemte rum som de til dem anvendte fjøsredskaber og foderkar må i forveien være tilfredsstillende rensede og desinficerte;
3. den sunde avdeling må stelles av egen røgter eller budeie, eller også må den syke avdeling stelles efter den sunde; idethele må alt samkvem og færdsel fra den syke avdeling over i den sunde undgåes. Når røgteren har stelt den syke del av besætningen, må han vaske og børste sig samt bytte fottøi;
4. de syke dyr må holdes borte fra fælles beite såvel på sæteren som hjemme i bygden;
5. sådanne dyr, der efter dyrlægens nærmere undersøkelse findes lidende av jurtuberkulose eller av almindelig utbredt tuberkulose med lungetæring eller avmagring, må slagtes snarest muligt; der må ikke anvendes eller sælges melk af sådanne dyr uten i kogt tilstand;
6. intet sygt eller mistænkt dyr må sælges uten til slagt;
7. kjød av tuberkulose hjemmeslagtede dyr må ikke sælges, uten at dyret i slagtet tilstand er undersøgt av dyrlæge og av ham erklæret tjenligt til menneskeføde eller uten at det hele slagt føres til kontrolstationen, førend det falbydes;
8. de av tuberkulose dyr fødte kalve, der skal opdrættes, må skilles fra deres mødre og anbringes i et smittefrit rum samt ikke fodres med melk fra syke

eller mistænkte dyr, uten at den i forveien er kocht; dog kan kalven i de to første døgn gis rå modermelk, naar juret ikke er angrepet;

9. nyfødte og nyindkjøpte dyr må ikke indsættes blandt den friske del av besætningen, medmindre de ved en i forveien foretagen tuberkulinprøve er fundne sunde.

Resultatet av undersøkelsen for hver besætning anføres på skema, der erholdes utleveret fra amtskontoret. Dette indsendes i utfylt stand snarest mulig til direktøren for det civile veterinærvesen.

For sit arbeide med disse undersøkelser erholder dyrlægen av statskassen efter indgIVEN særskilt regning skyss- og kostgodtgjørelse i henhold til lov av 10de juli 1894 samt tillike et honorar, som fastsættes av landbrugsdepartementet under hensyn til reisernes længde og varighet og de undersøkte besætningers størrelse. Honoraret fastsættes og utbetales ved budgetterminens utløb under ét for samtlige de av dyrlægen i terminen foretagne undersøkelser. Skyss- og kostregningerne, der regelmæssig anvises kvartalsvis, bør angive antallet av de på hver reise undersøkte dyr.

For at påse, at de givne forskrifter til tuberkulosens bekjæmpelse efterkommes, vil der desuten i tilfælde bli tilstået dyrlægen skyss- og kostgodtgjørelse samt en arbeidsgodtgjørelse av kr. 4,00 pr. døgn for én reise til vedkommende sted i passende tid, efterat undersøkelsen er feretaget.

Forsåvidt flere gårdbrukere i samme grænd tilståes offentlig bidrag til tuberkulinundersøkelse av sine besætninger, har dyrlægen at foretage disse undersøkelser og den eventuelt senere nødvendige inspektion på samme reise, forsåvidt der derved ikke vil forårsages et uforholdsmæssigt langt fravær fra dyrlægens hjem og forsømmelse av anden påtrængende eller privat praksis.

Angående fremgangsmåten ved utførelse av tuberkulinundersøkelser henvises til den i veterinærårsberetningen indtagne anvisning til tuberkulinundersøkelse av kvægbesætninger.

Til veiledning ved bedømmelsen av utfaldet av tuberkulinprøverne meddeles følgende:

Er prøven rigtig iverksat og utført, vil der ved bedømmelsen av, hvorvidt et dyr har reageret for tuberkulinpodningen eller ikke, blive at tage hensyn til dyrets alder, dets temperatur før indsprøitningen, forskjellen mellem begyndelsestemperaturen og den høieste temperatur, tidspunktet for dette maksimums indtræden i forhold til podningstidspunktet samt temperaturkurvens måte at stige og falde på på begge sider av høidepunktet.

Intet dyr bør podes, som ikke viser normal temperatur, eller som har tydelig feber. Den øverste grænse for den normale legemsvarme hos voksent kvæg kan sættes til $39,5^{\circ}$ C. og for kalve under 6 måneder indtil 40° C., men den normale temperatur svinger ialmindelighed mellem $38-39^{\circ}$ hos kvæg over 6 måneder og $38,5^{\circ}-39,5^{\circ}$ hos yngre dyr. Friske dyr kan podes, selv om de på grund av begyndende kalvningstegn har en noget forhøiet temperatur.

Er der forøvrig noget særligt at bemerke ved noget dyr, bør dette antegnes på temperaturlisten.

Ved en typisk reaktion hos ikke før sprøitede dyr vil temperaturen, oftest efter en ringe nedgang i de første timer efter sprøitningen, sædvanligvis efter 6—8 timers forløp, begynde at stige; stigningen viser sig oftest jevnt tiltagende gennem flere timer, indtil maximum nåes ved 11—13—15de time, for derefter at falde ned til det normale, inden 24 timer er forløbet siden podningen. Stigningen til maximum er sædvanligvis noget kortvarigere end faldet ned til det normale. Maximumtemperaturen kan dog i enkelte tilfælde indtræffe nogle timer såvel før som efter det ovenfor anførte tidspunkt. I tvilsomme tilfælde bør målingen finde sted så hyppig som mulig, i tilfælde hver time; forøvrig bør der altid måles mindst hveranden time.

Hvis der er grund til at antage, at dyret i forveien har været indsprøit med tuberkulin, bør målingen begynde senest allerede 4de time efter indsprøitningen og fortsættes hver time indtil 14de—16de time. Hos sådanne dyr indtræder nemlig ofte reaktionen tidligere end ellers.

Det anvendte tuberkulin må være rent og ikke ældre end 6 måneder; fortynding bør foretages på stedet i det øieblik tuberkulinet skal benyttes. Ved omprøve bør anvendes dobbelt dose.

Ved bedømmelsen av prøvens utfald skal følgende princip følges:

- I. Som reagerende er at anse ethvert dyr, som før indsprøitningen ikke viser en over $39,5^{\circ}$ C. gående temperatur, men hvis temperatur efter indsprøitningen stiger over $39,5^{\circ}$ C., hvis forskjellen mellem høieste og laves temperatur før og efter indsprøitningen er mindst 1° .
- II. Hos kalve under 6 måneder eller hos voksne dyr, hvor temperaturen før indsprøitningen svinger mellem 39° og $39,5^{\circ}$ C., giver en stigning efter podningen indtil 40° C. grund til at mistænke dyret for at være tuberkuløst.

Tuberkulinprøve av dyr, hvis temperatur overstiger $39,5^{\circ}$ C. må ikke finde sted.

Temperaturstigninger, som ikke når op i $39,5^{\circ}$ C., kan ikke betragtes som tuberkulinreaktion hos kvæg.

Hvis dyrlægen finder bedømmelsen vanskelig eller tvilsom, bør han, førend han uttaler sig for besættningens eier, indhente min avgjørelse.

Omsprøitninger av tvilsomt reagerende dyr kan foretas, når der er forløbet mindst 3 måneder siden forrige podning, men dyret må i denne tid isoleres og behandles som tuberkuløst; sådan omsprøitning vil dog ikke kunne foretas på offentlig bekostning uten efter særskilt tillatelse. Omsprøitning av sikkert reagerende dyr er unødvendig og unyttig.

II. Nedslagting av tuberkuløst kvæg.

Angående bevilgningen til erstatningsbidrag ved nedslagting av tuberkuløst kvæg meddeles, at bidragene fortiden er forutsat at kunne tilståes med indtil

tre die parten¹⁾ av det ved nedslagtningen forårsagede tap samt kun at komme de kvægeiere tilgode, der ønsker at nedslagte de dyr, der efter offentlig tuberkulinundersøkelse erklæres tuberkuløse eller mistænkte.

Forsåvidt en kvægeier efter offentlig tuberkulinundersøkelse ønsker at nedslagte sine tuberkuløse eller mistænkte dyr og til delvis dækkelse av det derved forvoldte tap agter at søke bidrag av statskassen, har han at underskrive en ansøkning, hvortil blanket erholdes ved henvendelse til vedkommende dyrlæge. I ansøkningen forpligter kvægeieren sig til for det tilfælde, at ansøkningen indvilges,

- 1.²⁾ snarest mulig at slagte de syke dyr;
- 2.²⁾ at lade besætningen tuberkulinundersøke 1 gang årlig i de førstkommende år, indtil besætningen efter prøvernes resultat kan antages fri for tuberkulose — dog under forudsætning av, at denne undersøkelse efter derom for hver gang indsendt andragende tillates foretagen på offentlig bekostning;
- 3.²⁾ mot sædvanlig erstatning av statskassen, hvorom andragende blir at indsende for hver gang, at lade slagte de syke dyr, som ved disse gjentagne tuberkulinundersøkelser findes tuberkuløse.

Blanketten utfyldes forøvrig av dyrlægen, der tillige besvarer de til ham rettede spørsmål, der skal tjene til belysning av, hvorvidt nedslagtning må ansees ønskelig eller nødvendig. Derpå sender dyrlægen ansøkningen til lensmanden, der efter påført besvarelse av det til ham stillede spørsmål sender den til amtmanden til videre oversendelse til landbrugsdepartementet.

Såfremt andragendet indvilges, har dyrlægen ved sakens tilbakekomst til ham snarest mulig at beramme en dag til dyrenes vurdering og nedslagtning, hvorom eieren blir at underrette.

Dyrene blir av dyrlægen og en av ham opnævnt takstmand at ansætte til den værdi, som de virkelig står i i den tilstand, hvori de forefindes ved taksten, dog således, at der ikke tages hensyn til, at de ved en tuberkulinprøve er påvist at være tuberkuløse, medmindre denne sygdomstilstand av andre grunde (magerhet, hoste, jurlidelse) er åbenbar. Forsåvidt et dyrs værdi således måtte findes høiere end et beløp av kr. 250,00, blir værdien at nedsætte til dette beløp. Fra denne værdi trækkes værdien av huden og slagttet. Hvis huden og slagttet av eieren skal sælges, kommer deres værdi til fradrag med det ved salget indvundne beløp, hvorom av 2 pålidelige mænd attesteret opgave gjennom dyrlægen blir at indsende til veterinærkontoret i forbindelse med takstdokumentet. I motsat fald blir hudens og slagtets værdi at ansætte ved takst av dyrlægen og takstmanden.

Er dyrlægen og takstmanden uenige om værdiansættelserne, blir det midlere tal, der fremkommer ved at addere begge takstbeløp og derpå halvere summen, at anse som den rette værdi.

¹⁾ For tiden indtil halvparten.

²⁾ Dyrlægen ma have sin oppmerksomhet henvendt på, at disse forpligtelser overholdes.

De slagtede dyr skal undersøkes av dyrlæge, og forsåvidt noget dyr findes angrepet av tuberkulose i så høi grad, at kjødet ansees utjenligt til menneskeføde, skal dyrlægen påse det brændt eller nedgravet, likesom de ved slagtingen forøvrig fundne turberkulose dele av dyret snarest mulig må opbrændes eller forsvarlig nedgraves.

Hvis noget dyr ikke slagtes på stedet, men efter vurderingen sælges til slagt, kan dette tillates på betingelse av, at dyrlægen uten utgift for det offentlige efter avtale med kjøperen overværer dyrets nedslagting. Forsåvidt dyret sælges til nogen inden en kommune, hvor kommunal kjødkontrol er indført, kan dyrlægen undlate at møte under slagtingen, hvorimot attest fra stedets politi eller 2 troværdige mænd om, at dyret er nedslaget, må indsendes til veterinærkontoret.

Under sit nærvær på stedet ved vurderings- og slagtningsforretningen har dyrlægen at give kvægeieren anvisning om de nødvendige desinfektionsforanstaltninger, der blir at iverksætte for at hindre utbredelse av smitte efter de syke dyr.

Dyrlægen har snarest mulig at indsende til veterinærkontoret opgave over de ovenomhandlede værdiansættelser, underskrevet såvel av ham selv som den opnævnte takstmand. Sammen med denne opgave har dyrlægen også, forsåvidt slagtingen efter det foregående er overværet av ham, at indsende en nøiagtig beretning om den efter slagtingen foretagne undersøkelse, idet det påsees, at hvert dyr identificeres med vedkommende dyr på de for tuberkulinprøver anordnede skemaer.

For sit arbejde med vurderingen og undersøkelsen av de slagtede dyr m.v. er dyrlægen berettiget til fortuen skyss- og kostgodtgjørelse efter skyss- og kostloven at beregne kr. 2,00 og kr. 4,00 pr. døgn i henhold til husdyrlovens §§ 23 og 24.

Den opnævnte takstmand tilkommer for de av ham utførte forretninger kr. 2,00 pr. døgn. Denne godtgjørelse bør av dyrlægen for det offentlige utlægges til takstmanden. Efter regning vil dyrlægen da erholde utlægget refundert samtidig med utbetalingen av hans egen for disse forretninger tilkommende godtgjørelse, der vil anvises ham ved budgetterminens utløb i forbindelse med honoraret for tuberkulinundersøkelsene, godtgjørelse for inspektioner etc. i terminen.

Bestemmelserne i dette cirkulære træder i stedet for bestemmelserne i cirkulærene fra direktøren for det civile veterinærvæsen av 5te juni 1895 og 28de januar 1903.

Cirkulæret, hvorav endel eksemplarer vedlægges, bedes tilstillet de i hr. amtmandens embedsdistrikt praktiserende dyrlæger, amtets lensmænd og landhusholdningsselskap.

Ansøgning

om erstatning for kvæg, der ønskes slagtet på grund af tuberkulose.

Undertegnede, hvis besætning, bestående av ..... voksne dyr og ..... kalve, ved en under ..... foretagen tuberkulinundersøkelse befandtes lidende av eller mistænkt for tuberkulose, forsåvidt ..... dyr angår, andrager herved om at måtte tilståes et bidrag av statskassen til dækkelse av tap ved slagtning av mit tuberkulose kvæg.

Foruten de i ansøkingen om tuberkulinundersøkelse overtagne forpligtelser, hvoriblandt pligt til

1. at skille de tuberkulose og mistænkte dyr fra de sunde dyr og at holde og stelle de sunde og syke dyr hver for sig baate i fjøs og havnegang, indtil deres slagtning finder sted,
2. at late fjøset rense paa behørig måte, efter hvad dyrlægen derom foreskriver,
3. ikke at indsætte nyfødte eller nyindkjøpte dyr i besætningen, uten at de iforveien ved en tuberkulinprøve er fundet sunde,
overtager jeg desuten for det tilfælde, at andragendet indvilges, forpligtelse til
4. snarest mulig at late slagte de syke dyr,
5. at late min besætning tuberkulinundersøke 1 gang årlig i de førstkommende år, indtil besætningen efter prøvernes resultat kan antages fri for tuberkulose — dog under forutsætning av, at denne undersøkelse efter derom for hver gang indsendt andragende tillates foretagen paa offentlig bekostning,
6. mot sedvanlig erstatning av statskassen, hvorom andragende blir at indsende for hver gang, at late slagte de syke dyr, som ved disse undersøkelser findes tuberkulose.

Gårdens navn: .....

Herredets navn: .....

Amt: .....

Datum: .....

Eierens underskrift: .....

Dyrlægens erklæring.

Undertegnede dyrlæge, der har tuberkulinundersøgt ovennævnte kvæg-eiers besætning og fundet.....syke og ..... mistænkte dyr, erklærer herved at kunde besvare nedenstående spørgsmål således:

Finder dyrlægen, at en vedblivende isolation av de tuberkuløse og mistænkte dyr i heromhandlede besætning tilfredsstillende kan gjennemføres uten uforholdsmæssige og for eieren trykkende omkostninger? ¹⁾

.....

Oversendes hr. lensmanden i .....

Datum: .....

Navn: .....

Lensmandens uttalelse.

Antar hr. lensmanden, at nedslagtning av forannævnte dyr vil medføre et føleligt tap for eieren? .....

Datum: .....

Navn: .....

---

¹⁾ Hvis spørsmålet besvares benegtende, angis grundene hertil.

Indberetning

Skema no. 1.

fra undertegnede dyrlæge i ..... amt
om tilfælde av .....

(At indsende gennem vedkom-
mende sundhetskommisssions
ordfører og overøvrighet
til veterinærstyrelsen).

Gårdens navn (i by eller ladested, gate og no.)	Herred (By)	Når begyndte sygdom- men?	Når har dyrlægens tilsyn fundet sted?	Hest			Ko			Får			Gjed			Svin			Hund, Kat			Nærmere oplysninger, såsom om den angrepne besætnings størrelse, om foranstaltninger truffne mot syg- dommens utbredelse, om sandsynlig smittkilde, forsåvidt noget derom kan oplyses.		
				angrepne		derav		angrepne		derav		angrepne		derav		angrepne		derav		angrepne			derav	
				dræpte	døde	dræpte	døde	dræpte	døde	dræpte	døde	dræpte	døde	dræpte	døde	dræpte	døde	dræpte	døde	dræpte	døde		dræpte	døde

Anmerkning 1. For hver sygdom benyttes et skema.

2. Hvis tilfældene har forekommet på samme gård, men i for-
skjellige besætninger, anmerkes dette i sidste rubrik.

Navn: .....

..... den ..... 19.....

1. Hr. ordføreren i ..... sundhetskommisssion.

Bopæl: .....

2. Hr. amtmanden i ..... amt.

Hr. direktøren for det civile veterinærvesen.

Indberetning

fra undertegnede dyrlæge om tilfælde av smitsom husdyrsygdsm

i ..... amt

til

direktøren for det civile veterinærvæsen.

1. Sygdom:
2. hos hvilken art af husdyr:
3. antal angrepne:
4. derav døde:
5. eller dræpte:
6. den angrepne besætnings størrelse:
7. gårdens navn (i by eller ladested, gate og nr.):
8. herred (by):
9. hvorvidt dyret er død på havnegangen eller fjøset.
10. når dyrlægens tilsyn har fundet sted:
11. hvorpå den stillede sygdomsdiagnose grunder sig:
(her anføres i korthet såvel symptomer i levende live
som de ved obduktionen fundne sygdomstegn):
12. hvorvidt mikroskopisk undersøkelse er foretaget:
13. hvorfra smitten antas at skrive sig:
14. kort angivelse av, hvad der er foretaget til forebyggelse av smittens utbredelse:

..... den ..... 19.....

Navn:

.....

Bopæl:

.....

Anm. For hver sygdom og for hvert slags husdyr benyttes et skema.

Utdrag av lov

om offentlige tjenestemænds skyss- og kostgodtgjørelse av 10de juli 1894.

Av denne lov hitsættes:

§ 2. Skyssgodtgjørelsen blir at beregne efter følgende regulativ:

Pr. kilometer.				Pr. sjømil.	
Landskyss.		Bådskyss.		Jernbane.	Dampskib.
Tilsigelsesstation.	Fast station.	Tilsigelsesstation.	Fast station.		
Øre.	Øre.	Øre.	Øre.	Øre.	Øre.
16	20	37	40	6	40

§ 8. Hvor befordring alene kan ske på sadel, kløv eller med ren, eller hvor den reisende alene kan komme frem tilfods, og hans tøj m. v. må bæres, er vedkommende berettiget til, foruten den ham efter regulativet tilkommende godtgjørelse fra fast station, at erholde erstattet efter regning, hvad han har erlagt i nødvendige utgifter til befordring av sit tøj samt for veiviser, hvor sådan er benyttet, og desuten, hvad han i befordring for sig selv har erlagt utover nævnte regulativsats.

Likeledes er — forsåvidt angår befordring utenfor de almindelige skyssruter forøvrigt, tillands eller tilvands, — den reisende berettiget til erstatning for havte utgifter utover den ham tilkommende regulativsats fra fast station. Samme regel gjelder også under reiser på de almindelige skyssruter, forsåvidt nødvendigt forretningsmæssigt opphold mellom stationer på samme kræver en tid utover den, hvori de skyssende er forpligtet til at vente.

Forsåvidt i distrikter, hvor befordring alene kan ske ved ren, den reisende benytter egne ren, blir den ham tilkommende skyssgodtgjørelse at bestemme av kongen.¹⁾

§ 9. Foruten den foran bestemte skyssgodtgjørelse, der også indbefatter tilsigelsespenge samt leie av båt og andre reiseredskaper, erholder samtlige tjenestemænd erstatning efter regning for nødvendigt utlæg til befordring.

¹⁾ Konf. kgl. resol. av 30te juni 1900 angående skyssgodtgjørelse for offentlige tjenestemænds befordring med egne ren.

- a. av medført nødvendig bagage, hvilken godtgjørelse dog ikke må overstige den vedkommende tjenestemand tilkommende skyssgodtgjørelse for egen befordring.
- b. av fornøden bagage mellom bopæl eller forretningssted og det sted, hvor skyssbefordringen begynner eller ender,
- c. av egen person ombord til og iland fra dampskib, samt utlæg av bom-, bro-, brygge- og færge-penge og for soveplads i jernbanevogne, forsåvidt reisen er foregået om natten, og sådan plads er benyttet.

Ved reise på jernbane eller med dampskib tilstås ingen anden godtgjørelse for befordring end i §§ 2, 3, 4 og i nærværende paragraf bestemt.

§ 13. Den mindste veilængde, som må reises, når godtgjørelse for skyss, såvel tillands som tilvands, skal kunne fordres, er 3 km. fra den reisendes bopæl eller 6 km. tilsammen frem og tilbake.

Skyssen godtgjøres kun for den virkelige veilængde, dog så, at for de strækninger, hvor skyssbetaling erlægges efter en større veilængde end den virkelige (se lov om skyssvæsenet av 14de juli 1893 § 30), tilkommer der tjenestemanden skyssgodtgjørelse efter denne forøkede veilængde.

§ 15. Godtgjørelse for befordring med dampskib skal beregnes efter den avstand, hvorefter passagerbilletten betales.

(Dyrlægen har kostgodtgjørelse efter 3die klasse, nemlig kr. 4.00). (Konf. § 18).

§ 18. På reiser med dampskib skal de til 1ste klasse hørende tjenestemænd være berettiget til at erholde i kostgodtgjørelse kr. 7.00, de til 2den klasse hørende kr. 6.00, de til 3die klasse hørende kr. 5.00 og de til 4de klasse hørende kr. 4.00 for hvert døgn, i hvilket reisen med dampskib har varet uavbrutt minst 6 timer.

Samme kostgodtgjørelse tilkommer der dem også under ophold i kjøbstad eller ladested på forretningsreiser, under hvilke de må opholde sig i byen i mindst 12 timer. ~~Det samme gjelder for sammenhengende ophold på dampskib og i by i tilsammen minst 12 timer.~~

§ 21. Den mindste veilængde, som såvel tillands som tilvands må reises, når kostgodtgjørelse skal kunne fordres, er 3 km. fra den reisendes bopæl eller 6 km. tilsammen frem og tilbake.

§ 22. Døgn efter denne lov regnes fra det klokkeslet, da reisen påbegyndes. Dele av et døgn på 5 timer og derover regnes for helt døgn; dele av et døgn paa mindre end 5 timer medregnes ikke. Dog tilkommer vedkommende kostgodtgjørelse, når den hele på en reise tilbakelagte veilængde utgjør minst 20 km., selv om dertil ikke er medgået 5 timer.

§ 30. Regninger over skyss- og kostgodtgjørelse, som efter denne lov tilkommer nogen av det offentlige, skal, forsåvidt ingen tidsbestemmelse på andet sted måtte være givet, være indsendt til vedkommende myndighet i det seneste inden seks måneder efterat saken eller forretningen er tilendebragt, da i mangel deraf fordringen ikke godtgjøres av det offentlige.

Bilag 14.

Årsberetning for Kristiania kommunale destruktionsværk for året 1908.

Ved bestyrer *Amund Lo.*

Under forøvrig henvisning til foregående beretning, indtat som bilag 14 i årsberetningen fra veterinærvæsenet for året 1906, kan meddeles:

Verket har, som de foregående år, været i drift for at tilintetgjøre og samtidig nyttiggjøre konfiskater fra kjødkontrollen, sundhetskommisjonen, og det, som av handlende frivillig selv har bragt av varer dit, — som av forskjellige grunde er blit utjenlig til menneskeføde eller til salg — samt kadavre av enhver art, der blir tilført verket på foranledning av dyrlæger eller private.

Der er sendt cirkulære til byens dyrlæger, at verket gratis besørger tilintetgjørelse av kadavre, naar disse bringes til verket; — undertiden kan endog dette hente dem.

Det er adgang for dyrlæger til at foreta obduktioner i verkets slagterum, likesom der er anskaffet tøy, som dyrlægen kan iføre sig under obduktionsforretningen.

Der er i årets løp destruert 4 miltbrandkadavre.

Av varer, der ikke egner sig til behandling i destruktionsapparaterne, men som blir brændt eller nedgravet, er mottaget: Løk, halm, bananer, poteter, fjær, søppel, druer, capers, grøntsaker og en del råddent mel, tils. ca. 5461 kg.

Av råprodukter der er behandlet i destruktionsapparaterne, og hvorav der er utvundet kjødmel og fett, er mottaget:

A. Fra sundhetskommisjon og private:

Kjød	4 714 kg.
Flesk	310 »
Pølser	25 »
Organer	933 »
Ost	1 589 »
Fisk	3 967 »
Forskjellige andre matvarer	1 087 »

12 625 kg.

B. Fra kjødkontrolstationen er tilført verket konfiskater til en samlet vekt av 100 579 kg., der på de forskjellige dyreslags fordeler sig således:

Okse	24 708 kg.
Heste	4 163 »

Overføres 28 871 kg. 12 625 kg.

	Overført	28 871 kg.	12 625 kg.
Svin		2 122 »	
Får		884 »	
Gjet		135 »	
Spædkalv		4 676 »	
Gjødkalv		1 202 »	
Organer		32 214 »	
Avfald ved lokale kassationer		30 475 »	
			100 579 kg.
C. Av hele kadavre er modtaget: 4 okse, 6 heste, 3 svin, 1 renkalv, 229 hunde, 195 katte og 131 andre dyr, tilsammen 569 dyrekadavre til en samlet vegt av			6 189 »
	Tilsammen	119 393 kg.	

I 1907 tilførtes verket:

Fra sundhetskommisjonen	18 106 kg.
» kjødkontrolstationen	93 596 »
Av kadavre	10 181 »
	121 883 kg

Altsaa 2 490 kg. mere end i beretningsåret.

Nedgangen skyldes den mindre tilgang av konfiskater fra sundhetskommisjon av ca. 6 000 kg. og av hele kadavre av ca. 4 000 kg.

Til behandling av ovennævnte forskjellige slags råprodukter er foretaget 80 destruktionsprocesser, hvorav:

49 gange med 2 apparater =	98 apparater.
30 — » 1 — =	30 —
1 — » 3 — =	3 —

Tilsammen 80 gange med 131 apparater.

Hvert apparats belastning med konfiskater har været fra 1 000 kg. ned til 200 kg.

8 apparater har været anvendt til tørring av ost og fisk.

Til verkets drift er medgået kr. 7 013,11 og med de utførte 80 processer vil hver proces komme på kr. 87,66 mot kr. 91,34 i 1907.

Der er utvundet 28 725 kg. kjødmel og 14 609 kg. fett mot i 1907 henholdsvis 26 025 og 13 570 kg.

Den samlede produktionsmængde har givet 24,06 % kjødmel og 12,33 % fett.

Varerne har i likhet med de foregående år været kontrahert bort:

Kjødmelet for kr. 0,125 pr. kg. inclusive emballage,

Fettet » » 0,50 » » exclusive —

hvilket for kjødmelets vedkommende er det samme som i 1907 og for fettet 3 øre mere.

Indtægterne har været:

For kjødmel	kr. 7 304,50	
» fett	» 3 590,66	
Andre indtægter	» 67,00	
		<hr/> kr. 10 962,16

I 1907 var indtægterne:

For kjødmel	kr. 3 253,17	
» fett	» 6 377,90	
Andre indtægter	» 244,00	
		<hr/> kr. 9 875,07

Verket har således havt kr. 1 087,09 større indtægt end i 1907.

Produkterne er anvendt som tidligere, — kjødmelet væsentlig til svineføde og fettet til såpefabrikation.

Skemaer

til veiledning ved utfærdigelse av regninger for reiser i veterinær-
væsenets anliggender.

Regning

over undertegnede tilkommende skyssgodtgjørelse for reiser i veterinær-
væsenets anliggender i kvartal 19 .

Dato.	Fra — til (Herunder blir veilengderne at opføre station for station).	Km. land- skyss.		Km. båt- skyss.		Jernbane à 6 øre pr. km.	Dampskib à 40 øre pr. mil.	Utlæg ¹⁾	Reisens øiemed. (Herunder blir at anføre grunden for hver foretagen reise og i gjentagelsestilfælde grunden til, at det har været anset nødvendigt at gjentage reisen).
		Tilreisestasjon. à 16 øre	Fast eller ingen station). à 20 øre.	Tilreisestasjon. à 37 øre.	Fast station. à 40 øre.				

I henhold til foranstående beregning tilkommer der mig for reiser
i kvartal følgende godtgjørelse:

For	kilometer	landskyss	à 16 øre	. . . . .	kr.
»	—	—	à 20 »	. . . . .	»
»	—	båtskyss	à 37 »	. . . . .	»
»	—	—	à 40 »	. . . . .	»
»	—	jernbane	à 6 »	. . . . .	»
»	mil	dampskib	à 40 »	. . . . .	»

Tils. skyssgodtgjørelse. kr.

Utlæg . . . . .

Tilsammen kr.

hvilket beløp bedes mig anvist til utbetaling, idet det attesteres:

- at de ovenfor anførte veilengder er virkelig reiste;
- at reiserne er foretaget ad den vei og på den måte, hvorpå de med mindst utgift for det offentlige kunde ske;
- at en til den beregnede forsterkede båtskyssgodtgjørelse svarende skyss har været nødvendig og er bleven benyttet; at reisen ikke uten skade har kunnet utsettes, samt at der på samme båt ikke har været befordret nogen anden til skyssgodtgjørelse berettiget;
- at ingen andre forretninger, for hvilke skyssgodtgjørelse tilkommer mig, er utført på ovenanførte reiser;
- at de opførte utlæg har fundet sted og været nødvendige;
- at reiserne er anset nødvendige i det offentliges interesse for at virke til forebyggelse av smitsom husdyrsygdome og få den standset.

..... den ..... 19 .....

.....
(Amts-)Dyrlæge.

¹⁾ Specificeres og angis hvortil.

Regning
over undertegnede tilkommende skyssgodtgjørelse for reiser i veterinærvesenets
anliggender i kvartal 19 i anledning av offentlige tuberkulinundersøkelser.

Dato.	Fra — til (Herunder blir veilengderne at opføre station for station.)	Km. land- skyss.		Km. båt- skyss.		Jernbane à 6 øre pr. km.	Dampskib à 40 øre pr. mil	Utlæg. ¹⁾	Antal undersøgte dyr.
		Tilslusesstation. à 16 øre	Fast (eller ingen) station. à 20 øre.	Tilslusesstation. à 37 øre	Fast station. à 40 øre.				

I henhold til foranstående beregning tilkommer der mig for reiser
i kvartal følgende godtgjørelse:

For	kilometer landskyss à 16 øre	kr.
»	— — à 20 »	»
»	— båtskyss à 37 »	»
»	— — à 40 »	»
»	— jernbane à 6 »	»
»	mil dampskib à 40 »	»

Tils. skyssgodtgjørelse kr.

Utlæg . . . . . »

Tilsammen kr.

hvilket beløp bedes mig anvist til utbetaling, idet det attesteres:

- at de ovenfor anførte veilengder er virkelig reiste;
- at reiserne er foretaget ad den vei og på den måte hvorpå de med mindst utgift for det offentlige kunde ske.
- at en til den beregnede forsterkede båtskyssgodtgjørelse svarende skyss har været nødvendig og er bleven benyttet, at reisen ikke uten skade har kunnet utsættes, samt at der på samme båt ikke har været befordret nogen anden til skyssgodtgjørelse berettiget;
- at ingen andre forretninger, for hvilke skyssgodtgjørelse tilkommer mig, er utført på ovenanførte reiser;
- at de opførte utlæg har fundet sted og været nødvendige;
- at reiserne er utførte til foretagelse av tuberkulinundersøkelse, der er indvilget til utførelse paa offentlig bekostning eller til inspektion av de til forebyggelse av tuberkulose givne forskrifters gjennomførelse eller til nedslagning av tuberkuløst kvæg.

..... den ..... 19 .....

(Amts-)Dyrlæge.

¹⁾ Specificeres og angis hvortil.

Regning ¹⁾

over undertegnede tilkommende kostgodtgjørelse for reiser i veterinærvæsenets
anliggender i kvartal 19 , i anledning av offentlige tuberkulinprøver.

Avreist		Hjemkommen.		Antal døgn.	Godtgjørelse.		Reisens længde kilometer.
Dato.	Klokkeslet.	Dato.	Klokkeslet		Kr.	Øre.	

Tils.

hvilket beløp bedes mig anvist til utbetaling, idet det attesteres, at det opførte antal døgn virkelig er medgået og har været nødvendigt i det offentliges interesse.

..... den ..... 19 .....

.....
(Amts-)Dyrlæge.

¹⁾ Skyss- og kostregninger i anledning av tuberkulinprøver indsendes samtidig til veterinærkontoret.

Opgave
over inspektions- og nedslagningsforretninger m. m. efter offentlige
tuberkulinprøver.¹⁾

<p>I ..... kvartal 19..... har jeg foretaget følgende tilsynsreiser à kr. 4,00 pr. døgn: (kfr. veterinærdirektørens cirkulære av 7de april 1905, 2den side).</p>	<p>I ..... kvartal 19..... har jeg foretaget følgende takst- og undersøkelsesforretninger vedkommende kvæg, slagtet mod erstatning av statskassen: (kfr. veterinærdirektørens cirkulære af 7de april 1905, 4de side).</p>
<p>Til (her angives vedkommende eier og gaard).</p>	<p>Til (her angives vedkommende eier og gaard).</p>
<p>Forretningen varede fra (datum og klokkeslet).</p>	<p>Forretningen varede fra (datum og klokkeslet).</p>
<p>Forretningen varede til (datum og klokkeslet).</p>	<p>Forretningen varede til (datum og klokkeslet).</p>
<p>Antal døgn²⁾ à kr. 4,00.</p>	<p>Antal honorarer à kr. 2,00 pr. døgn²⁾ for takstforretninger.</p>
<p>Antal honorarer à kr. 4,00 pr. døgn²⁾ for undersøkelsesforretninger.</p>	<p>Antal honorarer à kr. 4,00 pr. døgn²⁾ for undersøkelsesforretninger.</p>
<p>Antal utlæg til takstmænd à kr. 2,00.</p>	<p>Antal utlæg til takstmænd à kr. 2,00.</p>

..... den ..... 19.....

¹⁾ Indsendes av dyrlægerne kvartalvis i forbindelse med skyss- og kostregningerne.
²⁾ Dele av et døgn medregnes, selv om der ikke er medgaaet 5 timer.

EN LEMÆNSYKE

ET BIDRAG TIL BELYSNING AV AARSAKSFORHOLDENE
VED LEMÆNENES DECIMERING
I DE SAAKALDTE LEMÆNAAR

AV

DYRLÆGE HALVOR HORNE
ASSISTENT VED VETERINÆRLABORATORIET

KRISTIANIA
W. C. FABRITIUS & SØNNER A/S
1910

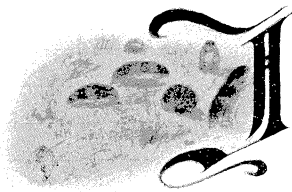
INDHOLD.

	Side
Indledende bemærkninger	5
Enkelte bemærkninger om lemæn, lemænvandringer og lemænsygdomme . .	8
Undersøkelser af lemænkadavre, lemænsyke, marsvinepizooti	12
Lemænfeber eller lemænsot	39
Slutningsbemærkninger	45

Indledende bemerkninger.

HVORVEL sygdomme hos lemænen maa antas at være av mindre aktuell interesse for den praktiserende dyrlæge¹⁾ i hans daglige gjerning, staar dog sygdomme og sygelige tilstande i det heletat hos visse andre dyreklasser end netop husdyrene, saasom hos vildtet (storvildt, smaa-vildt), fugle, fiske etc. veterinærpathologien saa nær, at videnskapelige undersøkelser og arbeider paa dette omraade jo naturlig nærmest maa henregnes til de felter, hvortil den veterinærvidenskapelige forskning efterhaanden i fremtiden vil kunne komme til at strække sig.

Dertil kommer, at disse med visse mellemrum aarvist tilbakevendende invasioner i vore dalfører og lavlandsstrækninger av disse smaagnaveres levende hærskarer med paafølgende død og forraadnelse av kadavrene paa land som i vand, ingenlunde behøver at være saa ganske og aldeles uten skade eller uten indflydelse paa vore husdyrs sundhedstilstand i de paa-gjældende distrikter, saa at disse forhold med rolig samvittighet saaledes helt ut bør kunne negligeres av vort lands veterinærer. Tvertimot maa det antas, at der for tiden vites saare litet herom; og da meningsberettigede antar, at lemænene i de

---

¹⁾ Denne meddelelse var egentlig skrevet til indtagelse i «Norsk Veterinærtidsskrift», men indtas nu væsentlig uforandret her.

store vandreaar for en væsentlig del bukker under av sygdomme av infektiøs natur, synes det ikke at være ugrundet at anbefale, at man i lemænaar ialfald ogsaa har disse forhold i erindring. Som vi senere skal se, optræder der hos mennesket under lemænvandringerne ikke sjelden en epidemisk sygdom, som benævnes «lemænfeber», «lemænsot» o. s. v., og som saavel av læger som av befolkningen menes at ta sit utspring fra lemænkadavre. Da nu flere husdyr vides likefrem at delikatere sig med at æte lemæn, synes ogsaa rent videnskabelige interesser at tilsi, at man under smitsoter blandt disse smaagnavere hadde i erindring disse forhold ved mulig optrædende sygdomstilfælde av ukjent natur hos husdyr i de egne, som lider under lemænvandringerne.

Av speciel interesse vilde det da være, saavel av hensyn til den humane som den veterinære medicin, at kjende de specifikke smitsoter, som i tilfælde maatte grassere blandt lemæn i de aaringer, de optræder i disse uhyre sværmer og at studere smitstoffet nøiere og lære dets egenskaper nærmere at kjende, prøve dets virulens og smitteevne likeoverfor husdyrene (sau, gjet, ku, hest, fugle o. s. v.) og andre forsøksdyr.

Ved veterinærlaboratoriet har der i aarene 1896, 1903 og delvis i 1909 og 1910 været anledning til at foreta nogle undersøkelser i denne henseende; og da der herunder er paavist, at lemænkadavre fra ialfald de 2 førstnævnte aar har vist sig at huse et smitstof, som efter al sandsynlighet at dømme maa repræsentere en av aarsakerne til den epizootiske lemændød i visse aaringer, vil det ikke være uten interesse, at resultatet av disse undersøkelser blir meddelt, ogsaa for derigjennem muligens at vække interesse for videre studier paa dette omraade, som er saavidt specifikt for vort land, at det naturlig nærmest maa tillicke os normænd at ta arbeidet op med spørsmalenes videnskabelige drøftelse eller løsning. Det har da heller ikke manglet paa opfordringer i tidens løp til at ta fat paa studiet av disse forhold.

Før vi imidlertid gaar videre, vil vi blot antyde, at der i de fra veterinæradministrationen aarlig utgaaende beretninger¹⁾ ogsaa under de saakaldte lemænaar av og til omtales forskjellige lidelser hos husdyr av ukjendt oprindelse, undertiden optrædende med et større eller mindre antal angrepne dyr inden det enkelte distrikt. Saaledes nævnes f. eks. forskjellige tyføse og febrile tarmlidelser, som antas at skyldes urent drikkevand, ondartede, blodige eller infektiøst optrædende diarrhéer hos heste eller hos fæet, hæmorrhagiske enteriter med feber o. s. v. Vi vil ikke ha sagt, at disse eller lignende affektioner hos husdyrene rettelig skulde sættes i forbindelse med døde lemæn, men vi vil blot antyde, at det ikke vilde være ufornuftig, ialfald at ha mulige lemænsygdomme som aarsak hertil i erindring.

Amtsdyrlæge O. T. Hope, Bjørnør, meddeler f. eks. i sin aarsberetning for 1903, at i august maaned det nævnte aar indtraf endel tilfælder av sterk og vedholdende diarrhé hos større husdyr i hans distrikt; de angrepne dyr var slappe, hadde feber, manglet ætelyst og hadde grønne vandblandede ekskrementer. Aarsaken mentes at være døde lemæn som paa den tid forekom i umaatelige mængder deromkring.

Amtsdyrlæge J o h. G j ø r u d, Orkedalen, meddeler i sin beretning for det samme aar, at i Meldalen angrepes næsten alle kuer paa en gaard av diarrhé og blodgang, men sygdommen var i det hele tat ikke alvorlig. Havnegangene anføres overalt at være oversvømmet av en hærskares mangfoldighet av lemæn og eierne frygtede, som rimelig kunde være, at sygdommen kunde staa i forbindelse hermed. Nu er hertil at bemerke, anfører amtsdyrlægen, at lemæn var der fuldt op av overalt i distriktet, uten at nogen sygdom optraadte i likhet med den her omtalte.

Andre dyrlæger meddeler, at lemænene ødelægger høiet.

---

¹⁾ «Beretning om veterinærvæsenet og kjødkontrollen i Norge». Norges officielle statistik. Kristiania.

Enkelte bemerkninger om lemæn, lemænvandringer og lemænsygdomme.

Om lemæn (*Myodes lemmus* L.)¹⁾ sier prof. R. Collett²⁾, at den fortiden sandsynligvis er det eneste av alle europæiske landpattedyr, om hvilket det kan sies, at det har sit principale hjem i Norge. Et par andre arter er *M. obensis* og *M. schisticolor*, men det er den førstnævnte, som der i det følgende er tale om. Dens navn er noget forskjellig i forskjellige egne av landet; foruten lemæn sies ogsaa leming, læmende, lemand, lømenne, lomhund o. s. v. (Ivar Aasen: Norsk ordbog). Lemænen bebor fjeldregionerne ovenfor bartrægrænsen i hele landets utstrækning fra det nordligste til det sydligste Norge og dens egentlige tilholdssted er de øverste belter av birkregionen blandt dverg-birk, ener og mose. Gaar man en høstdag med bøsse og hund i disse trakter, ser man under almindelige forhold svært lite til disse sky og vare natlige smaadyr, som gjemmer sig i tuer og stubber, skjønt man nok paa deres ekskrementer, hul og gange aner deres nærvær i marken; en pilsnar skygge forsvundet bak en tue er en sjelden gang det hele man faar se, naar ens hund har tvunget den frem. — Det er sandsynlig, at de «nedkommer» to gange aarlig i normale aar. — De lever av planteføde, blade, græs og røtter og laver gange i jorden.

Med visse aars mellemrum optræder, som bekjendt, lemæn i masser, uten at grunden hertil er fuldt klarlagt, og samtidig iagttages ogsaa ofte en paafaldende prolifera-tion av mange andre smaa pattedyr og fugle. I saadanne «lemænaar» kommer kuldene hyppig, det ene efter det andet og med op til 10 unger i hvert.

---

¹⁾ Ogsaa *Lemmus lemmus*.

²⁾ R. Collett: *Myodes lemmus* its Habits and Migrations in Norway (Christiania Videnskabs-Selskabs Forhandlinger 1895 nr. 3), Christiania 1895, hvorefter ovenstaaende bemerkninger ogsaa væsentlig er utarbeidet.

Ungerne naar ogsaa paafaldende hurtig frem til kjønsmodenhet og forplantningsevne. Og snart er overproduktionen der og vandringerne, spredningen av de store masser begynner; de uhyre sværme av individer kræver større plads og uvilkaarlig presses hjorderne ut mot fjeldets kanter og sider, hvor de midlertidig slaar sig ned. Men nye hærskarer presser paa og fremad, fremad drives de, nedover mot dalførerne og lavlandet, over elve og sjøer, til for dem fremmede forhold og omgivelser i haab om at finde et hjem som det, de har forladt; men de gaar den sikre undergang i møte og vender aldrig mer tilbake til fjeldheimen. De vandrende lemæn er fortapt. Ustanselig gaar strømmen ret frem og i tusenvis lader de sit liv i vasdrag og fjorde, hvor de kaster sig luks paa sjøen, naar de øiner land paa den motsatte bred.

Hos os tar disse vandringer sit utgangspunkt fra Jotunheimen og langfjeldene og sender sværme av lemæn ned i distrikterne til begge sider og sydover; videre fra Dovrefjeldplateauet, fra grænsfjeldene i Nordre Trondhjems amt, fra de Nordlandske fjelde og de endeløse fjeldvidder i Finmarken. Fra en av disse «centrer» tar gjerne vandringerne sit utgangspunkt eller fra flere av dem samtidig. Særlig ofte forekommer lemænaar omkring Trondhjemsfjorden, sies der. Men der findes næsten ikke det tilgjengelige sted i landet, hvorhen lemænsværmene ikke kan naa; i 1862 var de ved at vandre opover stentrappene i vestibulen i Kristiania universitet (veien til det zoologiske museum)¹⁾.

I forbigaaende kan her nævnes, at indfangede lemæn ofte er prøvet holdt i live i fangenskap i bur, men som oftest med litet held, idet dyrene snart dør; enten kjemper de mot hinanden og dræper hverandre indbyrdes eller de findes en vakker dag døde av andre aarsaker. Dog skal stadig tilgang paa frisk fugtig mose være hensiktsmessig for at holde dem i live. Men som det av det efterfølgende vil fremgaa, er de lemæn, som man indfanger levende under *l e m æ n v a n d r i n g e r n e*, vel neppe alltid fri for

---

¹⁾ Ifølge R. Collett loc. cit.

at være smittet allerede av visse lemænsydomme, som senere bevirker deres snarlige død i fangenskap.

Det skal tilføies, at disse smaadyr i stor utstrækning blir et let bytte for allehaande rovdyr og rovfugle. Men ogsaa h u s d y r fanger og fortærer dem med begjærighet. Grisene fortærer disse naarsomhelst de kan komme til; k o e n og g j e t e n anføres leilighetsvis at gjøre det samme, mens sauene ikke er seet at fange lemænen; vilde og tamme r e n s d y r æter lemænen efter først at ha sparket eller stanget dem ihjel, likesom h u n d e og k a t t e er gode lemænfangere. Saaledes meddeles om en terrier, som i løpet av 1½ time dræpte 274 lemænen.

Om lemænenes decimering i vandreaarene sier prof. R. Collett¹⁾ bl. a. følgende:

«*But the most active factor in their extermination appears to be infectious diseases²⁾, which invariably occur whenever a species of animal has multiplied in excess of its natural numbers*» og senere: «— — — *it can hardly be doubted but that the bulk of the lemmings succumb to infectious²⁾ complaints — — —*».

Epizootierne anføres at opstaa saavel paa selve fjeldet som i lavlandet, hvorfor begge disse lokaliteter efter nogen tids forløp synes avfolket med hensyn til lemænen.

Under de store vandringer anfører prof. C. at hat iagttaaet, mot høstens begyndelse, at særlig de gamle hanindivider har været angrepet av en h u d l i d e l s e³⁾. Dr. O. Johan-Olsen,

---

¹⁾ Loc. cit. s. 8.

²⁾ Uthævet av forf.

³⁾ Det er et mærkelig faktum, som jeg atter i 1876 hadde leilighet til at konstatere, sier prof. R. Collett (i «Meddelelser om Norges pattedyr i 1876 — 1881, Nyt Magazin for Naturvidenskaben», 27. bind, s. 225), at under disse yngle- og vandreaar produceres hovedsagelig blot et enkelt kjønn, nemlig hanner. Av et stort antal individer, som jeg undersøgte paa Dovre den 5. august var saaledes kun yderst faa hunner. Endvidere syntes individerne under denne masseforøkelse konstant at lide av (og gaa tilgrunde ved) en hudsygdom. Alle ældre hanner fandtes saaledes blottede for haar over bakryggen, likesom halen samtidig var fortykket eller opsvulmet ved roten.

som har undersøkt nogle lemæn, angrepet av denne lidelse, fandt i de angrepne partier en streptotrixart¹⁾.

Herom anfører prof. Collett:

«Whether it is this Bacteria (or, what is more probable, other species still un-known) that causes the numerous and sudden deaths in their ranks, and which, finally, causes them to disappear altogether, may be brought to light by future investigations».

Andre sygdomme vides ikke omtalt hos lemæn.

Sikkert er det imidlertid, at døden raser forfærdelig blandt disse smaa dyresværme (under lemænvandringene) og tilsynelatende aldeles friske individer kan falde død om som var de dræpt paa stedet av en usynlig haand. Mange av disse pludselige dødsfald indtræffer under sterk hete og paa steder, hvor der sker en masseansamling av lemæn, saaledes ved bredden av de store fjorde, hvor stanken av døde lemænkadavre under saadanne forhold kan bli mest uutholdelig. Man kan da iagttå, at enkelte lemæn pludselig stanser, løper rundt, gjør saa almindeligvis et kast for saa at falde ned paa siden, sparke litt med benene og er saa død. Det synes ogsaa som varme og mangel paa vand er en medvirkende aarsak til de mange pludselige dødsfald blandt lemæn.

Men utvilsomt er det i løpet av vinteren at de fleste dødsfald finder sted, naar dyrene er sammenstimlet paa et forholdsvis indskrænket rum, f. eks. under laavegulve i uthuse og lign. Men ogsaa mange dødsfald indtræffer videre straks efter snesmeltningen og folk antar at dette skyldes, at lemænene «æter sig ihjel» paa groen om vaaren. Men «the true reason is, probably, that the germs of disease, under the changed conditions of temperature then become strongly developed in many individuals» sier prof.

¹⁾ Dr. O. Johan-Olsen: Om sop paa levende jordbund, Kristiania 1893, s. 95. Det anføres her, at under kulturforsøk med den hudsykefrembringende sop hos lemæn fremkom en overordentlig liten bacil med forgreninger. I kultur viste den sig at være en streptotrix med overordentlig grenet mycel, som i 5te maaned dannet et hvitt, senere gullig luftmycel, der senere henfaldt i oidier og kokker; det dannede chlamydosporer i rosenkransform.

Collett¹⁾. Ogsaa barfrossten er slem mot lemænene i lavlandet likesom raat og koldt veir, regn og vind ofte har været iagttat at kunne foranledige massedød blandt disse ømtaalelige smaaskapninger, naar de har forvildet sig bort fra deres rette hjemstavn, høifjeldet.

Vi vil dernæst gaa over til at omtale de nævnte ved veterinær-laboratoriet i Kristiania foretagne undersøkelser over indsendte døde lemæn.

Undersøkelse av lemænkadavre.

Lemænsyken, marsvinepizooti.

1896.

De indsendte 5 døde lemæn²⁾ var mere eller mindre bløte og sjasket (slik som lemænkadavre gjerne er). Nogen iøinefaldende organlidelser var ikke at se i disse dyr, naar undtas maaske nogen tyndtarmsbetændelse. — Ved den mikroskopiske undersøkelse fandtes straks fra begyndelsen av intet særlig; men snart opdages dog i det ene kadaver nogen uhyre smaa punktformige bakterier, saa smaa, at vi ikke mindes nogensinde at ha set saa yrsmaa som disse. De farvedes meget daarlig med Loefflers methylenblaat, men bedre med anilinvandgentianaviolet og fuksin; og farvet paa denne maate saaes de at være tilstede i saa uhyre mængder (særlig i det ene lemænkadaver), at bakterierne i synsfeltet nærmest formede sig som en tynd, støvformig sky eller taakedis, hvori de smaa punktformige mikrober kun med vanskelighet lot sig skjelne ved ca. 500 ganges forstørrelse. Men engang opdaget, var det nu forholdsvis en let sak at paavise, at denne bakterie i slik utallig mængde fandtes saavel i blodet som i milten (se planche I fig. 1), lever, nyre o. s. v. Det laa nærmest at sammen-

---

¹⁾ Loc. c.

²⁾ Fra prof. R. Collett, zoologisk museum og stammende fra Hjerkin, Dovre, 9de januar 1896.

ligne dem med hønsekolerabakterier, men de var meget mindre og utydeligere. Det viste sig ogsaa vanskelig at faa gramfarvede præparater fra lemænene i motsætning til hos forsøksdyr. (Disse tinktorielle vanskeligheder hænger muligens sammen med den omstændighed, at kadavrene ikke var friske, at de hadde været frosset og atter optint o. s. v.). I de fire andre lemænligheder fandtes den samme mikrokok, men i langt mindre mængder.

Denne mikrob syntes at være tilstede saa at si i renkultur i dyrenes organer. Seet i Zeiss' mikroskop, kompensokular 6 med 160 mm. tubuslængde og homogen immersion, apochromat 1,5 mm. brændvidde og med Zeiss' maaleskala viste det sig, at en 5—6 saadanne smaa kokker paa rad kunde rummes mellem to delestreker paa skala'n; deres virkelige størrelse skulde efter dette kunne anslaaes til ca. 0,25—0,3 μ . Hist og her saaes dog længere former av disse bakterier, som da kunde maale ca. en mikron; men skjønt det, selv med ca. 1300 ganges forstørrelse, var vanskelig at skjelne tydelig, antages dette at skrive sig fra, at en 2—3 kokker hadde lagt sig side om side¹⁾. En eiendommelighet ved billedet var fremdeles, at der nærmest omkring hver enkelt bakterie var likesom en lysere, ufarvet zone, hvori bakterien indesluttedes (se planche I).

Podnings- og foringsforsøk.

Milt- og nyresubstans fra disse kadavre utgnedes i steril bouillon og podedes til:

- a) to hvite mus subkutant; disse døde efter henholdsvis 4 $\frac{1}{2}$ og 5 $\frac{1}{2}$ dages forløp. Ved sektion fandtes milten svullen, men ikke bløt, nærmest «tør», leveren svullen og hyperæmisk. I den først døde mus var de samme smaa bakterier tilstede i uhyre antal i blod, milt og lever, i den anden i mindre mængder.
- b) En due podedes med 1 $\frac{1}{2}$ ccm. av stoffet intravenøst under vingen, men forblev frisk.
- c) En kanin podedes likeledes intravenøst (paa øret) med 1 $\frac{1}{2}$ ccm. av vædsken og døde efter 2 dages forløp. Ved sektionen

---

¹⁾ Men hovedmassen var enkeltvise, smaa punkter eller diplokokformer.

fundtes lungeødem i høire side, milten stor og tør og i denne paavistes endel, men faa av de «smaa» bakterier.

- d) Et marsvin fik samtidig subkutant 1 ccm. av podningsmaterialet og døde 6–7 dage efter. — Sektion: Paa podestedet fandtes en heftig betændelse med flesket infiltration, som delvis hadde antat en hvit eller gullig nekrotisk farve (lignende fundet paa podestedet hos marsvin, podet med difteri). Milten forstørret og gjennemsaaet med talrike smaa hvite punkter og gryn (mindende om miliærtuberkler). Leveren stor og paa samme maate opfyldt av de miliære lyse smaa-gryn (se fig. 4). Lungerne var sæte for en voldsom hæmorrhagisk pneumoni; binyrerne svulne og røde. I blodet og i organerne paavistes de smaa bakterier, men var kun meget sparsomt tilstede — tilsynelatende ialfald (konf. senere, Gramfarvning).

Av disse forsøksdyr viste altsaa kun duen sig refraktær, mens de andre snart bukkede under.

Mens smittespredning til forsøksdyr med positivt resultat saaledes var let, skulde det imidlertid paa den anden side vise sig vanskelig at erholde smitstoffet i kultur og fra begyndelsen av syntes dette helt at skulle mislykkes. For imidlertid bl. a. at vedlikeholde sygdommen og holde den gaående fortsattes med infektionsforsøk til forsøksdyr.

Fra de ovenfor (under a) nævnte 2 døde hvite mus foretokes følgende forsøk:

1. to andre hvite mus podedes med i sterilt vand utgnedet miltsaft; begge døde efter 4 dages forløp. Det ene kadaver viste sterk hudrødme og svullen lever og milt, hvori talrike smaabakterier; den anden mus viste mindre lever- og miltsvulst, men de samme bakterier var tilstede i mængde. Saa-ning fra hjertebloodet paa forskjellige substrater.
2. Videre fodredes organdele og kadaversaft opsuget i franskbrød (fra de samme mus) til andre to hvite mus; begge disse døde efter henholdsvis 3 og 4 dage eller likesaa hurtig (eller den ene hurtigere) end foregaaende, podede mus. Den ene viste blodig diarrhé, huden var rød, leveren meget stor, milten ikke videre svullen, litt transsudat i peritoneum, tyndtarmene sterkt hæmorrhagisk betændt og med blodig indhold. Krøsglandlerne hæmorrhagiske og svulne. De smaa bakterier tilstede i mængde. Den anden mus (den længstlevende) viste ingen hæmorrhagisk tarmbetændelse, men de samme bakterier var tilstede i mængde.

Kulturer forsøktes anlagt ogsaa fra disse mus i en række glas paa de forskjellige næringssubstrater.

3. En due podedes intravenøst (og subkutan) med miltsaft (milt utgnedet i sterilt vand, fra de samme mus som i foregaaende forsøk), uten at angripes, likesom
4. en kanin podedes med det samme stof, hvilken ogsaa overstod podningen.

Foruten det ovenfor (under 2) nævnte positive fodringsforsøk med organdele til mus, fortsattes nu med fodring av organdele fra de under 1. nævnte, døde hvite mus til:

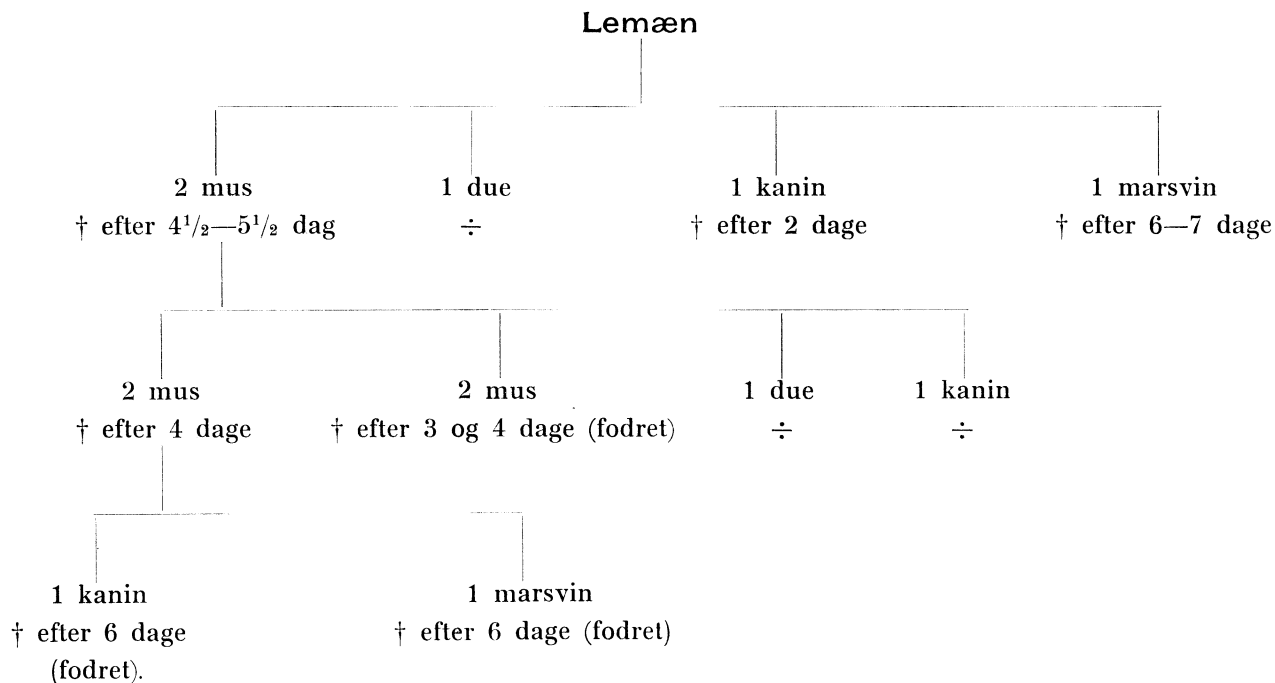
- a) en kanin, hvilken døde efter 6 $\frac{1}{2}$ døgn. — Sektion: Lungerne mørkerøde og hyperæmiske og særlig i høire side findes en svær pneumoni, med enkelte spredte knappenaalshodestore lyse hvite knuter. I leveren enkelte smaa lyse likesom nekrotiske punkter. Omtrent midt paa tyndtarmen findes et rødt betændt parti og de tilsvarende glandler i krøset er meget svulne og røde dels graa likesom fleskede, hvori enorme mængder av de smaa bakterier. Krøsglandlerne forøvrig hæmorrhagiske. Maven og tarmkanalens slimhinde er ellers gjennemgaaende stærkt katarrhalsk angrepen, dels likefrem betændt. Tarmindholdet flytende, luftblandet, tilblandet med en masse avskallede og henfaldne epithelceller. Milten svullen; i denne likesom i leveren, nyrerne, binyrerne og i den plumrede urin paavistes med Gramfarvning masser av de smaa kokker men i mindre antal i blodet.
- b) Et marsvin fodredes med samme stof som foregaaende kanin; dyret døde efter 6 dages forløp. Tarmene luftfyldte; talrike smaa miliære hvite gryn i milten, nogen færre saadanne i de hyperæmiske lunger; i leveren et større nekrose-lignende hvit parti; binyrerne svulne og sæte for talrike blødninger. I organerne en masse bakterier, som imidlertid kun daarlig eller slet ikke lot sig farve ved fuksin eller methylenblaat, men bedre efter Grams metode.

Resultatet av disse infektionsforsøk er saaledes, at de døde lemæn har vist sig at indeholde et smitstof, som har lat sig direkte overføre og med dødelig utgang ved podning til mus, marsvin og kanin, hvorefter sygdommen fra døde mus har lat sig overføre videre dels ved direkte podning, dels ved fodring, det sidste med positivt resultat saavel hos mus som hos marsvin og kaniner.

For at prøve om sygdommen lot sig overføre den motsatte vei (fra marsvin til mus) blev blod og miltsubstans fra et under den nedenfor nævnte marsvinepizooti dødt marsvin podet til 4

PODNINGSG- OG FORINGSFORSØK
 MED ORGANDELE.
 1896.

† = død, ÷ = negativt resultat.

hvite mus. Det paagjældende marsvin, hvorfra podningsstof blev hentet, viste det karakteristiske sektionsbillede som gjenfandtes saa at si hos de fleste døde marsvin (se side 24). De to mus, som var podet med miltsubstans, døde efter 3—4 dage og de med blod inficerte efter 5—6 dage. I kadavrene paavistes lemænsseptikæmibakterierne i varierende mængde, tildels i uhyre stort antal. Kulturforsøk foretat. Fra disse døde mus podedes sygdommen atter tilbage til 2 marsvin (men resultatet av dette forsøk sees ikke anmerket i forsøksprotokollen).

At føre sygdommen tilbake til levende lemæn var der desværre ikke anledning til, da man manglede saadanne forsøksdyr.

Kulturforsøk.

Som allerede i det forangaende nævnt blev der fra døde forsøksdyr stadig anstillet kulturforsøk for om mulig nærmere at kunne studere smitstoffet i rendyrket stand. Der blev saadet paa almindelig bouillon, glycerinbouillon, melk, agar, glycerinagar, potet, egg, serum, glycerinserum o. s. v. men det syntes til en begyndelse som om disse dyrkningsforsøk skulde bli resultatløse. Dette foregik i begyndelsen av 1896 og notaterne herom er i detalj ikke saa fyldige. Men en dag viser der sig antydning til vækst i et almindelig bouillonrør; vædsken er ikke længere fuldstændig klar, idet en fin sløret uklarhet likesom i en frisk rød-sykebouillonkultur, viser sig. Kulturen var fremvokset fra en av de under 1 side 14 nævnte døde mus. Senere beholdtes lignende kultur i bouillon fra de under 2 (side 14) nævnte mus. Det vil si efter anden gangs overførelse av sygdommen fra lemæn til mus. Senere beholdtes ogsaa kultur fra marsvin.

Mikroskopisk viste kulturen sig at bestaa av smaa kokker, der dels laa enkeltvis dels kunde de ligge sammen to og to eller endog i korte kjæder, korte streptokokker. Undertiden hobet de korte kjæder sig sammen, saa de kom til at minde om hope av stafylokokker. De enkelte led av mikrokokker i kulturene viste sig dog endel større end de kokker, som saaes under mikroskopet i blod og organer av lemæn og forsøksdyr, men formen maatte tiltrods herfor karakteriseres som endnu meget liten sammenlignet med streptokokker fra mastiter, kværke o. s. v. Dog syntes størrelsen at tilta noget i de mere yppige kulturer i marsvinbouillon (se nedenfor).

Ved at tælle efter antallet av kokker i de enkelte kjæder fandtes oftest 2—4 saadanne, men der kunde ogsaa forekomme kjæder med 6—8, ja endog 11 led saaes (se planche II fig. 3).

Nogen kapsel om kokkerne eller kjæderne, saaes ikke i kulturerne.¹⁾

Ved omsaaning av disse kulturer lot de sig overføre til enkelte andre substrater om end kun med mager vækst og med vekslende held, for snart at tape sin virulens og dø.

Paa glycerinagar kunde man saaledes faa streptokokken til at vokse i for det blotte øie næsten usynlige bittesmaa dugklare draaper, som snart standsede i vækst.²⁾ Disse glycerinagarkulturer kunde minde ikke saa litet om en influenzabacillkultur. Paa andre næringssubstrater var væksten om mulig endnu mere treven og uvillig.

Et pludselig omslag i disse dyrkningsforsøk indtraadte imidlertid efter at vi hadde fundet paa at præparere vor bouillon av marsvin, ledet hertil av den observation, at marsvinene var særdeles let angripelige av sygdommen. Marsvin flaaddes, farmene uttokes og dyret koktes med vand og salt o. s. v. i forhold som ved almindelig bouillon o. s. v. I denne marsvinkjøtsuppe vokste den fundne streptokok forholdsviis rent yppig; det var ikke længre tale om en fin sløret uklarhet, men en likefrem plumring av bouillonon og efter nogen tids forløp rikelig bundfald. Men merkelig nok viste kulturen sig fremdeles forholdsviis vanskelig at dyrke i andre substrater, hvori ikke indgik kjøtsuppe av marsvinkjøt som bestanddel.³⁾

Med et par stammer av de nævnte bouillonkulturer som utgangspunkt, erholdte fra to forskjellige av de ovennævnte mus (podede fra mus, der var inficert direkte fra lemæn) foretokes saa videre kultur- og infektionsforsøk.

1) Med den første kulturstamme i 2den generation (indeholdende smaa streptokokker i mængde samt enkelte store stave) 24 timer gammel, podedes 2 mus, 1 marsvin og 1 kanin og fra et andet bouillonglas blev 12 dage senere yderligere 2 hvite mus og et marsvin fodret dermed. — De to første mus døde efter 6 dages forløp; ved sektionen intet særlig ved organerne makroskopisk (milten ikke stor f. eks.), men mikroskopisk gjenfandtes i organerne en masse av de samme smaa punktformige bakterier hos begge mus som hos de døde lemæn (men ingen streptokokker).

Marsvinet døde efter 7 dages forløp med det typiske sektionsfund for disse dyr; men da dette dødsfald indtraf i sykestalden under den nedenfor nævnte epizooti, er det et spørsmåal, hvor

---

¹⁾ Konf. R. Binaghi: Ueber einen Streptococcus capsulatus. Centralblatt für Bakteriologie etc. 1ste Abthlg. XXII Bd. p. 275. Jena 1897.

²⁾ Med forstørrelsesglas var de meget tydelige.

³⁾ Vi ser nu, at der av Lingelshheim (i Kollé und Wassermann: Handbuch der pathog. Mikroorganismen, Jena 1903 III Bd p. 310) anføres, at et for alle streptokokker meget skikket substrat faaes ved at dampkoke kjøt til bouillon.

stør vegt der bør tillægges dette dyrs død. Ved sektionen viste det sig imidlertid, at der paa podestedet fandtes den før ved podning til marsvin med organdele iagttagne lyse fleskede eller nekrotiserende infiltration paa podestedet paa buken; i milten talrike smaa lyse gryn, i leveren enkelte lyse partier samt svulne glandler i lysken; i lungerne intet.

Kaninen, som var podet intravenøst, levede i 14 dage hvorefter den døde. Sektion: I brysthulen endel transsudat, sero-fibrinøs perikardit, lungerne hyperæmiske ødematøse og gjennemsaaet med smaa og større graa eller hvite knuter. Tracheas slimhinde livlig injicert, rød og hist og her belagt med klatter av purulent slim. Hjertet enormt forstørret; paa de halvmaanformede klapper ved aortas utspring findes store hvidgule verrukøse avleiringer, som ved svinets rødsykeendokardit (fig. 1). Paa de fligede klapper i høire side findes lignende svulstlignende nydannelser (fig 2); paa begge disse steder synes avleiringerne næsten at ha lukket for blodpassagen. Paa den fligede klap i venstre hjertekammer findes smaa gule korn eller knuter. I mikroskopiske snit fra disse klapper — farvet efter Gram eller Gram-Weigert, findes mot thrombemassens overflate, men litt under denne, hele blaa eller violette lag eller bremmer av de kokformede bakterier, enkelte steder ordnet i korte kjæder. Det hele mindende meget om snit fra endocarditis verrucosa suis. I bukhulen endel transsudat, leveren meget stærkt forstørret og gjennemsat av hvite striper og tegninger; milten meget stor, hvori faa bakterier at paavise; i nyrene paavistes ogsaa forholdsvis faa av den karakteristiske bakterieform.

Av de kulturforsøk, som anstilledes fra dette dyr, resulterte, at der fra blod og milt kom bitte smaa dugformede kolonier av streptokokker paa agar.

Med smaastykker av de sykelig forandrede hjerteklapper fra denne kanin podedes videre til to hvite mus, der døde:

Den ene efter 7 dages forløp; i milten paavistes en masse av de bitte smaa kokker og i blodet saaes en stor mængde av disse bakterier tildels liggende to og to sammen.

Fig. 1.

Hjertet av forsøkskanin; klapperne ved aortas utspring sees sykelig omdannet og besat med verrukøse nydannelser.

Den anden mus døde efter 11 dages forløp og der paavistes i den en masse av de smaa lemænsyke-bakterier. Fra dette dyr podedes et

marsvin, som døde efter 7 dage. Sektion: Paa podestedet betydelig infiltration; milten gjennemsat av lyse smaa knuter og miliære gryn; leveren likeledes, men i mindre grad. Binyrerne svulne; i lungen paa høire side fandtes en graa, nekrotiserende pneumoni; perikardiet fyldt av en klar vædske, glandlerne i axillen og lysken betydelig svulne. Fra dette marsvins milt podedes videre til en kanin og 2 mus. Kaninen døde efter 8 dages forløp med infiltration paa podestedet og talrike hvite gryn i milten og enkelte i leveren; i lungerne større og mindre

knuter og sero-fibrinøs perikardit. De to mus sees ikke at være døde.

Som ovenfor nævnt blev samme kulturstamme, men fra et andet glas (13 dage gammel) 2den generation podet til 2 hvite mus og 4de gen. kultur fodret til et marsvin (tilblandet noget havre). Dette forsøk forblev uten resultat; muligvis kan den omstændighet ha spillet en rolle, at kulturerne var 12 dage gamle.

2. Med den anden stamme bouillonkultur (fra milten av en anden mus s. 21), 2den generation, renkultur av streptokokker, 4 dage gammel, podedes

Fig. 2.

Hjertet av samme kanin som i fig. 1; høire hjerteside aapnet — saaledes at de svulstlignende omdannelser av tricuspidalis kan sees.

to hvite mus; disse dyr var den 4de dag næsten døde at se til og henlaa næsten urørlig stille, hvorefter de tilfrisknede.

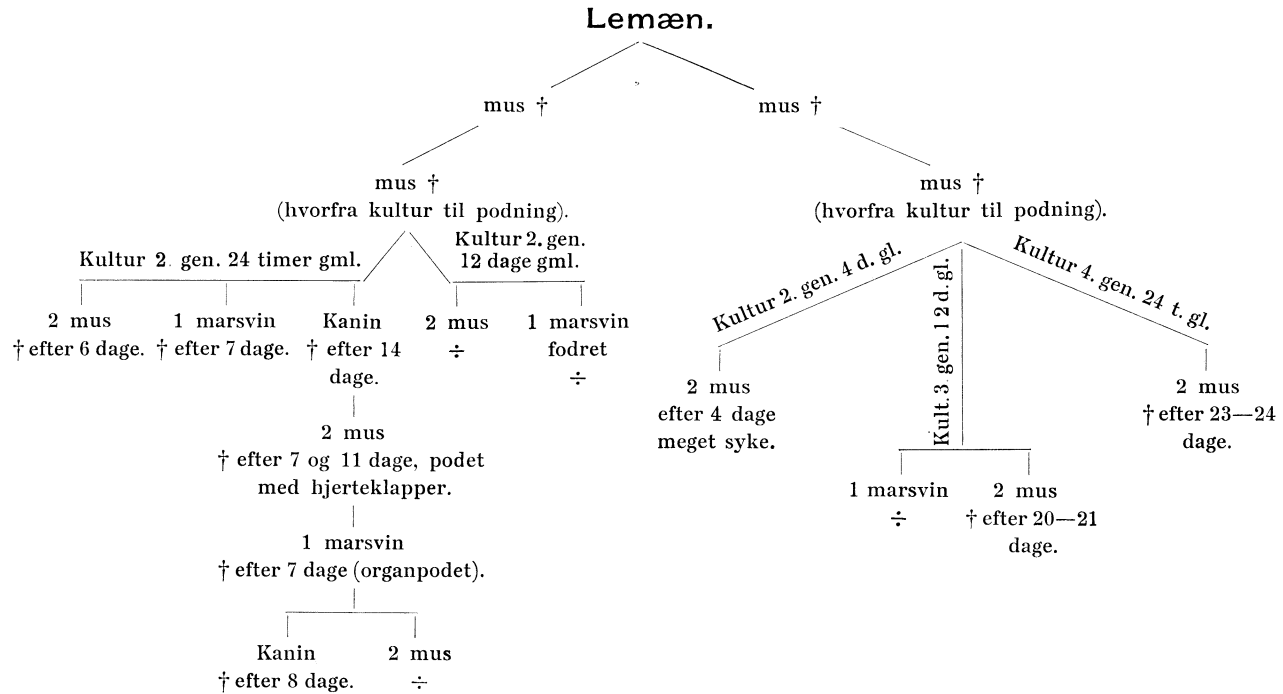
Med tredie generation av denne musemiltkultur (12 dage gammel) podedes 1 marsvin og 2 mus, men virkningen blev stadig mindre, idet musene først døde efter 20—21 dage, og marsvinet slet ikke.

Med fjerde generation av glycerin-agarkultur (24 timer gammel, bitte smaa draapeformede streptokokkolonier) fra samme mus podedes 2 mus, som begge først døde efter 23—24 dage.

Podningsforsøk med disse kulturer gav altsaa som resultat, at ganske friske saadanne (24 timer gamle) i bouillon 2den generation dræpte mus, marsvin og kanin; 4 dage gammel viste

SMITTEFORSØK MED KULTURER
1896.

† = død, ÷ = negativt resultat.

saadan kultur sig mindre giftig, idet dyrene (mus) blev haardt syke, men tilfrisknede. 13 dage gammel saadan bouillonkultur viste sig helt uvirksom ved podning til mus eller ved fodring til marsvin.

3dje generations bouillonkultur (12 dage gammel) dræpte to mus endnu efter 20—21 dage, men var uvirksom paa et marsvin, mens

4de generation (24 timer gammel kultur) først dræpte to mus efter 23—24 dages forløp.

Sektionsfundet hos dyr, døde som følge av kulturpodning, faldt tildels sammen med sektionsfundet ved organpodning, men frembød paa den anden side ogsaa nogen forskjel hos de enkelte dyr (et fænomen, som jo ret hyppig sees, efterat en mikrob i nogen tid har været omplantet og dyrket i kunstig jordbund). Men de samme smaa lemænsykebakterier gik stadig igjen i alle kadavre; men f. eks. i musene gjenfandtes ikke den podede streptokokform, men de samme punktformige bakterier som i de oprindelige lemæn; paa kaninens hjerteklapvegetationer saaes dog enkeltvise kjæder (foruten masser av kokker).

Dertil kommer, at denne ved kulturer frembragte sygdom, fra den netop nævnte kanin med held førtes videre ved direkte podning til mus, marsvin og kanin, og specielt for marsvinets vedkommende erholdt man et sektionsfund fuldstændig analogt med det ved de direkte organpodninger fundne (samt med det under den nedenfornævnte marsvinepizooti fundne).

Fra med kultur podede dyr rendyrkedes igjen den podede kultur i form av smaa korte streptokokker.

Som allerede før berørt, hadde man ingen levende lemæn til sin raadighet, saaat kulturene ikke kunde prøves paa saadanne.

Men foruten ad de netop omtalte veie ved direkte podning (med organdele av døde dyr) eller ved indirekte overførelse ved kulturer, viste det sig snart, at denne sot skulde forbause ved ogsaa at være i besiddelse av en meget stor naturlig smitteevne, idet der i laboratoriets rum for podede dyr snart utbrød en heftig

epizooti blandt de der værende marsvin, saaledes at forsøksdyrene derefter maatte isoleres i andre rum i laboratoriets gaard.

Marsvinepizooti.

(Foraarsaget av streptokokker).

Det rum i laboratoriet, hvori forsøksdyrene hensættes efter at være inficert, er et muret lokale med cementerte vægge og gulv og med et vindu og indgangsdør mot syd; gulvet holder fra alle kanter fremover mot døren, hvor der er et avløpsrør.

Burene, der benyttes til forsøksdyrene, er tildels av galvanisert staaltraad med zinkbund og hensættes paa et par mursten paa høikant paa gulvet; dels benyttes hele zinkbur paa 3 høie fødder og med avløpsrør til opsamling av urinen. Burene placeres langs rummets vægge i en enkelt række med noget mellemrum mellem hvert bur, men de sættes aldrig ovenpaa hinanden.

I dette rum henstod paa denne tid nogle kaniner og et større antal marsvin, der var anvendt til endel melkeundersøkelser, de fleste av dem. Den 10de januar 1896 indsættes saa de første med lemænsyke smittede dyr i dette rum, tilfældigvis like ved avløpsrøret (1 marsvin, 1 kanin og 1 due; denne anbragtes i et bur oppe paa væggen). Den 12te januar dør kaminen. Den 13de indsættes 2 kaniner til, den 15de 1 due, den 16de 1 kanin, den 17de dør det først indsatte marsvin, den 20de indsættes videre 1 inficert marsvin, den 21de videre 1 kanin og 1 marsvin. Andre forsøksdyr end disse lemænsmittede blev i dette tidsrum ikke indsat i dette rum, hvor altsaa de tidligere nævnte kaniner og marsvin henstod. De podede mus holdtes inde i selve laboratoriets rum. Den 24de og 25de gjøres noget rent i rummet, den 26de dør et par dyr av lemænsyken og den 27de synes flere av melkemarsvinene at sture og den 28de januar er samtlige marsvin i stalden syke; de har ikke ædt natforet, sitter ganske rolig og puster og pæser ved siden av foret og vil nødigg flytte sig, og der dør endel utover dagen.

Næste dag fandtes videre spredt 9 døde marsvin i stalden, (alle obduceres). Næste dag var yderligere 17 marsvin døde. Dødsfaldene indtraf fjernt som nær burene med de lemænsykesmittede dyr, og saavel i staastraadsburene som i de høibente zinkbur. I løpet av 3 dage var der død ca. 40 marsvin rent farsotmæssig; det var som sygdommen pludselig var blaast over alle dyrene, og døde gjorde de, undtagen de kaniner, som henstod der fra før, samt et tuberkuløst marsvin, der overlevde epizootien¹⁾.

Denne epizooti bragte endel forstyrrelse i forsøkenes gang, og en grundig rensning og desinfektion maatte iverksættes. Imidlertid maatte nye forsøksdyr isoleres i et andet lokale, og da alle døde dyr som vanlig efterhvert brændtes og desinfektionen utførtes grundig, bredte sotten sig heldigvis ikke til laboratoriets bestand av sunde marsvin i den anden ende av bygningen.

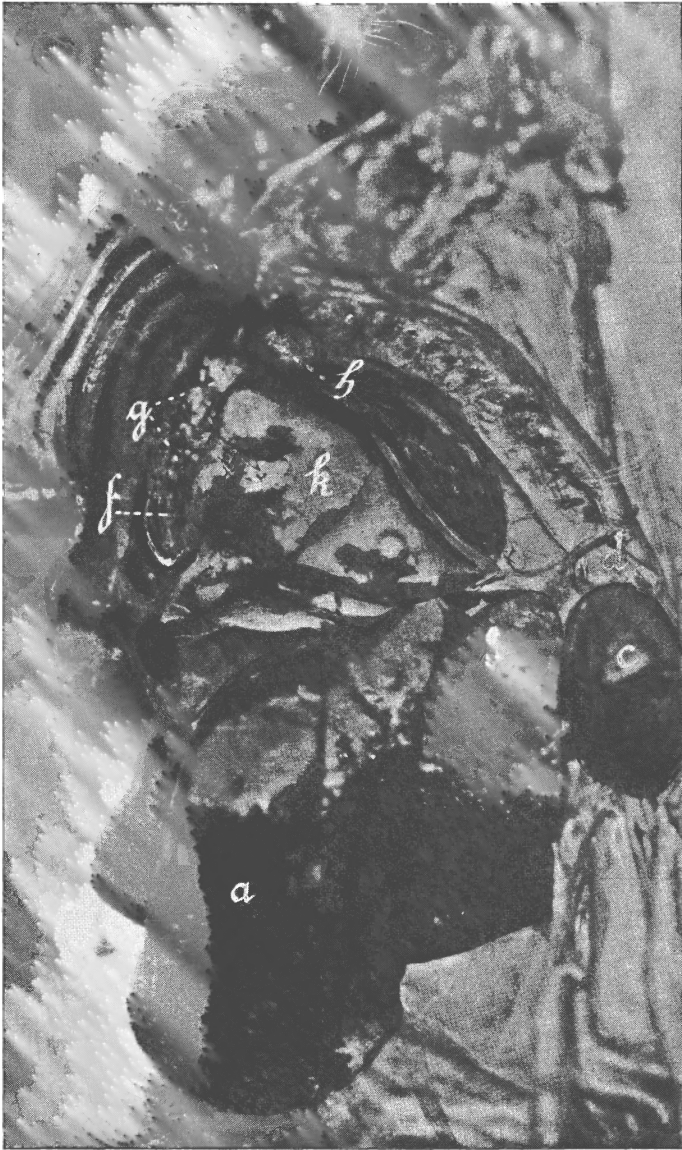
Da farsotten begyndte den 28de var der i rummet av lemænsykesmittede dyr ialt innsat 3 marsvin, 5 kaniner og 2 duer, hvorav alter 2 marsvin og 2 kaniner var døde inden den nævnte dato. Under epizootien henstod i rummet av disse saaledes kun 1 marsvin (omtalt side 18) og 3 kaniner (hvorav 1 senere død) samt 2 duer i bur høit oppe paa væggen (hvorav 1 senere døde), saaledes at forstyrelsen i forsøkenes gang innskrænket sig hertil.

Der blev saaledes nok av sektionsmateriale, og vi vil tillate os at gjengi hovedtrekkene heri, da sektionsfundet hos det ene marsvin saa godt som var det andet ligt α : det var et eget typisk billede, som i korthet væsentlig bestod i følgende, og som med nogen variation gjenfandtes saa at si overalt, nemlig:

Bukhulen: Tomme luftfyldte tarmer, undertiden med noget serofibrinøst belæg utvendig. Milten altid meget sterkt forstørret (se fig. 3), med ujevn overflate og rande og gjennemsat av lyse, gule eller gulhvite gryn eller knuter (lignende noget miliære tuberkel- eller sniveknuter) fra bitte smaa til knappenaal-hodestore; disse knuter kan undertiden flyte sammen til enkelte større saadanne, men det er sjeldnere, og milten kan da loddes fast til omgivelserne. Konsistensen skjør og mør. Leveren stor, skjør og mør, og i større eller mindre utstrækning findes ogsaa

¹⁾ Dræptes, men fandtes ogsaa smittet.

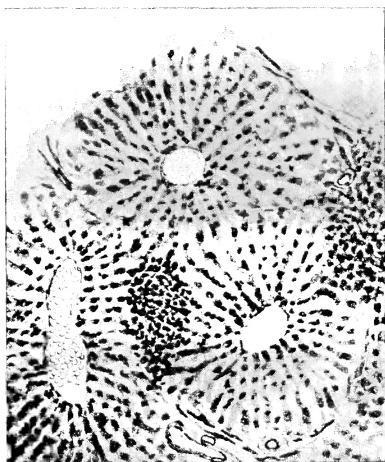
(H. Horne fot.)

Fig. 3.

Et under marsvinepizootien selv dødt marsvin, hvis bryst- og bukhule er aapnet, organerne lagt noget tilrette og derpaa fotografert. a. leveren, b. milten, c. venstre nyre, d. venstre binyre, f. hjertet med vædske i perikardiet, g. gelatinøst ødem om hjerte- og lungeroten, h. sterkt svullen glandel, k. lungerne, hvis utseende er broget av pneumoni av forskjellig utseende; i bakerste lungelap sees en større over lungeoverflaten prominerende knute (konf. planche III).

her de lyse smaa gryn (som i milten), dog undertiden mere spredt, men i andre tilfælde i uhyre antal, slik at milten og leverens billede i denne henseende kommer til at ligne hinanden. Dog er milten altid mere konstant gjennemsat av slike gryn. Endvidere sees av og til i leveren enkelte mindre eller større likesom fedtdegenererte partier, som adskiller sig i utseende fra de omtalte gryn (se fig. 3).

Mikroskopisk sees milten og leveren at være adskillig rundcelleinfiltrert og paa utallige steder sees hope eller større rundcelleinfiltrerte flater i snittet og gjennemskaarne mikroskopiske gryn eller knuter. Forøvrig findes organerne hyperæmiske og leverlappernes centralvener ofte stærkt dilaterte (fig. 4).

(H. H.)

Fig. 4.

Mikroskopisk snit av marsvinlever; i snittet sees et par steder, hvor rundcelleophopning har fundet sted (repræsenterende de makroskopiske hvite gryn i sin begyndelse).

I nyrene er ikke særlige forandringer at iagttå. Binyterne findes gjennemgaaende meget store, hyperæmiske, røde, undertiden med blødninger; marvsubstansen intens mørkfarvet. Urinen oftest plumret. I bøvæggen saaes engang flere blødninger, mens testiklerne ikke er fundet at være sætte for makroskopiske patologiske forandringer.

Brysthulen: Pleurahulerne er ofte mere eller mindre opfyldt av sero- eller sero-fibrinøst eksudat (gjerne ledsagende overfladiskliggende nekrotiserende pneumoniske processer). Perikardiet findes gjerne opfyldt av en klar gul, serøs vædske, ofte i stor mængde. Lungerne er næsten konstant angrepet av en heftig hæmorrhagisk pneumoni med inflammatorisk ødem; den kan

angripe begge lunger og ikke sjelden flere lungelapper ad gangen. I saadanne mørkerøde, betændte partier av lungen sees ofte runde, miliære, smaa lyse knuter, lik de i lever og milt (undertiden findes saadanne knuter i det sunde lungevæv, men da med en rød zone i periferien). Meget almindelig findes ogsaa en anden slags, nekrotiserende pneumoni, idet større eller mindre dele av vedkommende lungelap hepatiseres til en graahvit fast masse (i en av de store bakerste lungelapper kan en saadan pneumoni omfatte ca. $\frac{1}{3}$ derav). Men som oftest er de graa hepatiserede partier av mindre omfang, men dog betydelig større end de først-

nævnte smaagryn og kan av og til anta en rund form og den lyse graalige knute, omgitt av en rød betændt ødemtøs zone av lungevævet kan da meget minde om graa sniveknuter i hestens lunge. Naar disse nekrotiserende processer ligger overfladisk mot pleura, gir de ikke sjelden anledning til en sero-fibrinøs pleurit der kan foranledige sammenlødninger av pleurahindens to blade. Pleurækssudatet findes da ofte tilblandet fibrintjafser i stor mængde

Mikroskopisk viser snit av lungevævet et noget forskjellig billede efter betændelsens art. Enkelte steder er lungekarrene voldsomt utspilede og røde blodlegemer sees i mængde at fylde lungealveolerne, (hæmorrhagisk pneumoni); enkelte steder sees vævet likefrem revnet og bloduttrædninger (smaalblødninger) har fundet sted. Paa atter andre steder er alveolerne fyldte væsentlig med rundcellehooper. Det er at merke, at betændelsen mikroskopisk ikke kan konstateres at fa sit utspring i eller omkring bronkierne (bronchitis, peribronchitis), heller ikke i det interalveolære væv. Hele processen har en heftig, akut karakter, der hovedsagelig rammer selve alveolerne (se fig. 5). Andre steder (knuterne i vævet) viser avleiringer av rundcellemasser og fibrin, men egentlig pusdannelse er ikke tilstede. Bronkialglandlerne og glandlerne likeoverfor hjertet (ved lungeroten) er ved pneumoni sædvanligvis meget forstørrede og haarde, likesom fleskede (undertiden dog med antydninger til henfald i substansen).

Fortil i brysthulen om lungeroten og i mediastinum findes ikke sjelden et betydelig, klart geleagtig ødem av samme lyse, gule kulør som perikardievædsken (se fig. 3 og planche III).

Blødet findes gjerne opløst og tyndtflydende.

Lymfekjertlerne er gjerne mere eller mindre svulne forskjellige steder av legemet, saaledes i lysken og i axillen: bronkialglandlerne og mediastinalglandlerne (som nævnt) og glandleren forøvrig i brysthulen er forstørret. De er gjerne nærmest haarde og fleskede at skjære i og kun sjelden sæde for mærkbare tilbakeskriddende forandringer.

Dette sektionsfund stemmer, som det vil sees, med det hos de til forsøk anvendte marsvin; men dertil kommer hos de paa

Fig. 5.

Mikroskopisk snit av betændt marsvinlunge (Tegnet av forf.)

buken, subkutant podede marsvin et lyst flesket infiltrat paa podestedet, delvis av nekrotiserende karakter¹).

Det kan meddeles, at der engang tidligere er død nogle marsvin spontant ved laboratoriet, men forøvrig har der altid hersket den bedste sundhetstilstand blandt disse forsøksdyr. Det var to aar tidligere (i 1894), men da i et andet rum end det, hvori epizootien nu brøt ut, nemlig blandt laboratoriets bestand av sunde marsvin. Rummet er et muret og cementert lyst, pent og renselig rum.

I løpet av nogle faa dage døde spredt i mellem den store bestand en 8–9 marsvin; dødeligheten hørte snart op og har aldrig siden vist sig og opdrættet foregaar fremdeles i det samme rum. Der var et andet sektionfund og fra kadavrene rendyrkedes meget let en tyk bacil, der voxte særdeles godt paa de vanlige næringssubstrater (paa bouillon med en hinde paa overflaten). — Renkultur av denne bakterie tokes nu atter frem, om-saaedes, podedes til marsvin etc. og sammenlignedes i det heletat med den fundne lemænsykebakterie uten at det kunde skjønnes, at disse to sygdomme kunde ha nogensomhelst indbyrdes sammenheng med hinanden.

1903.

I aaret 1903 fik man anledning til, rent tilfældig, paany at stifte bekjendtskap med denne eiendommelige lemænpest.

Aaret 1903 var nemlig et lemænaar for visse dele av landet.

Den 22de september d. a. mottok veterinærlaboratoriet fra en læge ²) i Trondhjem 12 levende lemæn (og 1 død underveis); disse var indsendt i den hensikt, at de skulde prøves anvendt som forsøksdyr under endel tuberkuloseeksperimenter. Dyrene

---

¹) Om disse undersøkelser gav veterinærdirektør Dr. O. Malm (laboratoriets chef) i sin tid en kort meddelelse i «Det medicinske selskap» i Kristiania (se Forhandlinger i Det medicinske selskap 1896, s. 39), kfr. s. 43.

²) Doktor Johan Scharffenberg.

hensattes i en trækasse i en indelukket afdeling i gaardspladsen, men i løbet av meget faa dage hadde alle dyrene gnavet sig tvers igjennem træverket og borte var de.

Imidlertid fik man nogen tid efter ny forsyning av lemæn fra den samme læge, i alt 24 eksemplarer, som nu hensattes i staa-traadbure i et muret rum. Uheldigvis (eller om man vil heldigvis) hadde laboratoriets vaktmester anbragt burene i det rum, hvor laboratoriets forsyning av sunde marsvin befandt sig, da de ankomne lemæn jo antokes for at være i enhver henseende friske og ikke smittefarlige. Burene, hvori lemænen befandt sig, placeres paa en vel $\frac{1}{2}$ m. bred murkant paa væggen ca. 1 m. over gulvet. Paa gulvet nedenunder (fordelt i flere afdelinger) i det samme rum befandt der sig en stor stamme (antagelig ca. 100) sunde marsvin. Vedkommende læge hadde imidlertid meddelt, at han hadde erfart, at lemæn var vanskelig at beholde levende, de vilde gjerne dø. Og slik gik det ogsaa med de modtagne dyr. De døde alle sammen efterhvert, og vagtmesteren hadde efterhaanden uten videre brændt kadavrene, men dog bragtes den sidst døde portion lemæn ind, da det ansaaes paa krævet at anstille nogen nærmere undersøkelser angaaende denne, trods alt, noget paafaldende dødelighet. Og ganske riktig; allerede dagen efter undersøkelsen paa laboratoriet av de sidst døde lemæn, begyndte de sunde marsvin, som opholdt sig paa gulvet i det samme rum, at i ndsygne og dø, — altsaa en ny marsvin-epizooti, opstaat ved tilførsel av lemæn.

De døde lemæn. Ved sektion av disse dyr, der altsaa kom til undersøkelse ganske friske, kort efter at de var døde, kunde intet særlig iøinefaldende sees ved organerne. Kun milten var, især hos et dyr, meget svullen, men ikke blød av konsistens; den var nærmest «tør», om man saa kan si, og nærmere det normale med hensyn til fasthet. Der kunde ikke opdages miliære smagryn eller lyse knuter, hverken i milt eller i leveren. Under mikroskopet viste milten sig at huse en masse smaa, meget smaa, runde bakterier; enkelte steder syntes et par saadanne kokker at ligge sammen, men i det heletat var mikroben saa yrliten, at dens form kun vanskelig kunde sees; nærmest lignende hønsekolerabakterier, men endnu mindre. I det heletat, saavidt vi kunde se,

fuldstændig det samme mikroskopiske billede fra milt og blod, som det, der fandtes i lemænerne fra 1896, altsaa antagelig den samme lemænpest som da.

Marsvinepizooti.

Som allerede anført, dagen efter at alle lemæn var selvdøde og fjernet (den 1ste november 1903), indtræffer det første dødsfald blandt vore marsvin og næste dag nok et og viser det karakteristiske sektionsfund. Nu var saken klar. Hele marsvinbestanden fordeltes nu i rene kasser og utflyttedes til andre rum i laboratoriegaarden for at undgaa, at de alle sammen skulde dø av pesten, hvad de — efter erfaringerne fra 1896 — formentlig vilde ha gjort i løpet av ganske kort tid.¹⁾

Den 3dje s. m. dør igjen 4 marsvin, den 4de 2 stkr., stammende fra den smittede avdeling, den 5te videre 3 døde o. s. v. og dødsfaldene ophørte først efter at 16 marsvin var bukkede under, i løpet av 11 dage; dog indtraf endnu et isolert dødsfald 7 dage senere. Om der endnu var flere dyr tilbake av den smittede avdeling, er ikke notert i laboratoriets bøker. Eiendommelig er, at der ogsaa døde et eneste marsvin, stammende fra den formodede ikke smittede avdeling, uten at dette hadde videre følger, da det antages, at ogsaa dette dyr var død av pesten.

Marsvinsektionsfund. Ved aapning av bukhulen findes leveren forstørret og gjennemsaat av bitte smaa hvite punkter eller gryn. — Milten betydelig forstørret og opfyldt av de samme smaa lyse gryn (lignende miliærtuberkulose). — (Om de øvrige bughuleorganer sees intet notert).

I brysthulen fandtes perikardiet jevnlig at indeholde vædske, glandlerne over hjertet svulne og fleskede, faste. — Fortil i brysthulen et geléagtig ødem som strækker sig omkring hjerteroeden. — Lungerne hos enkelte marsvin helt røde og sæte for en jevnt utbredt hæmorrhagisk pneumoni; i andre er denne slags pneumoni ikke saa sterkt uttalt. I andre fandtes graa hepatiserede partier og knuter.

Mikroskopisk sees i de svulne glandler over hjertet ikke faa bitte smaa punktformede bakterier, men i blodet og i milten var de mere sparsomt tilstede.

Kort sagt, det samme typiske sektionsfund, vil man se, som under epizootien 1896.

Dog skal tilføies, at det sidste og isolerte dødsfald, som ovenfor nævnt, indtraf efter sykens egentlige ophør, viste et avvikende sektionsfund hos vedkommende dyr. Hos dette dyr fandtes saaledes milten at være liten med et par ert-store

---

¹⁾ Dyrene fra den avdeling, hvori dødsfaldene var forekommet, hensattes i et eget rum, fjernt fra de øvrige kasser med marsvin

abscesser; lignende abscesser findes i større antal i leveren, mens de smaa lyse gryn i lever og milt savnes. I lungerne hæmorrhagisk hepatisation; svulst av sternalglandlerne og ødem om hjert roten. — Dette sektionfund tyder paa en svækkelse av smitstoffet, dyret har levet længere, der er kommen til abscesdannelse og sygdommen er delvis ved at ændre sin karakter. De kulturer som beholdtes fra dette dyr adskiller sig ogsaa i visse retninger fra de øvrige kulturer, hvorom imidlertid henvises til avsnittet om kulturforsøk.

Der blev ogsaa denne gang anstillet endel infektionsforsøk og dyrkningsprøver, som nedenfor kortelig skal gjengis.

Infektionsforsøk.

1. Fra milten av de straks efter døden obducerte lemæn podedes stykker subkutant til to hvite mus og et marsvin og en kanin fik milt utgnid i sterilt vand intravenøst paa venstre øre (s. 32).

Den ene mus døde efter omtrent 3 døgn og viste svullen milt, der indeholdt de smaa punktformige lemænsykebakterier, dog ikke i særlig stor mængde. Den anden mus levet ca. $\frac{1}{2}$ døgn længere; det hadde svullen milt, som var smadrende fuld av smaa mikroben samt enkelte fine stave.

Marsvinet fandtes død efter 15 dages forløp. Ved sektion fandtes paa podestedet en ca. 5 øre stor pusinfiltrert flate. — I milten en mængde smaa lyse gryn og knuter. — I leveren ingen gryn. — I brysthulen fandtes ødem om hjertet og pneumoni.

Kaninen døde ikke i løpet av de første tre maaneder.

Av de ovenfor nævnte døde mus anvendtes den ene til fodring til 2 mus, som begge dør 4—6 dage efter; i disses milt fandtes en masse lemænpestbakterier. — Den anden av de ovennævnte mus anvendtes til podning (miltsaft) til et marsvin. Dette døde efter 6 dages forløp. Ved sektion fandtes paa podestedet en ca. 2 øre stor kakeagtig infiltration, der ved gennemsnit viser sig haard, flesket, litt gullig likesom koagulationsnekrotisk. — I milt og lever de vanlige gryn, og om hjert roten ødem og vædske i perikardiet.

2. Fra et av de selvdøde marsvin i stalden dryppedes noget leversaft paa brød og fodredes til

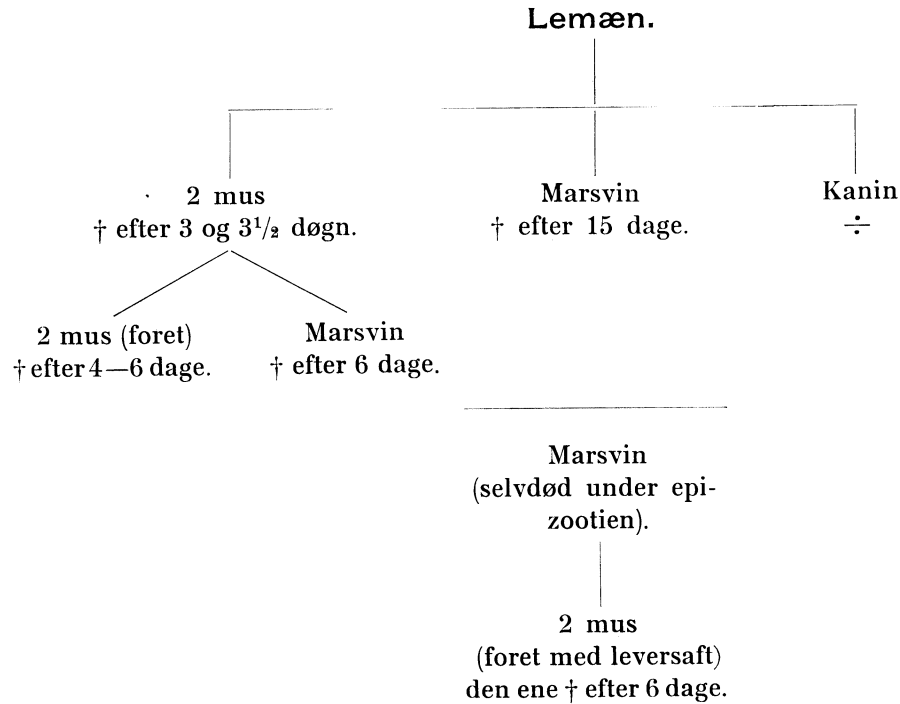
to hvite mus; den ene av disse døde 6 dage senere med masser av lemænsykebakterier i milten, den anden mus overstod forsøket og anvendtes 17 dage senere i andet øiemed.

Kulturforsøk.

Den 31te oktober døde, som anført, de sidste lemæn; fra disse og fra de i de følgende dage døde marsvin foretokes forskjellige saaningsforsøk, særlig fra milt og blod samt fra peri-

PODNINGSG- OG FORINGSFORSØK
MED ORGANDELE
1903.

† = død, ÷ = negativt resultat.

kardievædske; der sees at være saæet paa bouillonglas, alm. bouillon, marsvinbouillon og glycerinbouillon (efter erfaringerne fra 1896), men ogsaa pleuraexsudat fra menneske, glycerinagar, gelatin, agar, serum, poteter, melk, egg, høie agarglas (anærobt) o. s. v. F. eks. av bouillonglas tilsaædes i mellem 70 og 80 stkr. saadanne, for kun at ha nævnt et tal. Men først den 7de novbr. erholdtes vekst i de utsaæde glas og endda kun i et eneste et, et bouillonglas av almindelig oxekjød — peptonbouillon — og intet paa alle de øvrige glas paa de forskjelligste substrater. Og endda var denne kultur temmelig spæd; det hele fortonede sig som en fin sløret uklarhet i bouillonnen, slik som i en 24 timer gml. kultur av rødsykebaciller omtrent. Med andre ord: kulturforsøkene artede sig omtrent som i 1896.

Under mikroskopet bestod denne bouillonkultur av en fin liten streptokok i korte kjæder (se planche II, fig 3); delvis kunde disse ligge i hoper, hvorved billedet kunde komme til at ligne stafylokokker, dels laa kokkerne mere enkeltvis eller som bikokker, 2 og 2 sammen.

Denne kultur stammede fra et under epizootien selvdødt marsvin, der altsaa antas smittet av lemænene; men fra disse direkte lykkedes det ikke at erholde kultur.

Denne friske kultur (utvokset om natten) 1ste generation podedes straks til en mus, et marsvin subkutant og et andet marsvin intraperitonealt samt intravenøst til en kanin (paa øret). Men ingen av disse forsøksdyr døde efter podningen, eiendommelig nok.

Bouillonkulturen, som var den eneste endnu erholdte kultur fra denne epizooti, saaedes 2 dage gammel videre over i andre kulturglas; denne 2den generation vokste frodig i marsvinbouillon og fodredes 48 timer gammel til mus uten resultat. — 3dje generation vokser fremdeles frodig paa marsvinbouillon, som er det eneste substrat, den synes at like; paa glycerinbouillon vokser den aldeles ikke efter flere dages forløp. I melk synes den at vokse ubetydelig. Paa faste substrater som agar, glycerinagar, egg, vokser den (omsaad herpaa) paa overflaten som et yderst fint, næsten usynlig klart, draapebelæg; paa potet er ikke vekst til at opdage efter flere dages forløp. I gelatin fremkommer en meget fin stripe langs stikket. I høie agarglas fremkommer ca. 1 cm. under overflaten en ca. 1 cm. bred zone nedover, hvori der er nogen uklarhet og antydning til vekst.¹⁾ Med denne 3dje generation marsvinbouillonkultur 24 timer gammel podes en kanin intravenøst (5 ccm.), et marsvin intraperitonealt (4 ccm.), der fodres en mus dermed og en mus podes subkutant med $\frac{1}{2}$ ccm. Av disse forsøksdyr dør kun den sidste mus og efter 2 dages forløp. Ved sektion findes en meget stor, svullen milt, og

---

¹⁾ En viss surstoffspænding nødvendig?

den viser sig mikroskopisk at indeholde et faatal af smaa bakterier som ikke er til at skille fra den vanlige lemænsykebakterie. — Med 4de generation av denne kultur (bouillonkultur fra agar) podedes 1 marsvin intraperitonealt ($1\frac{1}{2}$ ccm.), 1 kanin intravenøst ($1\frac{1}{2}$ ccm.), 2 mus subkutant, 1 due intravenøst og subkutant. Av disse dyr dør kun musene, og efter 4 dages forløp; sektionfundet av disse var nærmest negativt. Videre podning av milt fra disse til en mus og et marsvin blev uten resultat og videre forsøk blev ikke anstillet med denne kulturstamme, der av 14 forsøksdyr saaledes hadde dræpt de tre.

Resultatet av disse kulturforsøk var saaledes noksaa magert, likesom dyreforsøk dermed nærmest maa ansees for at ha været mislykket. Men det stadfæster sig atter i 1903 erfaringerne fra 1896, at den lille mikrob, som det her efter al sandsynlighet dreier sig om som aarsak til denne gnaverpizooti eller gnaverpest, er en i flere henseender noget eiendommelig mikrob. Noget, der ikke vil virke særlig forbløffende forresten, naar man erindrere visse streptokokformers eiendommelige polymorfisme og tilbøielighet til variation, saavel i morfologisk som i biologisk henseende, i virulens osv.

Som paa side 30 meddelt fandt det sidste isolerte dødsfald blandt marsvinene sted nogle dage efterat den egentlige syke maatte ansees for at være ophørt, hvorhos sektionen av dette dyr viste et fra det typiske billede noget avvikende sektionfund.

Det viste sig tillike, at kulturer fra dette dyr ogsaa viste sig avvikende. For det første lykkedes kulturforsøkene forholdsvis godt, idet der allerede efter et par dages forløp viste sig rikelig vækst fra dyrets leverabscesser saavel i almindelig bouillon som paa marsvinbouillon; der er ogsaa et bundfald i kulturen, som hefter sig op ad glassets sider som korn eller fnugg. Endvidere er der tydelig vekst paa skraa agar av kolonier, som skiller sig fra den tidligere lemænsykeagarkultur derved, at veksten er rikere og at kolonierne ikke er helt klare og gjennemsiktige, men noget graalige.

Mikroskopisk sees bouillonkulturene at indeholde kjæder med tildels likefrem stavformede led, tildels noksaa lange kjæder,

og de enkelte led indeholder ikke sjelden et lyst sporelignende sterkt lysbrytende punkt i midten (se pl. II fig. 4). Undertiden sees leddene saa litet indsnørte fra hinanden, at «kjæden» nærmer sig en knudret traadform¹⁾. — Agarkulturer viste sig at indeholde kokker og oftest 2 og 2 kokker side om side eller korte kjæder.

Med 2 dage gammel bouillonkultur fra leverabsces av ovennævnte marsvin podedes en mus og et marsvin subkutant; dette sidste døde ikke, hvorimot musen fandtes død efter 5 dages forløp. — Sektion: Meget stor milt med smaa hvite, næsten usynlige smaagrøn. Mikroskopisk sees i milten endel stavformer med avrundede ender. — I marsvinbouillon kom der vekst herfra av en bakterie, der varierte meget i størrelse, fra kokker til stavformer, som imidlertid ikke sjelden ligger efter hinanden i kjæder, saaledes at kulturen faar nogen likhet med den indpodede kultur (er det anført i forsøksprotokollen). 2den generation av denne stamme, oversaaet paa agar, voksede utelukkende som kokker (dobbeltkokker), hvorimot ingen stavform var at se.

Sygdommen hadde skiftet karakter.

Resumé av kulturinfektionsforsøkene.

1. Selvdøde marsvin, hvorfra erholdtes et enkelt bouillon-glas med kultur av korte streptokokker som utgangspunkt.
1ste generation podet til 1 mus ($\div$), 2 marsvin ($\div$), 1 kanin ($\div$).
2den —»— » - 1 mus ($\div$).
3dje —»— » - 1 kanin ($\div$), 1 marsvin ($\div$), 1 mus ($\div$),
1 mus ($\dagger$).
4de —»— » - 1 marsvin ($\div$), 1 kanin ($\div$), 1 due ($\div$),
2 mus ($\dagger$), hvorfra videre podning til mus og marsvin ($\div$).
2. Selvdøde marsvin: hvorfra kultur let erholdtes, der vokset villigere, men noget avvikende, og podedes:
1ste generation til 1 marsvin ($\div$) og 1 mus ($\dagger$), hvorfra vekst av samme avvikende former, hvorimot 2den generation kun vokser som kokker (bikokker).

Dette nye utbrud av lemænpest i laboratoriet lignet saaledes meget det i 1896, mens der paa den anden side ogsaa kunde spores enkelte avvikelser.

Alt i alt fik man indtryk av, at syken denne gang ikke var fuldt saa smitsom og heftig som første gang; at den ikke fik

¹⁾ Noget, som forresten av og til blev bemerket ogsaa i kulturer fra epizootien i 1896.

større utbredelse end skedd, skyldes maaske vel nok ogsaa den maate, hvorpaa man tok sine forholdsregler mot epizootien.

De direkte overføringsforsøk fra døde lemæn til forsøksdyr bragte ogsaa lignende resultat, likesom ogsaa vanskelighetene ved at erholde kultur av mikroberne ogsaa denne gang, som ovenfor anført, straks meldte sig. Dertil kommer, at de kulturstammer, som erholdtes, stammet fra spontant døde marsvin, hvorav den ene stamme viste sig meget litet virulent for forsøksdyr, mens den anden viste en eiendommelig pleomorfisme.

1909.

Ogsaa aaret 1909 fik Veterinærlaboratoriet fra Universitetets zoologiske museum sig tilstillet døde lemæn til undersøkelse. Sommeren og høsten 1909 var der nemlig flere steder søndenfjelds en masseoptræden av lemæn.

Den 22de november erholdt man saaledes fra Gjøviktrakten 2 kasser med døde lemæn og 1 kasse, hvori 3 levende saadanne; av disse døde den ene straks og de to andre med 8 dages mellemrum mellem hver.

Den 25de s. m. mottoges 8 døde lemæn, som stammet fra Hallingdal.

Den 27de s. m. mottoges likeledes en stor kasse med en mængde døde lemæn, efter opgivende fra Gjøvik.

Ved sektion og undersøkelse av disse kadavere kunde ingen «lemænsyke» konstateres. Der var ingen av vor lemænsykebakterier at finde og smitteforsøk (podnings- og foringsforsøk) samt kulturforsøk forblev ganske uten resultat for alle tre forsøks vedkommende. — Hos saa at si alle de lemænlik, som blev obducert denne gang, kunde konstateres forskjellige traumatiske lidelser som knusninger, benbrud og blødninger under huden og i de indre kropshulheter o. s. v., saa det er vel ikke usandsynlig, at f. eks. katter og hunder kan ha været med i spillet.

1910.

Under arbeidet med nærværende beretning mottoges endvidere i 1910 (ogsaa fra professor R. Collett, zoologisk museum) i løpet av april og mai maaneder tre forsendinger med døde lemæn, dels efter opgivende fra Hallingdal, nogle indsendt fra Finse, ialt 9 lemænkadavre.

I ingen av disse lemænkadavre kunde der paavises smitsom sygdom som aarsak til deres død og specielt blev ingen «lemænsyke» eller dennes bakterie paavist og ingen forsøksdyr kunde paaføres lemænpesten ved de anstillede smitteforsøk.

Sammendrag.

Hvad der fremgaar som resultat av foranstaaende undersøkelser er i hovedtrækkene følgende:

- 1) Hos døde lemæn, saavel hos de som underkastedes undersøkelse umiddelbart efter døden, som i noget ældre kadavre, er der paavist større eller mindre mængder av en liten specifik bakterie, der opfylder blodet og de indre organer fuldstændig som ved en septikæmi.
- 2) Ved podning eller foring av organer og blod fra saadanne døde lemæn til visse forsøksdyr (særlig mus og marsvin), opstaar der hos disse en heftig septikæmi, som oftest ender dødelig efter nogle faa dages forløp. (Hos marsvin utvikler der sig derhos gjerne forskjellige lokale organlidelser). Hos de døde dyr gjenfindes tildels i store mængder den samme lille bakterie som hos lemænene.
- 3) Det har været forbundet med adskillig vanskelighet at erholde kultur av det paagjældende smitstof, og erholdt renkultur er ikke særlig villig til at vokse videre paa almindelige næringssubstrater (en undtagelse gjælder for marsvinbouillon), hvorhos det ser ut som om smitstoffet ved kultivering undergaar visse morfologiske ændringer med modifikation av virulens likeoverfor forsøksdyr.

- 4) Friske kulturer av dette smitstof har vist sig virulent og dræpende for visse forsøksdyr paa samme vis som blod og organer av døde lemæn, og i blod og organer av de herav døde dyr gjenfindes den samme septikæmbakterie som hos lemæn og fra saadanne inficerte forsøksdyr. Fra kultur-inficerte, døde forsøksdyr kan sotten podes videre til andre forsøksdyr.
- 5) Ved at placere levende lemæn fra en egn, hvor der var lemænvandringer, i avlukkede bur i et rum, hvor der befandt sig friske marsvin, begyndte marsvinene at dø av en smitsom sygdom. Endvidere, ved at placere bur med marsvin og kaniner, inficert fra døde lemæn under lemænvandringer, i et rum med diverse andre forsøksdyr, alle i avlukkede bur, utbrød pludselig en dræpende sot, der i kort tid dræpte alle marsvin i rummet (paa et nær) — ialt ca. 40 stk.
- 6) Aarsaken til disse spontant opstaaede marsvinepizootier, er paavist at være den hos lemæn fundne lemænsykebakterie. Og denne lemænsykemikrob, der altsaa ved dyrkning avsløret sig som en streptokok, viste sig i besiddelse av en hittil uanet pathogenitet eller smitsomhet likeoverfor marsvin; et faktum av en viss videnskabelig interesse med hensyn til streptokokspørsmålet, da streptokokkerne jo bl. a. særkjendes netop ved deres mindre virulens likeoverfor det nævnte forsøksdyr¹⁾.
- 7) Av undersøkelserne 1909 og 1910 fremgaar det, at massedød av lemæn ikke altid behøver at skyldes den her beskrevne lemænsykemikrob.

Den eksakte videnskabelige metode fordrer dog, for at bevisførelsen skal være fuldstændig, bl. a. at det paagjældende, ren-
dyrkede smitstof, ved overførelse til lemæn, hos disse foraar-

---

¹⁾ Konf. Lingselsheims monografi over streptokokker i Kollé und Wassermann: Handbuch der pathog. Mikroorganismen III bd. Jena 1903 s. 350. Denne nævner ogsaa specielle eksempler paa marsvinpatogene streptokokker fra spontane dyresygdomme, nemlig Binaghis *S. capsulatus*, Kleins *S. radiatus* og Rabes Drusestreptokok.

saker en dræpende smitsom septikæmi lik den, der optrær i naturen. Men forsøk hermed har det, som anført, ikke været anledning til at foreta.

Men naar døde og levende lemæn fra forskjellige lemænaar, indbragt paa vort laboratorium, to ganger foranlediger utbrud av en og samme farlige smitsot blandt gnavere, og man hos lemænene og hos de døde smittede gnavere finder et og samme smittestof, og forsøk er anstillet i saa stor utstrækning som foran meddelt og med det der angivne resultat, blir sandsynligheten stor for, at det er lemænsottens sande virus, som vi her har hatt under hænder.

Lemænfeber eller lemænsot.

I en meddelelse som denne kan det ikke undgaaes kortelig at berøre det forhold, at lemænvandringerne og lemændøden tillægges en viss betydning med hensyn til den menneskelige sundhet. Idet prof. Collett kommer ind paa dette forhold i sin titnævnte monografi over *Myodes lemmus*, citerer han en uttalelse av Olaus Wormius (*Historia Animalis &c. Hafniæ 1653*) hvorav det fremgaar, at visse sygdomme hos mennesket allerede i det 17de aarhundrede blev sat i forbindelse med lemæn, likesom der tales om en bestemt sygdomsform, som hos Olaus Wormius benævnes «Leemands-Soet», hvis symptomer efter den der gjengivne latinske tekst bl. a. viser svulst av glandlerne paa forskjellige steder av kroppen, som paa halsen (med synkebesvær), i axillen, av ingvinalglandlerne o. s. v.

Det er paa ingen maate min hensikt i det følgende at ville beskæftige mig med selve spørsmålet «lemænfeber» hos mennesket, hvortil forf. selvfølgelig mangler de nødvendige forutsætninger. Denne maaske specifikt norske sygdom venter som bekjent endnu paa tidsmessig granskning og bearbeidelse og problemet «lemænfeber» omfattes vistnok med interesse av vort lands læger.

Vi vil — for fuldstændighetens skyld — kun hitsætte følgende fra de officielle beretninger.¹⁾

I medicinalberetningen for 1872, hvilket aar utmerkede sig ved store lemænvandringer²⁾ sees saaledes side 39 at omtales en *contagios rheumatisme*, eller *lemænfeber* i Rendalen og Tønssets lægedistrikter, hvor sygdommen forekom almindelig.

Symptomerne var som ved akut muskelrheumatisme med affektioner af det centrale nervesystem, feber og hodepine og angina hvortil sluttede sig glandelsvulster, der undertiden gik over i suppuration o. s. v. Den var tydelig smitsom, da næsten alle individer paa samme sted angrepes, anføres der, og aarsaken tilskrives daarlig drikkevand, hvori ogsaa fandtes lemænkadavre.

I den samme beretning side 99 omtales *lemænsyke* eller *lemænsot* fra søndre Nordmøre, Sundalen og Surendalens distrikter, en epidemisk optrædende febersygdom, antagelig opstaaet ved infektion af drikkevandet, sandsynlig paa grund af forurensning ved store masser ekskrementer og dekomponerte legemer af døde lemæn; i Sundalens distrikt sees den imidlertid ogsaa at ha optraadt paa steder, hvor der var meget faa av disse dyr, mens den paa fjeldgaardene i Sundals herred — hvor lemæn forekom i overordentlig mængde — aldeles ikke viste sig. For at fuldstændiggjøre fremstillingen gjengis her, hvad der av distriktslæge Eggers i udrag anføres om lemænfeber epidemien i Surendalens distrikt 1872 i et anhang til den nævnte medicinalberetning, side 155:

«Hvad der hovedsagelig karakteriserede den henimod Høsten og udover Vinteren almindelig udbredte epidemiske Febersygdom, der gik under Navnet *Lemænsot*, var den voldsomme Hovedpine, Smertes — eller stundom som Fornemmelse af Formikationer — i Lemmerne og tildels paa Truncus, — aabenbart altsaa tydende paa en Cerebrospinalaffektion —, den overordentlig hyppige Lokalisation til Glandelsystemet, navnlig Parotis og de submaxillære Glandler, der ofte gik over i haardnakkede Suppurationer; videre den langsomme Rekonvalescents i de heftigere Tilfælde, fornemmelig en længe vedblivende Muskelsvækkelse. Sygdommen optraadte forresten dels afebril, dels med stærk Feber; i første Tilfælde forløb den gjerne i Løbet af 8 til 14 Dage, men altid ledsaget af heftig Hovedpine og Smertes i Lemmerne, som gjerne vare de eneste sygelige Phænomener. Hvor der viste sig Feberbevægelse, var Feberen ofte meget stærk, forbunden med Vildelse, voldsom Hovedpine og stærke Smertes i Lemmerne og en Temperaturforhøjelse til 41° C. Affektion af Tarmkanalen var ei ualmindelig; stundom blodige Udtømmelser. Sygdommen lignede saaledes meget en typhoid Feber; alene Mangelen af bemærkbar Milttumor skilte den herfra. Foruden de hyppige Metastaser til Halsglandlerne — i enkelte Tilfælde ogsaa til Ingvinalglandlerne — observerede jeg under Rekonvalescentsen enkelte Tilfælde af et Urticaria-Udbrud; noget andet Exanthem iagttoges aldrig. Det var hovedsagelig

¹⁾ Beretning om sundhetstilstanden og medicinalforholdene i Norge. Kristiania.

²⁾ Prof. R. Collett sier (i Meddelelser om Norges pattedyr i 1876–1881, Nyt Magazin for Naturvidenskaben 27 Bind 1883 s. 224) at i 1872 var der et fuldstændig vandre- og yngleaar i egnene omkring Dovre op til Trondhjemsfjorden, men ikke i Finmarken.

Børn og Mandfolk, der angrebes af Sygdommen; stundom optraadte kun et enkelt Tilfælde i en Husstand, stundom blev næsten den hele Familie angreben og gjerne da med et Slag. Blandt de dannede Familier observerede jeg kun et enkelt Sygdomstilfælde, hvorimod Tjenerstanden hos disse oftere var angreben. Under Sygdommens første Optraeden var jeg i megen Uvished om Diagnosen; stundom troede jeg at have for mig en rheumatisk Feber, stundom en typhoid Feber; under Iagttagelse af flere ensartede Sygdomstilfælde blev det mig klart, at jeg her havde for mig en ganske eiendommelig Sygdomsform; det hele Sygdomsbillede gjorde Indtrykket af en Intoxikationstilstand med fremtrædende Phænomener fra det cerebrospinale Nervesystem. Sygdommen er som bekjendt af Almuen givet Navnet «Lemænsot», og Navnet er forsaavidt berettiget, som jeg antager, at Sygdommen er forarsaget ved Drikkevandet, der var forurenset ved disse Dyrs Exkrementer og døde Legemer. Har man været Vidne til den yrende Mængde af Lemæn, der ved disse Dyrs periodiske Vandring kan overvælde et Bygdelaag, har man videre observeret den enorme Mængde af Exkrementer og døde Legemer, der ophobes langs med og i Bækkefare og Brønde, kan man ei være i Tvivl om, at der i det varme Sommerveir og under lidet Nedbør — som just var Tilfældet i 1872 — maa opstaa en Gjæringsproces, hvis Produkter ved at blandes i Drikkevandet maa inficere samme, og let fremkalde Blodsygdomme. Værd at bemærke er det ogsaa, at Sygdommens Udbredelse holdt stadig Skridt med Lemænenes Fremtrængen; den begyndte i de øverste Bygdelaag af Surendalen, udbredte sig successive nedover Dalen og udover Fiord-distrikterne; først langt udover Høsten fandt Lemæn Veien over Fjorden til Thingvold, hvor der ogsaa viste sig nogle Sygdomstilfælde. Allerede før noget Sygdomstilfælde var indtruffet, ytrede Almuen Frygt for, at det vilde ske; gamle Folk vidste at berette, at for omtrent 50 Aar siden en lignende Lemænvandring med paafølgende almindelig Sygelighed baade blandt Mennesker og Dyr viste sig i disse Bygdelaag. En Del af de iagttagne Sygdomstilfælde ere opførte paa Sygelisten under Benævnelsen «simpel Feber»; det opgivne Antal udgjør imidlertid en ringe Brøkdel af de ialt angrebne Individuer.»

Distriktslæge W. Dietrichson, Skogn, meddeler¹⁾ — — — at senere begyndte de almindelige sommersygdomme, væsentlig diarrhoe og blodgang; i de sidste par maaneder er disse atter avløst av en sygdom av en eiendommelig karakter. Allerede i september maanedes begyndelse viste sig de første spredte tilfælde av samme, men disse hadde i oktober og november maaned faaet en saa stor utbredelse, at vistnok kun enkelte mindre strøk aldeles er blet forskaanede for sygdommen. Sygdommens symptomer og forløp beskrives dernæst indgaende. Saavidt mig bekjendt, anfører distriktslægen, er denne sygdom fortiden utbredt over en stor del av det Trondhjemske.

Hvad aarsaken til denne eiendommelige og saa utbredte sygdom angaar, anser distriktslægen det vanskelig med fuld bestemt-
het at gi nogen paalidelig forklaring, men han antar den for en intoxicationssygd om av ikke kontagiøs art; men det antas at en fælles aarsak har virket paa befolkningen. Dog voves ikke helt at benegte lidelsens smitteevne. Doktoren kommer til den slutning, at aarsaken maa være det i høi grad av urenlighet inficerte vand, og nævner her bl. a., at de store masser av lemæn,

¹⁾ W. Dietrichson: «En i det Trondhjemske epidemisk udbredt Feber». Norsk Magazin for Lægevidenskab en 3. R. 3. B., s 24.

som hjemsøkte distriktet, hadde valgt sine stadige opholdssteder i nærheten av de steder, hvor der i den tørre tid var vand at finde. Doktoren omtaler nærmere forholdene paa en enkelt gaard, hvor vanløpet saaledes var inficert med store mængder affald fra kreaturer og faar og store hobe med lemænskarn foruten ikke faa døde og forraadnede lemæn liggende i bakkeheldet mot bækken.

Endvidere omtales¹⁾ under navn av *Infectio sui generis*, gastrisk-katarrhalsk eller ogsaa gastrisk-nervøs feber fra Bynnessets herred Strinden distrikt, fra Røros, midtre og nordre Fosen distrikter en eiendommelig febersygdrom, som av almuen kaldtes «lemænfeber», hvis symptomer, forløp etc. nærmere omtales. Aarsaken til denne sygdrom søktes i den paa grund av den stærke sommervarme tilstedeværende sparsomme vandmængde, som desuten var forurenset ved ekskrementer og raadnede kadavere av lemæn, som i stor mængde oversvømmede disse egne.

Side 115 omtales ogsaa en lignende sygdrom fra Levanger lægedistrikt. Aarsaksforholdene angis forskjellig. Den store tørke om sommeren med paafølgende vandmangel utover høsten, samt infektion av bækkene med lik og ekskrementer av lemæn, anføres fra Stenkjær og Inderøen som de væsentligste betingende momenter.

I medicinalberetningen for aaret 1891 omtales (p. 72) av distriktslægen i Solør og Odalen en sygdrom hos 5 personer, hvis aarsak kunde tænkes at være forurensning av drikkevandet med lemæn ekskrementer; store sværme av disse dyr oversvømmede distriktet, men sygdrommen optraadte dog ikke oftere, anføres der. Symptomerne beskrives nærmere. — Side 200 i den samme beretning omtales den saakaldte «lemænfeber» fra ytre Fosen, hvor uhyre skarer av lemæn, til dels i høi grad, forurenede brøndene i distriktet; det samme anføres at ha været tilfældet i indre Fosen og i nordre Fosen og sygdrommen beskrives nærmere. — Side 217 og 218 omtales endel tilfælde av blodgang i Namsos distrikt, Overhallen og Vemundvik. Aarsaken antas, som aaret forut, at være drikkevand, inficert med lemæn og disses ekskrementer.

Videre findes i medicinalberetningen for aaret 1896 p. 192 omtalt, at akute tilfælde av diarrhé forekom usædvanlig hyppig, navnlig i Trondhjems by samt i de nordlige dele av Opdal. Befolkningen trodde, at bækkene, hvorfra drikkevandet toges, var inficert med lemæn, hvorav der den vinter var store mængder. Likeledes omtales lemænfeber fra Folden (samme beretning s. 230).

I medicinalberetningen for 1903 p. 247 omtales fremdeles «lemænfeber» som betegnelse for forskjellige lidelser i Steigen distrikt, hvor befolkningen tilskrev lemænenes overvældende masser aarsaken dertil. Befolkningen paa fastlandet, hvor de fleste lemæn forekom, syntes ogsaa at være mest utsat, mens tilfældene

¹⁾ Den nævnte medicinalberetning for 1872 p. 106 ff.

var sjeldnere paa øerne, hvor der ogsaa var færre lemæn, anføres der.

Paa side 28 er det meddelt, at veterinærdirektør Dr. med. O. Malm i 1896 i det medicinske selskap i Kristiania gav nogle korte meddelelser om den ved veterinærlaboratoriet fundne lemænsykemikrob.¹⁾ I referatet herfra i «Forhandlinger i det medicinske selskap» 1896 p. 39 sies det like frem, at den fundne mikrob sandsynligvis ogsaa er aarsak til den saakaldte lemænfeber hos mennesket.

Sammenholdes denne sidste anførsel om den fundne lemænmikrobs sandsynlige aarsaaksforhold ved lemænfeber, med de i

---

¹⁾ Det kan bemerkes, at veterinærdirektør Dr. Malm i 1903 foranledigede indhentet endel nærmere oplysninger om mulige lemænfeber epidemier i det trondhjemske og nordenfjeldske, uten at synderlig værdifulde data derigjennem synes at være opnaaet til sygdommens belysning. Der blev ogsaa fra en læge i Overhallen indsendt vandprøver (henhv. fra en brønd og en vandledning), hvorfra vand tokes til 3 gaarde, hvor der forekom en lidelse, som kunne ha endel tilfælles med de lemænfeber ledsagende symptomer, likesom der sendtes pus fra halsglandel hos et menneske paa en av disse gaarde. Men de forsøk, i retning av lemænsyke, som blev foretat med dette materiel (vand og glandelpus) faldt negativt ut.

I samme forbindelse kan meddeles, at en utførlig indberetning fra en læge i Narvik om angivelig lemænfeber epidemi i Narvikstrakten, oktober—december 1903, blev oversendt veterinærdirektøren av medicinaldirektøren. Det viste sig imidlertid ved nærmere undersøkelse av epidemi- og karantænelægen, at 2 av de angivelig lemænfebersyke patienter i Narvik gav Widals reaktion i fortyndingen $1/150$ — $1/300$. (Tyfoidfieber?)

Videre kan meddeles, at en distriktslæge, som i 1903 hadde befaret Namsosskogens trakter (med lemænfebersygdommens optræden for øiet) til medicinaldirektøren indberetter, at han hadde faat den opplysning ved examination av befolkningen, at ingen sykелighet hadde været tilstede blandt befolkningen, uagtet der dette aar var et lemænaar (thi befolkningen antar sikkert, at stor sykелighet kan staa i forbindelse med forurening av drikkevand med døde lemæn. Distriktslægen antar dog, at dette beror paa, at lemænene indtil senhøstes var meget faa og at hovedvandringene foregik samtidig med sneens og frostens komme, saa dyrene for største delen kreperte av kulde. Distriktslægen hadde videre erfart, at der gaar ca. 6—7 aar mellem hver lemænvandring. Og forrige lemænaar, da «vandringen» foregik omtrent midtsommers, opgis der at ha vært talrike sygdomstilfælde paa hver gaard i Namsosskogen, og symptomene gjengis her nærmere. Sygdommen bredte sig ogsaa fra vest mot øst overensstemmende med vandringene. I brøndene fandtes ofte døde lemæn og en familie, som fik sit drikkevand fra et opkomme (kilde) holdt sig syke den hele vinter. Man fandt da paa at undersøke den ca. 1 m. dype kilde og her fandtes «en masse» døde lemæn og da man hadde faat rensat kilden, hørte sykелigheten op.

det følgende gjengivne betragtninger av prof. Axel Johannessen over mulige relationer mellem scarlatina og lemænfeber (sammenholdte med de paastaaede streptokokfund som aarsaksmoment ved scarlatina), maa opdagelsen av den her beskrevne nye lemænsydomsmikrob ogsaa i denne henseende frembyde en viss interesse.

Hvis det nu virkelig ogsaa var saa, at lemænfeber hos mennesket og lemænpesten hos lemæn skyldtes en og samme aarsak, vilde det jo være ganske naturligt, at disse to sygdomme optraadte jevnstids, saaledes som av flere iagttaget. Men paa den anden side skyldes ikke al massedød blandt lemæn — ifølge vore undersøkelser — lemænsykemikroben, men maa ogsaa tilskrives andre aarsaker. Under den givne forudsætning vil det derfor heller ikke være andet end rimeligt, at man ikke under enhver lemænvandring, eller paa ethvert sted, hvor lemænsværme gaar tilgrunde, vil kunne paavise henholdsvis lemænfeber hos befolkningen eller lemænsyke hos lemænene. Dette stemmer ogsaa forsaavidt med de i praksis i denne henseende gjorte erfaringer, saaledes som ogsaa flere steder i det forangaaende referert. Derhos er det vel heller ikke usandsynligt, at saavel lemænfeberens som lemænpestens billede og sygdommenes heftighet kan være underkastet variationer, saavel fra sted til sted som i de forskjellige aaringer (kfr. saaledes side 35 om lemænpestens tilsynelatende noget mildere karakter i 1903 end i 1896 og sygdommens mot slutten ændrede karakter og smitstoffets svækkelse efterhaanden det aar).

Hvad de i 1896 og 1903 undersøkte lemæn angaar, som altsaa viste sig at være døde av lemænsotten, kom ialfald de i 1896 indsendte fra en landsegn (Dovre), hvor lemænfeber formentlig har optraadt. Ifølge de side 42 gjengivne meddelelser fra medicinalberetningen for 1896 forekom ialfald i de nordlige dele av Opdal o. a. s. endel sygdomstilfælder, som sattes i forbindelse med lemænvandringerne. Likeledes forekom, som meddelt, ogsaa lemænfeberlignende sygdomme hos mennesket i visse trakter av det nordenfjeldske i aaret 1903. Men i aarene 1909 og 1910, da

der endnu ikke er paavist lemænpest ved laboratoriet i indsendte lemænkadavre fra de nævnte aar, har man heller ikke erfart, at lemænfeber hittil har optraadt hos menneskene i de paagjældende trakter. Men det virkelige forhold i denne henseende (mellem lemænfeber og lemænpest) blir det saaledes fremtiden forbeholdt at klarlægge.

*

*

*

Der omtales ogsaa (som foran antydnet) andre sygdommes optræden hos mennesker i de saakaldte lemænaar. Saaledes gjør prof. Axel Johannessen¹⁾ under omtalen av skarlagensfeberen opmærksom paa denne smitsots samtidig optræden med lemæn vandringerne i visse aar og sammenstiller sammenlignende statistik herover. «Es ist aber hier ein besonderer Zufall, dass die Ausbreitung des Scharlachfiebers mit Rücksicht auf Zeit und Stelle mit diesen enormen Vermehrungen der erwähnten Thiergattungen congruent ist» sier prof. J., men han gjør opmærksom paa, at det ikke bare er lemæn som i disse aar kan optræ i masser, men ogsaa andre dyr. Derpaa omtales lemænfeberen som dels optrædende sammen med dels uavhengig av skarlagensfeberen. «Wie das Verhältniss zwischen dieser räthselhaften Affection²⁾ und dem Scharlachfieber erklärt werden zoll, festzustellen, muss indessen späteren Beobachtungen überlassen bleiben,» og videre berører professoren i denne forbindelse det forhold, at samtlige ældre lemæn i 1876 fandtes beheftede med et favuslignende utslet³⁾ paa ryg og hale. Om nogen direkte sammenheng mellem de her nævnte sygdomme sees professoren dog ikke at ha utfalt sig med nogen bestemthet, men der pekes altsaa paa forholdet.

Slutningsbemerkninger.

Av nærværende meddelelse vil det fremgaa, at den formodning som har været fremsat, efter al menneskelig beregning er riktig, nemlig at lemænsværmerne under de store lemænaar i vort land, delvis ialfald maa gaa tilgrunde formedelst blandt disse herskende smitsomme sygdomme. En av disse farsoter er i det

---

¹⁾ Dr. Axel Johannessen: Die epidemische Verbreitung des Scharlachfiebers in Norwegen. Kristiania 1884, p. 131 ff.

²⁾ ∴ Lemænfeberen.

³⁾ Smlg. pag. 10.

forangaaende nærmere omtalt og undersøkt; men paa basis av, hvad der herigjennem allerede er indvundet for forstaaelsen av de herhen hørende forhold, reiser der sig naturligen nye opgaver til løsning.

Hvad saaledes den her beskrevne «lemænsyke» eller «lemæn-septikæmi», «lemænpest» eller hvad man nu vil benævne den fundne smitsot for, angaar, og endvidere dennes forhold til lemæn-feber (og scarlatina o. s. v.), melder der sig f. eks. følgende forhold til nærmere granskning.

- 1) Den rendyrkede mikrobs overførelse til friske ubesmittede lemæn og derigjennem mulig reproduktion av den i naturen forekommende lemænpest.¹⁾
- 2) Forsøk over, hvilke andre dyr (eller mennesker), der er mot-tagelige for dette smitstof og hvilke sygdomsfænomener etc. det i tilfælde forvolder hos disse. Indhente oplysninger om mulige sygdomme hos andre dyrearter (husdyr, vildt etc.) i lemænaar.
- 3) Nærmere bakteriologisk undersøkelse av den saakaldte lemæn-feber hos mennesket, særlig dennes akute febrile stadium med kulturforsøk og smitteoverførelse til forsøksdyr.
- 4) I tilfælde av, at det skulde vise sig hensigtsmæssig eller ønskelig, forsøke at fremstillet et immun- eller helbredeserum mot disse sygdomme.
- 5) Forsøk over, hvorledes blodserum fra mennesker som er angrepet av eller som har overstaat den saakaldte lemænfeber, forholder sig likeoverfor kulturer av lemænsykebakterien (agglutination etc.) og i tilfælde likeoverfor mulige mikrober rendyrkede fra scarlatinapatienter.
- 6) Prøve av, hvorledes blodserum fra scarlatinarekonvalescenter forholder sig likeoverfor de samme lemænsykekulturer.
- 7) Forsøk med, hvorledes serum fremstillet mot lemænsyke, i tilfælde vilde virke likeoverfor scarlatinapatienter og andre streptokokklidelser (hos mennesker og dyr).
- 8) Fortsatte undersøkelser av døde eller syke lemæn i den hensikt at komme paa det rene med, om og i tilfælde hvilke andre smitsoter, som herjer under lemænvandringerne i vort land.

---

¹⁾ Agglutineringsforsøk med blod fra pestsyke eller døde lemæn paa lemæn-sykekulturer kunde ogsaa maaske nok være av interesse for spørsmaalets løsning.

Sluttelig bemerkes, at tanken om de her antydede nærmere forsøk vedrørende mulige relationer mellem lemænfeber og lemænpest (og muligens scarlatina), væsentlig er foranlediget i de side 43 og 45 refererte anførsler herom, henholdsvis av direktør dr. O. Malm og prof. dr. Axel Johannessen samt i, hvad der forøvrig — som anført — foreligger i litteraturen herom.

Navnlig mellem optræden av den saakaldte lemænfeber hos mennesket og lemænpesten hos lemæn synes der i henhold til de gjorte praktiske erfaringer paa dette omraade at kunne være en sammenhæng; og det i det foranstaaende meddelte angaaende resultaterne av den bakteriologiske undersøkelse av den ene av disse sygdomme (lemænpesten) synes ialfald ikke at skulle behøve at svække en saadan antagelse.

Juni 1910.

